neredeyse müzik dergisi

Lull

mart 2003
sayı 9

2.750.000. TL

68 sayfa

tristan tzara

dada manifesto 1918

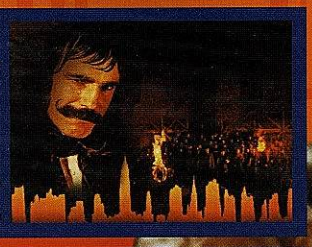

nick cave

Tam işe gidiyordum... Vazgeçtim.

Hayat sizin. **Kontrolü kimin?**

Hayatında her şey kontrolün altındaysa, üstelik değişikliklere yer varsa ne iyi. Eğer yolda da kontrol seninse çok daha iyi. Ford Focus, çok noktadan bağlantılı arka süspansiyonuyla mükemmel bir yol tutuşa sahip. İşte bu yüzden, hayatındaki öncelikleri değiştirsen bile Ford Focus kontrolü elinde tutmanı sağlar. Ayrıntılı bilgi için, Ford**Direkt** Hattı 0212 473 3673 ya da www.ford.com.tr

Ford**Focus**

Tasarımı yaşamdan,
güveni teknolojiden.

Ford

Koç

Lull

muhteviyat **mart'03**

Şubat 2003

Genel Yayın Kurulu
Alkan Avcıoğlu
Mete Avunduk
Alper Bahçekapılı
Kaan Çaydamlı
Devin Aylin Komar
Bora Şimşek

Yazarlar
Fati
Yiğit Atılgan
Nitsa Çukurel
Hira Doğrul
Selin Ever
Pınar Tınaz Gürmen
Cahit İnal
Cüneyt Kaşeler
Kadir Kıvılcımlı
Esin Konuk
Alper Maral
Selda Tan Özdemir
Saffet Sözen
Gül Yaşartürk

Katkıda Bulunanlar
Eren Erdem
Burcu Kaya
Berna Bilgin
Enis Batur
Burak Şuşut
Şahin Uruk
Zafer Tipigil

Haber Naşirleri
Üner Altay
Hande Demiray
Gizem Yetim

Grafik
CemBak

Redaksiyon
Yekta Majiskül

İmtiyaz Sahibi
Alper Bahçekapılı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Utku Bahçekapılı

Baskı
Umut Matbaası 0212 637 09 34

Reklam/Halkla İlişkiler
0216 330 86 38

Basım, yayın, dağıtım hakları
Altıkırkbeş Basın Yayın Dağıtım ve Reklam Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
www.altikirkbes.com
Ömer Efendi sokak. Blok apt. No:7/15 Kızıltoprak, İSTANBUL

AYDA BİR YAYINLANIR

Lullmail@yahoo.com

4 Neler Oluyor
8 7 Soruda "New Order"
9 Bilinesi Gruplar "Karate"
11 Asian Dub Foundation
14 Boards of Canada
17 İspanya'da Bağımsız Müzik-1
18 Strokes
21 Massive Attack
23 Zwan
27 Bir Manifesto "Dada Manifesto"
29 Nick Cave
34 Echoboy
36 Vega
37 Bergüzar Geçidi
38 Moloko
39 Nuri Bilge Ceylan
41 High Fidelity
43 Polaroid Android "M. Duras"
47 Gangs of New York
51 Blondie
52 1 Kitap / Kitapsız
53 Peanuts
54 Velvet Screen "Kaset"
56 Vinil Düşkünleri
57 Vinly Extrem "İlhan Mimaroğlu"
59 Asosyolog "Nazan Öncel"
60 Sinema Dersleri "Sinemada Hareket"
62 Arıza "Ortega"
63 Kritik
66 Idioteque

neler oluyor?

L

The Time Machine ve Memento gibi filmlerin etkileyici oyuncusu **Guy Pearce**, **Silverchair**'ın Across the Night isimli videosunda oynayacak. Across the Night aynı zamanda Silverchair'ın yakında çıkacağı turnesinin de ismi.

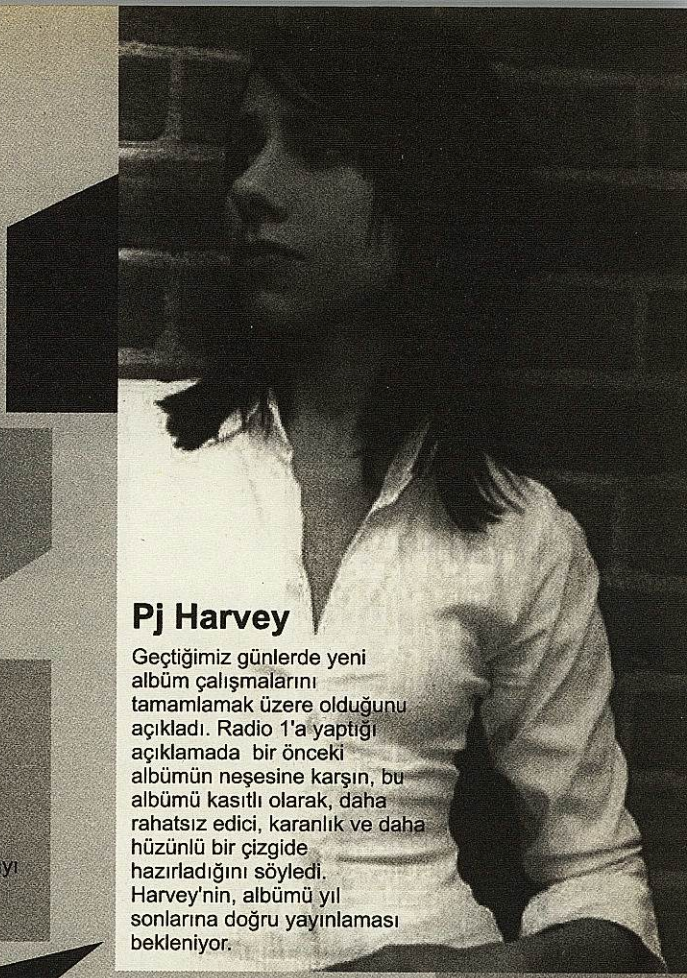

Pj Harvey

Geçtiğimiz günlerde yeni albüm çalışmalarını tamamlamak üzere olduğunu açıkladı. Radio 1'a yaptığı açıklamada bir önceki albümün neşesine karşın, bu albümü kasıtlı olarak, daha rahatsız edici, karanlık ve daha hüzünlü bir çizgide hazırladığını söyledi. Harvey'nin, albümü yıl sonlarına doğru yayınlaması bekleniyor.

Mathieu Kassovitz 3 yıl aradan sonra yönetmenliğe geri dönerek, başrollerini Halle Berry ve Penelope Cruz'un oynayacağı **Gothika**'yı yönetecek. Doğaüstü bir gerilim kabul edilen Gothika'nın çekimlerine bu ay içinde başlanacak.

Moloko ve Frou Frou arasında bir müzik yapan **Grandadbob**, Toko Records'dan yayınlanan "Mudwiggle" single'ı ve Southern Records'dan yayınlanan **Let's Sick On The Decks** albümünün ardından, yeni çalışmalarında daha arsız bir müzik yapmak için uğrastıklarını açıkladı. Dave Johnson ve Vanessa Robinson'dan oluşan Grandadbob, "MMMnn" adlı bir single yayınlıyor. "MMMnn"ın B-side'ında ise "Monster" adlı bir parça yer alıyor. Grup ayrıca 14 Nisan'da "City Approach / 3am Gherkin" adlı bir single ve ağustos ayında yepyeni bir albüm yayınlamayı planlıyor.

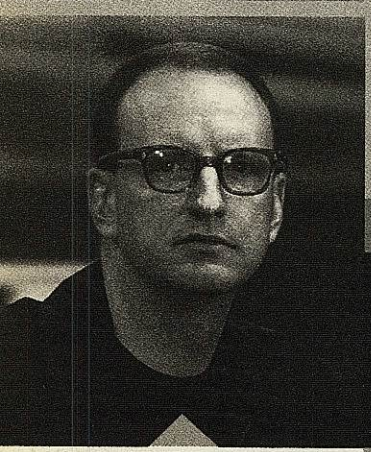

özür

Tümüyle, tarihin bizi affedeceği varsayımına sığınarak Müteveffa Joe Strummer'dan ve 1990 Dünya Kupası'ndan özür diliyoruz.

Üç senedir Royal Albert Hall'da yapılan **Teenage Cancer Trust** konserinin bu seneki katılımcıları arasında Doves, Eric Clapton, Supergrass, Ash, Richard Ashcroft ve açılışı yapacak olan Coldplay bulunuyor. Her sene düzenlenmesi planlanan bu konserlerin fikir babası ise; **The Who** 'dan Roger Daltrey ve bu kurumun başkan yardımcısı Dr. Adrian Whiteson.

Courtney Love şubat ayının başında Old Vich Theatre'da Elton John'la birlikte yaptığı düete Donald Duck kostümü ile katıldı.

En üretken yönetmenlerin başında gelen **Steven Soderbergh**, *Solaris*'ten sonra biraz dinleneceğini açıklamıştı. Ancak yeni projesi, *The İnformant*'da Ocean's 11'ın büyüleyici kadrosuna dahil olan Matt Damon'la bir kez daha çalışacağı açıklandı.

Björk'ün web sitesinde açıklananlara göre, 2001'de çıkan son albümün (Vespertine) üzerinden 2 sene geçmesinin ardından, 2003 yazında yeni bir albüm raflarda olacak. Fransa, İtalya ve Almanya'yı kapsayan mini bir tur da 2003 yazında yapılacak. Sitedeki haberlere göre, Björk, önümüzdeki birkaç ay yoğun alarak kayıtlarla uğraşacak. Şu anda albüm hakkında bilinenlerden biri, kesin olmamakla beraber albümün adının **Lake Experience** olacağı. Bu arada web sitesi de albümün kaydedildiği stüdyodan kısa görüntülerin yer aldığı iki adet Quicktime video clip yayınlıyor...

Marilyn Manson'dan geçtiğimiz yıl ayrılan basçı **Twiggy Ramirez**, A Perfect Circle'a geçti. Ramirez şu anda Pj Harvey ve Queens of the Stone Age'den Josh Homme ile birlikte yeni albümü "Desert Sessions" üzerinde çalışmakta.

ABC'nin **Micheal Jackson** için hazırladığı belgeseli 6 Şubat 2003'te 27 milyon kişi izledi. ABC'nin normal izlenme düzeyinin 6,5 milyon olduğu düşünülünce 27 milyon rakamı iyice önem kazanıyor.

Matrix filmlerinin anlatım dilini anime ile birleştirecek olan 9 kısa filmden oluşan **Animatrix** serisinin ilki *The Final Flight of the Osiris*, ABD'de 21 Mart'ta Lawrence Kasdan filmi *Dreamcatcher*'ın öncesinde gösterilecek. Dokuz filmden dördünün senaryosu Wachowski Kardeşler tarafından yazılan ve anime alanında önde gelen yönetmenler tarafından çekilen Animatrix, Haziran 2003'te DVD ve video olarak piyasaya sürülcek. Ayrıca dokuz filmin dördü her ay bir tane olmak üzere **theanimatrix.com** adresinden izlenebilecek.

Bill Callahan'ın (bilinen adıyla "Smog") 18 Mart'ta yayınlayacağı albümü **Supper**, Callahan'ın 2001 yılından beri hazırladığı yepyeni parçalardan oluşuyor. Albüm Callahan tarafından geçtiğimiz yaz kaydedilmiş. Şarkı isimleri şöyle:

- Feather by Feather
- Butterflies Drowned in Wine
- Morality
- Ambition
- Vessel in Vain
- Truth Serum
- Our Anniversary
- Driving
- A Guiding Light

Dandy Warhols

Üç yıllık bir aradan sonra mayıs ayında yayınlanacak **Welcome to the Monkey House** albümü üzerinde çalışmalarını nihayete erdirdi. Courtney Taylor, bu albümü Duran Duran klavyelerinden hatırlayacağımız Nick Rhodes ile birlikte hazırlamış. Nick Rhodes aynı zamanda bu albümde gruba klavyede de eşlik ediyor. Albümden ilk single "Used to Be Friends" olarak belirlenmiş. Ayrıca albümde bulunan "The Last High" adlı parçanın sözleri, Evan Dando'nun, "The Scientist " adlı parça ise Nile Rodgers'ın katkılarıyla hazırlanmış. Albüm, Avusturalya turnesi boyunca hazırlanmış ve kayıtlar grubun Portland'daki stüdyosunda, eylül ayında tamamlanmış.

Flaming Lips'in Top Of the Pops'da Justin Timberlake ile beraber verdiği canlı performanstan sadece bir hafta sonra, grup şimdi de **Chemical Brothers**'ın albümünde birlikte çalışacaklarını açıkladı. Tom Rowlands, Chemical Brothers'ın fan sitesinde Flaming Lips'in yeni albümün en azından bir parçasında yer alacağını belirtmiş. Ancak şu anda Fliming Lips' in albüme ne kadarlık bir katkıda Bulunacağı açıklanmış değil.

Madonna "American life" adlı parçası için savaş ve Bush karşıtı bir video hazırlıyor. Geçtiğimiz günlerde Jonas Akerlund tarafından çekilen video, kol ve bacakları kesilmiş insanlar, kanlı bebekler ve Iraklı çocukların görüntülerinden oluşuyor. Bu videonun bugüne kadar çekilmiş en güçlü savaş karşıtı propoganda olması bekleniyor.

Gençlik curcunası **The Vines**, iki senedir çıkış albümünü tanıtmak amacıyla dünyayı turluyordu. Fakat gruptan özelikle Craig Nicholls'un konserlerdeki perfomansının iyice düşmesi grup içinde kopmalara sebep oluyormuş.

Fleetwood Mac 1987'de yayınlanan son albümlerinin ardından önümüzdeki günlerde Keyboard Christine McVie eksikliğine rağmen, Stevie Nicks, Mick Fleetwood, John McVie ve Lindsay Buckingham ile yeniden karşımıza çıkıyor. Nisan ayında yayınlanacak yeni albüm **Say You Will,** Buckingham'ın 9 senelik çalışmalarını da içeriyor.

- William Shakespeare'ın Macbeth'i bir kez daha sinemaya konu oluyor; yönetmenliğini Vincent Mugan'ın yapacağı **Miss June** adlı filmde Peter Mullan *Macbeth* rolüyle, Courtney Love *Lady Macbeth* olarak karşımıza çıkacak. Çekimleri hazırlık aşamasında olan filmin yapımcısı ise Luc Besson.

Başrollerinde Bruce Willis ve Monica Bellucci'nin olduğu, Training Day'in yönetmeni Antoine Fuqua tarafından çekilen savaş filmi ***Tears of the Sun*** 7 Mart'ta ABD'de gösterime girecek. Filmin çekimleri sırasında yanlışlıkla okyanusa düşen dublörlerden biri kurtarılamadı.

Graham Coxon'ın Blur'den ayrılmasının ardından, grup The Verve elemanlarından Simon Tong ile çalışmaya başladı. Fakat grubun web sitesinde Coxon'ın yerine kalıcı bir gitarist istenmediği, simdilik sadece konserlerde onlara eşlik edecek geçici eleman arandığı açıklandı. Mayıs ayında yayınlanacak yeni albümde grup, yine Ben Hillier ile çalışıyor. Hillier'a ek olarak William Orbit de albümde bulunan diğer isimler arasında. Albümden ilk single "Out Of Time".

Flickering Flame isimli best of albümüyle kendisini özleyenleri sevindiren eski Pink Floyd elemanı **Roger Waters**'ın iki solo albümü **Radio K.A.O.S.** ve **Pros and Cons of Hitch Hiking**, Sony Müzik etiketiyle ülkemizde yeniden piyasaya çıkıyor.

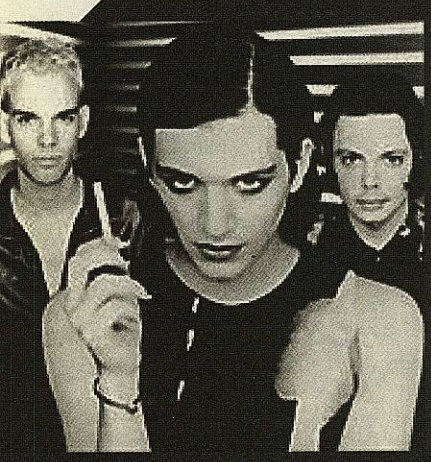

Placebo'nun yeni albümü "Sleeping With Ghosts" 24 Mart'ta EMI etiketi altında çıkacak. "The Bitter End" isimli punk-rock bir single ile müjdelen dördüncü Placebo albümü son dönemde The Music, DJ Shadow gibi isimlerle çalışan Jim Abbiss'in prodüktörlüğünde, Londra'daki dört ayrı stüdyoda kaydedildi. Grup üyelerine göre 'Sleeping With Ghosts', diğer albümlerine kıyasla daha yüksek tempolu ve elektronik, ancak bir yandan da daha aşk doluymuş.

VIDEODROME

Alkan Avcıoğlu

Street Spirit-Radiohead

Yön: Jonathan Glazer

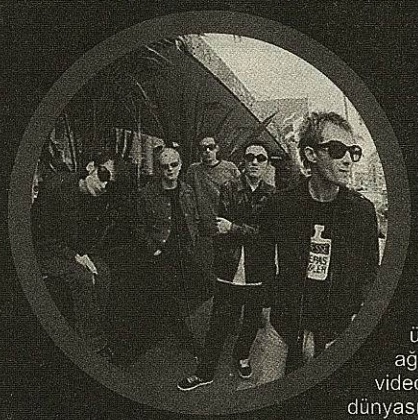

1996 tarihli videoda, The Bends kültü Street Spirit'in o elemli gitar tınıları sakince girerken Thom Yorke'u bir karavanın tepesinden aşağı sırt üstü düşüşünü, likit bir ağır çekim ile izleyerek videonun monokrom dünyasına gireriz. Hemen ardından Yorke'un yüzünde hızlıca değişen gölgeleri bir yakın çekimde izleriz. Videonun geri kalanında da sık sık izlediğimiz bu ışık oyunları, daha sonra Yorke'un yüzüne yapılan bu yakın çekimlerin zincirleme kurguyla üst üste bindirilmesiyle çok daha etkileyici olarak sunuluyor. Geceden de öte bir zifiri ortamda çekilen videonun bu ekspresyonist atmosferi uç noktalardaki ağır çekimlerin aksak bileşimleriyle tesirini arttırıyor. Kamera sabit olmasına rağmen flow-motionvari bir realiteyle karşı karşıya kalıyoruz, nitekim bir yandan da şarkının dünya-üstü melodisi baskı altına alıyor bilincimizi. Vücudumuzla şarkının girdiği savaşı haliyle Street Spirit kazanıyor ve bitkin düşmüş bir şekilde görüntülere teslim olduğumuzda, kadraja giren objelerin(bu bir sandalye olabildiği gibi, bazen bir canlı da oluyor) farklı hızlardaki ve hiper-ağır çekimleri ile videonun bir 4. boyutta geçtiği hissiyatıyla koltuklara çakılı kalıyoruz. Videonun her saniyesine sinmiş bu *devinim bulantısı*nın bu kadar müessir olması, kameranın arkasındaki adamın yeteneklerinden

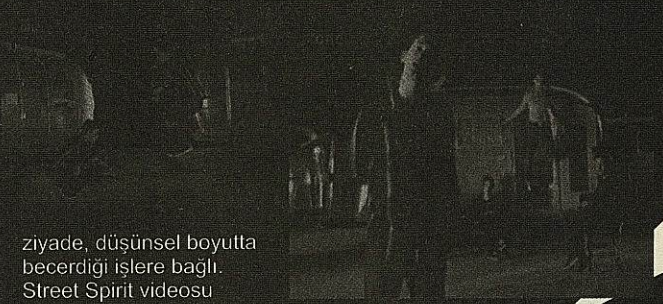

ziyade, düşünsel boyutta becerdiği işlere bağlı. Street Spirit videosu sadece ilginç ve başarılı bir fikrin sunumu değil zira. Her şeyden önce şarkının psişik evreniyle uyumlu. Son dönemde izlediğimiz Death In Vegas - Scorpio Rising, bu anlamda, uyumsuz videolara örnek verilebilir diye düşünüyorum; şarkı ve videoyu ayrı ayrı ele aldığımızda her ikisi de başarılı fakat, bir araya gelmeleri sadece eklektik olarak nitelenebilir. Bu çerçevede Glazer'in bilinçli tercihlerine çok şey borçluyuz. Sözgelimi videonun hemen sonunda, vokalin de daha kaotikleşmesiyle beraber kurgu hızını birden arttırarak Thom Yorke'un saçlarını çektiği, başını ellerinin arasına koyduğu vb. planları bir saniyeden kısa bir süre kullanıyor, halbuki videonun genelinde çok daha ağır ilerliyor kurgu. Hayranlarının belleklerine bir sürü imge kazıyan videonun, gerçekten şarkıdan aşağı kalır yanı yok.

13 Şubat günü **Jimi Hendrix**'in naaşı Seattle'daki yeni bir anıt mezarlığa taşındı. Daha önce de (yaşasaydı 60. yaş gününü kutlayacağı günden bir gün önce) 26 Kasım'da Washington'a taşınmıştı. Yeni götürüldüğü yerde, yaklaşık 10 metre boyunda mermerden yapılmış bir aile anıtı bulunuyor. Ayrıca sonbahara doğru, Jimi Hendrix'in bronzdan yapılmış, gerçek boyutlarda bir heykeli de aile anıt mezarlığına yerleştirilecekmiş. Ne diyelim, bol şans!

Detroitli ikili

The White Stripes'ın

Third Man/V2 Records etiketli yeni albümü 15 Nisan'da yayınlanıyor. Londra'da Toe Rag stüdyolarında hazırlanan ve Elephant adını taşıyan albüm, biri Burt Bacharach cover'ı olmak üzere 14 parçadan oluşuyor. Albümden çıkacak ilk single "Seven Nation Army" ise 28 Nisan'da yayınlanacak. Şarkı isimleri ise şöyle:

- Seven Nation Army
- Black Math
- There's No Home For You Here
- I Just Don't Know What To Do With Myself
- Cold, Cold Night
- I Want To Be The Boy
- You've Got Her In Your Pocket
- Ball And Biscuit
- The Hardest Button To Button
- Little Acorns
- Hypnotize
- The Air Near My Fingers
- Girl, You Have No Faith In Medicine
- It's True That We Love One Another

Coldplay Oklahoma konseri sırasında "Everything's Not Lost" adlı parçayı seslendirirken, parçanın sözlerini "because you live in the same town as **The Flaming Lips**, the greatest band in the world " olarak değiştirmiş.. Konserin sonunda Chris Martin diğer Coldplay elemanları sahneyi terkettikten sonra, "In My Place"i tekrar seslendirerek "Yoshimi Battles The Pink Robots" ve Justin Timberlake'in "Like I Love You" adlı parçasından kısımlar eklemiş. Grup Amerika turnesi boyunca "Moses" ve "A Ladder To The Sun" adlı iki yeni parça da seslendirdi.

Gömülü Hazineler

Blonde Redhead

Blonde Redhead, keşfedildiği takdirde bir müziksever için bir hazineden başka hiçbir şey olamaz. Özellikle en iyi albümleri olan **Melody of Certain Damaged Lemons**'dan **(2000, Touch&Go)** bir kayıt dinlenmesi halinde, ilk dinleyişte çarpılmanız, ruhani bir komaya girmeniz olasıdır. "Hated Because of Great Qualities" veya "For the Damaged Mother"(Third Eye Foundation remixine de göz atmakta fayda var) şarkıları bu yönde en etkileyici şarkıları olarak sayılmalıdır. Kazu Makino ve İtalyan ikizler Simone ve Amedeo Pace'den oluşan grup, ismini eski bir '80ler grubu olan DNA'nın bir şarkısından alıyor. Müzikleri genelde Sonic Youth'un eski dönemleri ile Pixies'in ruhu arasında, ortada, avantgard bir yerlerde konuşlansa da bazen sessizliğin, piyanonun ve en etkileyici bayan vokaller listesinde ilk 5'e koyabileceğiniz türden bir vokalin egemen olduğu kayıtlar da mevcut oluyor Blonde Redhead albümlerinde. Hani şu bağımsız film festivalinde izlediğimiz All About Lily Chou Chou'nun Claude Debussy ile Japon Pop'u ortalarında buluşan büyülü müzikleri (Takeshi Kobeyashi'ye teşekkürlerimizi sunalım bu arada) gibi. 1995 yılındaki debut albümlerinden bu yana soyut lirikleri, elektronik looplara uyumu kusursuz olan ritmik ve aynı zamanda acılı gitar melodileri ile tahmin edilebileceğinden de taze bir müzik sunuyor Blonde Redhead. Müzikleri tıpkı bir Fransız Yeni Dalga filmi gibi; bir yandan ilham verecek derecede dokunaklı, bir yandan da kaotik ve sınırları zorlamaktan çekinmeyen bir yapıda.

Sinema Yazarları Derneği (**SİYAD**) 2002 Türk Sineması Ödülleri dağıtıldı. *Uzak* filmi, yönetmeni Nuri Bilge Ceylan'a "En İyi Film", "En İyi Yönetmen" ve "En İyi Görüntü Yönetmeni" ödüllerini kazandırdı. SİYAD Onur Ödülleri Fatma Girik, Memduh Ün ve Fikret Hakan'a verildi. Diğer ödüller şöyle:

En İyi Erkek Oyuncu: Taner Birsel (İtiraf)

En İyi Kadın Oyuncu: Zuhal Olcay (Hiçbiryerde)

En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Meral Okay (Hiçbiryerde)

En İyi Yardmıcı Erkek Oyuncu: Ruhi Sarı (Hiçbiryerde)

En İyi Senaryo: Zeki Demirkubuz (İtiraf)

Limp Bizkit Wes Borland'sız ilk albümünü 1 Nisan'da yayınlayacak. **Lessismore** adındaki yeni Limp Bizkit albümüyle Fred Durst, kanıtlaması gereken çok şey olduğuna inanıyormuş. Ayrıca grup 4 Temmuz'da başlayacak olan turnelerinde Metallica, Linkin Park, Deftones ve Mudvayne'le beraber çalışacak.

Darren Aronofsky'nin uzun süredir çekmeyi planladığı *Batman: Year One* projesi rafa kaldırıldı, onun yerini daha sıcak bakılan *Batman: The Frightening* adlı yeni senaryonun alması bekleniyor. En son, *The Fountain* projesi de Warner Bros.'un senaryoyu sıra dışı bulması ve Brad Pitt'in ayrılması ile rafa kaldırılan Aronofsky'nin şimdilik ne yapacağı bilinmiyor.

Bu yılın Rock And Roll Hall Of Fame töreninin sunucuları belirlendi. 10 Mart'ta New York'ta yapılacak olan seremonide U2, The Clash'i; Gwen Stefani, Police'i; Steven Tyler, AC/DC'yi; Elton John da Elvis Costello& the Attractions'ı sunacak. Bu sunum 16 Mart günü Türkiye saatine göre saat 22.00'da VH1 kanalında izlenebilecek.

Matador Records **New Pornographers**'ın yeni albümü Electric Version'ı mayıs ayında yayınlıyor.

The Bluetones dördüncü albüm için hazırlıklara başladı. Grup, albümden önce web sitelerinde "I Love The City" adlı yeni bir parça yayınlıyor. Www.bluetones.co.uk

Elvis Presley'nin kızı **Lisa Marie Presley**, debut single'ı "Lights Out"da babasını anlatıyor. Michael Jackson'ın eski karısı olan 35 yaşındaki Lisa Presley, o daha 9 yaşındayken ölen babasına "Lights Out"da ismen yer vermiyor olsa da, şarkı sözlerinde üstü kapalı bir biçimde, onu anlatıyor: "Memphis'te birileri ışıkları söndürdü. Orası ailemin gömülü ve yok olduğu yerdir."

Devam ve yeniden çevrim filmlerinin çok popüler olduğu şu günlerde, Japon Sinemasının ünlü ismi Takeshi Kitano, eski ve başarılı Japon film serisi **Zatoichi**'yi çekmeye bahar aylarında başlayacak. Kitano aynı zamanda filmde rol de alacak.

Dün gece bir albüm hayatımı değiştirdi

Rolling Stones

Black & Blue

1976

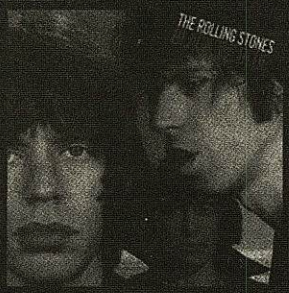

Kaan Altan / Mavi Sakal

Henüz devrim çalışmalarının romantik kokusu hakimken havaya, Almanya'dan kesin dönüş yapmıştık. İzmir'deydik ve ben Almanya'da Deep Purple, Led Zeppelin vb. dinleyen cenahtan biri olarak İzmir Enternasyonel Fuarı'nın sıkı gazino gecelerinde, Cem Karaca, Edip Akbayram gibi 'Rock' a yaklaşık müzikler peşinde uykusuz kalıyordum. Gündüzleri ise kuzen tavsiyesi üzerine o bilindik açılış müziğiyle yegane ve tek 'Stüdyo FM'i dinliyordum. İşte bir gün Yavuz Aydar abimiz, ortasını açınca, birçok koca kalçalı kadının çıplak halde boy gösterdiği bir plaktan bahsetti. Almalıydım onu! (yakın arkadaşlarım bu konuya düşkünlüğümü bilir)
Queen-Jazzzzz'ı buldum bir plakçıda ve yanında kapağında koca kafalar olan bir plak daha gördüm: **The Rolling Stones-Black&Blue.**
İşte bahsettiğim,'Plak' ya da 'Uzun Çalar' ama çok istiyorsanız, moda deyimiyle 'Vinil'di bu. Mick Jagger yavşaklığını pek sevmememe rağmen onu da aldım. Gitaristi severdim.... ve de iyi etmişim.
Nedenini bilmiyorum ama onu aldıktan sonra uzun gecelerimde en çok çaldığım plaklardan biri oldu. Açılış şarkısı 'Hot Stuff'a bile dayanabiliyordum. Ama en önemlisi **Memory Hotel** idi. Bence dünyada yazılmış en iyi yavaş şarkılardan biridir ve bu plağın bende var olmasını sağlayan da bu şarkıdır. Ben müziği pek analiz etmem ve oldukça ilkel dinlerim, bu sebepten nedenini niçinini bilmiyorum ama bu plak beni çok başka yerlere götürürdü.

Rüzgarda uçuşan mor tüller ve tütsü kokuları. Hedefin varmış gibi davranmalarla vurgulanan, hedefsizliğin çekiciliği.Öğlen güneş'inde viski. Sonsuz sahil.
.....

Bir şey diyor, yani Memory Hotel şarkısının nakaratında, **'sen sadece bir anısın'** diyor. Ben bunu beceremiyorum. Kimseyi bir anı olarak ardımda bırakamam.

Sundance Ödülleri'nde

"Jüri Büyük Ödülü"nü yönetmenliğini Shari Springer Berman ve Robert Pulcini'nin yaptığı *American Splendor* adlı film aldı. "En İyi Belgesel Ödülü"nü *Capturing the Friedmans* ile Andrew Jarecki alırken, "Drama dalında İzleyici Ödülü"nü, *Station Agent* ve aynı ödüle layık görülen belgesel yapım *My Flesh and Blood* aldı. "En İyi Yönetmen Ödülü"nü *Thirteen* filmiyle Catherine Hardwicke aldı. Ayrıca Türk senarist ve yönetmen Yeşim Ustaoğlu senaryo dalında ödüle layık görüldü.

- **Eels** son albümü **Souljacker**'ın ardından **Shootenanny!** adlı yeni albümü haziran ayında Dreamworks'den yayınlıyor. Albümdeki şarkıların isimlerine gelince:

·All In A Day's Work
·Saturday Morning
·The Good Old Days
·Love Of The Loveless
·Dirty Girl
·Agony
·Rock Hard Times
·Restraining Order Blues
·Lone Wolf
·Wrong About Bobby
·Numbered Days
·Fashion Awards
· Somebody Loves You

Joe Strummer'ın ölümüyle çalışmaları yarım kalan yeni The Mescaleros albümü grup elemanları tarafından tamamlanacak. Albüm Mart ortalarında bitirilmiş olacak.

İspanyol Sineması'nın en büyük ödülleri kabul edilen **Goya Ödülleri** 1 Şubat'ta sahiplerini buldu. En İyi Film ve En İyi Yönetmen gibi başlıca ödülleri toplayan film *Fernando Leon*'un **Los Lunes al sol (*Mondays in the Sun*)** adlı filmi oldu. Filmdeki performanslarıyla *Javier Bardem* "En İyi Erkek Oyuncu", *Luis Tosar* "En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu", *Jose Angel Egido* ise "En İyi Yeni Erkek Oyuncu" ödüllerini aldılar. "En iyi Yeni Yönetmen Ödülü" *Smoking Room* ile Julio Walloowrts ve Roger Crial'a verildi. "En İyi Avrupa Filmi Ödülü"nün **The Pianist**'e verildiği törende, *Pedro Almodovar*'ın **Hable con Ella**'sı 7 dalda aday olduğu ödül töreninden sadece "En İyi Müzik Ödülü"yle ayrıldı.

"The Secret of Elena's Tomb" adıyla nisan ayında yayınlanacak Trail Of Dead'in yeni EP'si, grubun bir önceki albümünün kalıntılarını kapsadığı gibi yepyeni stüdyo kayıtlarından oluşuyor. 4 parçadan oluşan EP'nin şarkılarının isimleri ise;
·Mach Schau
·All Saints Day
·Crowning of a Heart
·Counting Off the Days

AUTECHRE 7 Nisan tarihinde Warp Records'tan yeni albümünü yayınlıyor. Autechre'ın 7. albümü olacak olan **Draft 7.30** söylendiği üzere bir önceki albüm Confield ile eski Autechre kayıtları arasında bir köprü olarak, grubun en kabul edilebilir, en kolay anlaşılır albümü olacakmış. Evet evet, soundu da The Bends'e benzeyecekmiş. Her neyse, albümdeki şarkıların isimleri şöyle:

01 XYLIN ROOM
02 IV VV IV VV VIII
03 6IE.CR
04 TAPR
05 SURRIPERE
06 THEME OF SUDDEN ROUNDABOUT
07 VL AL 5
08 P.:NTIL
09 V-PROC
10 RENIFORM PULS

Oyuncu-yönetmen Adam Goldberg şu aralar üzerinde çalıştığı yeni filmi **I Love Your Work**'te Giovanni Ribisi, Franka Potente, Joshua Jackson, Christina Ricci ve Jason Lee'yi yönetecek. Hatta filmde Elvis Costello'nun da kendini canlandırdığı ufak bir rolü olduğunu belirtelim.

Tibet House yararına yapılan konserlerin bu seneki organizatörleri yine David Bowie ve Ray Davies. Bu sene sahne alacak isimler arasında, Bowie ve Davies'e ek olarak Laurie Anderson, Ziggy Marley ve Rufus Wainwright da bulunuyor. Bu seneki onur konukları ise Uma Thurman ve Ethan Hawke. Tibet House, Tibet kültürü ve kutsal mirasını korumak ve yaşatmak amacıyla kurulmuştu.

Wim Wenders, sinemada 2002 yılını değerlendirdiği bir konuşmasında, belgesellerin sayısının artmasına sevindiğini dile getirirken, dijital kameranın da bağımsız sinemayı çok güçlendirdiğini belirtti. Wenders'ın 2002de izlediği en iyi filmler ise:
The Pianist (Roman Polanski, 2002)
The Man Without a Past (Aki Kaurismäki, 2002)
I am Sam (Jessie Nelson, 2001)
Mondays in the Sun (Fernando Léon de Aranoa, 2002)
Respiro (Emanuele Crialese, 2002)
Half the Rent (Swiss Marc Ottiker, 2002)

7 soruda "new order"

Alper Bahçekapılı

Kimdir?

Efsanevi İngiliz post-punk dehası Ian Curtis'in intiharının trajikliğini - unutmadan- arkalarında bırakan Bernard Sumner, Peter Hook ve Stephen Morris'in 1980'de Joy Division'ın küllerinden oluşturduğu New Order, synth-pop'a olan eğilimi ile dikkat çeker. Aynı yılın sonunda Stephen Morris'in kız arkadaşı Gillian Gilbert da gruba katıldı ve New Order son şeklini almış oldu.

Ne Yaptılar?

Yeraltı club kültürünün elektronik tabanlı disco ritmlerini benimseyişleri ile new-wave ve dans müziğine öncülük ederek iki dünya arasındaki boşluğa bir köprü kurdular. Zihne, vücuda ve ruha çekici gelen müzikal estetikleri ve kendilerine özgülükleri ile 80'lerin en çok alkışlanan ve etkilenilen gruplarından biri oldular. 808 State, Wedding Present, Trans Am, The Chemical Brothers gibi isimler New Order'ın bir hayli etkisi altında kaldılar. Bernard Sumner, Peter Hook'la birlikte 1976'da gittiği Sex Pistols'ın Manchester'daki ilk konseri için sonradan "Berbattılar. Müthiş olduklarını düşündüm. İçimden çıkıp onlar gibi berbat olmak geldi." diyordu Uncut'a... Sumner düşündüğü kadar "berbat" olamadı belki ama 80'leri didiklerken bir çok yerde duraklamamıza sebep olacak kadar ilgi çekici bir gruba liderlik yapmayı başardı.

Neden hâlâ iyiler?

Herkesin kafasında bir ton düşünce vardı. Ama onlarınki eskimeyecek türdendi. Eskimedi de. Aradan geçen onca yıla rağmen New Order plakları pikap iğneleri ile hala eskisi kadar haşır neşir. New Order kayıtlarının mekansal ya da zamansal olarak herhangi bir kısıtlama ile karşı karşıya olmaması neden hala iyi olduklarını açıklayan en iyi sebeplerden biri.

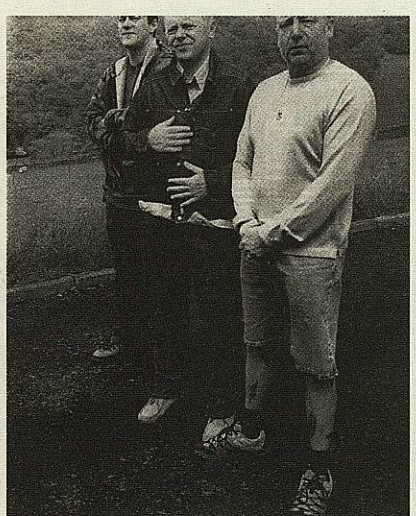

Hikâyeleri Nedir?

Joy Division'ın eski elemanları grubun Curtis'in intiharının ardından dağılması sonrasında kendilerini toparlar toparlamaz, yine Factory'nin ve Tony Wilson'ın kanatları altında New Order'ı kurdu. Hook'un Joy Division trademarkı yankılı yoğun bası, Morris'in hızlı, aralıksız davulu ve Sumner'ın gitarları Joy Divison efsanesinin kalıntılarıydı. Grup elemanları birçok denemeden sonra Sumner'ın vokali ve sözleri de üstlenmesine karar verdiler. Ian Curtis'le karşılaştırıldığında Sumner'ın vokalinin zayıf kalması onu başlangıçta huzursuz bir frontman yapsa da sonradan bunun üstesinden geldi. 1983'te yayınladıkları "Blue Monday" (Factory Records) İngiltere'de tüm zamanların en çok satan 12 inçlik single'ı oldu. (toplamda 3 milyon sattı) Plağın kapağı bir disketi andırıyordu ve üzerinde grupla ilgili neredeyse hiçbir bilgiye rastlanmıyordu, ki bu da onların gizemli, uzak tavırlarıyla örtüşüyordu. Yine 1983'te yayınladıkları "Power, Corruption and Lies" (Factory Records) ile birlikte New Order o günlerde ismi pek fazla bilinmeyen Arthur Baker'ın prodüktörlüğünü yaptığı, Amerikan R&B listelerinde bile giren dans klasiği Confusion'ı (Streetwise) kaydetti. 85'te Lowlife, 86'da Brotherhood, 89'da Technique'yi yayınladıktan sonra 1990'da Factory Records'tan yayınladıkları son single "World In Motion" (2002'de MCA yeniden yayınladı) listelerde bir numaraya yükseldi. (Factory Records'un bir numara olan ilk single'ı.) 1990 Dünya Kupası için seçilen İngiliz Milli Takımı kadrosunun eşlik ettiği şarkı tüm zamanların en iyi futbol kayıdı olarak nitelendirildi. Bu noktada grup elemanları başka projelerde çalışmaya başladı. Peter Hook bol gitarlı Revenge'i, Morris ve Gilbert The Other Two'yu, Bernard Sumner ise eski Smiths gitaristi Johnny Marr'la birlikte Electronic'i kurdu. Pet Shop Boys'dan Neil Tennat'ın da katkıda bulunduğu Electronic bunların arasında en çok dikkat çeken grup oldu. New Order 1993'te yayınladığı Republic'den 8 yıl sonra 2001'de Get Ready'yi yayınladı ve 21.yy için hazır olduğunu gösterdi.

Müzik?

70'lerdeki house-dans-disco üçlüsüne retro bir persfektifle yaklaşıp, bu kültürü 80'lerin new-wave serzenişi ile bütünleştiren New Order, müziğini Factory Records'un bağımsızlık potasında eritirken plak şirketinin en çok tanınan grubu oldu. Bunun sebepleri arasında müziklerindeki yenilikçi yaklaşım ilk sıralarda yer alıyor.

Ne Dinlemeli?

1983 çıkışlı "Power, Corruption And Lies" bir New Order klasiğidir. M.A.'nın deyişi ile "Bundan 20 yıl kadar önce bu plak mutsuz ve yalnız romantiklerin sesi olmuştur." Hâlâ sesini yitirmeyen bu kayıt New Order'ın dünyasına adım atmak için biçilmiş kaftan.

Daha fazla bilgi için?

Grubun resmi internet sitesi www.neworderonline.com'da New Order'ın yanısıra Joy Division ve grup elemanlarının yan çalışmaları hakkında da bilgi bulabilirsiniz. New Order görselleri, röportajlar, fan clublar gibi birçok konuda materyale ulaşabileceğiniz sitede diğer web sayfalarına linkler de var.

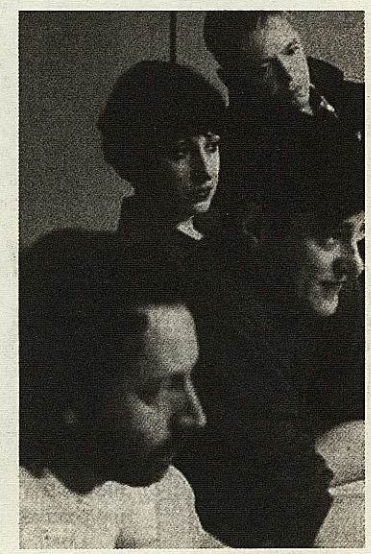

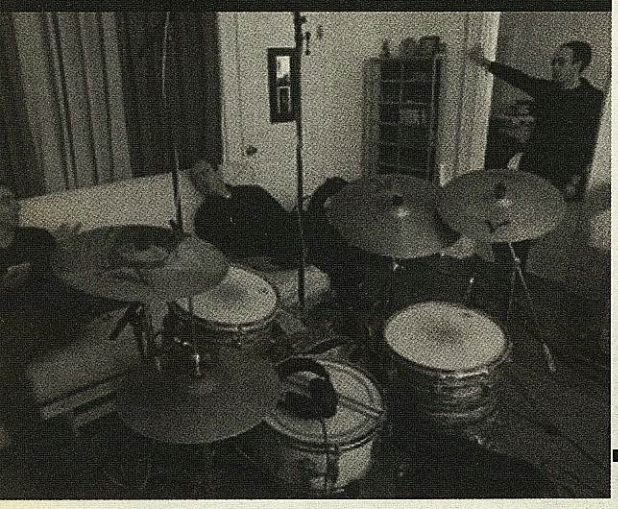

bir caz esintisi karate

Devin Aylin Komar

Yaklaşık 10 senelik geçmişe sahip Karate 5. albümleriyle geçtiğimiz aylarda tekrar gündeme geldi. Henüz Türkiye'de pek bilinmemesine rağmen az da olsa hayran bulunduran Karate'yle şöyle bir yolculuğa çıkalım...

1993'te Boston'da bir araya gelen üç arkadaş (vokalist Geoff Farina, basçı Eamonn Vitt ve baterist Gavin McCarthy) Karate'yi kurarlar. Farina'nın caz konservatuarından mezun olması grubun tarzını belli eder ve pek alışık olunmayan bir sound ile ortaya çıkarlar. Punk-rock etkisini caz estetiğiyle birleştirmeyi çok iyi bir şekilde başaran grup, bundan sonra önüne gelen tüm fırsatları değerlendirmeye başlar.
Grup ilk canlı performansını kuruldukları sene sergiler. Sahne elektriği başarılı bulunan grup, 1994'te ilk single'ları olan "Death Kit"i çıkarır. İsimlerinin yavaş yavaş duyulmaya başlamasını sağlayan bu single, eğlendirici etkisiyle dikkatleri grubun üzerinde toplamaya başlar. '95 yılında gruba Jeff Goddard'ın (Boston'a 1987'de klasik müzik okumak için yerleşmiş bir gitarist) katılmasıyla birlikte, her ne kadar grubun basçısı olsa da, Vitt 2. gitarist olur. Aynı sene içersinde Karate ikinci single'ları olan "The Schwinn"i çıkarır.
Karate urulmalarının 3 yıl ardından, biriktirdikleri deneyimlerin sonunda debut albümleri **Karate(Southern, 1996)**'yi yayımlar. Artık isimleri duyulmaya başlanmıştır. Herkes böyle olgun bir sound'un bu kadar genç bir gruptan çıkmasına şaşırır ve olumlu eleştirileri de yanında getirirler. Cazın rock ile birleşimini yakalayan albüm müzik dünyasına yeni bir yön verir. *Bad Tattoo* albümün daha rock sound'una sahip şarkısı olma özelliğini taşırken, *Gasoline* az lirikleriyle daha çok melodilere yer verir. Bu unsurlar grubun, zamanın elverişsiz olup olmadığını umursamaz bir şekilde, cesaretini kanıtlıyor.

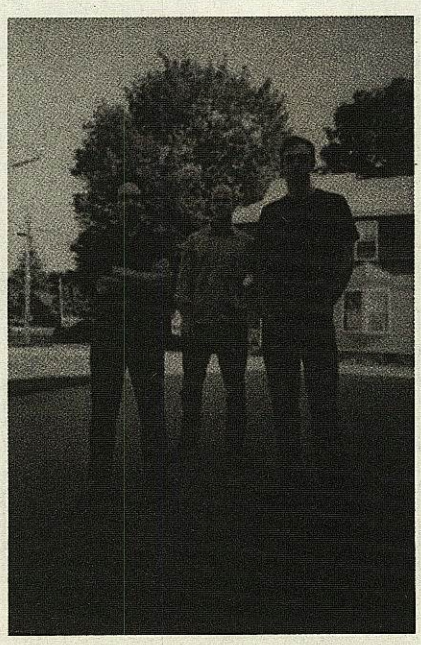

Aradan çok geçmeden, grup 1997 yılında ikinci albümleri **In Place of Real Insight(Southern)**'ı çıkarır. Enstrümantal yapısı ve yoğun vokaliyle öne çıkan albüm başarının sınırlarını zorlar. Duygusal yönü ile punkvari şarkıların kombinasyonu olağanüstü bir hal alır. Özellikle *This, Plus Slow Song* ve *New New* dinleyeni rahatlatarak huzur dolu bir ortama sürükler.
Albüm o sene en çok konuşulanlar arasında yer alır ve pek çok övgü toplar. Ancak, bütün bu başarıların yanında albüm çıktıktan sonra, Vitt tıp kariyerini devam ettirebilmek için gruptan ayrılır. İyi kötü 4 seneyi geride bırakan grup hızlarından ve umutlarından hiçbir şey kaybetmeden yollarına devam eder.
Operation: Sand/Empty There ve *Cherry Coke* single'larıyla 98 yılında tekrar ortaya çıkan Karate'nin aynı yıl üçüncü albümleri **Bed Is In The Ocean(Southern)** piyasaya çıkar. Ancak eleştirmenlere göre, ilk iki albüme göre performansları düşük olur. Sanırım bu sorun, bu albümün Karate'nin üçlü olarak çıkardıkları ilk albüm olmasından kaynaklanıyor. Farina'nın gitarları öne çıkarken vokali geride kalır. Fakat caz yoğunluğu direkt kulağa hitap eder. Şarkı sözleri

ise dinledikçe anlam kazanır. Bazı olumsuzlukları üzerinde barındırsa da bence albüm kesinlikle bir hayal kırıklığı olamaz. Zaten Karate için oluşan iki yargı bu albümle daha da anlam kazanır: İnsanlar Karate'yi ya çok sever ve sound'un kendilerine göre olduğunu düşünür ya da hiç sevmez ve dinlemekten mümkün olduğunca kaçınırlar.
Albümde tam "Karate" özelliğini taşıyan şarkı *Not to Call the Police*; kesinlikle rahatlatıcı, zorlamayan, direkt, duygusal ve büyüleyicidir. *Fatal Strategies*'de ise yoğunluk Farina'nın vokalinde bulunur. Albümde üzerinde durulması gereken diğer bir nokta ise liriklerdir. Farina'nın Rus edebiyatından etkilenmiş hayal gücü, şarkı sözlerine kusursuz yansır.
Aradan 2 sene geçtikten sonra sıra **Unsolved**'a **(Southern)** gelir. 2000 senesinde çıkan albüm, grubun dördüncü albümüdür ve onları artık kimse durduramaz!

Basın ve baterinin etkileşimini apaçık ortaya koyan atmosferiyle ortaya çıkan sağlam ritmler *Sever*'da olduğu gibi dinleyiciyi hemen içine çeker. Daha önceki albümlerde yaşanan duygusal çıkışları göstermeyen albüm daha çok müzik üzerindeki yoğunluğa odaklanır. Enstrümanların yoğun bir şekilde kullanılması olayın tekniğinin bir simgesi niteliğinde. Melodilerin etkisi ve yumuşak hava, liriklere fırsat vermeden dinleyiciyi etkilemeyi başarır.
Hayranlarını bekletmeyi sevmeyen grup şu sıralar, 2002'nin sonlarında çıkardıkları beşinci albüm **Some Boots' (Southern)**la, yine gündemde. Çıkardıkları EP'leri *Cancel/Sing*'le hayranlarını yine Karate'nin o inanılmaz yeteneğinden ve büyüsünü taşıyor. İlk dinleyişte garip gelen albümü ikinci kez dinlediğinizde vazgeçemeyeceğinizi anlayacaksınız. Sürekli dinlemekten bıktırmayan tarzdaki ender albümlerden biri olan **Some Boots**'un en dikkat çekici yönü, Farina'nın vokalinin aşırı derecede Robert Smith'in **Boys Don't Cry (Elektra, 1980)**'daki vokaline benzemesi. *Airport*'ta neşenin hakim olması, *Original Spies*'ın sevilmemesi imkansız tonu, albüme hakim caz melodileri, gitar yankıları ve Farina'nın yumuşak vokali **Some Boots**'un başarısını gözler önüne seriyor. Hayranlarını hayal kırıklığına uğratmayan bir grup Karate ve bunu bu albümle yine kanıtladılar... L

Kaynak: www.southern.com

Geoff Farina

Grubun lirik adamı. The Art Of Noise, Philip Glass, Run DMC ve Joy Division dinleyerek büyüdü. [a]imdilerde ise daha çok Hip-hop ve Dj'li müzikler dinliyor. Aynı zamanda The Secret Stars adında başka bir grupta da çalıyor.

Gavin McCarthy

Berklee müzik bölümden mezun. Rosa Chance Well, The Secret Stars ve The Swirlies gibi gruplarda da çaldı.

Jeff Goddard

Berklee'de müzik okudu ve daha sonra İngiltere'de konservatuara girdi ancak Boston'da okumak için her şeyi yarım bıraktı. Moving Targets, Jones Very, Come ve The Lune gibi gruplarda çalıyor.

"Adına avantgard denen bazı müziklerin sorunu, Oasis kadar taklitçi olmaları"

ASIAN DUB FOUNDATION

Bethnal Green Road'dan aşağıya, yarı yola kadar indim. Doğu Londra'nın ışıkları solup giderken sokaktan aşağı sıralanmış, isimlerindeki moda sözcüğü kadar modası geçmiş, pahalı outletler dikkatimi çekiyor. East End'in kozmopolit tarihi 17. yüzyılda buraya yerleşen Fransız Hügnotlarla başlayıp Yahudi, Çinli, Bengalli ve Afrikalıların gelişiyle sürüyor.

ADF'nin yansıtmak istediği de bu. 2003 içerisinde burada, içinde bir sinema, bir galeri, bir kafe ve kayıt stüdyosu bulunan, iletişim ve eğitim amaçlı bir kurum yükselecek. ADF'ye göre bu tür kurumlar her orta ölçekli Fransız kasabasında mevcut ama maalesef İngiltere'de pek yaygın değil.

Projeye rağmen şu anda binanın üç katını geniş ve boş odalar kaplıyor. Bir ofise rastlamadan önce, kilometrelerce yürüyorum. ADF üyeleri burada, ziyaretçiler, çalışanlar ve dostlar arasında dolanıp duruyorlar. Giriş sistemi sokaktan gelen Oi seslerini taşıyacak şekilde kurulmuş. Bu sefer seslenen, dışarıya bir kutu süt almaya çıkmış olan Satpal Ram. Ram hapisten 2002 yazında çıktı. 1987'de kendisine beyaz bir ırkçı çete tarafından bir restoranda kurulan tuzaktan sonra birini yaralamıştı. Yüzü, kırık bir şişe parçasıyla kesilen Ram, saldırgana işyerinde paket açmak için kullandığı bıçakla yanıt vermiş. İlk anda tedaviyi reddeden saldırgan daha sonra hayatını kaybetmiş. Çok açık bir nefsi müdafaa davası diye düşünüyor insan. Ancak 1930'larda ABD'nin güneyinde (ya da günümüz Teksas'ında da diyebiliriz) siyahlara uygulanan yöntemleri hatırlatan bir mahkemeden sonra Ram ömür boyu hapse mahkum edildi. Serbest bırakılması için hararetli bir kampanya başlatıldı ve 1997'deki singleları Free Satpal Ram'den de anlaşılacağı üzere ADF başı çekenlerdendi. Ram bütün bunlara rağmen içeride tutuldu ve nihayet geçen sene İşçi Partili iki bakanın, Jack Straw ve David Blunkett'in muhalefetlerine karşın serbest bırakıldı. 'Hala güçlü, nüktedanlığını da kaybetmemiş' diyor sosyal hizmetler eski gönüllüsü ve DJ John Pandit, aka Pandit G. 'Ama bu yapılan birinin hayatından 16 yılın alınıp atılması demek. Dışarıda ama özgür değil.'

Bu postmodern postpolitik çağda, tarihin sonundan epey sonra, bir grup müzisyen neden kendisini böyle ilişkilerle sıkıntıya soksun ki diye düşünenler olabilir aranızda. Ram'inki gibi bir dava söz konusu olduğunda ADF'nin yanıtı açıkça 'neden sokmasın' oluyor. Onların canlı bir örneği oldukları üzere, bazılarına modası geçmiş gibi görünen mahallelerden yola çıkma tecrübesi yaşamınız kadar ciddi ve heyecan dolu bir tecrübe olabilir.

Başçı Dr Das ve eski Birmingham elektronik kollektifi Higher Intelligence Agency üyesi gitarist Steve 'Chandrasonic' Savale Londra Community Music'de okutmanlık yapıyorlardı. Orada öğrencilerden Deedar ve Pandit G ile tanıştılar. Onlara doksanların ortasında DJ Sun J katılınca ADF doğdu. Dub, punk, bhangra, Bollywood sampleları, ragga ve rap dahil birçok tarzı birleştiren, süreklilik sahibi ve canlı vuruşlarıyla karşı konulamaz çekicilikte ama yanıcı müzikleri, sonuncusu geçtiğimiz ay çıkan **Enemy Of The Enemy (EMI)** dahil dört stüdyo bir de konser albümü doğurdu. Esinlendikleri isimler Sun Ra'dan ('Büyük mesajlar veriyordu, yerel projelerde insanları için çok şey yaptı' diyor Chandrasonic onun için) The Fall'a ('Soykırım sonrası müzikleriyle beni hep çok etkilediler, bir nevi geleceğin işçi sınıfı müziği' diyor kendisini dünyanın en azılı Fall fanatiği olarak tanıtan Pandit G.) kadar uzanıyor.

Dahası, hazır müzikal kökenlerinden bahsetmişken, otantik olanla olmayan, saf ya da bozulmuş, kutsal ya da kafir arasında gezinmekten hiç rahatsızlık duymuyorlar. Ud üstatlarıyla yan yana çalmaktan tutun da müziklerini dünya müziğinin gittikleri her yerdeki örnekleriyle kaynaştırmaya dek uzanıyor bu. Örneğin son albümdeki *19 Rebellions*'da tek telli brezilya çalgısı berimbau sampleları kullanılmış. Dr Das çocukluğunda klasik Hint musikisiyle haşır

neşir olmuş. Geleneksel olanla çağcıl olan arasındaki gerilimden söz edildiğinde 'aslında pek de üzerine düşünmediğimiz bir şey' diyor. 'Yani artık turntable da geleneksel bir alet. Birçok şey doğru ya da yanlış ses fikirlerine gelip bağlanıyor. Bir zamanlar elektro-gitar sesi de uygunsuz kabul ediliyordu. Gruptaki herkes sahnede yaptıklarından öte bestecilik ve programcılık yapıyor. Bizim söylediğimiz, duyabiliyorsan gerçekliği vardır. Hepsi beste ve fikirler.'

Uluslararası başarıları, büyük şirketlerle olan sözleşmeleri dolayısıyla (önce London Records, sonra Virgin France ile) Dr Das ve Chandrasonic, Community Music'teki projelerine eskisi kadar yer ayıramamalarına rağmen, baştaki ideallerine sadıklar. Örneğin grubun, Pandit G'nin de üyesi olduğu eğitim kanadı ADFED'e kaynak sağlamaktan sorumlular. ADFED, dışarıda bir yerlerde ciddi sayıda yeteneğin olduğu fikrinden yola çıkarak, ses sistemi ve müzik teknolojisi workshopları düzenliyor. Yeraltında uzay

ADF'nin son rojelerinden biri de M. Kassovitz'in La Haine filminin DVD'si için canlı bir soundtrack...

hızıyla yeni bir elektronika gelişirken, yarı yasal konumları onları korsan radyolar ve diğer yeraltı kanallarıyla sınırlı kalmaya zorluyor. Pandit G, sanata kaynak sağlamada mevcut sistemden ve onun *de haut en bas* doğasından yakınıyor. Bu yüzden yakın zamanda kendisine Community Music'teki çalışmalarından dolayı verilen MBE (Master of British Empire) ünvanını reddetti.

Daha önce Farringdon Road'da adına Community Music denilen depodan bozma binayı, binanın kapatıldığı 1996 yılına dek paylaştıkları Londralı deneysel müzik derneği London Musicians Collective ile bir ortaklık hissedip hissetmediklerini merak ediyorum. 'Aynı binadaydık ama özel bir ilişkimiz olduğunu söyleyemeyeceğim' diye mırıldanıyor Chandrasonic. Dr Das ise, kapalı bir grup insana seslenen entellektüel bağnazlığa karşı olduğunu söylüyor:

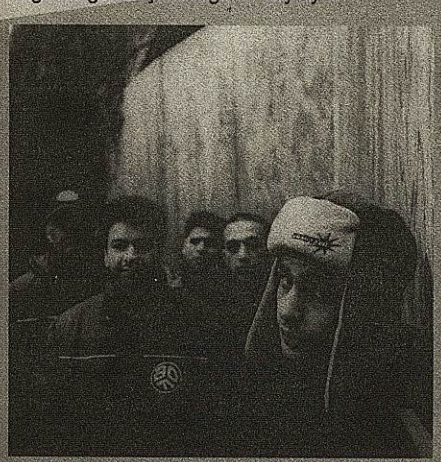

'Deneysel müziği seviyoruz ama bunu daha çok insanın yapmasını istiyoruz. Miles Davis'e, Alice Coltrane'e, Ornette Coleman'a, Can'e bayılıyorum. Ama garage ve drum'n bass ile ilgilenen insanlarla Miles Davis hakkında konuşmak daha çok hoşuma gidiyor. Oldukça deneysel müzisyenleriz ama bunu hep daha ulaşılır kılmak istedik. Dub müziğini büyük yapan da bu, halkın müziği bu, ses sistemi canlı çalınmasına çok uygun ama çok da soyut bir müzik. Melodik bas gibi, batılı pop geleneğinde aforoz edilmiş, radikal fikirlere de sahip ve bu sonik bir altüst edilişi temsil ediyor.'

'Adına avantgard denen bazı müziklerin sorunu, Oasis kadar taklitçi olmaları' diye ekliyor Chandrasonic. 'Öyle avantgard performanslara gittim ki sadece birinin bir-iki tuba üfleyip düşünmesinden ibaretti. Bu kırk yıl önce yapılmıştı. Öyleyse Oasis'ten daha az taklitçi bir müzik değil.'

Yine de Dr Das, ADF ve LMC'nin ciddi bir bağı olduğuna inanıyor: Community Music'in kurucusu, davulcu John Stevens, 'Tam da Wire'ın eski sayılarından birinde, Steve Beresford'un makalesini okuyordum. Stevens'ın kızının, onun hakkında, onu tanıyan insanlarla konuştuğu bir film yapılışından bahsediyordu. Bu söyleşilerden benim çıkardığım, felsefesinin süzülüp ADF'nin yaptıklarıyla buluşması oldu. Bazı şeyleri yaparken neden yaptığımızı çok sorgulamıyoruz. Müzikal bağlamı farklı olsa da Stevens'tan öğrendiklerimizden biri çalışma biçimimiz, temelde kollektif ama doğaçlamaya çokça yer vererek. Biz bunu üç dakikalık pop yapısına uyarlıyoruz. Bununla birlikte, özellikle böyle geniş bir grupta, birbirinden ayrı davranan bir sürü insan oluyor, bir yığın da dinleme yapılıyor. John dinleme fikrini hep üstüne basarak vurgulardı. Kollektivitede ana fikir, herkesin öne süreceği bir fikrinin olmasıdır. Tıpkı ideal bir yaşama biçimi için bir model ya da metafor gibi.' Chandrasonic 'Evet, çok doğru' diye katılıyor söze. 'Kollektivite fikriyle herkesin kendini bir birey olarak ifade etmesi'.

Pandit G, The Fall için 'bir nevi geleceğin işçi sınıfı müziği' diyor

ADF'nın son albümü, Enemy Of The Enemy, yeni bir kadro sunuyor. Ama yaklaşım yine önceki albümlerle aynı, deyim yerindeyse tam gaz. Rise To The Challenge'da gelgitli vuruşlara ve rapid fire mikrofon uyarılarına katılan Chandrasonic'in asi gitarları tüm albüme yayılan umut dalgaları yaratıyor. Albüme adını veren şarkı dahil üç şarkıya gitar desteği Radiohead'in Ed O'Brien'ından geliyor. Yapımcı olarak transfer edilen Adrian Sherwood, ADF'nin beatlerini bir üst düzeye taşımış. Onun dokunuşları özellikle albümün merkezinde duran baştan aşağı dub "1000 Broken Mirrors"ta belli oluyor. Vokali Sinead O'Connor'ın yaptığı parça, kendisine uzun yıllar kötü muamele eden Mohammed Azam'ı öldürmek suçundan müebbete mahkum olan Bradfordlı müslüman kadın Zoora Shah'a adanmış. Şarkı O'Connor'ın güçlü yorumculuğundan da bolca faydalanıyor.

"Fortress Europe", ADF'nin küresel düşünme politikasının tipik bir göstergesi. Avrupa Komisyonu'nun, nüfusun yaş ortalaması arttıkça ekonomik göçlerin bir kambur değil gereklilik olduğunu gösteren raporuna rağmen Batı Avrupa'da sığınmacılara yönelik korkuları, engellemeleri ve nefreti anlatıyor. Chandrasonic 'Sığınmacılar hakkında konuşma tarzları ahlaksızca olmanın yanında mantık dışı' diyor. 'Britanya'nın yeteneğe ve işgücüne ihtiyacı var. İnsanların bu yönde hareket etmesinin sebebi de sahip olduğumuz dünya düzeni. Liderler bize paranın özgür olması, küreselleşmemiz, esnek olmamız gerektiğini söylüyorlar, zamanın gerisinde kalmayın, vs vs. Ama ekonominin gereklerinden biri, nüfusa da aynı şekilde davranılmasıdır. Para için sınırlar kaldırılırken insanlar için sınırlar her zamankinden daha yüksek. Hiçbir sığınmacı sözcüsüyle konuşulmuyor. Bir dergide, Glasgow'da bir okulda sığınmacılara destek olanların çok memnun olduğunu okumuştum. Çocukların motivasyonu öyle yüksekmiş ki çok yüksek notlar almışlar. Sonuçta okul da sıralamada epey yükselmiş.'

'Umarım şarkı etkileyici olur' diye devam ediyor. 'Yani, yırtın verdikleri kartları, çıkın sığınmacı merkezlerinden. Gelin. İçeri girebilmek için elinizde ne varsa kullanın!'

Bethnal Green'den Brezilya'ya, ADF 'küresel düşün, yerel hareket et' prensibiyle yaşıyor. Enternasyonalistliklerini de zaten Virgin France ile yaptıkları anlaşmayla da kanıtladılar. 'Britanya artık bizim için dünyada herhangi bir yöresi,' diye gülümsüyor Chandrasonic.
Son dönem projelerinden biri de Kassovitz'in Paris getto yaşamını konu alan La Haine (bizde Protesto adıyla gösterilmişti) için canlı soundtrack. Barbicans ve Meltdown festivallerinde seslendirdikleri bu proje filmin DVD'sinde de yayınlanacak.

Asyalılıkları hakkında söyledikleri, sadece nereden geldikleri konusunda bir ipucu olduğu. Ama Salman Rushdie karşıtı sözlerle ortalığı alevlendiren Fun-Da-Mental'in aksine

ADF laik bir yaklaşıma sahip. 'Gurup dahilinde geniş bir inanç yelpazesi var ama tanrıtanımazlar çoğunlukta' diyor Dr Das. Asyalılıklarını kültürel bir dayatma olarak kullanmıyorlar. Yeni albümdeki şarkılardan biri olan Cyberabad, Hindistan'ın güneyinde yer alan Haydarabad kentinin, bir bilimsel araştırma ve yüksek teknoloji kenti olarak yükselişini kutluyor. Ancak Hindistan'da bir turneye çıkma zamanının geldiğine bu yıl karar verdiler. Daha önce bu yönde bir zorunluluğu hiç hissetmemişler.

11 Eylül olaylarıyla ilgili olarak da yapılmış bir şarkıları yok ama bunun sadece liderler tarafından kişisel özgürlükleri baltalamak, Irak ile savaş propagandası, paranoyayı azdırmak ve derisi koyu renkli olanları şüpheli konuma sokmak için kullanıldığını her fırsatta söylüyorlar. 'Örneğin tüneldeki gaz saldırısıyla ilgili tutuklanan Cezayirlilerin durumu, eğer doğru kişileri tanıyor olsalar böyle bir eylemi yapma ihtimali taşıdıkları varsayımıyla temellendiriliyor. Duman ve söylentiden ibaret yani.' diyor Pandit G.

ADF uluslararası turnelerini epey geniş bir alana, alışılagelmiş albüm promosyon rotalarının hayli dışına taşıdı. Yeni kurulan bağlardan biri de Küba ile olanı. 'Daha önceden oraya birkaç video kaset ve bir cd ile gittik, bunlar orda burada gösterildi ve sonuçta konsere beş bin kişi geldi.' diyerek hatırlıyor Chandrasonic. 'Havana'nın büyük radyo istasyonlarından birinin DJ'i Manic

Kollektivitede ana fikir, herkesin öne süreceği bir fikrinin olmasıdır

Street Preachers'ın konseri doldurabilmek için her yerden otobüs kaldırdığını söyledi. Kübalılara öncelik tanıdık, konser ücretini düşük tuttuk ki sadece parayı bastıranlar izlemesin.'

British Council'in davetlisi olarak Brezilya'ya gitmişler ve Britanyalılığın nerelere geldiği dikkate alındığında meselenin ironik olduğunu söylüyorlar. Chandrasonic Web sitesindeki günlüğünde, Rio'nun kenar mahallelerinde, favelalarda yaşadığı, fakirlik ve çete savaşları arasında geçen nefes kesici müzikal/teatral deneyimleri anlatıyor. Bu deneyimlerin yanı sıra Rio hapishanesinde çıkan ve çok zalimce bastırılan bir ayaklanmadan esinlenen "19 Rebellions" parçası ortaya çıkmış.

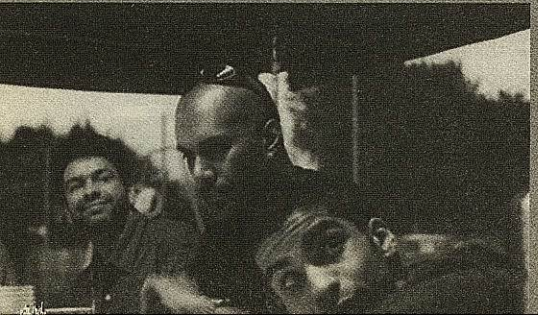

Yeniden inşa sürecinde müzik... ADF 'medyası gelişmemiş' olarak adlandırdığı ülkelerde, bu gelişmemişlik kadar sıcak ve hayati bağlar kurduklarını söylüyor. Bence medyası fazla gelişmiş ülke olarak adlandırılabilecek Britanya'da bu türden bir eylemcilik ve olumluluğa pek rastlanmıyor. Malum entelijansiya için, postmodern sinizm ve politik bilinemezcilikle gelen, tatminsiz rahatsızlıklarla dolu New Labour döneminde, kefeni yırtıp çıkmak oldukça zor. Kaçıp bir köşeye çekilmek isteyenlere bahane çok. Ama ADF için bu utanılacak bir şey, sağlıklı vücuda felçliymiş muamelesi yapmakla aynı şey.

'Sanırım şu postmodern ve ironik, hiçbir şeyin sizi kıpırdatamayacağı fikri Britanya kültüründe hep vardı,' diyor Chandrasonic. 'Mesele bu işte. Bir yığın propaganda, kaygı ve korkuyla, terörizmle savaş gibi teranelerle uyutuluyoruz. Bugünlere, dünyanın Batı Dünyası ve Sovyetler diye ayrıldığı günlerden geldik. Şimdi de kaleler yeni düşman olarak islamın etrafında yükseliyor. Bu da en az ellili yıllardaki kadar kötü ve elimizi kolumuzu bağlayan bir paranoya yaratıyor.'

Birçokları için apolitik diye tanımlanabilecek bir dönemde, ADF meşaleyi yalnız taşıdığına inanıyor mu? 'Sırtımıza bu misyon yüklendi ama biz hiç öyle hissetmiyoruz, bize çok doğal geliyor' diye itiraz ediyor Chandrasonic. 'Sinemanın da bugün pop müziğin sınırlandığı gibi sınırlandığını düşünün. Sadece birkaç konuda söz yazmanıza izin veriliyor, ne kadar paranız olduğu, seks, hedonizm gibi. Hepsi iyi güzel de yapılan tek şey American Pie ve türevleri olurdu. Peki bizim yaptığımızın neresi ilginç; aslında içinde bulunduğumuz dönem.'

Polemik Pop'un çöküş sebeplerinden sadece birkaçı bunlar, bazı pazarlama şirketlerinin daha radikal olan diğerlerine üstün gelmesi. Ama başlıca karşı-kültür hareketlerinin hepsi köklerini tarih öncesi dönemlerde bulur, ittifaka yeni katılan rave bile böyle. Son çıkan ceza yasası, gençlik döneminde bulunan herkesi yakından ilgilendiriyor. Paul Weller ve benzerlerini, artık kafayı fazla takmayıp, romantik kişi politikasına sarılmaya zorlayan şey seksenlerin ortasında İşçi Partisi'yle bağlantılı Red Wedge hareketinin başarısızlığından duyulan toplu rahatsızlıktı ve bu da Britanya'da politikanın kutupsuzlaşmasına yol açtı. Ama seksenlerin ajit popunda ısrar ettikleri bazı unsurlarda sorunlar vardı. İster Billy Brag'in Arthur Mullard taklidi cloth-cap vokalleri olsun ister Redskins ya da Style Council'in sıkı ve kuru funk yaklaşımları, hepsinin sorunu sanki bu sonik bir şampanya sosyalizmi sunacakmışçasına bir müzikal ekstravaganza korkusu taşımalarıydı. Chandrasonic, ADF'nin bu türden kaygıları hiç taşımadığında ısrar ediyor.

'Bizim için radikalizm müziğin içindedir' diye ekliyor. 'Red Wedge ile yapılan eylemleri küçümsemek için söylemiyorum ama müzikal olarak yolun ortasında bir yerdeydiler. Bence meseleyi en iyi anlamış olan Public Enemy'dir. Gelecekten çıkıp gelmiş gibi çalıyorlardı. Albümleri de fütüristikti, hem görsel hem de müzikal olarak çok güçlüydü. Radikal sanat radikal seslere sahip olmalıdır ve radikal görünmelidir. Ama yine de avantgardlaşmamalı, ayaklarını sağlam basmalıdır.'

Daha da ötesi eski solcuların dediği gibi, yok şaka değil, Nikaragua kahvesi gerçekten tadına alışınca, söylendiği kadar kötü gelmez.

Chumbawamba gibi grupların müzikal olarak tamtamcılıktan başka önerebilecekleri fazla şeyleri olmadığını düşünüyorum. İronik bir şekilde en hit parçalarında da bunu tekrarlıyorlar. Bu tıpkı muzaffer işçilere Moskova'ya doğru yol gösteren Lenin'i çizmelerinden dolayı eleştirmeye benziyor. ADF tam aksine, eğer öyle yapmayı seçerseniz, salt hedonistik açıdan da eğlenilebilecek bir müzik yapıyor. 'Asıl yaptığımız teknolojiyi alıp onu bir konserde işe yarar hale getirmek, sadece bir şarkı ya da ürün ortaya çıkarmak değil.' diyor Dr Das. 'Daha çok bir dışavurum ve kendini seyirci karşısında ifade etme biçimi.'

Pek çok elektronika grubunun tek yaptığının canlı ses mühendisliği gibi göründüğü, indie sahnesinin yeraltına dalıp kaybolduğu günlerde ADF, kaçınılmaz olana ve ümitsizliğe karşı [illegible] SAT komandoları

"...garage ve drum'n bass ile ilgilenen insanlarla Miles Davis hakkında konuşmak daha çok hoşuma gidiyor..."

gibi en önde. Sebebine ister Chandrasonic'in yavaşça salınan fiyakalı tonları deyin isterse de Pandit G'nin DJlik çabaları ya da Sun J'ın zarif pogo dansları. ADF canlı performanslarında kendilerine esin veren topluluk, eylemcilik, kollektivizm gibi soyut kavramlara canlılık kazandırıyor. Onlar sahnede koca bir nesili depolitize eden, enerjisini çalan karmaşık yapısal güçlere meydan okuyorlar. Bizi kenardaki esrarengiz kozalarımızdan çekip çıkardılar. Suratımıza bir tokat atıp 'biz' kavramının farkına varmamızı sağladılar. ADF sokağa çıkıp bir şeyler yapılabileceğini kanıtladı, isterseniz Satpal Ram'e sorun. Chandrasonic'in de dediği gibi, hiçbir şey değiştirilemez diyenler, kelimenin çok dar bir tanımıyla hareket ediyorlar. 'Politika ille de bir partiye bağlı olmak ya da gösterilere katılmak değildir,' diye ekliyor Chandrasonic. 'Üç hafta yataktan çıkmadıktan sonra kalkmaya karar vermek hakkında bile olabilir. Müzik ise, iyi ki var.'

'Uzun vadede iyimser kısa vadede kötümseriz' diye ısrar ediyor Dr Das. 'Benim kötümserliğim yarım saat sürer. Gerçek değişim ise ömür boyu, nesiller boyu sürer. Ama kendi payınıza düşen o küçük kısmını yerine getirmelisiniz. Muhtemelen Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ömrümüz dahilinde olmayacak, göremeyeceğiz ama ...' 'Görebiliriz de' diye araya giriyor Pandit G. 'Evet' diye onaylıyor Dr Das hararetle. 'Görebiliriz.'

Enemy Of The Enemy, EMI etiketi altında Şubat'ta piyasaya çıktı.

Derleyen: Cahit İnal
Wire, Sayı 227, Ocak 2003

İskoçya'dan bambaşka diyarlara

BOARDS OF CANADA

Boards of Canada olarak tanınan ikili, Marcus Eoin ve Michael Sandison'ın İskoçya'nın kuzey sahillerinde, Edinburgh yakınlarındaki bir komünde yaşadıkları iddia edilse de, tahmin edilenin aksine müzikleri ne o kadar pastoral ne de hippie'msi. Hatta, ambient electroyla deneysel downtempo karışımı müziklerinin sınırları bir B tipi porno-korku filmi soundtrackininki kadar muğlakta.

Boards of Canada'nın **Music Has the Right to Children** (Matador, 1998) adlı ilk albümleri, post-Nevermind nesline Brian Enovari loopları ve melodileri tanıtması açısından ambient elektronik müzik için küçük çapta bir devrim sayılabilir. Basit ritmler, tüyler ürperten melodiler ve sıra dışı *sample*lar sayesinde oluşturulmuş dünya dışı bir atmosfere sahip olan ikinci albüm **Geogaddi** (Warp, 2002) ise bir öncekinden bile sade ve güzel. Gördüğü kötü bir rüyayı arkadaşına anlatan küçük bir çocuk gibi insanı avucunun içine alan neredeyse tehlikeli bir duygusallık Geogaddi'nin gerçekdışı atmosferine sinmiş. Belki bu müzik de zaten herkesin içindeki unutulmuş küçük çocuğa aittir.

Geogaddi'deki şarkıların çoğuna hakim olan sıra dışı atmosferi pekiştirmek için konuşmalardan alınan sample'lar kullanılmıştı; örneğin "Gyroscope"ta bir kadın sesi erotik bir şekilde sürekli birden ona kadar sayıyor. Çıplak Silah kahramanı Leslie Nielsen'in de "Dandelion"da "when lava flows underwater" (lavlar suyun altına aktığında) dediği andan itibaren albüm çocuk ve bilgisayar sesleri eşliğinde daha karmaşık bir havaya bürünüyor. Eoin, Geogaddi hakkında konuşurken "Genel sound'un zor çözülebilen bir altyapı üzerine yerleşmiş basit melodilerden oluşmasını istedik" diyor. "Eski TV kayıtlarındaki havayı vermeye çalıştık. Bazen sırf bir şarkıyı eski göstermek için yapmadığımız kalmıyor." Sandison söz konusu sound'u yakalarken genellikle TV kayıtlarını sample'lamak dışında yollara başvurmayı tercih ettiğini söylese de, birkaç istisna albüme girmeyi başarmış. Dinleyiciler 70'lerin aktörlerinin sesini ya da televizyon programlarından ve reklamlarından alınmış parçaları yakalarken şaşkınlıkla karışık bir zevk duyuyor.

Eoin ve Sandison daha küçükken bir sürü enstrüman çalabiliyorlarmış. Sandison 1980 yılında, henüz dokuz yaşındayken grup kurup eski sintisayzırlar ve davullarla deneysel müzik yapmaya girişmiş. Özellikle National Film Board of Canada'nın yaptığı televizyon belgesellerinin ve film müziklerinden etkilenerek gruba Boards of Canada adını vermiş. 1986'da Eoin basçı olarak geldiğinde Boards of Canada gerçek enstrümanlarla bilgisayar efektlerinin karışımından oluşan müziklerini ortaya koyuyormuş. 80 sonlarında Sandison Super 8 amatör kameralarına da merak salınca, müziklerini de kendilerinin ürettiği filmler çekmeye başlamışlar.

BOC'nın ilk resmi çalışması kendi plak şirketleri olan Music 70'ten çıkan "Twoism" (1995)'di. Bunu 1996'da Skam'dan çıkan Hi Scores EP'si takip etti. İngiltere' nin Phoenix Festivali'ndeki performansları ve Autechre için yaptıkları açılış sayesinde Warp Records'ın dikkatini çekmeyi başaran grup, şirketle 1998 yılında bir anlaşma imzaladı. Warp'tan çıkan ilk albümleri Music Has The Right to Children olağanüstü bir ilgiyle karşılaştı ve DJ magazine, Jockey Slut, Muzik, NME, The Wire gibi yayınların gelenekselleşmiş yıl sonu listelerinin çoğunda ilk 20'nin içinde yer aldı.

Music Has the Right to Children'ı çıkardıktan sonra Boards of Canada uzun süre sessiz kaldı. BBC için kaydettikleri Johnny Peel Sessions dışında çok az canlı performans gerçekleştirdiler ve 2000 yılında 4 şarkılık EP In a Beautiful Place Out in the Country' i piyasaya sundular. Eoin ve Sandison bu dört yılı tamamen bir tesadüf sonucu 66 dakika 6 saniye süren albümleri Geogaddi'yi kaydederek geçirdiler. Geogaddi de tıpkı bir önceki albüm gibi eleştirmenlerden tam not alarak Boards of Canada'nın başarısının bir rastlantı olmadığını kanıtlamış oldu. 2002'nin son ayında ise Twoism, Warp Records tarafından cd olarak yayınlandı. Bu bazıları için kötü haber olabilir, nitekim e-bay'de zamanında sadece 100 adet basılmış olan Twoism plakları 1000 dolar civarı rakamlar ile el değiştiriyordu. 2002'ye tartışmasız damga vuran gruplardan biri olan BOC'nın kendisine kulak verelim şimdi.

Müziğinizde hafızanın ve düşüncelerin yeri nedir?

Marcus Eoin: Hoşumuza gitsin ya da gitmesin, sanırım müziğimizin büyük bir kısmını şekillendiren şeyler bunlar. Şarkılara duygusal bir yön katabilmek için hatıralara ihtiyacımız var, çünkü sevdiğiniz müzikte hoşunuza giden şey aslında dinlediğiniz şeyle hayatınızdaki belirli bir dönem arasında kurduğunuz özdeşleşmedir. Zaman zaman daha önce hiç dinlemediğiniz bir şarkı bile bu etkiyi yaratıp geçmişteki bir olayı bilincinizin üst katmanlarına çıkarabiliyor. Aslında üzerinizde mutlu edici bir etkisi olan bir şarkının sonradan size harika bir yaz tatilini hatırlatıp sizi üzmesi ilginç bir şey.

Geogaddi'deki orkestral atmosfere, gerçeküstü, kabus gibi bir hava eşlik ediyor. Bu duygusal çalkantıları bilinçli olarak mı uyandırıyorsunuz?

Eoin: Evet, albümdeki gerçeküstü öğelerin varlığı gayet açık. Aynı durum Music Has the Right to Children için de geçerliydi, özellikle seslerde. Ama Geogaddi için daha ileri gittik çünkü aklımızda Alice Harikalar Diyarında'da olduğu gibi bir macera havası taşıyan bir albüm oluşturma fikri vardı.

Çocukluğunuzda yaşadığınız belirli olaylar şarkılarınızı etkiliyor mu?

Sandison: Kesinlikle. Bir keresinde çocukken izlediğim bütün ABC, Lorimar

ve Stephen J. Carnell müzikallerinin bileşiminden oluşan bir sintisayzır melodisiyle açılan bir şarkı yapmıştım. Müziğimize koyduğumuz eski öğeleri pop müzikten ziyade '70'lerin ya da '80 başlarının TV programlarından seçiyoruz genellikle. John Carpenter'ın film müzikleri ya da sihirli güçleri olan şişman bir çocuk hakkındaki ucuz Amerikan TV filmleri gibi...

"Gyroscope"da sanki bir porno filminde bir kadın birden ona kadar sayıyor gibi vokaller var. TV ve radyodaki bu tip pop-kültür kaynaklı materyalleri de sample'lıyor musunuz?
Sandison: O aslında bir porno filminden değil, gerçi birkaç kez porno kullanmışlığımız da var, mesela Twoism'in açılış şarkısı "Sixtyniner"da. Sesler eski TV programlarından ya da eskiden yaptığımız kasetlerden alınıyor. '80'lerde topladığımız bir sürü malzeme var, yarısı da arkadaşlarımıza yaptırdığımız şeyler. Sürekli kaset dolduruyoruz. Bizi tanıyan herkese mutlaka en az bir kez bir şeyler kaydettirmişizdir. Müziği değil, günlük konuşmaları sample'lıyoruz.

Bir sample'ın başka bir şarkıya ilham verdiği oluyor mu?
Sandison: Bazen. Sanırım ilk albümdeki "The Color of the Fire" böyle ortaya çıkmıştı.

Vokal sample'larınız sadece şarkının yapısının bir parçası mı, yoksa kendi başlarına da anlamları var mı?

Eoin: Bazen şarkının odak noktası sample'ın söylemekte olduğu şey oluyor, o zaman biz de şarkıyı onun üzerinde şekillendiriyoruz. "In a Beautiful Place Out in the Country"de olduğu gibi mesela... Bazen arkadaşlarımızdan etrafında bir melodi kurabilmemiz için şarkı söylemelerini istiyoruz. Zaman zaman da vokali bilinçli olarak parçalarına ayırıyoruz. Çoğunlukla bir melodi vokalsiz de harika olabiliyor, o yüzden nerede durmanız gerektiğine karar vermek size kalmış.

Şehir dışında yaşamak müziğinizi etkiliyor mu, son albümün adının başındaki "geo" ("dünya" anlamına gelen bir ön ek) ekinin bununla bir ilgisi olabilir mi?
Sandison: Şarkı ve albümlerimizin adı çoğu zaman kolay anlaşılır, ama Geogaddi'nin bizim için birden fazla anlamı var. Bizim kafamızda belirli bir anlamı var, ama dinleyiciler de kendi yorumlarını getirmekte özgürler. Sanıyorum ki doğa bizi dolaylı bir şekilde de olsa etkiliyor olmalı, çünkü bütün zamanımız kırlarda geçiyor. Ayrıca ikimiz de bilime yoğun bir ilgi duyuyoruz, bu da müziğimize yansıyordur.

"Music Is Math"in matematik ve coğrafyanın doğa, sanat, müzik ve mimari üzerindeki etkileriyle bir ilgisi var mı?
Sandison: Bahsettiğiniz konularla bir süredir ilgileniyoruz, albümde de bunları bir tema olarak kullanmanın hoş olabileceğini düşündük. Tarih boyunca bu tip konulardan etkilenmiş bir sürü kişi olmuştur, Mozart mesela. Geogaddi'de de matematik ve coğrafyanın din ve ikonografyayla olan ilgisi hakkında belli belirsiz bir tema var .

Music Has the Right to Children'dan beri kullandığınız aletlerde nasıl bir değişiklik oldu? Hâlâ kasetlere ve sampler'lara sintisayzırlardan daha çok mu yer veriyorsunuz?
Eoin: Hâlâ bilgisayar kullanıyoruz, ama Music Has the Right to Children'dan sonra çalışma şeklimiz biraz değişti. Önce şarkıları bilgisayar üzerinde besteliyorduk, ama çok geçmeden bu bizi rahatsız etmeye başladı ve yaratıcılığımızın kısıtlandığını hissettik. Artık bilgisayarı sadece bazı düzenlemeler için kullanıyoruz. Son zamanlarda çok basit bir yaklaşım benimsedik: bir ses ya da melodiyi sample'layıp hemen kaydediyoruz çünkü o anın ruhunu daha iyi yakalıyor.

Bütün enstrümanları kendiniz çalıp sonra da mix sırasında düzenlemeleri mi yapıyorsunuz?

Eoin: İkimizin de asıl enstrümanı piyano, gitar da çalıyoruz. Mike iyi bir davulcudur aynı zamanda, bunu da yakalayabilirsiniz şarkılarda. Bütüne uymadığı için albümlerde yer almayan bir sürü kaydımız var. Belki bir gün onları da yayınlarız. Stüdyomuzda çok garip enstrümanlardan oluşan bir koleksiyonumuz var, ucuz gitarlar, bir sürü flüt, perküsyon, yabancı enstrümanlar...Çok fazla paramız yok, o yüzden hepsini ikinci el dükkanlardan topluyoruz. Mike geçenlerde 30 sterline

"...Müziğimize koyduğumuz eski öğeleri pop müzikten ziyade '70'lerin ya da '80 başlarının TV programlarından seçiyoruz genellikle..."

rüzgarda kendi kendine çalan bir arp almış. Stüdyomuz aynı bir eskici dükkanına benziyor. Çoğunlukla şarkıları enstrümanlar üzerinde yazıp, sampler'dan geçiriyoruz, sonra da tamamen yok ediyoruz. Öyle şarkılarımız vardır ki, siz bir sesi sintisayzırdan geliyor sanıyorken, aslında o bizim tanınmaz hale getirdiğimiz bir akustik gitar ya da vokal melodisidir. Organik sesleri alıp onları sampler ve sequencer yardımıyla başka şekillere sokmak çok heyecan verici.
Sandison: Bir çok perküsyon sesini elimizde taşınabilir DAT'lerle ortalıkta dolaşırken kaydettik. Bazı şarkılarda tanıdığımız insanlardan bizim için fonetik sesler kaydetmelerini istedik. Sonra da bunları sürekli sert sessiz, süreksiz sert sessiz diye ayırıp perküsyonlarla birlikte kullandık. "An Eagle in Your Mind" da kız arkadaşımın sesini kullandık mesela.

En sevdiğiniz enstrümanlar hangileri?
Sandison: Yeni Taylor Big Baby gitarım. Çok pahalı değil, ama kristalimsi bir sesi var. Ayrıca cilalanmamış olduğu için hala taze kereste kokuyor. Elektronik aletlerimiz daha çok eski- yeni karışımı. '80'lerin analog sintisayzırlarını çok seviyoruz, son çıkan analog kitlerini kullanmıyoruz. Gerçek analogla programlanmış analog arasındaki fark

çok bariz. Beş altı tane sampler'ımız var ama benim en sevdiğim hala Akai S1000. Artık o kadar eskidi ki, ekranda ne yazdığını bile zor okuyorum, ama içini dışını, her şeyini biliyorum. Şarkıya bir şeyler ekliyor sanki.

Ama sound'umuzun büyük bir kısmını bulduğumuz küçük numaralar belirliyor aslında. Yıllardır yeni şeyler deniyoruz. Tekniklerimizden biri bir sürü hi-fi ve outboard aleti kullanmak. Şarkılara istediğimiz hissiyatı vermek için kullandığımız eski ve harika bir Rotel'imiz var. Bazen ipin ucunu kaçırıp davullarda kullandığımız filtrelerin ya da synth bölümlerinin hangi yıllara ait olduğunu belirlemeye çalışıyoruz.

Kayıt süreciniz ne gibi değişikliklerden geçti?
Sandison: Şarkılarımız hep bir melodiyle başlıyor, skeç şeklinde önce onları ortaya çıkarıyoruz. Sonra gerçekten hoşumuza giden bir şey yakalayınca, gerisi geliyor zaten.

Müziğinizde karmaşıklıktan uzak durmaya çalışıyor musunuz?
Eoin: Evet, Geogaddi'de yapmaya çalıştığımız şey kesinlikle bu. Sanırım bu albümde daha basit bir alt yapı üzerinde ilerlediğimiz eski zamanlara dönüş yaptık, yine o "boş" sound'u benimsedik. Gerçi bazen değişik enstrümanların ortaya çıkardığı garip kakofoniden bir şarkı çıkarmak da hoş olabiliyor. "Julie and Candy" gibi...

> "...kaydettiğimiz sesleri sürekli sert sessiz, süreksiz sert sessiz diye ayırıp perküsyonlarla birlikte kullandık..."

En son teknolojiyle ilgilenir gibi görünmüyorsunuz.
Sandison: Pek ilgilenmiyoruz. Eğer öyle şeylere kafayı çok takarsanız, bütün vaktinizi dergi okuyup hi-tech aletler hakkında konuşarak geçirmeye başlarsınız ve müzik yapmaya vaktiniz bile kalmaz. Biz elimizdeki malzemeyi en iyi şekilde kullanmaya bakıyoruz. Ama kulağımız da sürekli kapıda bir yandan, aklımızdaki enstrümanları gerçekleştirebilecek kişileri bekliyoruz.

Müziğinizin geleceği mi yoksa geçmişi mi yansıtmasını istiyorsunuz?
Sandison: Aslında ikisini de, ama sanırım biraz geçmişe döndük. Elektronik müzik piyasasındaki bir çok kişi fütüristik bir sound benimsemiş, bunda yanlış bir taraf da yok. Müzikteki yeri zaten belli ama o tarz müzik için yapmanız gereken tek şey enstrümanın düğmesine basmak. Tozlanmış müzik bize daha çekici geliyor.

Müziğinizi yeni müzik mi yoksa muhafazakar müzik olarak mı nitelendirirsiniz?
Eoin: Sanırım yeni müzik olduğu gayet açık, çünkü referanslarını eski şeylerden alsa da, aynı referanslar ancak yeni müzik olarak algılandıklarında bir anlam kazanıyor. L

Çeviren: Selin Ever kaynak: Remix

30 en gerekli AMBIENT ALBÜM

Alkan Avcıoğlu

Doğuşunu '70lerde gerçekleştiren ambient müzik, şüphesiz ki Brian Eno'nun fikirlerine, müzikte estetiğin varoluşu üzerine düşüncelerine çok şey borçlu. Köklerini klasik müzikten, 1970lerin sintisayzır müziklerinden ve deneysel elektronik müziklerinden alan ambient müzik, Eno'nun konsepte dair düşünceleriyle doğdu. Arka-plandaki ile ön-plandaki arasındaki sınırları muğlaklaştıran ambient albümlerini yapmaya yoğunlaşan Brian Eno, müziği bir nehre benzetiyordu; her zaman değişen, ama asla büyük sürprizler içermeyen. Bir oda içinde dekor unsuru olarak düşünülecek tarzda bir müzik. Bu eksende sonik altyapı ile daha çok ilgilenen, tekrara dayalı, sakin, havadar bir elektronik müzik yaratılmıştı.

Ancak tabi ki Eno öncesinde de ambient müzik vardı. John Cage'in sessiz şarkısı 4'33' ün fikir ifade etme yeteneği kadar, **Musique d'Ameublement**'in fikirleri de güçlüydü. 1920lerde Eric Satie, Musique d'Ameublement(Furniture Music/Mobilya Müziği) ile insanların karşısına çıkarken, müziği sanatsal kaygılardan uzak tutup yaşamın bir parçası yapmaya çalışıyordu.

1980'lerden itibaren Eric Satie'nin bu düşünceleri, dönemin rave kültürü çerçevesinde yeniden vücut buluyordu. Satie'nin *müziği bir eşya* olarak kodlandıran düşünceleri "chillout odalarında" bir popüler müzik kültüne dönüşecekti. Statik ruhunu hala koruyan ambient müzik, The Orb, The KLF, Aphex Twin gibi isimlerle beatlere daha çok yaslanan bir evrime girmeye başladı. Günümüz chillout kültürünü doğuran ambient müziğe artık oldukça soyut bir gözle bakılabilir.

'90larda Eno'nun müziği bir fon olarak göre ambient vizyonu, ılık ritmlerle füzyona girerek bir çok alt-türü doğuruyordu. Film müzikleri, noisy müzik, dub, elektronika, caz, endüstriyel müzik, post-punk deneyselciliği perspektifleriyle türlü türlü harmanlanan ambient müzik, şarkının altyapısındaki yoğunluğunu korudukça bu alt-türlerin hiçbiri atmosferik varoluşunu kaybetmiyordu. Özellikle yan sayfada görmüş olduğunuz İskoç dahiler Boards of Canada'nın da içine dahil olduğu ambient techno türü, günümüzde ayak basmamış müzikal toprakları keşfetme konusunda en takip edilesi tür olarak göze batıyor. Aşağıdaki en gerekli ambient albümler listesinde, ambient müziğin klasik temel taşları kadar, bu alt-türleri(dark ambient, experimental ambient, ambient techno..) de ihmal etmemekte fayda gördüm.

1- Brian Eno - **Music For Airports** (Virgin/EG, 1979)
2- Erik Satie - **The Early Piano Works** (Philips Duo, 1998)
3- Steve Roach -**Dreamtime Return** (Fortuna, 1988)
4- Boards of Canada - **Music Has the Right to Children** (Warp, 1998)
5- Brian Eno - **Discreet Music** (EG, 1975)
6- The Orb - **The Orb's Adventures Beyond the Ultraworld** (Island Red, 1991)
7- Tomita - **Snowflakes Are Dancing** (RCA, 1981)
8- Autechre - **Amber** (Warp, 1994)
9- Tangerine Dream - **Phaedra** (Virgin, 1974)
10- Aphex Twin - **Selected Ambient Works Volume II** (Warp, 1994)
11- Cluster - **Cluster II** (Brain, 1972)
12- Biosphere - **Microgravity** (Apollo, 1992)
13- Susumu Yokota - **Sakura** (Skintone, 2000)
14- Bill Laswell - **Psychonavigation** (Subharmonic, 1994)
15- Wendy Carlos - **Sonic Seasonings** (East Side Digital, 1972)
16- Labradford - **Prazision** (Kranky, 1993)
17- Klaus Schulze - **Mirage** (Thunderbolt, 1977)
18- KLF - **Chill Out** (Wax Trax,1990)
19- Harold Budd - **Pavilion Of Dreams** (Obscure, 1978)
20- Steven Halpern - **Spectrum Suite** (Atlantic, 1975)
21- Michael Brook - **Hybrid** (Editions EG, 1985)
22- Vangelis - **Blade Runner OST** (East West, 1994)
23- Jonn Serrie - **And the Stars Go With You** (Miramar, 1986)
24- Miles Davis - **In A Silent Way** (Sony, 1969)
25- Steve Reich - **Music for 18 Musicians** (ECM, 1974)
26- Air - **The Virgin Suicides** (Virgin, 2000)
27- The Durutti Column - **Without Mercy** (Factory, 1984)
28- Deuter - **Ecstacy** (KucKuck, 1979)
29- Jon Hassell - **Dream Theory In Malaya** (EG, 1981)
30- Merzbow - **1930** (Tazadik, 1998)

İspanya'da bağımsız müzik

Cahit İnal

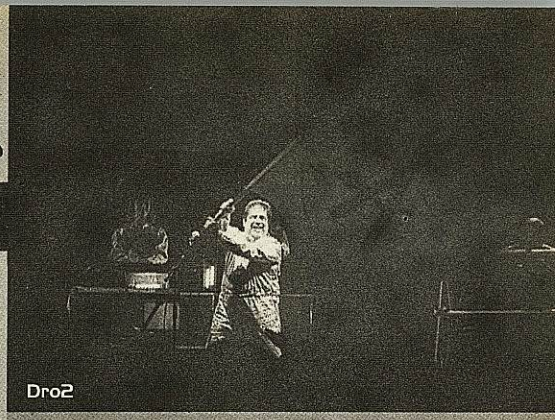

Dro2

Manu Chao'yu sever misiniz? Kim sevmez ki dediğinizi duyar gibiyim. Peki onun geldiği coğrafyada başka neler olup bitiyor merak etmez misiniz? İşte bu yazı, eğer varsa, bu yöndeki merakınızı biraz olsun gidermek amacıyla kaleme alındı.

Aviador Dro - Sonar 99

İspanya'da bağımsız müzik, İngiltere ya da Amerika'daki güçlü görünmese de sessiz ve derinden ilerliyor. Buradan bakınca, İspanya'nın uluslararası alandaki tek temsilcileri Manu Chao ve babasının oğlu Enrique İglesias'mış gibi gelebilir ama LeMans ya da Los Planetas gibi bağımsız gruplar, Amerika başta olmak üzere, eserlerini yurtdışında da yayınlamaya başladılar. Bunun üstüne bir de internetin müzik alışverişinde kullanılmaya başlanması eklenince İspanya'nın ulaşılabilirliği daha da arttı. İşte bu, hayli kişisel tercihlerden yola çıkılarak yazılmış yazının amacı, kulaklarını Anglosakson popundan başkalarına da açık tutanlara, öteki İspanyol müziğiyle ilgili ipuçları vermek.

Artık neredeyse 20 yıldır tescilli Avrupalı olan İspanya'da bağımsız müzik sahnesi, ekonomik kalkınmayla paralel bir şekilde, doksanlı yıllarda uçuşa geçti. Ama aslında İspanya'da bağımsız müziğin tarihi punk yıllarına dek uzanıyor. Örneğin Aviador Dro gibi postpunk/kraut/spacerock grupları, Stranglers ve David Bowie'ye açılış grubu olarak çalarken Kraftwerk, Devo, Residents esintileri taşıyan ilginç işler ortaya koyuyorlardı. Aviador Dro, 1976'da bir grup Madridli sanat öğrencisi tarafından politik bir sanat çetesi olarak kuruldu. Grup üyeleri o dönemdeki ortak ilgi alanları arasında bilim kurgu, fütürizm, konstrüktivizm, dada ve bilimi sayıyorlardı. Fanzinler ve performanslarla başlayan sanat hayatlarında müzik ağırlık kazandı. Bu seferki esin kaynakları arasında Kraftwerk'in yanı sıra Residents, Throbbing Gristle, Devo, Human League ve Ultravox vardı. İspanyolca söyleyen Aviador Dro'nun şarkı isimlerine baktığımızda Burroughs gibi kült yazarlardan ödünç alınmış kavramlara (Interzona) ya da Ella Perdio El Control (She's Lost Control) gibi Joy Division, La Modela gibi Kraftwerk coverlarına rastlıyoruz. Web sayfalarında ziyaretçileri kıpkızıl ve üzerinde koca bir siyah A olan bayrak karşılıyor. Ama Dro'nun anarşistliği Greenpeace camiasını bile çileden çıkaracak cinstendi, çünkü onlar nükleer güce de evet diyor, *Sonuna Dek Nükleer* ismiyle şarkılar yapıyorlardı. Kraftwerk'in robot pozlarını hatırlayın, lakin "Androidin olayım" gibi şarkıları varsa da Dro'nun albüm kapaklarından bazılarında robotların yerini radyoaktiviteye dayanıklı giysiler almış. Diğerlerinde ise Kraftwerk'e de ilham kaynağı olmuş Bauhaus akımının yanı sıra hem Krautrock hem de seksenlerin endüstriyel gruplarına ilham olan fütüristik tasarımlardan (özellikle Rus Fütürizmi) esinlenme çok açık. Gruptan 1979 yılından beri birçok isim gelip geçmiş, bir tanesi (ki esas adam da o) en baştan beri işin içinde: Biovac N. Dro'nun yan grubu Sus Obreros Especializados (Uzmanlaşmış İşçiler) adıyla anılıyor. 1982'de kendi şirketleri Dro'yu kurarak albümlerini buradan çıkarmaya başlayan Dro değişen üyelerine ve sallantılara rağmen hâlâ müzik yapıyor, albüm çıkarıyor, konserlerde ve deneysel müzik festivallerinde boy gösteriyor.

Atac & Biovac N

Aviador Dro, Madrid çıkışlı bir grup olabilir ama başta Barcelona olmak üzere İspanya'nın dört bir yanından bağımsız gruplar, farklı ekoller çıktığını görüyoruz ki bu da sağlıklı bir gelişmeye işaret ediyor. Kuzeyde, Asturias'taki küçük Gijon kasabasından çıkan Manta Ray bunun en güzel örneklerinden biri. Doksanlı yılların başından beri sahnede olan Manta Ray, müziğinde klasik rock'n'roll tonlarından Sonic Youth esintili kirli gitarlara, trip hop öğelerine ve teremin gibi değişik enstrümanlara yer veriyordu. Şimdilerde, özellikle de Portishead'den sonra, teremin epey popülerlik kazandı ama Manta Ray, Bristollu grupların popülerlik kazandığı ilk dönemlerden beri İspanya'yı sallıyor. Yaklaşık on yılda bir düzineden fazla albüm ve mini albüm yapan Manta Ray'ın bence en ilginç işlerinden birisi, İspanya'da cantautor tabir edilen (Bob Dylan ya da Leonard Cohen benzeri ozan şarkıcılar) kuşaktan olan Javier Corcobado ile yaptığı 1996 tarihli **Diminuto Cielo**. Bu albüm, kendisi de farklı tarzlara ilgi duyan, değişik tarzda birçok müzisyenle çalışmış olan Corcobado'nun sesinden ve şarkı sözlerinden ayrı bir güç alıyor. Arada İngilizce sözlü şarkılar da yapan Manta Ray şu sıralar son albümünü çıkarmaya hazırlanıyor.

Cramps sevenlere yine Gijon'dan çıkma ilginç bir grup Dr. Explosion şiddetle tavsiye edilir. İspanyolca söyleyen Drakula makyajlı Dr. Explosion, doksanların başından beri saykedelik rockabilly'nin ilginç örneklerini veriyor. "Rompi la Tele" ile size televizyonlarınızı kırmanızı salık verirken "Dracula Ye Ye" ile 'Geceleri gezerim kanınızı içerim' diye ihtar çekiyor. Tavsiye edeceğimiz albümleri olan **The Subnormal Revolution of Doctor Explosion**, daha önce Madridli Subterfuge etiketinden çıkan iki albümlerinin güzel bir özeti.

Kuzeydeki sisli ve yağmurlu Gijon'un Türkiye coğrafyasındaki karşılığı olsa olsa Sinop olur belki ama güçlü bağımsız müzik sahnesi onu çok ayrı bir yere koyuyor. Gijon'dan son olarak bahsedeceğimiz grup, tabiri caizse bir riot grrrls grubu. 1994'te beş çıtır İspanyol güzeli tarafından kurulan Nosotrash'ın 1996'da çıkardığı EP tam bir indie hiti oldu. Bazen çatır çatır indie rock temaları çalarken bazen de biraz yerelleşiyor, sisli Gijon'un hüzünlü havasına kapılıp, ağlayan oyuncak bebekleri hakkında yumuşacık şarkılar söylüyorlar. 2002'de **Popemas** adında yeni bir albüm yaptılar; bazıları bu albümü 2002'nin en iyisi olarak bile gösterdi ama bana kalırsa o ünvan bu kadar kolay Nosotrash'a gitmez.

Önümüzdeki ay: Galiçyalı Süperfahişe İspanyol popuna karşı ve Ian Curtis'in Endülüslü ruh kardeşi.

...Aviador Dro'nun şarkı isimlerine baktığımızda Burroughs gibi kült yazarlardan ödünç alınmış kavramlara (Interzona) rastlıyoruz...

Nosotras

the strokes

"Eğer stüdyoya gidip hit-makinesi bir prodüktörle anlaşıp Staind, Foo Fighters ya da Sugar Ray'in müziği gibi müzik yapsaydık bu biz olmazdık ve bu bizim amacımıza bir antitez oluştururdu."
Nick Valensi

Strokes'un debut albümü **Is This It**'le, New York sınırlarının dışına çıkmasının üzerinden bir sene geçti. Ama onlar albümleri çıkmadan çok önce ilgi çekmeye ve konserlerde canlı performanslarıyla boy göstermeye başlamışlardı. Verdikleri konserlerle ve beklenen albümleri Is This It'in müzik marketlerde boy göstermesiyle beraber, pek çok garage grubunun *(The Vines*, *The White Stripes* ve *The Hives* gibi) da önünü açmış oldular. Onlar artık mezun oldular ve şimdi arkalarından gelen gruplara ağabeylik etmeye başladılar. 2002'nin sonbaharında çıktıkları turnede *The Realistics*, *Sloan* ve *You Am I* gibi gruplara desteklerini verdiler. Onlar hâlâ müziklerinin *Television*, *The Fall* gibi 70'ler ve 80'lerin en ilham verici punk gruplarına benzemediklerini iddia etseler de; herkesi tekrar heyecanlandırdıkları, 18 yaş öncesi gençliğin geçmişe ve dolayısıyla 80'lere saygı duymasını sağladıkları için çok büyük bir övgüyü hak ediyorlar. Geçtiğimiz günlerde bir de DVD çıkaran grup bunun öncesinde bir internet sitesi için yaptıkları röportajda hepimizin aklında yatan pek çok soruya cevap veriyor. Bize de size sunmak düşüyor. Önden buyurun.

Amerika'dan sonra başta İngiltere olmak üzere dünya çapında büyük üne sahip oldunuz. Müziğinizin İngiltere'de bu kadar ilgi görmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Nikolai: Bilmiyorum. Çok değişik bir şey, anlıyor musun. İngiliz dinleyicisi yeni müziğe ve değişik şeylere çok açık, galiba bundan dolayı.

Nick: İlk olarak İngiltere piyasasına girdik, yani bir nevi başlangıç noktası İngiltere'ydi ve insanlar da bizi çok kolay kabul ettiler. Dünyada nereye gidersek gidelim bizi daha önce hiç görmemiş insanlara çalıyoruz ve her yerde aynı tepkiyi alıyoruz. İyi tepkilerin sadece İngiltere'ye özgü olduğunu düşünmüyorum, sonuçta bu bizim müziğimizle alakalı bir şey.

Yani İngiltere'de çaldığınız seyirci Amerika'dakilerden çok da farklı değil öyle mi?

Nikolai: Evet farklılar. Ama temelde yani en başta hepsi aynıydı: Kimse müziğimizi bilmiyordu, albüm henüz çıkmamıştı.Yani aynı ilgiyi her yerde görüyorsunuz, insanlar gözleri açık bir şekilde bizi dinliyorlar. Ama genellikle sonunda her şey bambaşka oluyor, heyecanlanıyorlar ve gerçekten kendilerini kaptırıyorlar.

Gerçekten iyi bir grupsunuz. Kazanmak zorunda olduğunuz, sizi tanımayan veya bir sizden bir şeyler bekleyen dinleyicilerin önünde çalmak canlı performansınızı nasıl etkiliyor?

Nikolai: Bu işe arkadaşlarımıza çalarak başladık. Sonra onların arkadaşları gelmeye başladı ve bu böyle devam etti. Sizi hiç bilmeyen insanlara çaldığınız zaman da bu aynı şey: Orada bulunan herkes sizden bir şeyler bekliyor ve sanıyorum ki şovların sonunda genelde istediklerini veriyoruz. Verdikleri tepkiden bunu anlıyorum.

New York izleyicisinin zorlu olduğunu duymuştum. İlk olarak onlara çalmıştınız. New York izleyicisinin zorlu olduğu hakikaten doğru mu?

Nick: Sanırım en başlarda. Ama New York çalması en zevkli yerlerden biri. Çünkü New York'taki şovlarımıza gelenler tamamiyle birbirinden farklı;

Mesela biri bana gelip "Television'a benziyorsunuz" diyene kadar Marquee Moon'u bilmiyordum.

insanları umursamıyoruz. Bizden kuşkusu olan insanları hakikaten çok da fazla takmıyoruz.

Nikolai: Evet, onlar için değil kendimiz için bu kadar sıkı çalışıyoruz. Dünyanın her yerinde bu böyledir; biraz başarılı oldunuz mu kıskanılırsınız. Ama genellikle ilk başta merak ediyorlar, sonra bizi tanıyorlar. Tüm bunlar gerçekten önemli değil. Müziğe ilk başladığımızda amacımız tamamiyle değişik bir şeyler yapmaktı. Eğer müziğimiz *Staind*, Foo Fighters ya da Sugar Ray'in müziği gibi olsaydı, bu amacımıza çok ters düşerdi.

Yani makinenin dişlilerinden birinin kırılması konusunda bir endişeniz yok?

Galiba bir diğeri de anne babalarımızın mesleklerinden dolayı bu kadar popüler olduğumuz. Hakkımızda pek çok yanlış fikir var.

Nikolai: Hiç biri umurumda değil, sadece laf salatası. Hakkımızdaki en yanlış düşünce, kavgacı olduğumuz için ünlemiş olduğumuzdur bence. Bu her gün yaptığımız bir şey değil ki, bu bir rock klişesidir ve insanlar bizi öyle görmek istiyorlar. Bu tür düşünceler insanların dikkatini müzikten uzaklaştırır sadece.

"Dövüşçü" lakabını nasıl aldınız peki? NME röportajı sırasında bir kavga çıkmıştı, bundan dolayı mı acaba?

Nikolai: Röportajı yapan kişi orada yoktu bile. Dergi için fotoğraflarımızın çekildiği sırada bir kavga başladı ve bitti, hepsi bu.

Basında hakkınızda çıkan yazıları okuyor musunuz?

yaşlılar var, gençler, siyahlar, beyazlar, kızlar, erkekler. Yani New York'taki konserlerimize gelenler çok da tipik rock fanları değiller. Bu daha çok, memnun edici bir şey bence..

New York'tan pek çok başarılı grup çıkmaya başladı. Sizce New Yorklu diğer sıkı gruplar hangileri?

Nick: *Moldy Peaches* benim şu anki en favori grubum. *The Realistics* var, onlar da epey sıkı, bir de *French Kicks* var. Başka kim vardı? O kadar çok grup var ki... Çok fazla da kötü grup var gerçekten. Her yerde olduğu gibi grupların %97'si gerçekten çok berbat. İyi ve özgün bir şeyler yapan çok az grup var, 4 ya da 5 tane.

Mükemmeliyetçi misiniz?

Nikolai: Bilmiyorum. Yapabileceğimizin en iyisini yapmaya çalışıyoruz.

İlk çıktığınız günden beri gördüğünüz büyük ilgiden dolayı kıskanılıyor musunuz? Yani etrafınızda sizi yıkmak isteyen kıskanç insanlar var mı?

Nick: Tabii ki, her yerde bu tip insanlara rastlayabilirsiniz. Birilerine bir şeyler ispat etme gibi bir düşüncemiz yok. Ne isek oyuz. Aptalca şeyler söyleyen

Nick: Yani aptal çocuklar değiliz ki, akıllı insanlarız ve olayları akıllıca yargılıyoruz. Bugüne kadar da iyi kararlar vermeye çalıştık. Sanırım aptallaşmadan bu şekilde devam edersek, bugüne kadar olduğu gibi, her şey kendiliğinden olacaktır. Daha iyi şarkılar yaparak ve daha iyi kararlar vererek daha iyi bir grup olmak istiyoruz.

Hakkınızdaki en büyük yanılgı nedir size göre?

Nikolai: Birden fazla, hatta bir sürü var.

Bir tanesini söyleyin mesela.

Nick: Kavga etmeyi sevdiğimiz mesela.

Nick: Tabii, bazen. Onları okumak hayali bir karakteri okumak gibi bir şey. Sanki birileri hakkınızda bir roman yazmış. Yani gerçek bile değil, kendinle ilgili bir şey okuyormuş gibi değil. Birisi sizinle ilgili kendi algıladıklarını yazıyor sadece.

Nikolai: Aslında hakkımızda çıkan haberler epey komik. Senin hakkında konuştuklarını sanıyorlar ama aslında konuştukları kişi senden tamamiyle farklı. O yüzden bu tip haberlere bol bol gülüyorum. Gerçekten çok komik.

Nick: Bizim için önemli olan tek şey müzik ve insanların neler söylediği bizim için hiç önemli değil. Bizim için öncelikli tek şey müzik, müzik dışındaki her şey ikinci plandadır. Yani bazıları "İnsanların sizin hakkınızda söyledikleri şeyler için ne düşünüyorsun?" gibi sorular sorduğunda hiçbir bok demiyorum. Bizim tek derdimiz iyi bir grup olup, güzel ve değişik bir şeyler yapabilmek.

Olaylardan etkilenmemeyi ve bu kadar mantıklı olabilmeyi nasıl başarıyorsunuz?

Nikolai: Bu tamamen neyin önemli ve neyin önemsiz olduğunu bilmekle alakalı bir şey. Bence beşimiz de birbirimizi doğru tarafa yöneltiyoruz. Öncelikli olarak neyin önem taşıdığının farkındayız.

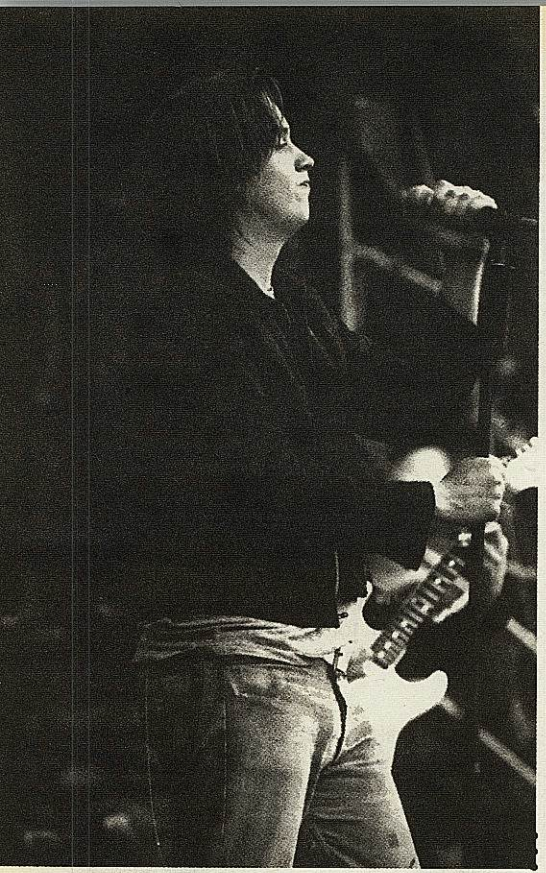

Is This It'le ilgili önemli bir nokta da, fazla prodüksiyona izin vermemiş olmanız sanırım. Yani, EP'nizle neredeyse aynı sound'a sahip. Albümü kaydederken, ticari başarısı düşünülerek, sound'unuzda herhangi bir değişiklik yapmanız için baskı yaptılar mı?

Nikolai: Tam olarak değil. Albüm kaydına başladığımızda herhangi bir şey imzalamamıştık. Plak şirketi bize güveniyordu ve biz de bize sunulan seçenekleri iyi değerlendirdik. Sonuçta bu işten her iki taraf da eşit şekillerde memnun oldu.

Nick: Komik olan şey şu: EP başlangıçta bizim demomuzdu, bir şekilde piyasaya girdi ve popüler oldu. Albümü EP'yi kaydettiğimiz yerde, aynı adamla kaydettik. Biz albüm kaydına herhangi bir plak şirketiyle anlaşma yapmadan önce başlamıştık: Doğu yakasında bir bodrum katında. Adamı tanıdığımızda aklımızdaki sound haricinde katkı yapabilecek gibi gözükmüyordu. Ama sonra bir baktık ki, aramızdaki elektrikle ortaya çıkan şey 60'lar veya 70'lere benzemekle kalmadı, geleceğe dair de bir şeyler içeriyordu. Ya da onun gibi bir şey.

Şirketinizle iyi bir anlaşma yapmış olmalısınız, çünkü peşinizden koşan pek çok müzik şirketinin olduğunu biliyorum. Anlaşma kriterleriniz nelerdi?

Nikolai: Bunlardan biri özgürlüktü. RCA ile anlaşmadan önce pek çok büyük plak şirketinin çalışma ahlaklarını, ne istediklerini, nasıl çalıştıklarını, ne olduklarını inceledik. RCA aralarında bize en yakın olanıydı. RCA bize büyük yıldızların gölgesinde kalmamayı ve bütün dikkatlerinin üzerimizde toplanacağını teklif etti. Biz de kabul ettik.

Büyük bir şirketle sözleşme imzalarken hiç tereddüt ettiniz mi?

Nikolai: Tereddüt değil de endişe vardı.

Sizce bugünün teen-pop artistleri ve nu-metal grupları arasında müziğiniz nerede duruyor?

Nick: Nerede mi duruyor? Bence bir yerde durmuyor. Bizim yaptığımız sanırım diğerlerinden çok farklı. Müziğe başlamamızdaki ana fikir, olan bitenlerden çok daha farklı bir şeyler yapma isteğiydi. Bazı etkilenmeler olmasına rağmen yaptığımız müzik farklı ve taze. Kulağa faklı geliyor. Albümümüzdeki sound'u daha önce hiçbir yerde duymamıştım. Ana fikir, ortaya orijinal bir şeylerle çıkmaktı. Eğer stüdyoya gidip hit-makinesi bir prodüktörle anlaşıp *Staind*, *Foo Fighters* ya da *Sugar Ray*'in müziği gibi müzik yapsaydık bu biz olmazdık ve bu bizim amacımıza bir antitez oluştururdu.

Yine de bazı gruplarla karşılaştırıldınız. Bu karşılaştırmalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Nick: Bence bu, pohpohlamak galiba. Çünkü insanlar bizi çok iyi gruplarla karşılaştırıyorlar. Ama karşılaştırdıkları grupları ya daha önce hiç duymamış oluyoruz ya da bilip de etkilenmediğimiz gruplar oluyor. Mesela insanlar bizi en çok Velvet Underground'la karşılaştırıyorlar, en çok V.U'dan etkilendiğimizi düşünüyorlar. Bir de çok alakasız benzetmeler var. Mesela biri bana gelip " *Television*'a benziyorsunuz" diyene kadar **Marquee Moon**'u bilmiyordum.

Peki Television'ı dinlediğinizde Strokes'un sound'unu onlara benzettiniz mi?

Nick: Hayır. Mesela bende cd'leri yoktur. Herhangi birimizin cd koleksiyonunda olduğunu da sanmıyorum.

Cd koleksiyonunuzda neler var?

Nick: Bir dolu alakasız şey, mesela *Bob Marley*, *Bob Dylan*, *Bobs*, *Freddie King*, *John Lennon*, *The Beach Boys*, *The Cars*, *The Pixies*, *Guided By Voices*... *Freddie King*'i söylemiş miydim?

Albüm çıktığından beri çok yol kat ettiniz. Bundan sonrası için planlarınız neler? Amerika'yı fethetmeye devam edecek misiniz?

Nikolai: Nick'in söylediği gibi bir şeylere oturmaya çalışmıyoruz, şu anda olan bitenler insanları heyecanlandırıyor zaten. Başından beri yaptığımız, temelde bu. Doğru insanların müziğimizi anlamasını istiyoruz.

Nick: Aslına bakılırsa "patlama" yapmak ve milyonlarca kayıt satmak da umurumuzda değil. Gerçekten iyi bir grup olmak tek endişemiz.

Kaynak : www.launch.yahoo.com

Röportaj Çevirisi : Berna Bilgin

massive attack

ve yeni albüm malûmatı

Her albümü ile sınırları zorlayan, müziğin gidişatına yön veren, İngiltere'nin en yenilikçi ve etkili gruplarından Massive Attack geri döndü! Hem de, onlara en çok ihtiyaç duyulan, insan topluluklarının birtakım pop yıldızları öne sürülerek uyuşturulduğu, eğlence kültürünün yozlaştırıldığı böyle bir dönemde...!

Mezzanine'nin yayınlanmasının üzerinden yaklaşık 5 sene geçtikten sonra, Massive Attack şubat ayı sonunda yeni albümü **100th Window**'u EMI etiketiyle piyasaya sürdü. Mezzanine'den sonra turneye çıkan ve bu turne kapsamında Türkiye'de de izlediğimiz grup, turne sırasında ve sonrasında çalkantılı bir dönem yaşadı. Hatta 1999'da Park Orman'da sahne alan grubun sahneye Mushroom'dan eksik çıktığına da tanık olmuş ve o günleri Massive Attack'ın dağılacağı söylentileriyle geçirmiştik.

Gerçekten de, yaşanılan bu olaylardan sonraki süreçte Massive Attack hiçbir faaliyette bulunmadı ve grup elemanlarının her biri yeni heyecanlar peşinde koştu. Soundtrack çalışması yapmak müzisyenlere hep cazip gelmiştir, 3D de bu cazibeye kapıldı. Fakat istediğini yapamadı. Diğer elemanlar da solo projelere imza atmakta başarısız oldular. Gel zaman git zaman, başarısızlıktan sıkılan 3D ve Neil Davidge artık yeni bir Massive Attack albümünün zamanın geldiğini söyleyip diğerlerini de gazladılar ve 100th Window için kolları sıvadılar.

Mezzanine'in ardından, 3D'nin baskılarıyla tekrar bir araya gelen Mushroom ve Daddy G, Lupine Hell elemanlarıyla stüdyoya kapanmışlardı. Toplam 120 saatlik çalışmadan sonra, basit loop'ların üzerlerine kurulmuş parçaları birleştiren Massive Attack, ortaya çıkandan pek hoşnut kalmamıştı. Aslında müzikal açıdan çok iyi olan bu kayıtlar, Massive Attack'ın ruhunu yansıtmadıkları ve 3 albümdür süregelen Massive Attack esansından yoksun oldukları için bir kenara atılmışlardı. 3D ve Neil, 2002'nin Ocak ayında bu kayıtları tekrar düzenleme kararı aldılar ve mart ayına kadar bunları gözden geçirip yeniden kaydettiler. İki buçuk yıl boyunca hiçbir şey yapmayan grup böylece, çok kısa bir zamanda bir albüm tamamladı. 3D bu süreç için şöyle diyor: "Tamam, iki sene önce çıkarabilirdik bu albümü belki ama tüm bu aşamalardan geçmemiş ve bu doğallığından yoksun olurdu." Belki Massive Attack on sene içinde sadece 3 stüdyo albümüne imzasını attı ama deneyselliğinden ve özgünlüğünden hiçbir şey kaybetmedi bu süre içinde. 90'ların başlarında plak şirketleriyle attıkları imza sınırlı süreye dayanan bir imza değildi, bu onların rahat çalışmasına imkan sağladı. Önemli olan ortaya çıkacak olan sonuçtu ve etraflarındaki insanlar onlara güveniyorlardı. Çok uzun süre aynı insanlarla çalışmak zordur, çoğu zaman ayrılıklar olur ve herkesi bir arada tutmak kolay değildir. Massive Attack de bunu başarmaya çalışıyor.

100th Window sound olarak **Protection**'a yakın görünüyor. Bundan önceki albümlerde, her yeni albümde bir öncekinden kaçtığını gördüğümüz Massive Attack, bu sefer geçmişe dönüyor. Bundan önceki albümleri Mezzanine, daha öncekilere göre daha fazla canlı enstrüman kullanılmış bir albümdü: Daha fazla gitarlar ve daha fazla davullar. Fakat 3D'nin müziğine önemli etkisi olan soul sound'undan ve onun verdiği sıcaklıktan uzaklaşmak istemesi, Mushroom'la arasının açılmasına sebep olmuştu. 100th Window'da, canlı enstrüman kullanmak yerine Protection'daki gibi tekrar laboratuara girerek sesler üzerinde oynamış grup. Albümde Massive Attack'ın alıştığımız alıntı sample'ları yer almıyor. Avukatlarından aldıkları tavsiyeler sonrası, Blue Lines'da James Brown sample'larını kullanıp yeni bir çığır açan grup (ki bunu da en iyi yapanlardan biri de Dj Shadow'dur) 100th Window'da kendi müziklerinden sample'lar kullanmış. Massive Attack'ın müziğinde değişmeyen bir şey var ki, o da duygusallığı. Makinelere bu kadar dayanılarak yapılan bir müzik ancak bu kadar duygusal olabilir.

Albümde Massive Attack'ın devamlı çalıştığı Horace Andy'nin yanı sıra konuk vokalist olarak Sinead O'Connor da yer alıyor. O'Connor aynı zamanda birkaç şarkı sözüne de imza atmış. "A Prayer for England" ve albümden çıkan ilk single olan "Special Cases"ın sözleri Sinead O'Connor'a ait. O'Connor "A Prayer for England"da da vokalist olarak yer alıyor. Horace Andy'nin vokali diğer albümlere göre daha farklı. 100th Window için kaydedilen şarkı "Everywhen"de Andy, farklı melodilerde vokaller yapmış. Daha sonra bunlar birleştirilerek, Andy'ye tekrar vokal yaptırılmış. Tıpkı bir inşaat gibi. Grup Horace Andy'yi sanki ilk defa dinliyormuşuz gibi bir his yaratmış, Andy'nin Jamaika'dan çıkan basit bir reggea vokalisti olmadığını onun üstün özelliklerinden faydalanarak kanıtlamış. Sinead O'Connor'ın albümde yer alması, duygusallığı ön plana çıkaran vokali, isyankar

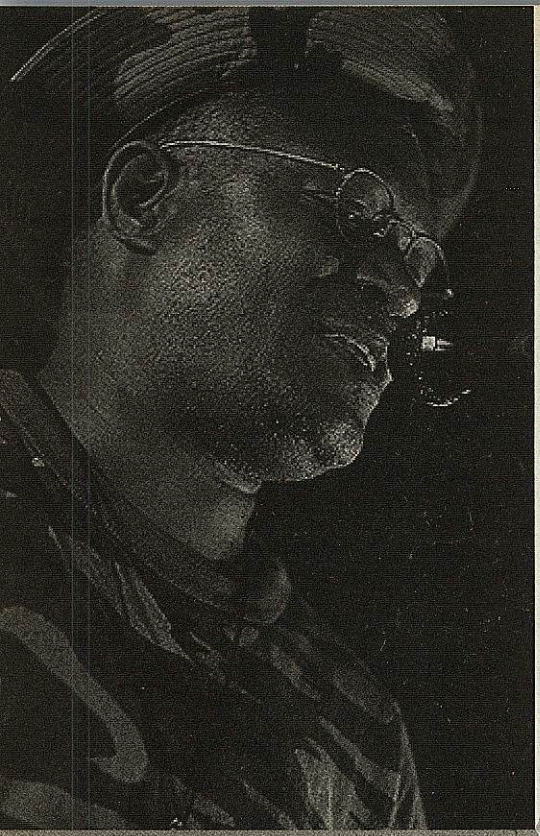

kişiliği ve yaptığı işe kişiselliğini katması nedeniyle iyi bir seçim olarak görülüyor. O'Connor vokalleri ilk kaydedildikleri halleriyle yer alıyor albümde. "A Prayer for England"ın enstrümantal hali ilk dinletildiğinde, O'Connor, "Bu şarkı için ne yapmamı istiyorsunuz?" demiş. 3D'nin cevabı şöyle olmuş: "Dua gibi bir şarkı sözü yaz." "A Prayer for England" bir protest şarkı, bir o kadar da umut dolu ve değişim istiyor. Ayrıca albümün sonunda 13 dakikalık enstrümantal bir parça da bulunuyor.

100th Window'dan çıkan ilk single "Special Cases" oldu. Ham hali Sinead O'Connor'a dinletildiğinde şarkıyı çok beğendiğini ve söz yazmak istediğini söylemiş. Bir gecekondu gibi yazdığı sözler aynı süratle şarkıyla birleştirilmiş. Şarkı, dünyada olup bitenlere baktığımızda hissettiğimiz güvensizlik duygusu ve dünyanın adeta bir yanıcı madde gibi olmasıyla ama eğer yanınızda güvenebileceğiniz ve inanabileceğiniz biri varsa aniden duyabileceğiniz mutlulukla ilintili. Paylaşmak önemlidir.

Peki albümün adı neden 100th Window acaba? İsim babası Charles Jennings'in elektronik güvenlik üzerine yazdığı kült kitabı. 3D ise şöyle anlatıyor albümün isminin 100th Window olarak seçilmesinin nedenini: "Hayatınızın her kesiminde, dosyalarınızda, pencerelerinizde ne kadar güvenlik önlemi alırsanız alın, her zaman bir açıklık bırakırsınız ve her zaman içeri girecek bir yol bulunur. 100th Window da bir konsept ve (biraz küçük olsa da) özel hayatın minimuma indirgenmiş hali. Bu özel hayata girecek bir açığın her zaman bulunmasının, yaşamanın nasıl hissettirdiği, insanların etraflarındaki olaylara nasıl tepki verdikleri ve kendilerini nasıl kapattıklarıyla, onların zihinlerinin içine giren bir yolun hep bulunmasıyla da ilişkili olduğunu fark ettim. İnsanların akıllarına girmek için her zaman açık bir kapı vardır."

Biraz da elimizde tuttuğumuz somut materyali, yani albüm kapağını ve içinde yer alan sayfaları inceleyecek olursak; sayfalarda şarkı sözlerini bulmanız mümkün. Daha önceki albümlerde görsel öğelere çok önem veren grup elemanları, görseller üzerinde hiçbir yazının bulunmasını istemezken, bu kez muğlak olan görsellerin üzerine sözlerin basılmasında bir sakınca görmemişler. Böylece internet sitelerindeki *message board*'larının biraz olsun rahatlayacağını düşünüyorlar, zira "Nerede şarkı sözleri?" diyenlerin sayısı bir hayli fazlaymış. Albümün kapak görseli için Pink Floyd'un bu ay ülkemizde yeniden basılan **Dark Side of The Moon**'unun kapağındaki, prizmadan geçen ışığın spektrumundan esinlenilmiş. Bir kristalin içinden geçen lazer görseli üzerine bir takım tasarılar yapılmış ancak, bunun kendilerini kısıtladığını düşünen tasarımcılar ve grup elemanları, kristal fikrinden vazgeçmeden başka yöne doğru kaydırmışlar olasılıkları. Kristali bir bütün olarak değil de parçalayarak kullanmayı denemişler fakat ortaya çıkan sonuç, National Geographic dergisinde kullanılan fotoğraflara benzemiş. Daha sonra akıllarına insan boyutunda ve şeklinde kristaller kullanma fikri gelmiş fakat bu kadar kristalin parasını ödemekte zorlanacakları için, Brixton'da cam üfleyen (ısıtılan camı üfleyerek şekil verme sanatını icra eden kimse) bir adama 1.50 metre boyunda, farklı renklerde 5 insan yapması için sipariş vermişler. Nick Knight kapak tasarımı için fotoğrafçılığı üstlendi. Bu camdan vücutların fotoğraflarını, ufak ama güçlü bir kurşunun vücutları parçaladığı anda çekme kararını aldı. Yapılan çekimlerde oluşan görüntü camın kırılmasına benzemekten başka her şeye benzemiş: Suya, cıvaya, metale. Zaten istenilen de buymuş, bilgisayarda yapılmış gibi fakat doğal, güzel ve şaşırtıcı.

Massive Attack çoğu grup gibi sosyo-politik olaylara uzak duramıyor ve her fırsatta politik tavırlarını sergiliyor. Çoğu müzisyen şarkısında politik sözler kullandığında, o şarkı genelde berbat olur. Müzikle sözler arasında bir uyumsuzluk göze çarpar. Politik yaklaşımın müzikte yansıtılmasının ve bunu dengede tutmanın zor olduğunun bilincinde olan Massive Attack elemanları, bu tavırlarını müziklerine enjekte etmektense dış dünyada sergilemeyi tercih ediyorlar. Yaptıkları röportajlarda, katıldıkları hayır konserlerinde, özellikle de internet sitelerinde. Evet Irak'a yapılacak bir müdahaleye de karşılar. Neden böyle bir savaş olacak, şu anda neler oluyor, neden İngiltere de işin içine batmış durumda, savaş sonrası Irak halkını, İngilizleri ve tüm Orta Doğu'yu ne gibi sonuçlar bekliyor? Bunlar hakkında insanların yeterince tartışmadıklarını düşünüyorlar ve teröre karşı terörle karşılık vermenin daha fazla zarar ve şiddet doğuracağına inanıyorlar. Ayrıca Damon Albarn'la işbirliği yapan 3D, insanları bilinçlendirmek için çeşitli organizasyonlarda da boy gösteriyor şu sıralar.

Massive Attack ne yapacağını biliyor ve bunu yaptığında da iyi yapıyor. Trip-hop'un öncü grubu olmalarının verdiği ağır yükün altından kalkmayı biliyor ve her seferinde kendilerini geliştiriyorlar. Şimdi 100th Window'la karşımızdalar. Tamam 100th Window hiçbir zaman bir Michael Jordan olamayacak ama en azından onun yedeği olmayı hak ediyor. Türkiye'de iki unutulmaz konser veren Massive Attack şubatta dünya turnesine çıkacak. Her açıdan deneysel ve interaktif olması planlanan konserlerin en son teknoloji ile görsel bir şölene dönüşmesi amaçlanıyor.

Derleyen: Bora Şimşek
Kaynakça : www.massiveattack.co.uk
www.the-raft.com

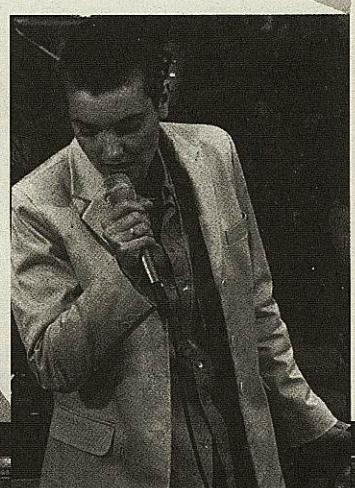

KABAKLAR ÖLDÜ, YAŞASIN YENİ ROCK MESİHİ!

Zwan

"Asıl anlamı olan, kim olduğunun anlamını siliyor"
Billy Corgan

Cem Kurşun

Chicago'dan çıkan en sağlam gruplardan biri olan Smashing Pumpkins'in dağılmasının üzerinden iki yıl geçmişti ki, baş-kabak Corgan bizi daha fazla merakta bırakmadan Zwan adlı yeni bir grup kurduğunu açıkladı. Son günlerde, Billy Corgan'ın kabak başını Smithsvari bir bilgelikle yazılmış "Honestly" adlı ilk Zwan single'ının video klipinde görüyorsunuzdur. Davulda eski gruptan Jimmy Chamberlein, bas gitarda A Perfect Circle'dan Paz Lenchantin, gitarlarda Matt Sweeney (Skunk\Chavez) ve David Pajo (Slint\Papa M\ Tortoisse) yer alıyor. Önce kaçınılmaz ama bir o kadar da salakça olan bir şey yapalım ve Zwan'i Smashing Pumpkins ile kıyaslayalım. Neler yok: Eski Pumpkin James Iha'nın çok katmanlı, ses duvarlarında çarpışan melodik gürültüsü ve Darcy'nin kabakların çıkardığı tüm gürültüleri birbirine tutkallayan, Black Sabbath ilhamlı bas gitarı. Bunun yerine daha düz rock sound'u içeren, kendini ilerletmiş çok ritmli davulu ve 18 telli üç gitar silahşörlerinin bol bol şahane soloları var. Corgan yeni bir grupla, başarıyı yakalamanın açlığını ve heyecanını yeniden yaratmış. Bu da albüme saf enerji olarak yansıyor. Tabi bir de Corgan'ın bizzat tasarlayıp sunduğu yeni uslanmış, sempatik, neşeli, romantik ve dindar *lyric* tavrı var.

Dinlediğim rock grupları arasında Smashing Pumpkins kadar içine girilmesi zor şarkı sözleri yazan; fakat kapıyı omuzlayıp içeri girdiğinizde, mısralarının kanatlarında "anlamlılığın" ve "hiçliğin" uçurumlarından aşağı kendini bırakmanın dayanılmaz hafifliğini büyük zevkle yaşatacak başka grup bilmiyorum. Tek yapmanız gereken Corgan'ın tanrı-kompleksli tavrına tahammül etmek. İsterseniz hikayemize en başından başlayalım

NEDEN MÜZİK?

Şarkı sözleri ruh-delici ve içten tüm rockçılar gibi Corgan da parçalanmış bir ailede büyümüş. Kafayı sevgisizlik, insanlardan uzaklaşma ve acıyla bozmuş.. Bir gün arkadaşının evinde siyah-beyaz bir Michael Schenker V model speed-metal gitarı (Dave Mustaine'in sevdiği model) görünce, bu acısıyla ne yapması gerektiğini anlamış. Dünyayı kendisinden haberdar etmek için en yıkıcı ve paylaşımcı yol olan Rock müziğe sarılmış. Amfiye gitarı bağladığı an, birden tüm insanlarla bağlantı kurma ihtimali doğmuş. Önceleri sadece komşuları ve mahalle ahalisi haberdar olmuş Corgan'ın varlığından. Varoluşunun en büyük özlemi mitolojik anlamıyla bir Rock-Tanrısı olmakmış. Çünkü Tanrılar acı nedir bilmezlermiş...

İLKLER

İlk kurduğu grubun adı, vücudundaki doğum lekelerini ifşa etmek ister gibi : The Marked. Bu grup garaj partilerinin aranılan gruplarından biri olmuş olsa da Corgan'ı tatmin etmemiş tabii ki. 1986'da punk müzik delisi gitarist James Iha, karizmatik ve güzel bas gitarist Darcy Wretzky, caz davulcusu Jimmy Chamberlin ile Smashing Pumpkins'i kurmuş (Amerika'da "dahi" anlamında kullanılan bir deyimdir). 1990'da ilk albümleri **Tristessa**, Seattle'lı bağımsız plak şirketi SUB POP'tan (Sub Pop, başta Nirvana ve Soundgarden olmak üzere çoğu Seattle çıkışlı rock gruplarında emeği olan firmadır) yayınlanır. Ağaç yaşken eğilir hesabı, ilk turnelerine Jane's Addiction ile çıkarlar.

YEAAAH! HADİ SALLAYALIM VE SARSALIM BEBEĞİM

Maarif takvimleri yurdumuzda 1991 yılını gösterdiğinde, **Gish** yayınlanır. Gish, dinleyen herkes için bir ilham kaynağı olur. Albüm, güç ve zarafeti sihirli bir melankoli ile birleştirir. Yırtıcı, isyankar ve tanrıya bile kafa tutan şarkı sözlerine sahip Gish, önce sizi paramparça eder ve sonra yumuşak gitar tınılarıyla her şeyi ince ince, yeniden kurar (kaşmirden örülmüş ve motor yağına bulanmış siyah Harley deri ceket gibi). Corgan'ın ciddi bir plak firması ile albüm yüzü gören ilk şarkısı "I AM ONE" olur:

"Sen nasıl üçlü varoluyorsan
Ben de tekim
Kutsal üçlemende bir mesih bulmaya çalış.
Şehrin yanacak... X2
Yanacak şehrinde bir şeyler bulmaya çalış
Sen de yanacaksın
Ben göründüğüm gibi miyim?
.....
Hoşça kal, sen de istemez misin?
Hoşça kal, ben tekim"

Bu şarkı, tanrının İncil'deki, "Eğer şehrinizde ahlaklı bir insan yaşamaz ise, her yeri yerle bir edeceğim" pasajına, kimsenin ahlaklı veya kusursuz olamayacağını ima eden ironik bir göndermedir. Bu açıklamayı, Zwan'ın albümü tartışılmaya başlandığında en çok kafa karıştıracak konular olan dindarlık, rock mesihliğine soyunma ve inayete erme gibi meselelere yazının sonunda değinmemizi aydınlatsın diye ekliyorum (bizim de kendimize göre bir kurgumuz var tabii ki). Albümün ikinci ve üçüncü şarkılarında (Siva ve Rhineceros) Corgan, müzik yapma\tasarlama\yaratma (bu kelimeler David Bowie'den sonra

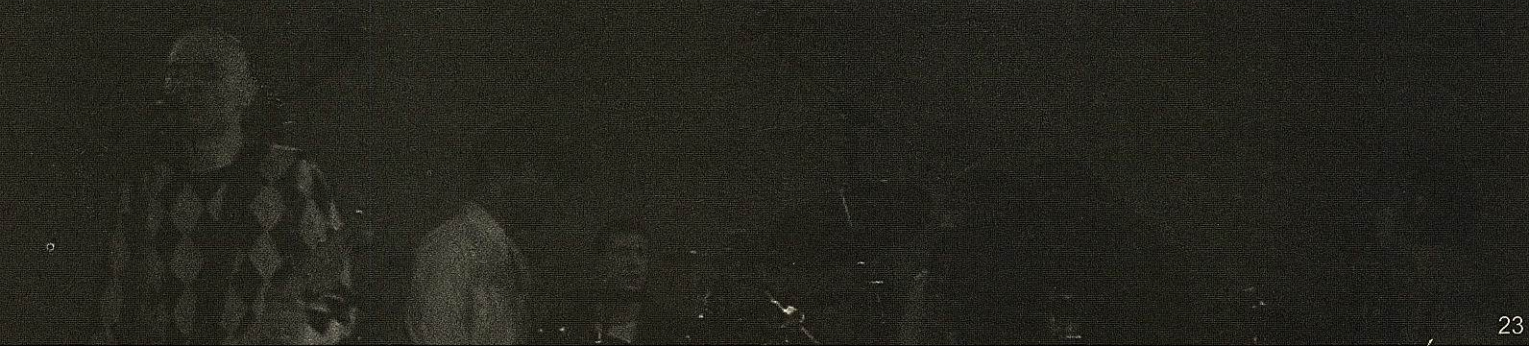

en çok Billy Corgan'a yakışır) nedenini çok sade ve içten bir dille anlatır: "Dönüp dönüp aklımı kaybediyorum, neyin peşindeysen söyle, ben sadece oraya bir an önce varmak istiyorum" ve "Bir şov planladım, tam istediğin gibi, haziranda dondurma misali. Gözlerini aç, içlerine baka baka yalan söyleyeceğim bunlar mıydı?"

Corgan, ünlü olup çok kişi tarafından sevilince acılarının dineceğini düşünür. Bir de kendini rockçı Wagner sanma durumu var. Çocukluğunda okuduğu Nietzsche (Acıyı Sevmek, Zerdüştçülük, Üstün-İnsan) ve Schopenhauer (Karamsarlık, Tasarı ve İrade Olarak Evren, Ateizm ve Hıristiyan Estetiği Sentezi) kitapları zihninde hayatı kavramaya dair pek çok yanık bırakmış olmalı.

DONDURMACI AMCA BİZE DE UĞRA!

Yıl 1993. Türkiye'de de MTV var. Amerika, listeleri kasıp kavurucu bir rock müzik fırtınasıyla sallanıp duruyor. Kurt Cobain, Blind Melon'ın arı kılığındaki ton ton kızlı videosu, 60'ların sıcaklığını taşırken yüreklere yağmur serpiyor. Collective Soul'un "parla bre aşk dolu deli rocker" nağmeleri kulaklarımızda inliyor. Alice In Chains'in "kara tahtaya yazılı şirin kavramları hissetmeye mecbur muyum lan ¿" tavrı, aile yapımızı tekmeliyor. Jeremy ile tanışıyoruz. İngiltere semalarından gelen *radyo kafalı* "sürüngen melek" ruhumuza sinmiş. libidomuzun sivrisinekleştirdiği aptal egomuz eğlendirilmeyi bekliyor. Listelerde bir de çayır bayır dinlemeden sevişen gençlere dondurma götüren bir adam var. Adam "Bugün hayatımın en güzel günü, kalbimi yerinden yırtıp atacağım" diyor. Biz ergenlik çağındaki aç ruhların, kafasını karıştırıyor. Smashing Pumpkins'in, prodüktörlüğünü Butch Vig'in yaptığı (Garbage, Sonic Youth, Nirvana-Nevermind), ikinci resmi albümü **Siamese Dream** listelerde ilk ona giriyor. Şurup gibi bir gürültüyle doluyor, yalnızlığımızı gidersin diye yanımızdan hiç ayırmadığımız kulaklıklarımız. Şarkı sözleri çok daha kişisel. "Disarm", zihinsel özürlü bir çocuğun, üvey kardeşine bakmak için çocukluğunu yaşamaktan vazgeçmesini anlatıyor. Corgan'ın agresif ama kırılgan ve hassas vokali içimize işliyor. Bazılarımız ondan nefret ediyor, bazılarımız ona bayılıyoruz. Maalesef arası pek yok.
60'ların, incecik ipekli melodilerle örülmüş bir battaniye misali ruhu saran psychedelic melodileri (Crosby, Still, Nash & Young; Emerson, Lake & Plamer; Grateful Dead) ve grunge'ın en sert ellerinden çıkma (Pixies, Soundgarden- Badmotherfinger, Alice In Chains- Facelift albümleri) beyni örseleyen kirli çekiç darbelerinin birleşimidir. Black Sabbath, Beatles, Cure, Bauhaus, Smiths, David Bowie, Dinasuar Jr. dinleyerek büyüyen bir adamdan kulağa mantıklı gelecek bir müzik yapmasını beklemek hata olurdu. Albümde intro'suyla bile aklımıza kazınan "Today", viyolonsellerle akustik gitarların aynı ipte birbirlerine tutunduğu ve birdenbire birbirlerini boşluğa bıraktıkları "Disarm", kurnazca yazılmış "Cherub Rock" (bu şarkının nakaratlarından, hala "bilinmeyenin ulaşmaz balını" isteyip istemediği bilinmeyen Teoman'a bir soru: "who wants honey, as long as there's Money?"), pop kadar akıcı ve rock kadar yakıcı "Mayonaise", ve her gece uyumadan önce dinlenebilecek kadar baldan tatlı yumuşak bir ninni "Spaceboy", öne çıkan şarkılar. Corgan bir röportajında, zihinsel özürlü üvey kardeşinin sadece onun kollarında uyuyabildiğini ve bu şarkıyı onun için yazdığını söylemişti. "Soma" Aldoux Huxley'in 'Cesur Yeni Dünya' kitabındaki *soma* uyuşturucusundan ilham alınarak yapılmış bir şarkı. Aşkı afyona benzeten Corgan, terk edilmenin acısını her zamanki gibi aşka karamsar ve küçümseyici bir gözle bakarak çıkarıyor. Smashing Pumpkins, Corgan'ın bilincine ve algısının berraklığına duyduğu derin bağlılıktan dolayı uyuşturucuya karşı somut bir tavrı olan çok ender rock gruplarından. Zira o, tanrıyı oynayan bir ateist olarak, dinleyenlerin ve eleştirmenlerin algılarıyla oynamaya ve onları yanıltmaya bayılır. Ama tüm narsistler gibi, aynı şeyin kendisine hiçbir şey\kimse tarafından yapılmasına tahammül edemez.

Albüm yayınlanmadan hemen önce Cameron Crowe'un tüm Seattle ahalisini topladığı kült-grunge filmi *The Singles* soundtrack'ine "Drown " adlı bir parça veren dahi kabaklar, Siamese Dream'in büyük başarısı sayesinde Red Hot Chili Peppers ve Pearl Jam ile turneye çıktılar. Lollapaluza '94'te de headliner oldular.

"TANRI DA TIPKI BENİM GİBİ BOMBOŞ"

Yıl 1995. Siamese Dream'in başarısından gaz alan Smashing Pumpkins, double bir albüm yapar: **Melancolie & Infinite Sadness**. Sürreal atmosferli, rengarenk "Tonight, Tonight" gözlerimizi alır, yakar ve bir daha da geri vermez: "Zaman hiç de asla zamanı değildir. Çocukluğundan bir parça geride bırakmadan hiçbir zaman değişemez insan. Artık asla eskisi gibi olmayacağız. Sonsuza kadar değişti hayatlarımız. Daha çok değiştikçe daha az hissedersin. Bana inan. Hayatın değişeceğine ve eskisi gibi boş olmayacağına inan." 2 saatlik sarsıcı bir rock şöleni için bundan iyi bir açılış kokteyli olmazdı zaten. Bu albümde en sık rastlanan tema ise "değişim ve evrim". Albümün 11. Şarkısı "Galapogos", Darwin'in evrim teorisini tasarladığı adanın adı. Karamsarlık yüzünden sürekli eleştirilen Corgan, acılı karamsarlığını bir çeşit meydan okumaya dönüştürmüş artık. Bu meydan okumadan tanrı ve aşk da payını alıyor her zamanki gibi. Zaman zaman kendisiyle bile bağlantısının koptuğunu haykıran, aynı zamanda her şey ve hiçbir şey (tanrı ve sıfır) olduğuna inanan ve herkesin inanmasını isteyen Corgan, 90'ların en çok satan double albümüne imzayı atmış oldu, Led Zeppelin'in Phisical Graffity'siyle kıyaslandı (o bile yarım saat daha kısaydı ve daha az sattı).

Bu albüm her şeyiyle eleştirmenleri şok etmişti. Albümün yarattığı müzikal atmosfer, gürültü ve sessizlik arasındaki kontrastı, beyne saf adrenalin olarak pompalayan bir tulumbaya benzetilebilir. Grunge'dan beri bu kadar gözü pek, meydan okuyan, yıkıcı ve içten sözler duyulmamıştır. Maalesef o günden bu yana da bir daha duyulmadı. Yumuşak şarkıları ise bir o kadar uçlarda, iyimser ve romantiktir. Melancolie & Infinite Sadness, pop kadar dinlenebilir, punk kadar yıkıcı bir albümdür. Şey gibi: "kelebek kanatlı bir mermi". Süzülerek gelecek. Siz, kanatlarını seyre dalıp gitmişken beyninizi delip geçecek. Şey gibi: "Karın Deşen Jack'in suratına ka-boom diye haykırmak."

Gayet iyi bir synth-pop denemesi olan "1979" , x jenerasyonun post-modern Zerdüştlerinin marşı "Zero", İsa'nın hiç sevilmeyen ve kıskanç piç kurusu üvey kardeşinin ağzından söylenmiş gibi dökülen öfke nöbeti sözleri "Bullet With Butterfly Wings", iyimser (bu sıfat bile Smasing Pumpkins için kendi başına şaşırtıcı) "Tonight, Tonight", eski kız arkadaşa, bu sefer bakire Meryem'i işin içine katarak patlattığı bir tokat X.Y.U (Ex Why You?) , akustik balad "Stumbleine", aşka karşı isyankar bir mırıltı "Bodies"... Aslında bu albümün hitleri saymakla bitmez. Tam bir başyapıt!

BİLİNMEYENE AÇILAN BİR KAPI

Klavyeci Jonathan Melvoin, Melancolie turnesi sırasında

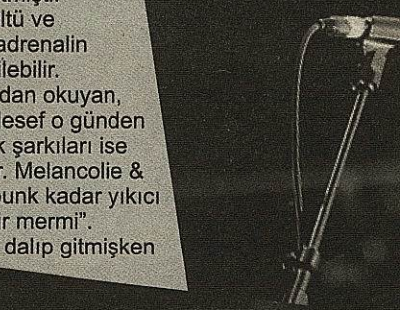

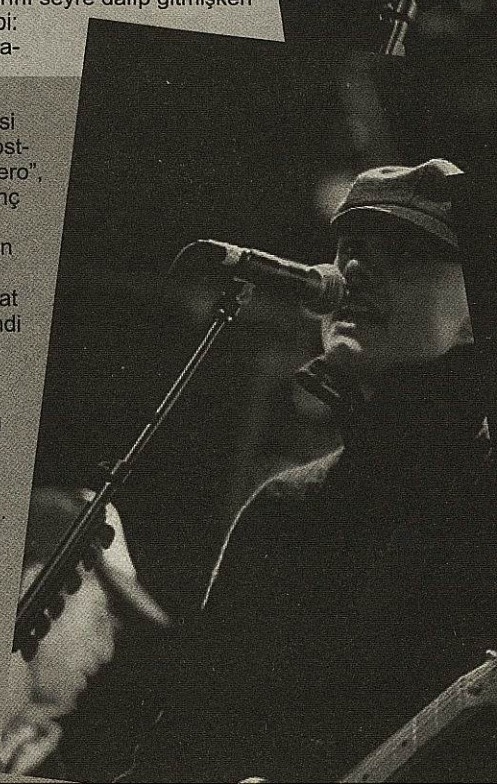

aşırı dozdan öldü. 1996'da Jimmy Chamberlin uyuşturucu bağımlılığından dolayı gruptan atıldı. Yerine eski Soundgarden bateristi Matt Cameron alındı. Grup 3-5 provadan sonra, çıkardıkları performanstan pek memnun kalmadılar ve beraber çalışmaktan vazgeçtiler. Her yıkım gibi bu da Corgan'ın yaratıcılığı için bir fırsat oldu. Corgan, Smashing sound'unu tamamen farklı bir elektronik boyuta çıkarmak, bir nevi anti-Smashing bir sound yaratmak istedi. 'Batman & Robin : Forever' için kaydettikleri : "The End is the Beginning is the End" ve onun diyalektik karşılığı olan "The Beginning Is the End Is The Beginning", Corgan'ın yaptığı Stigmata film müzikleri, David Lynch'in Lost Highway'inde (1997) yer alan "Eye" bunun olabileceğine dair ipucu verse de, Melancolie gibi rock müziğin kitabını yeniden yazan bir albümden sonra, kimse Smasing Pumpkins'in progressive ve slow bir synth-pop albümü çıkarabileceğine inanmıyordu. Müzik eleştirmenleri bu sefer, Smasing Pumpkins gülle gibi bir rock albümü yerine dayanılmaz hafiflikte bir albüm çıkardığı için şok olmuştu.

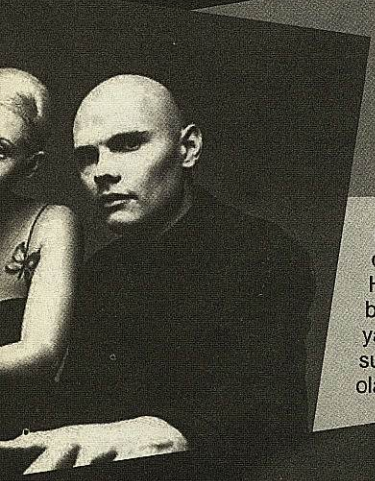

Corgan'ın bir röportajında, "Jimmy olmadan, Smashing Pumpkinmişiz gibi davranıp milyonlarca albüm satamazdık. **Adore**, tam da olması gerektiği gibi 'kırık' bir albümdür. Hepimizin kalbi kırılmıştı. Grubun özü ve bütünlüğü kırılmıştı. Adore bu ruh halini çok iyi yansıtıyor. Biz dinleyicilere sadece kırık parçaları sunduk" demişti. Esasen albümün adı "A Door" olacakken, Latincenin her zaman kulağa hoş gelmesi ve Corgan'ın gizemli mitolojik çağrışımları sevmesi nedeniyle Adore olarak belirlenmiş.

Birbirinin içine geçmiş çok katmanlı melodik gitar çığlıklarının yerine, elektronik new wave loopları ve son dönem Beatlesvari pop baladları albümün müzikal aurasını oluşturur. "Strawberry Fields Forever"ı veya bir pop marşı haline gelen "Perfect Day"i dinlediğinizde, sizi içine alan şeyin "Pop" olduğunun farkında olarak usul usul şarkının derinliklerine doğru çekilirsiniz, pop'a yakıştıramadığınız kadar içten ve güçlü bir şeydir bu. Corgan, 1950'lerin başındaki Howlin' Wolf ve Moody Waters albümlerinin ruh haline ve duygusal gücüne yakın bir şey yapmaya çalışmış. Tüm albüm kaybedilmiş güzellikler üzerine bir yas niteliğindedir.

Müzik eleştirmenleri, şaşırtıcılığından dolayı Adore'u, Beatles'ın White Albüm'üne benzetti. En büyük benzerliklerden biri, Lennon'un annesi için yazdığı "Julia" ve Corgan'ın vefat eden annesi için yazdığı "To Martha"nın nefes kesici şarkılar olmasıdır. "To Shelia" Corgan'ın mandolin tınılarıyla bezenmiş lezzetli bir baladdır. "Ava Dore" albümün tek sert parçası. Neredeyse-trip-hop ritimleri Smithsvari gerçekçi\karamsar\romantik sözleriyle bir hayli etkileyici. Melancolie'deki "1979" parçasını sevenler için synth-pop "Perfect" hoş olabilir. Ölen annesine yazdığı bir mektup niteliğindeki "Once Upon A Time" şarkı sözleri ve çok katmanlı melodiler bakımından çok zengin. Kişisel favorilerim, neye uğradığımı anlamadan görkemli bir zarafetle tüm notalarını kulağımın içine boşaltan gothic baladlar "Tear" ve "Crestfallen". Albümün tepe noktası her dinleyişimde daha da içlerime süzülen piyanosu ve sonlarında progressive rock gürültüsü haline dönen ve sakin ama kök söktüren bir tornadoyu çağrıştıran "For Martha".

HAMAM BÖCEĞİ GİBİSİNİZ KARDEŞİM

Ve geldik 2000 yılına. Jimmy Chamberlin tekrar gruba döndü. Albümün kayıtları bittiğinde Darcy grubu terk etti. Eski Hole basisti Melissa Auf der Maur, turne için gruba transfer edildi. Patronu Courtney Love'a telefon açtığında: "Her gece *I Am One*'ı çalma fırsatım olsa ben de hiç durmazdım, tadını çıkar Melissa" gazıyla karşılaşan güzel basist, sadece turne için bile olsa balıklama atlamış bu teklife.

Corgan, **Machina**'yı 'The Truman Show'a benzetiyor. "Kendi hayatını yaşadığını düşünüyor. Bir gün kendi hayatını değil de plastik bir baloncuğun içinde yaşadığını öğreniyor. Sonra o baloncuğun içinde bulunduğu başka bir balon... Bu albüm de birbiri içine geçmiş sonsuz sayıda (on yüz bin baloncuk sanırım yeterli) balondan oluşuyor. İstediğiniz kadar içine girebilirsiniz. Ben insanların algılamalarında yarattığım kendi varlığımın izdüşümleriyle oynamayı severim." Kulağa felaket felsefi gelse de Machina, müzikal ve sözel açılardan anlaşılmaz ve içine girilmesi çok zor bir albüm. Üstelik yoğunluğu ve derinliği yüzünden değil, sadece abartılmış ağırlığı ve gizemciliği yüzünden dinlenmesi neredeyse imkansız bir albüm. Sanki, içinde en iyi şarkıları eksik olan bir Smashing Pumpkins "Greatest Hits" albümü gibi.
Aslında "Machinas of God" albümünün ne olduğundan çok ne olarak tasarlandığını ve ne olmadığını anlatırsam belki daha anlaşılır olur. Machina, Smasing Pumpkins'in altın vuruşu olacaktı. Corgan tüm üretken şarkı sözü yazarlığıyla 40 tane şarkı yazdı. Ama plak şirketini bir türlü bunu duble albüm olarak yayınlamaya ikna edemedi. O da en güzel şarkılarını seçip (Cash Car Star, Let Me Give The World To You, Real Love) albümün dışında bıraktı ve internette hayranlarına bedavaya indirtti. Bir başka tasarı: Her kabak Beatles'ın Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club grubunda olduğu gibi olacaktı ve Machinas of God adında farazi\kurgusal bir grup ortaya çıkacaktı. James yüksek topuklu ve burunlu çizme giyen, ulaşılmaz ve kıyak bir süper gitarist; Darcy süper-uzay-kraliçesi olacaktı. (Egoist Corgan sanırım sadece kendisi) Bu sadece sahne performansları ve şarkılarla kalmayıp 7\24 bir gösteri olacaktı. Ama Darcy gruptan ayrılınca projenin tadı tuzu kalmadı. Hadi şu işi bir an önce halledip evimize gidelim ruh haline dönüldü. Turne menajerliğini de artık "Kill The Hippies" t-shirt'üyle MTV'de seyrettiğimiz, heavy metal'in babası Ozzy Osbourne'ün karısı ve menajeri Shoran yapacaktı. Ama Shoran Corgan'la geçinemedi ve birkaç gün sonra işi bıraktı.
Albümün "lyric" temaları: inanç, yeniden doğuş, rock müziğin simyacı gücü, ihtiyaç vs... Pink Floyd'un **The Wall**'unu daha da ağır, daha punk ve daha kişisel olarak kulağınızın önüne getirin. Bunu kimse beceremez. Bu yüzden de Corgan, bu sefer yapmaya çalıştığı şeyin aşırılığı ve ağırlığı altında ezildi.

Adore'de rahatlıkla yer alabilecek "Stand Inside Your Love" ve Melancolie'de rahatlıkla yer alabilecek açılış parçası "Everlasting Gaze" tam Smashing Pumpkins'e yakışır güzel parçalar. Bunların haricinde önyargısız sevmek zor Machina'yı. Uzun yıllar müzik piyasasında kalmayı başaran az sayıda rock grubunun istisnasız hepsi gibi aşırı-doz ölümleri, grubu terk etmeler, gruptan atmalar, önemli müzikal evrimler geçirme, eleştirmenlerin nefretini kazanma

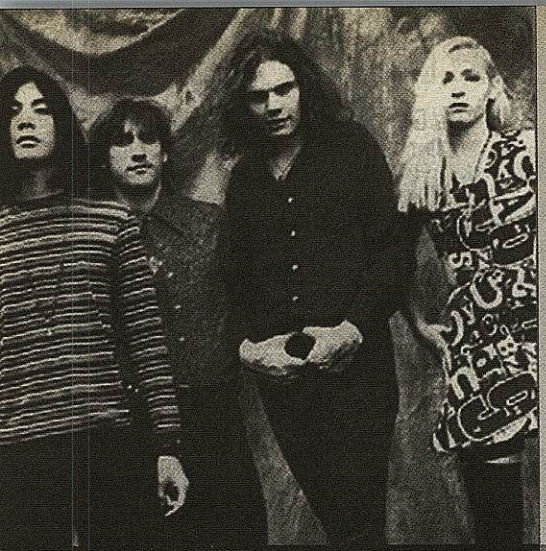

gibi süreçleri hamam böceği edasıyla atlatan ve her seferinde tahmin edilemeyen bir köşeye kaçan kabaklar, bu sefer kendi metal ökçeleri altında ezildiler. Ve Ocak 2000'de Machina turnesinin son şovunu, kuruldukları yer olan Chicago'da yapıp dağıldıklarını açıkladılar.

GRUNGE VE KABAKLAR

Smashing Pumpkins hep yeterince grunge olmamakla (Kurt Cobain ölmeden önce) veya çok fazla grunge olmakla (Kurt Cobain öldükten sonra) suçlandı. Billy Corgan, grunge'la diretk bir bağlantısı olmadığını hep söylediyse de ne zaman başı sıkışsa hep grunge ahalisinden müzisyenlerle çalmayı tercih etti (Matt Cameron ve Melissa Auf der Maur). İlk albümü Sub Pop'un paltosundan çıktı. Corgan, Hole'un **Celebrity Skin** albümüne yardımcı oldu. "The Singles" soundtrack'inde bir şarkısı Jimmy Hendrix, Mudhoney, Screaming Trees, Pearl Jam, Mother Love Bone, Alice In Chains ve Soundgarden'la beraber yer aldı. Bu bile tek başına yeterli bir ipucu esasında.
Netice itibariyle, Seattle'da kabak vardı da biz mi yedik?

CORGAN'IN HOBİLERİ

Corgan, boş vakitlerinde Türk toplumunun tamamının aksine tiyatroya gitmeyi, belgesel seyretmeyi veya kitap okumayı tercih etmiyor. Marianne Faithfull'un Kissin' Time adlı son albümüne iki parça yaptı, "I'm Into Something Good" ve "Wherever I Go." New Order'ın son albümü **Get Ready**'de, "Turn My Way" adlı parçayı söyledi. Sonra arkalarında gitar çalmak için onlarla turneye çıktı. Ramones tribute konserlerinde konuk sanatçı olarak şarkı çığırdı *(I Want You Around)*. Marilyn Manson'un ve Hole'un yeni albümlerinin prodüktörlüğünü yapmayı da reddetti.

BAŞLANGICIN SONU

Zwan, ilk albümü **Mary Star Of The Sea** ile MTV'de en çok çalınan rock grubu olmayı rahatlıkla başaracak gibi.

Corgan'ın öncelikli hedefi de bu zaten. My Bloody Valentine'ın sıkı gitar devleri, gelmiş geçmiş en güzel pop şarkısını yapmaya çalışıyor gibi bir havaları var. Konserlerinde British Invasion akımının en eğlenceli ve dans edilebilir gruplarından the Kinks'ten parçalar çalmaları ve albümün genel müzikal yapısı, Zwan'in popüler olmayı istediğini ve yırtıcı alternatif rock tavrını bıraktığını gösteriyor.
İlk single'ları "Honestly" Morriseyvari bir şekilde romantik, kurnaz, gerçekçi ve oyuncu bir beceriyle yazılmış. "Jesus,I" 14 dakikalık olmasına rağmen her dakikası zevkle dinlenen baştan sona sürükleyici bir gospel. "Of A Broken Heart" ve "Heartsong" şarkıları adlarından da anlaşılabileceği gibi içlerinde "çocuk kalbim şimdi senin ellerinde" tadında nakaratlar barındıran akustik baladlar. İşin ilginç tarafı, Corgan, "Heartsong"da "aynı sözleri aynı kelimelerle söylediğimi biliyorum" diyerek yaptığının farkında olduğunu söylüyor. "Yeah" son derece güzel ve melodik veya pop jargonuna göre son derece catchy. Bu şarkıda aynı zamanda, uyuşturuculara bağımlı olduğunu da söylüyor. Şarkıda geçen soruyu gerçekten de kendisine sormayı isterdim; "Bağımsız mı yoksa kendi oyunlarını mı oynuyor?"
Otuz altı yaşında bir müzisyenin, çocukluk sorunlarından kurtulmuş olması ve mutlu şarkılar yapması ayıp değil. Gerçekten de "Settle Down"da belirttiği gibi sonsuza kadar uslanmış olabilir. Asıl mesele, yine aynı şarkıda öğüt verir şekilde belirttiği gibi "o duyguyu kaybetmiş olması". Corgan'ı önemli yapan şey müziğine sürekli yeni şeyler katmasıydı. Başarıya ve üne rağmen, Smashing Pumpkins bunların ötesinde yaratıcılık arayışları olan ve liste kaygılı müzik yapmayan bir gruptu. Toplamda 25 milyon albüm satan ve her albümlerinde dinleyenleri beklenmedik yeni bir şeylerle ağırlayan Smashing Pumpkins, 90'ların en ilham verici gruplarından oldu.

Zwan'in müziğinde şaşırtıcı olan tek şey, sound'un Smashing Pumpkins'e hiç mi hiç benzememesi. Zwan yeni bir şeyler sunmayan ama eski grubuna benzemeden kendini yeniden yaratmış bir grup. Mary Star of the Sea, *rahatta* ve *rahatlıkla herkesin* dinleyebileceği *kolay* bir albüm. Böylelikle heyecan verici bir şeyler arayanlara kayıtsız kalma şansını da veriyor. Smashing Pumpkins'in zorlayıcı yırtıcılığı ve içtenliği Zwan'da yok. "Desire" şarkısında Corgan, tutkuların onu gerçekten uzaklaştırdığını ve kayıp dualarının aydınlanmasını istediğini söylüyor. Ruh hali, Necip Fazıl Kısakürek'in, bir tarikat şeyhiyle tanışmasından sonra, kapalı ve yoğun şiirler yazdığı bohem yıllarına noktayı koyan ve kendini dinsel şiire adamasını sembolize eden "Aynalar" şiirine benziyor:

> Çıkamam, aynalar, aynalar
> zindan.
> Bakamam, aynada, aynada
> vicdan;
> Beni beklemeyin, o bir
> hevesti;
> Gelemem, aynalar yolumu
> kesti.

Yeni plak şirketi Reprise'in resmi sitesinde de mükemmel şekilde belirtildiği gibi: "Zwan, albümlerinden kaç adet alacağınızı şaşıracağınız yeni ve *tatlı* bir grup". Corgan, Meloncolie'den sonra bir türlü yakalayamadığı liste başarılarını yakalayacak bir albüm çıkarmış. "Endless Summer" şarkısında gelecek tüm eleştirilere peşinen cevabını veriyor: "Nasıl yaşadığımı küçümseyebilirsin ama özgürlük, vermesini bilmezsen bedava değildir". Ben hala Janis Joplin'in "özgürlük kaybedecek başka bir şeyin olmamasıdır" inancına bağlı kalmayı tercih ederim.

Corgan'ın abuk sabuk lakapları vardır: Rock müziğin Jordan'ı, rock müziğin Zerdüştü, X jenerasyonun Pete Townshend'i, ucu yamuk kara kalemle çizilmiş Ethan Hawke karikatürü vesaire vesaire... Şimdilerde neredeyse didaktik dinsel şarkılar yazıyor. Albümde yer almayan ama konserlerinde büyük bir ihtişamla çaldığı "God is Gonna Set This World On Fire" adlı şarkıda, "I Am One"da atıfta bulunduğu ve yerdiği İncil'deki pasajı aynen naklediyor ama bu sefer taraf değiştirmiş olarak.

Radiohead'in Pablo Honey albümünde de belirttiği gibi:

Herkes gitar çalabilir
ve o vakit
Bir hiç olmaktan kurtulur".

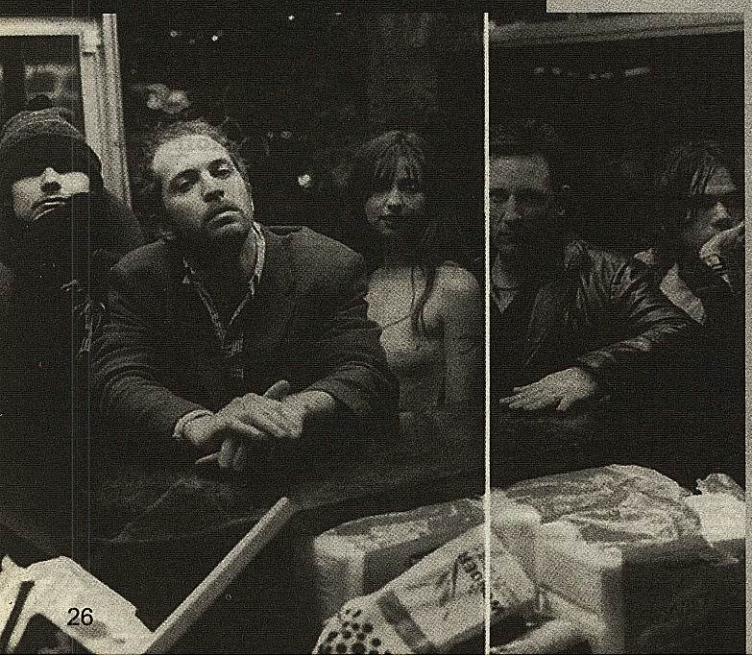

bir

manifesto

dada manifesto 1918*

(*Editör, bir dadaist olarak burada ifade edilen fikirlerin hiçbiriyle özdeşleşmediğini ısrarla belirtmek ister)

Tristan Tzara

(Yazar tarafından 23 Temmuz 1918'de Zürih'teki "Meise"de okunmuştur.)

Bir manifestoyu başlatmak için A, B, C'yi alıp 1, 2, 3 ile infilak ettirmeniz, küçük ve büyük A'ları, B'leri ve C'leri fethetmek ve yayabilmek için kendinizi hazırlamanız ve kanatlarınızı sivriltmeniz; anlatarak, haykırarak, küfrederek ve yeniden düzenleyerek düzyazıyı kayıtsız şartsız ve aksi öne sürülemez belirginliğe sahip biçime dönüştürmeniz, olağandışı bir şey olmadığını kanıtlamanız ve bu alışılmadık şeyin bir yosmanın en son hayaletinin Tanrının varlığını kanıtlayabildiği derecede yaşamı andırdığını iddia etmeniz gerekir. Tanrının varlığı zaten akordeonla, peyzajla ve tatlı sözcüklerle kanıtlanmıştı. İnsanın kendi A.B.C.'sini empoze etmesi yalnızca doğal ve bu yüzden, pişmanlık verici bir şey. Herkes bunu bir sahte kristal Meryem ana veya bir mali sistem ya da ecza müstahzarları, çıplak bir bacağın ateşli ve kısır bir İlkbahar'ın davetiyesi olması biçiminde yapıyor. Sıradışı olana duyulan aşk hoş bir geçiş yolu, naif bir umurumda değil tavrının kanıtı ve geçici, olumlu ve akla mantığa sığmayanın alâmeti. Ancak, bu ihtiyacın da artık modası geçti. Sanata en üst derecedeki sadeliğin sıradışı olanın itici gücünü vererek masum zevklerimiz bağlamında insani ve gerçek, sıkıntıyı çarmıha germek adına fevri ve coşkulu oluyoruz.
Aydınlatılmış dört yol ağızlarında tetikte, dikkatli, yıllardır pusuya yatmış beklemede, ormanda.

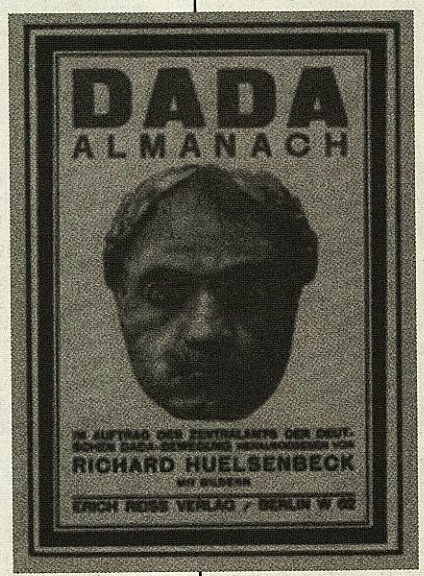

Bir manifesto yazıyorum ve istediğim hiçbir şey yok ve yine de birtakım şeyler söylüyorum ve prensipte, prensiplere karşı olduğum gibi (her sözcüğün ahlâki değerini sayıya döken ölçü birimleri fazlasıyla basit; ortalama değer empresyonistlerin bir keşfidir) manifeştolara da karşıyım.

Bu manifestoyu aynı anda, tek, taze bir nefeste aykırı eylemlerde bulunabileceğinizi göstermek için yazıyorum; tıpkı daimi karşı gelmeye ve tasdik etmeye karşı olduğum gibi, eyleme de karşıyım; ne bunların yanındayım, ne de bunlara karşıyım ve kendimi açıklamaya çalışmayacağım, çünkü sağduyudan nefret ederim.
DADA bu, vurulup boşa çıkarılması için fikirleri havaya savuran bir sözcük; her burjuva farklı konular icat eden ve kendi zekâ düzeyine göre, sandalyelerin üzerindeki krizalitlere benzeyen uygun karakterler yerleştirmektense, konuşan ve kendi kendini tanımlayan bir öykü olan kurgusuna ağırlık kazandıracak nedenler veya nesneler (uyguladığı psikoanalitik yönteme bağlı olarak) bulmaya çalışan kendi çapında bir oyun yazarıdır.
Her izleyici kurar, şayet bir sözcüğü (anlamak için!) açıklamaya kalkışırsa. Pamuklara sarılmış yılansı karmaşalar sığınağından içgüdülerinin idare edilmesine izin verir. İşte evlilik hayatının kederleri de buradan başlar.
Açıkça ifade etmek gerekirse: Boş kafataslarının öğütücülerindeki kaplumbağaların eğlencesi.

Dada'nın hiçbir anlamı yoktur

Eğer beyhude olduğunu düşünüyorsak ve hiçbir anlamı olmayan bir sözcük üzerinde zaman kaybetmek istemiyorsak... Bu kafaların aklına gelen ilk düşünce adeta bakteriyolojik bir sıralamadadır: En azından bunun etimolojik, tarihi veya psikolojik anlamını keşfetmeyi arzular. Gazetelerde, Kroo kabilesi yerlilerinin kutsal bir ineğin kuyruğuna DADA dediğini okuyoruz. İtalya'nın bir yerindeki bir kaldırım taşının ve annenin adı DADA. Bir oyuncak at, çocuk bakıcısı ve Rusçadaki ve Romencedeki çift olumlama ifadesi için kullanılan sözcük de DADA. Bazı eğitimli gazeteciler bunu bebeklere sanat, diğer Küçükçocuklarıkendisineçağıranisa azizleriyse duygusuz ve gürültücü, gürültücü ve monoton bir ilkellik biçimine dönüş olarak değerlendiriyor. Duyarlılık bir sözcük temeli üzerine inşa edilemez; her türden yapı sıkıcı bir mükemmeliyete, durgun bir altın bataklık fikrine ve izafi bir insan ürününe dönüşür. Bir sanat yapıtı yalnızca neşeli veya kederli; aydınlık veya karanlık değil, yalnızca ölü olması nedeniyle tek başına güzellik olarak kabul edilemez; kutsanmış aziz halelerinin pastalarını veya atmosferdeki başıboş bir kovalamacanın terini ikram etmek bireyleri sevindirmeye veya onlara eziyet etmeye eşdeğerdir. Bir sanat yapıtı, resmi emirle nesnel olarak hiçbir zaman, herkes için güzel değildir. Bu nedenle, eleştiri sanatı faydasızdır; her birey için yalnızca öznel olarak ve en ufak genel karakteristiği olmaksızın varlığını sürdürür. İnsanlar, tüm insanlığın ortak psişik temelini bulduklarını mı hayal ediyorlar? İsa'nın ve İncil'in çabaları, heybetli ve iyicil kanatlarının altında bokları, hayvanları ve günleri gizler. Nasıl oluyor da birisi çıkıp, sonsuz, biçimsiz bir çeşitleme olan insanoğlunu oluşturan kaosu düzenlemeyi umut edebiliyor? "Komşunu sev" ilkesi riyakârlıktır. "Kendini tanı" ütopik, ancak kötülüğü de barındırdığı için daha kabul edilebilir bir şeydir. Merhamet yok. Katliam sonrasında bize kalan, yalnızca arındırılmış bir insanlık umudu.
Sürekli kendim hakkında konuşuyorum, çünkü ikna etmek gibi bir niyetim yok ve kendi uyanışımla başkalarını sürüklemeye hakkım yok, herkes sanatını kendi yöntemine göre yaptığından insanları beni izlemeye zorlamıyorum; şayet sanat yapanlar, yıldızların katına bir ok gibi fırlayan veya ceset çiçeklerinin ve doğurgan spazmların yeşerdiği madenlere inen hazza dair bir şey biliyorlarsa tabii. Sarkıtlar: Meleklerin tavşanları kadar beyaz gözlerle, boyutları adeta acıyla büyütülmüş İsa'nın doğumunu simgeleyen resimlerde, her yerde arayın onları.
İşte DADA bu şekilde, bir bağımsızlık ihtiyacından ve topluma duyulan güvensizlikten doğmuştur.(*1916'da, Zürih'teki Cabaret Voltaire'de). Bize katılan insanlar bağımsızlıklarını korur. Hiçbir teoriyi kabul etmiyoruz. Resmi fikir laboratuvarları olan kübist ve fütürist akademilerden bıktık. Sanatı, para kazanmak ve sevgili burjuvaları mutlu etmek için mi yapıyoruz? Kafiyelerde para kokusu var, tonlamalar ise profilden görünen mide çizgisinden kayıp gidiyor. Kuyrukluyıldızlara binip giden her sanatçı grubu bu engele toslayıp kendini bitirdi. Konforun ve yiyeceklerin çamurunda debelenme olasılığına kapılarını açık bırakarak. Bizler, burada demirimizi verimli topraklara atıyoruz.
Bizler, burada gerçekten ne hakkında konuştuğumuzu biliyoruz; çünkü ürperti ve uyanış tecrübesinden geçtik. Bizler, enerjiyle sarhoş vaziyette, üç dişli mızrağı aldırışsız ete saplayan hayaletleriz. Baş döndürücü bitki örtüsünün tropik bereketinde akan küfür ırmaklarıyız; reçine ve yağmur bizim terimiz, susuzlukla kanıyoruz ve kavruluyoruz, kanımız kuvvetimiz. Kübizm nesnelere basit bir bakış tarzından doğmuştur: Cézanne bir fincanı gözlerinin yirmi santimetre aşağısındaki konumdan çizmiş, kübistler buna yukarıdan bakmış, başkalarıysa bir taraftan diğerine uzanan dikey bir kısmı keserek ve makul şekilde tek

dada manifesto 1918*

tarafa yerleştirerek görünümü iyice karmaşıklaştırmıştır (Ne yaratıcıları, ne de kesin kıldıkları biçimlendirilmemiş maddenin yeni ufuklar açma amaçlarını hiçe sayıyor değilim). Fütürist aynı fincanı hareket halinde, birkaç kurala göre muzipçe süslenmiş yan yana giden bir nesneler silsilesi olarak görür. Bu, tuvalin entelektüel sermayenin yatırımını oluşturmak üzere tasarlanmış iyi veya kötü bir resim haline gelmesini engellemez.
Yeni ressam öğeleri aynı zamanda araçlarına eşdeğer bir dünya yaratır; ölçülü, kesin ve aksi iddia edilemez bir yapıt. Yeni sanatçı karşı çıkar: Artık resim çizmemekte (sembolik ve yanılsamalı yeniden üretim), ancak doğrudan taş, ağaç, demir, teneke, kayalar veya anlık duygulanımın berrak rüzgarıyla tüm yönlere savrulabilecek kapasitede hareket edebilen yapılar üzerinde yaratmaktadır. Köleliğe layık kafaları dehşete düşüren bir canavar olsun veya insan kıyafetine bürünmüş hayvanların yemek odalarını süsleyen iğrençlik derecesinde sevimli bir nesne acıklı insanlık fablının resimlerinden olmasın, her resim veya plastik yapıtı gereksizdir.
Bir resim geometrik olarak paralel oldukları gözlemlenen, gözlerimizin önünde tuval üzerinde yeni koşullara ve olasılıklara göre düzenlenmiş bir dünyanın gerçekliğinde buluşan iki çizgiyi yapma sanatıdır. Bu dünya, yapıtta belirtilmemiştir veya tanımlanmamıştır; sayısız çeşitlemeleriyle izleyiciye aittir. Yaratıcısı açısından bakıldığında ne bir nedeni, ne de teorisi vardır.
Düzen = düzensizlik; ego = ego olmayan: olumlama = değilleme: Mutlak sanatın yüce ışınları. Kozmik ve düzenlenmiş kaosunun saflığında mutlak, hiçbir sürekliliği, bir nefeslik zamanı, hiçbir ışığı ve hiçbir kontrolü olmayan saniyeye eşdeğer damlacıkta bâki.
Eski bir yapıtı yeniliği bakımından takdir ederim. Bizi geçmişe bağlayan yalnızca karşıtlıktır.
Ahlakçılık taslayan ve psikolojik temeller üzerine tartışma yaratmayı veya bunları geliştirmeyi seven yazarlar gizli bir kazanma arzusundan ayrı olarak, yalnızca kendileri tarafından sınıflandırılan, bölüştürülen ve kanalize edilen gülünç bir hayat bilgisine de sahiptir; tempo tuttuklarında bu bilgi kategorilerinin dans ettiğini görmeye kararlıdırlar. Okurları onları alaya almasına ve gülmesine karşın, buna devam ederler: Bunun ne yararı olabilir ki?
Açgözlü kitlelere hiçbir zaman ulaşmayan tek tür edebiyat vardır. Yaratıcı yazarların, yazarın gerçek bir gereksiniminden doğarak ve kendi yararı için yazılmış yapıtları. Kuralların önemsiz hale geldiği noktadaki mükemmel egoizmin farkındalığı. Her bir sayfanın kâh derin ağırlığından, kâh kendi anaforundan, yükseklik korkusundan, yeniliğinden, ölümsüzlüğünden veya yalpalayan saçmalığından, prensiplerinin verdiği coşkudan ya da baskısından güç alan bir patlama yaratması gerekir. Bir tarafta uçarken sendeleyerek ilerleyen, cehennem gaminin yankılanan çıngırtısına bağlı bir dünya, diğer tarafta ise yepyeni insanlar var. Daha önce hiç benzeri görülmemiş, dörtnala giden, yoluna kesintisiz devam eden insanlar. Ve sakatlanmış bir dünya ve düzelmelerinden umut kesilmiş edebiyat şarlatanları da var.
Sizi temin etmek isterim: Hiçbir başlangıcımız olmadığı gibi, korkumuz da yok; duygusal değiliz. Bulutların ve duaların giysilerini parça parça eden kükreyen rüzgara benzeriz; felaketten, büyük yangından ve çürümeden meydana gelen mükemmel manzarayı hazırlayan da bizleriz. Yas tutulmasına bir son vermeye ve gözyaşlarının yerini, bir kıtadan diğerine yayılan canavar düdüklerinin almasına hazırlanıyoruz. Şu zehirli kederden arınmış, yoğun mutluluğun berrak sesleri. DADA soyutlamanın işaretidir; reklam ve iş de şiirsel öğelerdir.
Beynin ve toplumsal düzenin çekmecelerini tahrip ediyorum: Niyetim, her yere ahlâksızlık tohumları ekmek ve cennetin elini cehenneme, cehennemin gözlerini cennete fırlatmak, kâinat arenasının doğurgan döngüsünü gerçekliğin gücünde ve her insanın hayal gücünde yeniden yaratmak.
Felsefi bir soru: Hayata, tanrıya, fikirlere veya başka herhangi bir şeye hangi açıdan bakmaya başlamak gerektiği. Baktığımız her şey hatalı. İzafi sonucun, tatlı olarak pastane mamulü veya kiraz seçimi yapmaktan daha önemli olduğunu sanmıyorum. İnsanların, fikirlerini dolaylı yoldan empoze etmek amacıyla şeylere telaşla karşıt bakış açısından bakma tarzına diyalektik adı veriliyor; diğer deyişle, âlimâne intibaı uyandırmak üzere süslenmiş bir yazı-tura söylemi.
Şöyle bağırırsam:
İdeal, İdeal, İdeal
Bilgi, Bilgi, Bilgi
Bumbum, Bumbum, Bumbum
(Sürecek)

Çeviri: Yeşim Seber Kafa

BEYAZ PERDEDE HAYAT YIKAN KADIN

Estella (Gwyneth Paltrow)
Great Expectations (Alfonso Cuaron, 1998)

1

Bu C.Dickens romanı uyarlamasında Finn Bell(Ethan Hawke) ile 10 yaşında tanışıp onun hayatını alt üst edecek olan Estella rolüyle, Gwyneth Paltrow izleyicileri etkilemekte zorlanmamıştı. Finn Bell parasal açıdan fakir ama sanatsal açıdan yetenekli bir delikanlıdır. Onun bakış açısından izlediğimiz filmde, küçük yaştan beri arzuladığı Estella, bir görünüp umut verip, bir yok olarak çocuğu perişan eder. İzlerken 'aman uf' deyip, Estella'nın New York'ta Finn'i alt üst edişini izledikçe baraj kuran futbolcu derecesinde savunmaya geçmiştik.
Klasik Sahne: Estella'yı unuttuğunu düşünen Finn'in büyük hayallerle geldiği NY'ta bir çeşmeden su içerken nereden çıktığı belli olmayan Estella'nın onu öpüşü.

2

Lolita Haze (Sue Lyon)
Lolita (Stanley Kubrick, 1962)

Orta yaşlı profesör Humbert huzur ve sessizlik umarak geldiği ve birkaç aylığına yerleştiği Hazelerin evinde seks tanrıçasını, yani Lolita'yı tanır. Lolita daha14 yaşındadır. Profesör, sadece Lolita'ya yakın kalabilmek için Lolita'nın annesiyle evlenir. Lolita, bir erkeği baştan çıkartacak ve ona her şeyi yaptırabilecek bir kız olduğu, profesöre annesini öldürttüğü, profesörü kandırmak suretiyle başkasıyla (gerçek aşkı, yazar Claire Quilty idi) kaçıp, daha başka bir gençle evlendiği, bütün bu olaylardan sonra aşkı dinmeyen profesör Humbert'ten utanmadan para istediği ve onu Claire Quilty'den hamileyken tekrar reddettiği, sonuçta bir erkeğin hayatının kararması için her şeyi yapması *yıkıcılık* kavramlarını delip geçmiştir.
Klasik Sahne: Lolita'nın bahçede olduğu ve Humbert'ın

Ivy (Drew Barrymore)
Posion Ivy (Andy ve Katt Shea Ruben, 1992)

3

Ülkemizde de çok popüler bir hale gelmiş olan, Lolita'nın paranoyak-şizofren versiyonu sayılabilecek Posion Ivy'de, Sylvie Cooper(Sara Gilbert) anti-sosyal bir öğrencidir. Ivy, kısa sürede onun tek ve en iyi arkadaşı olur ve Cooperların evinde kalmaya başlayınca da işler sarpa sarar. İntihar süsünde cinayetler, baştan çıkarmalar, araba kazası, paramparça olan bir aile.
Klasik Sahne: Köpeğin Sylvie'ye mi Ivy'ye mi gideceği tartışmasının yapıldığı sahne.

4

Lisa Rowe (Angelina Jolie)
Girl Interrupted (James Mangold, 1999)

Genelde hayat yıkan kadın karakterleri erkeklerin etkilenişlerinden yola çıksa da bu sefer karşımızdaki kişi, farklı olarak hem kendisinin hem de başka kız arkadaşlarının hayatını yıkıyor. Bir akıl hastanesinde 8 yıl geçirmiş olan Lisa Rowe sürekli olarak hastaneden kaçar. Bir gün hastaneden tabucu olmuş bir arkadaşının, Daisy Randone'un evine gider ve aslında arkadaşının tam iyileşmediğini anlayınca ona kızar. Daisy'nin kendine itiraf edemediği gerçekleri yüzüne sinirli bir şekilde söyleyerek onun intihar etmesine neden olur.
Klasik Sahne: Lisa'nın hastanedeki en yakın arkadaşı olan Susanna Kaysen'ın günlüğünü herkesin ortasında okuması ve olayların kendisine zarar verecek noktaya kadar ilerlemesi.

Faith Justin (Juliette Lewis)
Strange Days (Kathryn Bigelow, 1995)

5

Bigelow'un iyi kotardığı bu millenyal tekno L.A. kabusunda, atmosfer sıra dışı olsa da hikaye klasiktir. Lenny Nero elinden kaçıp giden eski sevgilisi Faith'i unutamaz. Üstelik Faith baş kötü karakterin(Max) sevgilisi olmayı tercih etmiştir. Nero, Faith'in başına kötülük gelmesin diye hayatını ortaya koyar, zaten hayatı o gittiğinden beri darmadağındır. Buna ek olarak Faith ona hiper kötü davranır, Max de zaten Faith'i görmesini engeller. Bunlar yetmezmiş gibi Nero, filmin sonunda Faith'in onu asıl en yakın arkadaşıyla aldattığını anlar.
Klasik Sahne: Faith'i sahnede Pj Harvey'nin "Rid of Me"sini coverlarken izleyişimiz: "Don't you wish her, you never, never met her"

nick cave

Saffet Sözen

Bütün hikaye, Nick Cave'in 1983 yılında grubu Birthday Party'yi Avustralya'da bırakıp, yanına çocukluk aşkı Anita Lane'i alarak Londra'ya yerleşmesiyle başlar. Brixton'da geçirilen sefil günler, uyuşturucu alemleri, New York punk şairi Lydia Lunch'la yazılan tek perdelik müstehcen tiyatro oyunları, Nick Cave'i neredeyse müzikten kopma noktasına getirir. Eski dost Mick Harvey'in (enstrüman canavarı) ise kafasında başka planlar vardır. Bir gün telefonda "Neden yeni bir grup kurmuyoruz?" diye sorar. Birkaç hafta sonra da yanına Neubauten'dan Blixa Bargeld (gitar), Magazine'den Barry Adamson (bas), Avustralyalı grup Plays with Marionettes'den Hugo Race'i (davul) alır ve Londra'da Nick Cave'in kapısını çalar. Böylece, tarihin gördüğü arkası en sağlam grup 'Nick Cave and The Bad Seeds' kurulmuş olur. Topluluk, Mute plak şirketinin çatısı altında ilk müzik çalışmalarına başlar. İsmi 'Nick Cave: Man or Myth' olması planlanan 4 parçalık ep zamanla bir albüme, 'From Her To Eternity'ye dönüşür. Cohen cover'ı 'Avalanche', Elvis'in ünlü parçası 'In The Ghetto' ve sonraki dönemlerde konserlerinin vazgeçilmez parçalarından biri olacak 'From Her To Eternity' albümde öne çıkan parçalar olur. Birthday Party dönemin punk gitarları Nick Cave'in Cohen-Walker romansıyla birleşmiş ve sonraki dönemlerde grubun nasıl bir yol izleyeceğinin ipuçlarını vermiştir.

Nick Cave: "Favori Bad Seeds albümlerinden biridir. Albümün araştırıcı ve maceracı tarafını seviyorum."

Zamanında birçok sanatçıyı kendine çekmiş büyüleyici şehir Berlin ve Bowie'nin Berlin üçlemesinin de kaydedildiği ünlü Hansa stüdyoları, bir süreliğine gruba ev sahipliği yapar. 1985 yılında, blues etkileşimli 'The Firstborn is Dead' albümleri yayınlanır. Rota bu sefer Amerika'ya ve Amerika mitini yaratan kahramanlara çevrilmiştir. Lirikler Twain ve Steinbeck metinlerinden alınmış gibidir. Elvis'in doğuşunu, İncil'den alınan hikayelerle birleştirerek anlattığı 'Tupelo' özellikle dikkat çekicidir.

Nick Cave: "Aptalca bir blues albümü yapma denemesiydi. Beyaz, orta-sınıf bir Avustralyalı olarak en parlak fikirlerimden biri değildi kuşkusuz."

Ertesi yıl, yeni kötü tohum vurmalı çalgılar ustası Thomas Wydler ve Birthday Party'den misafir sanatçılar Rowland Howard ve Tracy Pew'ün de yer aldığı, bütünüyle başka müzisyenlerin parçalarının yorumlandığı albüm 'Kicking Against the Pricks' yayınlanır. Albümde blues, country, gospel türü parçalar yer alır. John Lee Hooker, Leadbelly, Johnny Cash parçaları (Cash de yıllar sonra Mercy Seat'i yorumlayacaktır), Nico klasiği 'All Tomorrow's Parties', Jimmy Webb'in daha önce defalarca yorumlanan parçası 'By The Time I Get To Phoenix' vardır. Bu arada single olarak yayınlanan Cash cover'ı 'The Singer' İngiltere indie listede 1 numara olur.

Nick Cave: "Yeni bir şarkı söyleme tekniği keşfetmiştim. Sesimin, dinlenmesi hoş bir ses olabileceğini hiç düşünmemiştim."

Nick Cave, İngiltere'de varoluşçu kesim ve gotik camia tarafından kabul görürken İsrail ve Yunanistan'da, özellikle de Batı Berlin'de squat kültürünün şairi olarak kutsanır.

Daniel Miller: 'Sokaklarda rahat yürüyemezdi. Oralarda Elton John gibiydi.'

Son Berlin albümü 1986 yılında yayınlanan 'Your Funeral My Trial' olur. Kimyasalların etkisi altında ölümcül yavaşlıkta parçalarla dolu albüm, albümle aynı adı taşıyan parça ve 'The Carny' ile ön plana çıkar.

Nick Cave: "Hikaye anlatılıcılığımı gittikçe geliştiriyordum. Blixa çok iyi bir iş çıkardı. Onun, az sonra ölecekmiş gibi duran gitar sound'unu çok seviyorum."

Londra'ya geri dönen grup 1988 yılında çalışmaları tam bir yıl süren 'Tender Prey' albümünü yayınlar. Gitarcı Roland Wolf ve Kid Congo Powers'ın katılımıyla daha da güçlenen Bad Seeds tam anlamıyla yeteneklerini konuşturmaya başlar. Nick Cave de, bir klinikte gördüğü uyuşturucu tedavisinin ardından formunun zirvesinde, kariyerinin en iyi albümlerinden birine imzasını atar. Açılış parçası 'Mercy Seat' ve 'Deanna' sonraki yıllarda grubun en çok tanınan ve sevilen parçaları arasına girecektir.

Albüm tanıtımı için Amerika Birleşik Devlerleri'nde turneye çıkan grup oradan 4 konser için Brezilya'ya geçer. Duraklardan biri de Nick Cave'in favori filmlerinden Pixote'nin çekildiği şehir

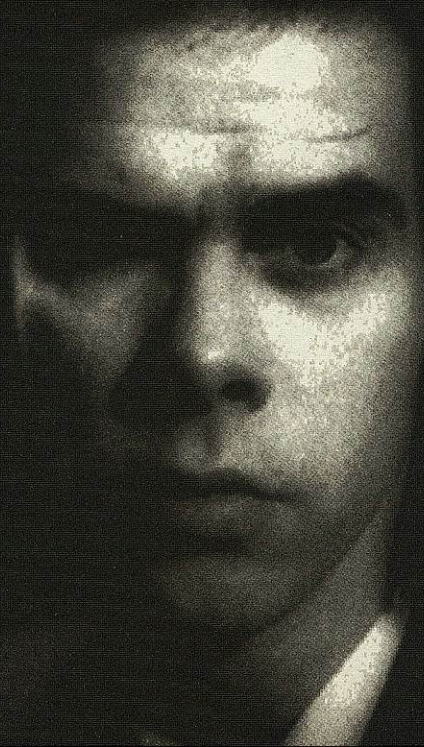

Sao Paolo'dur. Konser sonrası oğlu Luke'un annesi stilist Viviane Carneiro ile tanışır. Mute'un patronu Daniel Miller ikna edilir ve grup bir sonraki albüm çalışmaları için Sao Paolo'ya taşınır. 'The Good Son', Scott Walker tarzı, adresi belli baladlarla dolu bir albüm olur.

Tekrar Londra'ya dönen grup bu sefer "akustik gitarlarla çığ ve vahşi bir albüm" yapmak için kolları sıvar. Neil Young'la olan çalışmalarıyla tanınan prodüktör David Briggs iş başına getirilir. 1992 yılında yayınlanan albüm 'Henry's Dream' özellikle Nick Cave'in hoşuna gitmez. Albüm kafasında şekillendirdiği gibi olmamıştır ama kısa sürede takipçilerinin en çok sevdiği albümlerinden biri olmakta da gecikmez.

Nick Cave: "David ne yapmak istediğimizi anlamadı, anlamaya da çalışmadı. Biz Amerikan rock'u yapmak istememiştik."

Rock'n roll tarihinin en önemli yıllarından biri, bugün itibariyle de sonuncusu, 1994 de boş geçirilmez. 'Let Love In' sadece kariyerlerinin en iyi albümü olmakla kalmaz 90'lı yılların da en iyi birkaç albümünden biri olur. 'Do You Love Me?', 'Red Right Hand' ve 'Ain't Gonna Rain Anymore', bu olağanüstü güzellikteki albümün biraz daha öne çıkan parçalarıdır.

1996, bütün Avrupa'da ama özellikle bizim buralarda cinayet romanlarına ilginin fazlasıyla arttığı bir yıldı. Yeni albüm 'Murder Ballads' dönemin ruhunu yansıtan bir albüm olur. Kylie Minogue ile düet 'Where The Wild Roses Grow' topluluğu, tarihte ilk defa major listeye sokar. PJ Harvey'le düet 'Henry Lee', vokallerde eski dostlar Shane Mc Gowan ve Anita Lane'in de yer aldığı Dylan cover'ı 'Death is Not The End' ve Bad Seeds hayranlarını mutlu eden 'Stagger Lee' albümden akılda kalanlar olur.

Hemen ertesi yıl sessiz sedasız 'The Boatman's Call' yayınlanır ve anında bütün dünyada başyapıt olarak selamlanır. Birçok önemli yayın organından 5 yıldızlı eleştiriler alan albüm ülkemizde de fazlasıyla sevilir. Başkalarının günlüğünü okumaktan hoşlanmayan küçük bir azınlık ise Anton Corbijn imzalı bir diğer şahane nesneye sahip olmakla avunur.

Mevzuları toparlayan Nick Bey, 4 yıllık suskunluğun ardından 2001 yılında karşımıza 'No More Shall We Part' ile çıkar. İlk dinleyişte 'The Boatman's Call Part 2'gibi duran ve bir miktar can sıkan albüm, ilk seferde kendini ele vermeyen, dinledikçe açılan o gizemli albümlerden biri olarak topluluğun önemli işleri arasındaki yerini alır.

Nick Cave: "Bu şarkılar Susie için yazıldı. Liriklerde ölümsüzleşmek kadınların çok hoşuna gidiyor. Sonradan ne olduğunun bir önemi yok."

Son ve çok yeni albüm 'Nocturama' piyasaya çıkmış durumda. Bargeld-Harvey ve yeni yıldız Warren Ellis yine kadroda. Biraz düşünürseniz belki siz de satın almak için bir neden bulabilirsiniz.

Yazıyı, konunun bilirkişisi Barbo Bey'in ölümsüz dizeleriyle bağlayalım:

Biz, 'Casablanca filmini defalarca seyreden, Elvis'in ışıltılı elbiselerinde ve jöleli saçlarında hep bir mana arayan, Nick Cave'i de bir nevi mana ve ehemmiyet tanrısı olarak gören' garajyenler olarak son albümlerde bir parça hayal kırıklığına uğradığımızı söylemek istiyoruz.

Albümlerini raflara otobiyografik sıraya göre dizenler için klasik Nick Cave albümlerine bir giriş denemesi

TENDER PREY (1988) ****

Albüm, 20000 volt elektriği yemeden az önce, bir mahkumun iç hesaplaşması 'Mercy Seat' ile açılır. Parça, Harvey'in piyanosu ve elektrikli kaotik gitarlarıyla akıllarda yer eder. Ruhunu şeytana satan adamın hikayesi 'Up Jumped The Devil' albümün genelinde hissedilen gotik tona vurgu yapar. "Ne aşkın ne de paran için geldim. Tek istediğim ruhun" diyerek, kadına bir yandan da cinai fikirler aşıladığı parça 'Deanna', küçük kızlara karşı beslediği sağlıksız düşüncelerin dışavurumu gibi duran balad 'Watching Alice' ve diğer piyano baladı nefis 'Mercy' ile albümün A yüzü sona erer.

"You better run, you better run to the city of refuge" ile açılan B yüzü, Van Morrison - Have I Told You Lately? ile beraber tüm zamanların en serinkanlı aşk parçası ve albümün ağırlık noktası 'Slowly Goes The Night' ile devam eder. Tarih içinde yapılabilmiş her dinlediğinizde, ilk dinlediğiniz andaki duyguları uyandıran çok az sayıdaki parçalardan biridir bu. "Dark is my day, darker is my night" Peh!

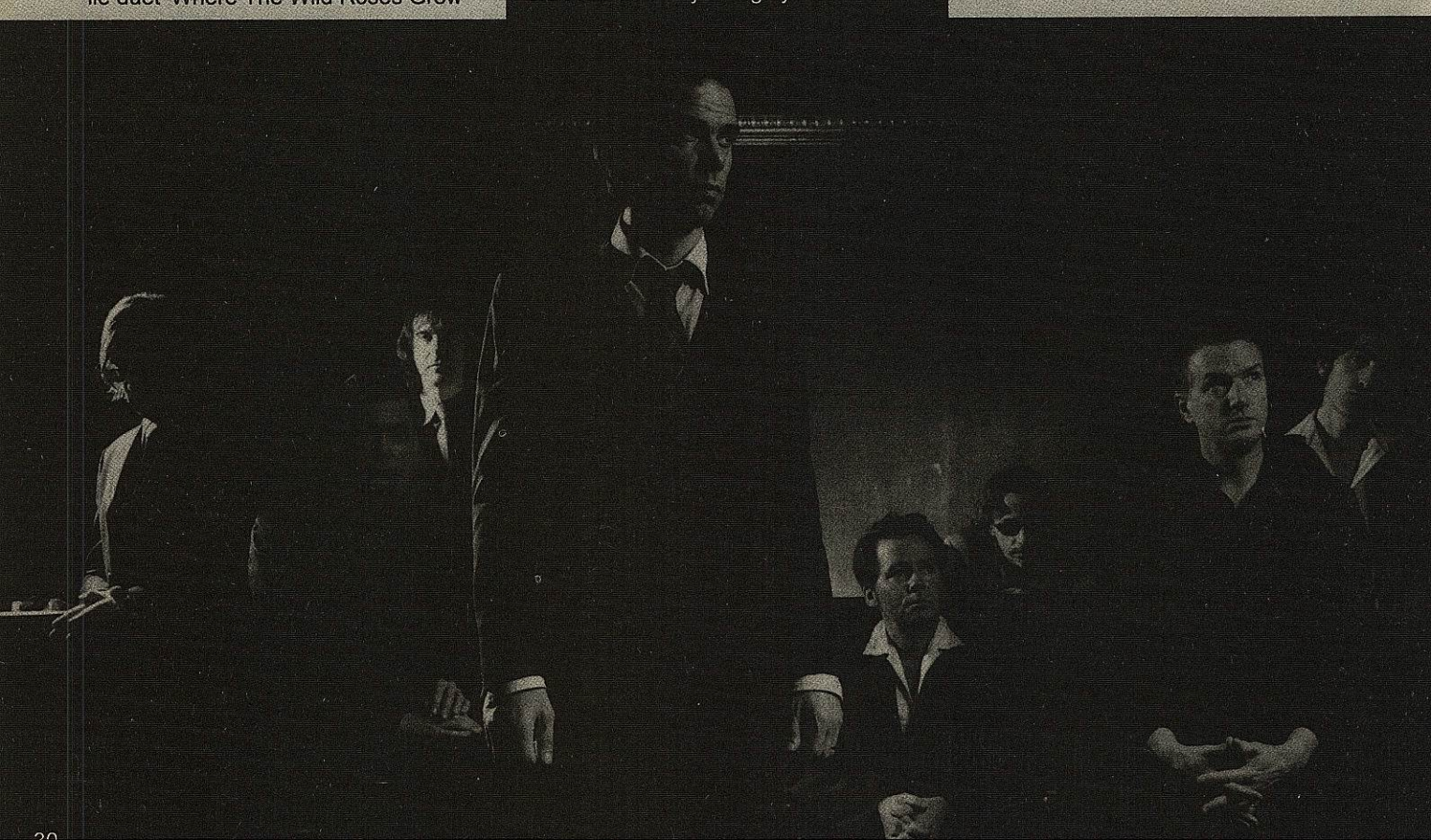

"Bir gün gelecek üzüntü ve acı sona erecek. Ve yeni bir gün doğacak. İşte o gün bugündür" sözleriyle 'New Morning', albümü kapatır. 'Tender Prey' topluluğun gerçek kimliğine kavuştuğu taş gibi bir albümdür ve sırayla gelecek daha da iyi müziklerin habercisi gibidir.

THE GOOD SON (1990) ****

Brezilya günleri. Viviane'in Nick'e hediyesi piyano başında yazılan aşk şarkıları. Sakat kapak. Nick, piyanosu ve sağda solda tütülü çocuklar. Michael Jackson'ın favori albümü. Portekizce parça, yerel bir ilahi uyarlaması 'Foi Na Cruz', Nick'le Blixa'nın latin ritmleriyle unutulmaz düeti 'The Weeping Song', "Sal köpeklerini üzerime " 'The Ship Song', tamamen kişisel nedenlerle 'Good Son', bu albümün daha çok takıldığımız parçaları olmuştu. Rio aşkı albüme fazladan bir yıldız vermemize neden oldu.

HENRY'S DREAM (1992) *****

Ülkemizdeki yaygın müzik dinleme alışkanlıklarını kökünden değiştiren, indie mevzusunu ülke gündemine sokan albümlerden biri, hatta birincisi. Unkapanı, Henry's Dream'i kaset olarak basmış ve anında yok satmıştı. Bugün dinlendiğinde, her albümün olmazsa olmaz baladları 'Christina the Astonishing' ve 'Loom of the Land' eski çekiciliklerinden bir parça uzakta gibi duruyorlar. Öte yandan Nick Cave'in, Johnny Lydonvari, sözcüklerin üzerine basan giderek, ezen kararlı ve tavizsiz vokalinin, akustik ve elektrikli gitarların zihin açıcı ve ciğer sökücü ritmleriyle birleştiği 'Papa Won't Leave You Henry', 'John Finns' Wife' ve özellikle 'I Had a Dream Joe' hâlâ yeterince güzel - Bu albümü dinleyip de sarhoş olmamış var mıdır acaba? Albümün sanki canlı kaydedilmiş duygusu uyandırması ise prodüktörün hanesine bir artı olarak eklenmeli. Anton Corbijn imzalı kapak ayakta zor duruyor!

Gürültü nadiren bu kadar iyi ve melodik tınlar.

LET LOVE IN (1994) *****

Tamamıyla Viviane Carneiro'ya adanmış bir albüm. Daha önce de birlikte çalıştıkları prodüktör Tony Cohen'in usta işi düzenlemeleri, zaten çatısı çok iyi çakılmış parçaları, dinlemesi olağanüstü keyifli bir hale getirmiş. Nefes kesici solo piyano intro'suyla 'Do You Love Me?', bir kara-film soundtrack'ini andıran hipnotize edici 'kaybedilmiş cennet' 'Red Right Hand', önce ağır ağır başlayıp sonra arada patlayan gitarlarıyla Trent Reznor'ın esin kaynaklarından birisi gibi duran 'Loverman' ve yağmurlu günlerde Salacak'ta bazı arabaların açık camından dinleyebileceğiniz 'Ain't Gonna Rain Anymore' 'Let Love In'i unutulmaz bir yılın unutulmaz albümlerinden biri olarak tarihe geçirdi.

Kesinlikle Kadıköy'ün favorisi.

MURDER BALLADS (1996) ***

İstanbul entelijansiyasının Nick Cave ile tanıştığı albüm. Zamanının 'hype' - ne demekse - albümü. Sarışın kadınla olan düet bütün dünyada çok tuttu. Şarkı listelere girdi. Esmer - camianın 'en soğuk elli, en sıcak dudaklı kadını' - kadınla olan düet daha iyiydi ama o kadar ilgi çekmedi. İlki olağanüstü bir popülarite ve büyük bir ticari başarı getirirken, ikincisi, kapalı kapılar ardında gerçekleşen kısa ve yaralayıcı bir aşkın yolunu açtı. Açılış 'Song of Joy', Nick Cave'in piyanosu ve Bargeld'in kurt gibi uluyan gitarıyla şahane bir parça - Albümün kapağına dikkatle bakanlar kışın aç kalıp köye inen kurt hikayelerini hatırladılar. 'Stagger Lee' albümün bir başka doruk noktası. Öte yandan cinai fikirler had safhada ve gayet sıkıcılar. Eleştirmen Andrew Perry: "Albümde bir Sam Peckinpah filminden daha fazla ölü var".

Biz kan görmeye dayanamıyoruz. Meraklısı varsa buyursun.

THE BOATMAN'S CALL (1997) **

Nick Cave'in, yıllarca bizi yapmakla tehdit ettiği ve aşklarını temize çektiği albüm. Ortaya karışık aşk şarkıları. P.J için 'Black Hair' ve 'West Country Girl', Vivianne için 'Where Do We Go But Nowhere', Tori Amos için (duy da inanma) 'Green Eyes'. Albüm baştan sona büyük bir ağıt şeklinde. Eleştirmenler ve dinleyiciler, istisnasız herkes albümü çok beğendi. Bu da değeri konusunda bir şüpheye yer bırakmıyor zaten. Öte yandan, yıllarca gizem olayını sonuna kadar kullanan bir adamın birdenbire ve bu denli ortaya saçılmasını biz ne yazık ki pek takdir edemedik. Bassalardı 3 tane albüm ve verselerdi her kadına birer tane, daha anlamlı olabilirdi yapılan şey. Dahi fotoğraf sanatçısı Corbijn yine olağanüstü bir iş çıkarmış. Vinilin yeşil göbeği ise çok şık.

Kesinlikle Beyoğlu'nun favorisi.

NO MORE SHALL WE PART (2001) ****

Hala bayılmadıysanız bir başka aşk albümü daha. Yeni kadın, Vivienne Westwood kataloğundan top model eşi Susie Bick için yazılmış parçalar. 'Boatman's Call'un kişiye dönük, kulağa fısıldar gibi duran parçaları, yerini ayakları yere daha sağlam basan, kararlı bir ses tonuyla ve ortaya söylenen şarkılara bırakmış.

Albüm henüz yayınlanmadan dinlediğim 'As I Sat Sadly By Her Side' yeni albümle ilgili beklentilerimi arttırmıştı. Karton cd kutusunu ve yağlıboya kapak çalışmasını da gayet başarılı bulmuş ve fakat albümü ilk dinleyişte tam bir hayal kırıklığına uğramıştım. Haftalar sonra bir gece, Kadıköy'e yukardan bakan bir terasta bir masanın başında ikinci dinleyişte kulaklarıma inanamadığımı itiraf etmeliyim. Yerini ve zamanını, bir de müziğin volümünü tutturabilirseniz sonsuz keyif alacağınız albümlerden biri. 1-2 dinleyişten sonra evin uzak ve karanlık bir köşesine kaldırmakta fayda var. Zor dinlenebilir bir albüm olması puanını biraz düşürüyor.

NOCTURAMA (2003) ***

Son albüm 'Nocturama', 'No More Shall We Part'ın bıraktığı yerden yola devam ediyor ilk parça 'Wonderful Life'la. Nick Cave yine piyanosunun başında. Yanına, önceki albümün yıldızı kemancı Warren Ellis'i almış, birlikte alt tondan çalıp söylüyorlar. Albümün ortalarında, eski günlere döner gibi yaptıkları 'Bring It On' ve 'Death Man In My Bed' ile Bad Seeds'in varlığının farkına varıyorsunuz. Şimdiden klasikleri arasına girmeye aday, bir mini ep uzunluğundaki 'Babe I'm on Fire' ile albüm sona eriyor. Bir sonraki sıkı albümün habercisi olabilir mi? Gerisi son zamanlarda alışılan türden, tabir-i caizse slow parçalar.

Cd'yi kutusuna koyarken bir yandan 'Hala Aşığım' türü parçalar yerine 'Oraya gelir gözünün üstüne iki tane çakarım' türü parçalar yapsa daha iyi olurdu diye düşünürken diğer yandan da en az 200 tane bestesi olan bir adamı, son 10 parçasına bakarak yargılamanın anlamsız kaçacağını düşünüyorsunuz. Üstelik Mick Harvey hala bu grupta.

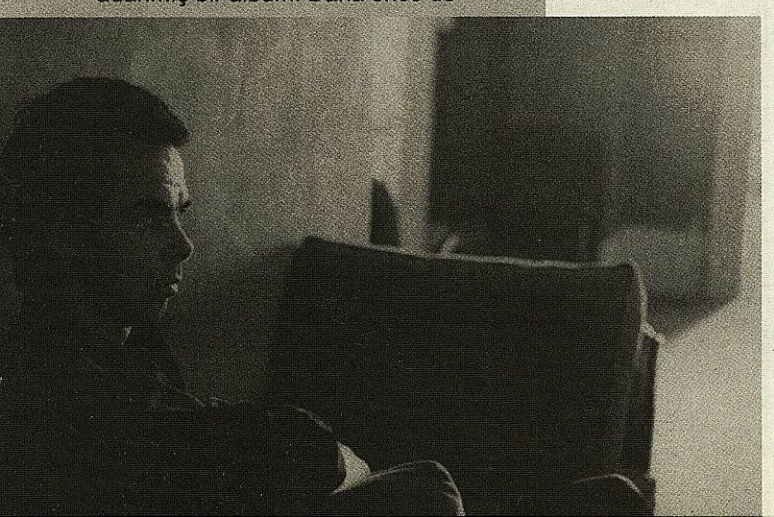

VİDEOKOLİKLER İÇİN KÜÇÜK BİR LİSTE

Stagger Lee: Baştan sona tam bir trip. Kalça, kollar ve dudakların koordine hareketleriyle Nick Cave'in Mick Jagger'dan daha iyi ve nerdeyse Elvis kadar başarılı dansları görülmeye değer. Ayrıca Bad Seeds'in de hasta ruhlu muhteşem figürlerini görebileceğiniz 2-3 klipten biri. Blixa 'Baykuş' Bargeld'in İstanbul konserinde de gördüğümüz uzun ve yırtıcı çığlığı süper komik. Tuğrul Eryılmaz'ın favorisi.

Do You Love Me? : Mekan Sao Paolo batakhanelerinden biridir. Nick Baba içeri girer. Mama'yla, pezo kılıklı barmenle ve müşterilerle selamlaşır. Kafasını hafif öne eğerek verdiği olağanüstü cool selam, belli belirsiz bıyık altından gülümseme ile karşılık bulur. Klipte görülen her insanın, dondurulmuş karede altta isimlerinin verilmesi, 2. sınıf bir Latin Amerika mafya filmi jeneriği izlenimi uyandırır. Sonra sahneye çıkılarak parça icra edilir. Bad Seeds elemanları sahnede ayrı ayrı spotlar altında dans eder. Ağır çekim gibi duran, tamamen doğaçlama olduğunu tahmin ettiğim, sadece kendi ekseninde dönerek yapılan son derece minimal figürlerle 3 dakika içinde serinkanlılığın kitabı yazılır.

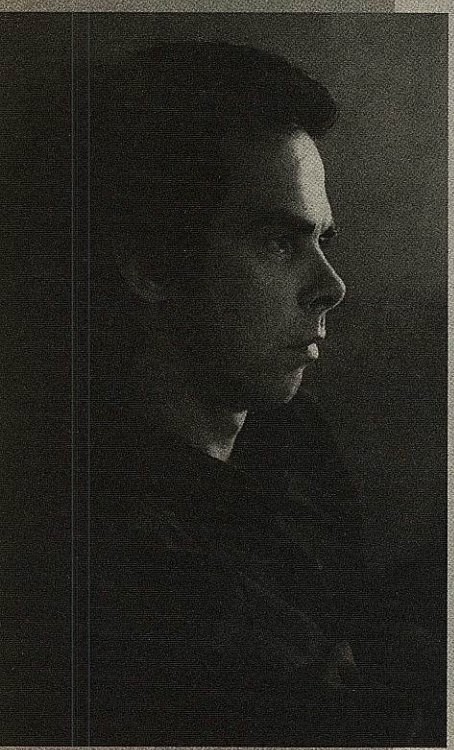

Nick Cave: Klibi çekmek kolay olmadı. Orada olmamızdan pek hoşlanmadılar. Mekanın sahibi kadın beni göstererek yanındakilerine "Bu çirkin piç te nereden çıktı?" Dedi.

Weeping Song: Bütün zamanların en komik, en eğlenceli kliplerinden biri. Tanrı (Blixa) ve oğlu (Nick) dalgalı denizde kayığın içindedirler. Oğul oturduğu yerden sürekli soru sormakta, Tanrı da ayakta bunları cevaplama çalışmaktadır.

Nick Cave: "Blixa ve ben, dışarıya eğlenmeye çıkan iki gay işadamı gibiydik. Klibi Yunanistan'da çektik. Son gün, daha önce anlaştığımız kayıkçı gelmedi. Biz de stüdyoda, siyah kalın bir plastiğin üzerine kendi kayığımızı oturtarak çekim yaptık.

KAHRAMANIM KAREN CARPENTER

Nick Cave: "Sesinde, çok derinlerde bir yerde, söylediği her şeye bulaşan büyük bir hüzün saklı. Hafif ve kolayca easy-listening olarak sınıflandırılmasının bir önemi yok. Ne söylediğiyle nasıl söylediği arasında ortaya çıkan tansiyonu seviyorum. Neşeli komşu kızı imajını, nasıl acı çektiğini örtmek için yaratmış gibi. Onda sevdiğim şey bu; sesi acı çekiyor. Doğru stüdyo araç-gereci ve yeterice alkol ile benim sesim de onun gibi olacak umarım. Hank Williams da muhteşemdir. İkisinin arasında bir seçim yapmak zor. Ve Shane McGowan tabii ki." (Melody Maker, Kasım 1993) L

Yararlanılan kaynaklar

1- Stüdyo İmge, Temmuz 1992
2- Mojo, Mayıs 2001
3- The Guinness Who's Who of Indie and New Wave

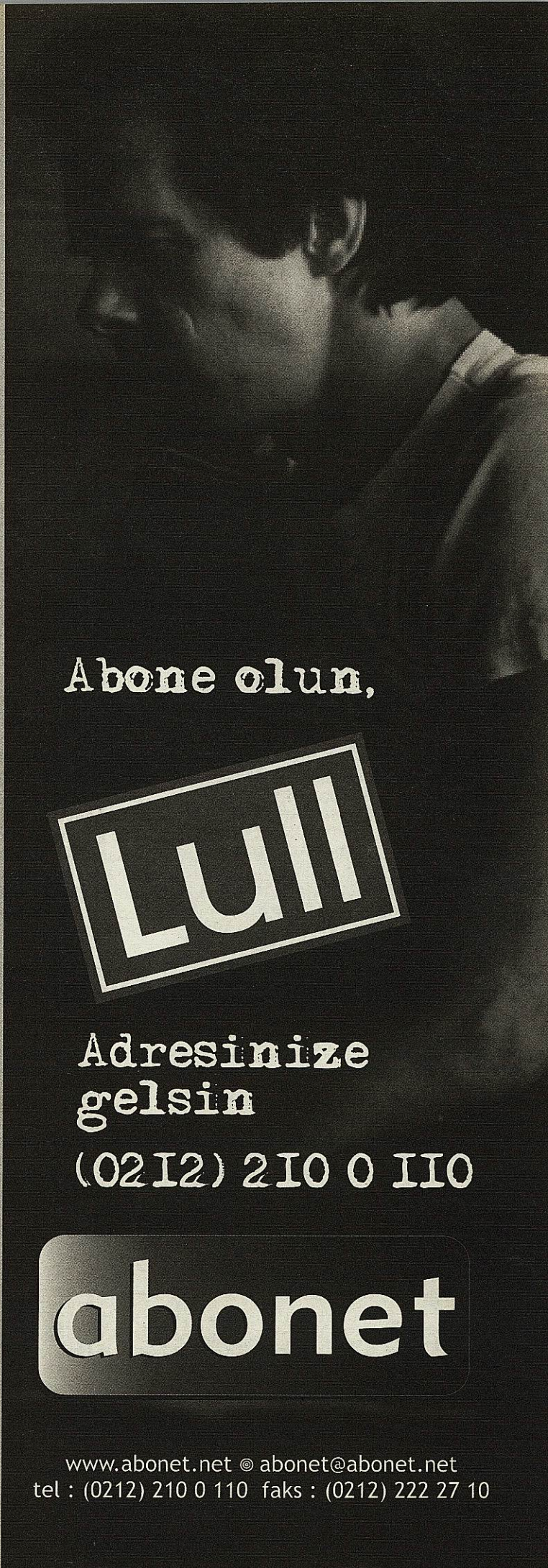

trip v2.0 @HERA

mart '03

bir	cumartesi ◎ trip
iki	pazar ◎ trip
üç	pazartesi ◎ trip
dört	salı ◎ trip
beş	çarşamba ◎ Coppacabana by Şahin Uruk
altı	perşembe ◎ Lull-abye
yedi	cuma ◎ beat surrender by Saffet Sözen
sekiz	cumartesi ◎ Burak Şuşut
dokuz	pazar ◎ Voodoo by Dr. Moog
on	pazartesi ◎ Zafer Tipigil
onbir	salı ◎ trip
oniki	çarşamba ◎ trip
onüç	perşembe ◎ trip
ondört	cuma ◎ 24 hour party people
onbeş	cumartesi ◎ trip
onaltı	pazar ◎ trip
onyedi	pazartesi ◎ Aşırı Doz by Mete Avunduk
onsekiz	salı ◎ Dj Groovy
ondokuz	çarşamba ◎ Coppacabana by Şahin Uruk
yirmi	perşembe ◎ 70's Turkish Pub by Dr. Moog
yirmibir	cuma ◎ Rock & Roll by Kaan Çaydamlı
yirmiiki	cumartesi ◎ Vertigo-go by Hilmi Tezgör
yirmiüç	pazar ◎ Cenk Taner
yirmidört	pazartesi ◎ trip
yirmibeş	salı ◎ trip
yirmialtı	çarşamba ◎ 1980'ler tribi by Mete Avunduk
yirmiyedi	perşembe ◎ tamirci, Sait
yirmisekiz	cuma ◎ Hakan Seyrek
yirmidokuz	cumartesi ◎ trip
otuz	pazar ◎ The Cure Gecesi
otuzbir	pazartesi ◎ trip

Poor Cow. Yön. Kenneth Loach (1967)

Miller
GENUINE DRAFT

kadife sokak no: 10/1 kadıköy 0216 346 04 13

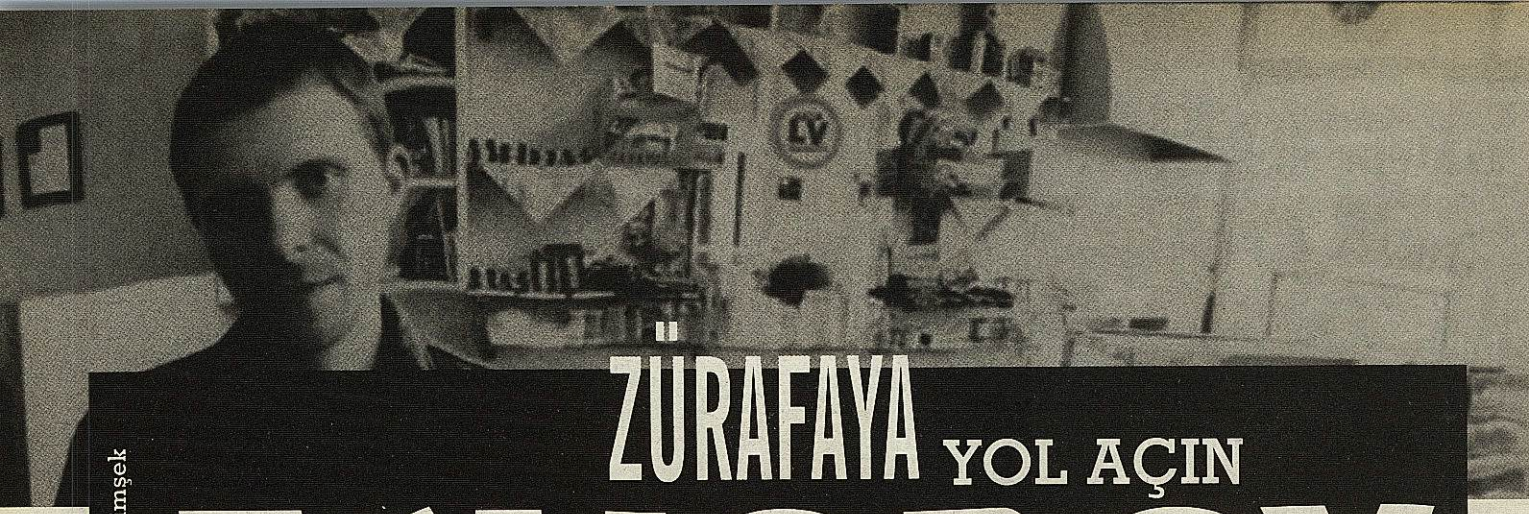

ZÜRAFAYA YOL AÇIN

ECHOBOY

Bora Şimşek

Sıradanlık, seçimini popüler olandan yana kullanmak mıdır?
Peki popüler olan nedir?
Çoğunluğun sevdiği şeydir popüler olan. Bu durumda "alternatif"i popüler olanın ikamesi olarak tanımlamak yanlış olmaz. Alternatif müzik terimi de buradan gelmektedir. Popüler olmayan, çoğunluğun dinlemediği, yani pop müziğinin bir ikamesi.
Uzun yıllardır yapılan bu ayrım 2000'li yıllarda yavaş yavaş tersine dönme eğilimi göstermeye başladı. Altenatif müzik talep arttıkça, bir alternatif olmaktan çok popüler olan olmaya doğru ilerlemekte. Kısacası bu günlerde alternatif müzik alternatif olmaktan çıkıyor ve popüler müzik olmaya başlıyor. Günümüzün popüler müziği ise alternatif olma yolunda ilerliyor. Peki bu durumda sıradanlık kavramı nasıl şekilleniyor?

Richard Warren aka. Echoboy'un yaptığı müziği nitelikli pop olarak adlandırmak ve gelecekte şekillenecek pop müziğinin Warren'ın günümüzde yaptığı müziğe benzeyeceğini söylemek yanlış olmaz. Echoboy'un müziği, Bob Dylan, Television, Kraftwerk ve Chemical Brothers'ın müziğinin aynı kazanda eritilip, buzlukta dondurulmuş haline benziyor. Tüm bu isimlerin Echoboy'un müziğini etkilemesine rağmen, Richard Warren müziğinde herkes için bir şeyler bulunduğuna inanıyor ve bu yüzden de yaptığı müziğin aslında pop olduğunu belirtiyor. Peki sıradan mı? Hiç sanmam!

Gençliğinde Hendrix'in gitar tekniği ile yanıp kavrulan Richard Warren, The Hybrids adlı gruba liderlik yaptığı sıralarda Oasis tarafından gruba davet edildi. Sebep; Oasis'in o sıralar daha fazla gitara ihtiyaç duymasıydı, ya da en azından Gallagher kardeşler öyle düşünüyordu. Fakat Warren bu teklifi reddetti. The Sun bunu öğrendiğinde onun için şu kelimeleri kullanmıştı: "Sadece bunu yaptığı için deli değil, o zaten tam bir deli"

Richard Warren Nottinghamlı bir genç iken, annesinin kuaför salonunun dışında kendine yeni bir dünya kurma kararı aldığı yıllarda, elinde bulunan bir kaç müzik aletiyle "Flashlegs" adlı bir single çıkardı. O sıralar henüz The Hybrids ile birlikteydi ve Echoboy için çalışmalara başladığında Hybrids ile son bir kaç konserini vermekteydi. Bu single 1998 yılında Pointblank plak şirketi tarafından yayınlandı. Kısa bir süre sonra debut albüm **Echoboy** yine aynı plak şirketi tarafından yayınladı. Basın tarafından da çok olumlu karşılandı Echoboy. NME, Echoboy için "Springsteen'in Kraftwerk ile buluşması" demişti.

Echoboy'un Krautrock ve Primal Scream arası müziği tartışılırken, Mute Records'dan Danny Miller bizzat Nottingham'a bir ziyarette bulundu. Amacı yeni Echoboy kayıtlarını dinlemekti. Sonuç olumlu oldu ve 1999'da Mute Echoboy ile sözleşme imzaladı. Mute'tan çıkan ilk albüm **Volume 1** oldu. Albümde Kraftwerk, Iggy Pop, Stone Roses ve 60'ların French Pop etkileri alenen belli oluyordu.

Volume 1'ın yayınlanmasından 6 ay sonra Echoboy yeni bir albümle tekrar karşımıza çıktı; **Volume 2**. Volume 1'ın yayınlanmasından kısa bir süre sonra Echoboy, Doves ve Elastica'yla beraber turneye çıktı, Spiritualized ve Add N To (X) ile aynı sahneyi paylaştı. Bu konserler sırasında beraber çalıştığı gruplardan da etkilenen Echoboy, Volume 2'de iyice psychedelic bir havaya bürünmüştü. Fakat onun tek amacı vardı, kayıtlarını satmak. Deneysel takılmasına izin veren bir plak şirketi vardı ve dinleyicileri şaşırtmak istiyordu. Her şeyden bir parça bulunmalıydı müziğinde. Böylece geniş bir yelpazeye hitap etmiş olacaktı, herkesin kendine uygun bir şey bulabileceği bir müzik yapmak tek inancıydı. Nitekim Echoboy bunu son albümünde başarmış görünüyor.

Echoboy'un son albümü **Giraffe** (Zürafa) Mute etiketiyle 2003 başında yayınlandı. Öncekilere göre Giraffe çok daha kendine özgü bir albüm. Bu albümle Echoboy'un kendi tarzını yarattığını söylemek pek de yalan olmaz. "Automatic Eyes", şarkının ismiyle uyumlu, otomatiğe bağlamış giden tekdüze bir ritmin üzerine oturtulmuş tam bir açılış şarkısı, daha doğrusu uzun bir intro niteliği taşıyor. "Don't Destroy Me" dans ritimleriyle bezenmiş bir yakarış; basit french pop bas riff'iyle etkileyici bir şarkı, belki de albümün en iyisi. "Comfort of the Hum" bizi alıp seksenlerin dans pistlerine götürüyor, adeta bir Happy Mondays, bir Durutti Column şarkısı. "High Speed In Love" Kubrick'in A Clockwork Orange'ına ait gibi, uzun vuruşluk notalarıyla, klavye tonuyla, uzaysı efektleriyle çok içine kapanık. "Fun In You" ise bir Madonna şarkısının Blur versiyonu adeta. "Lately Loney"yle tekrar Manchester sahnesinde buluveriyoruz kendimizi. "Wasted Spaces"ta karşımıza Fatboy Slim ve Chemical Brothers karışımı bir sound çıkıveriyor. Giraffe'ın kapanış şarkısı "Nearly All the Time" ise Airvari efektleriyle, şarkı ortasında patlayan davullarıyla, isyanlarda diyebiliriz. Kısacası albüm yıkılıyor.

Giraffe hakkında son sözüm ise şudur: Mute Records'un yayınladığı bir albüm değersiz olamaz. Echoboy'un yaptığı müziğini şu an için popüler olması belki çok zor ama gelecek de bir gün gelecek. Peki sıradan mı? Hayır, değil. L

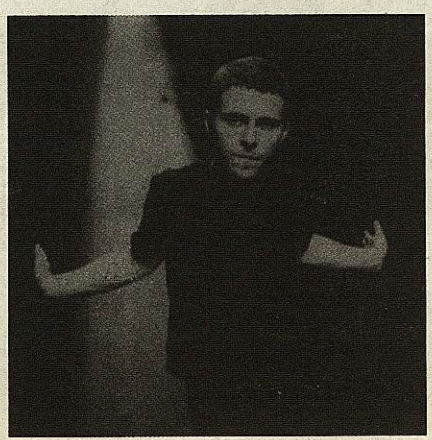

lull martfil+.FH10 Wed Feb 26 12:48:38 2003 Page 1

Vaat edilen romanlar diyarına hoş geldiniz!

Artemis

Artemis'te her kitap bir macera

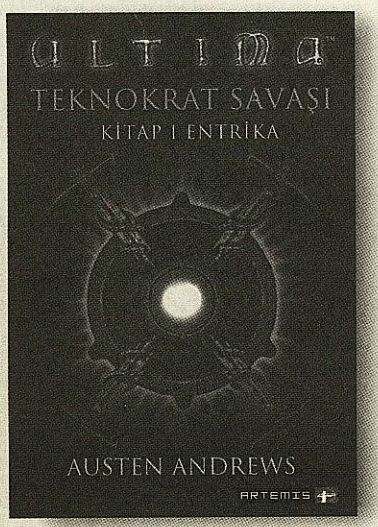

Büyülü bir afet sonrası dünyaya son şeklini verme planı ters tepince Sosaria'nın eski ortamının kaderi tamamen değişir. Artık geçmiş, şu an ve gelecek tektir... Üçünün birleşimi bu tuhaf dünyada şaşırtıcı çelişkiler ve keşifler çağını harekete geçirir. Bir zamanlar birbirlerinden ayrılan savaşçı Jukalar, matematikçi Teknokratlar, Meer Anaşefler ve Yeni Britannia'nın Erdemli Şövalyelerinin yolları artık çakışmıştır. Bir yandan bir ülke diğerine karşı sabotaj düzenlerken diğer yandan bunu açığa çıkartacak hassas bir ittifak kurulur.

ULTIMA SERİSİNİN İKİNCİ KİTABI ÇIKTI!

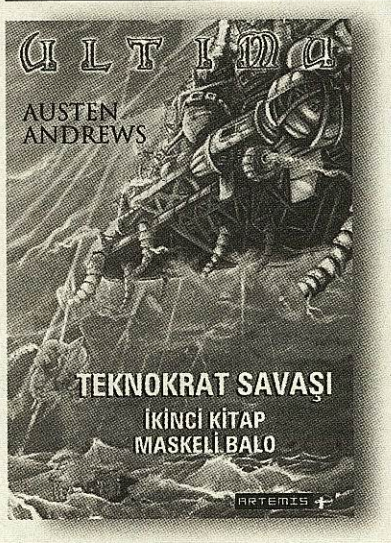

Yeni Britannia'nın desteklediği Jukalar, Blacktorn'un Teknokratlarına karşı üstünlük sağlamaya başladıklarında, Teknokratlar yeni bir silahla karşı koymaya karar verirler. Fırtınalar yaratan, bu aygıtın planları beklenmedik biri tarafından çalınıp daha da beklenmedik birinin eline geçer. Braun'un İğnesi adındaki makine, savaşmak üzere yola çıktığı Yeni Britannia'nın donanmasının hepsini birden yok edebilecek güçtedir. Şövalye Montenegro ve Juka Yol Efendisi Thulann, güçler arasında kurulan yeni bir gizli paktı öğrenirler... Dahası Teknokrat Savaşının ikinci kitabı olan Maskeli Balo'nun içinde.

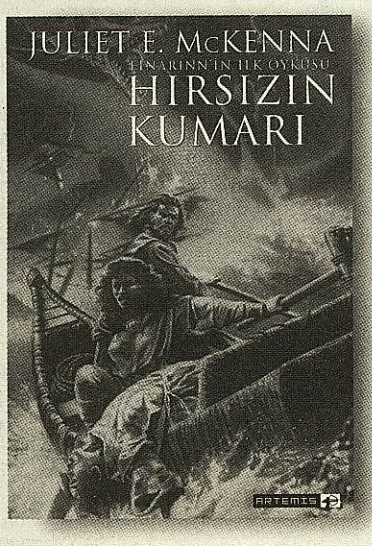

Einarinn'de büyü sadece birkaç seçkin kişi tarafından biliniyordu. Bunlar, Başbüyücünün yakın gözetiminde herkesten uzakta yaşıyorlardı. Fakat hiçbir şey sonsuza kadar sürmez. Livak geçimini hem kumar oynayarak, hem de bazen hırsızlık yaparak sağlıyordu. Uzun zamandır yeteneğiyle hayatta kalmaya alışmış ve büyük tehlikelerden kıl payı kurtularak yaşamıştı. Çaldığı bir antikayı köyden geçmekte olan bir tüccara satarken kendini politik entrikalarla dolu, içinde bulunanların aklına gelmeyecek kadar büyük bir kumarın oynandığı tehlikeli bir dünyada buldu.

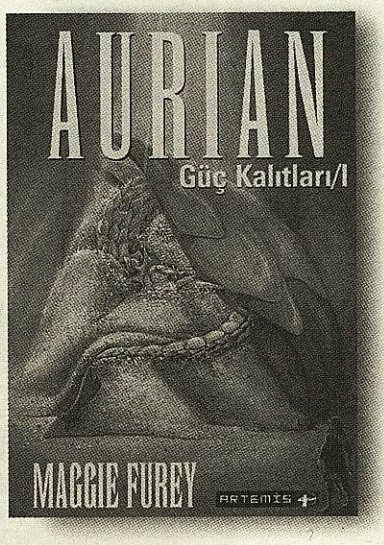

Büyücü-halkın, beyaz kulelerinden Ölümlülere hükmettiği Nexis şehrine genç bir Büyücü-kız gelir: Aurian. Annesinden Toprak-büyüsü, babasından ise Ateş-büyüsünün gücünü almıştır. Aurian'ın içindeki henüz uyandırılmamış büyü güçleri, sadece Nexis'e değil, bütün dünyaya egemen olmak isteyen Başbüyücünün ilgisini çeker ve genç kızı kontrolü altına almaya başlar. Cesur bir savaşçı olan Aurian, gerçek yüzünü gördükten sonra Başbüyücüye kolay kolay boyun eğmez. Onun kötülükleriyle savaşması için Aurian'ın uzun zamandır kayıp olan güç kalıtlarını elde etmesi gerekmektedir. Güç Kalıtları Serisinin birinci kitabı.

Çataleşme Sk. No: 52/2 Cağaloğlu-İstanbul Tel: 0 212 513 34 20-21 Fax: 0 212 512 33 76
www.artemisyayinlari.com • e-mail: info@artemisyayinlari.com

ARTEMIS

vega

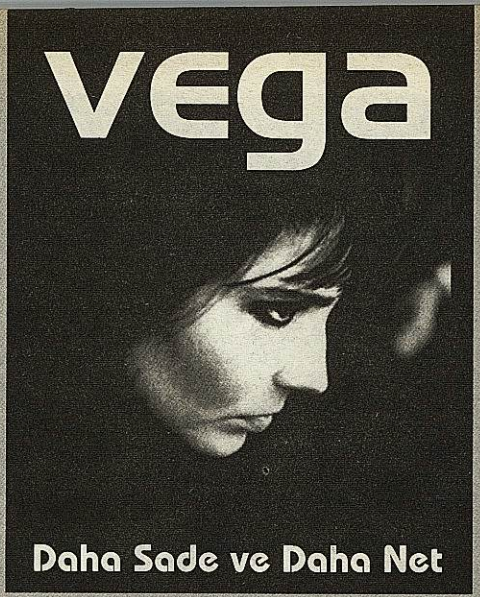

Daha Sade ve Daha Net

Deniz Özbey ve Tuğrul Akyüz'le (başka bir deyişle bugüne kadar gördüğüm en tatlı evli çiftlerden biri ile:)) çok soğuk bir akşamüstü Taksim'de buluştuk ve hemen kendimizi kafe ara'nın sıcak atmosferine attık. Ardından başladık konuşmaya...

"Tatlı Sert" albümünün çıkışının üzerinden bayağı uzun zaman geçti. Sık sorulan bir soruyla başlamak istiyorum: Albüme gelen tepkiler nasıl ve albüm satış rakamı olarak tatminkar mı?
Deniz: Albüme gelen tepkiler açıkçası emeğimizin karşılığını verecek gibi. Aslında hoş bir şey hoş bir şeye dönüştü. Şirketimizin içinde bulunduğu durumdan dolayı ortaya çıkan soru işaretleri albüm çıkışına rast geldiği için gerekli desteği alamadık Universal'dan. Ama albüm tuhaf bir şekilde kendi yolunu buldu. Aslında overground sunulması planlanan bir şey underground hale geldi. Yavaş yavaş ve çok tatlı bir şekilde ilerliyor tanınması bu da bizim daha çok hoşumuza gidiyor.

İlk albüm "Tamam Sustum"da NR1 ile çalışmıştınız. "Tatlı Sert"te ise Procekts ile çalıştınız. Bu değişikliğin sebebi neydi?
Deniz: Bu değişiklik bizden kaynaklanan bir şey değil. Teoman'ın istediği bir şeydi. Murat Akad'la kendi aralarında konuşup hallettikleri bize geldiğinde biz "Poh Poh Perisi" hariç parçaların hepsini bitirmiştik. Şunun etkisi var: Biz sahne tecrübesi olmayan bir gruptuk. Bir şeyi isteyip istemediğimizi o iş başımıza geldikten sonra sorgulamak zorunda kaldık. Hani böyle bir albüm oldu biz böyle bir albüm istiyor muyduk gibi. Şimdi sahneye çıkma imkanımız var. Dolayısıyla neler olup bittiğini, işin içine girip, bakıp ondan sonra olayın duygusunu çalıp, içimize çekilip bir sonuç çıkartıyoruz. "Tatlı Sert" tamamen budur. Sahne nedir? İnsanların karşısında çalmak nedir, çalınca ne hissediyoruz, ne hissetmek istiyoruz? Bunları duygusal açıdan toplayıp çıkartırsan "Tatlı Sert" çıkıyor bizim için.

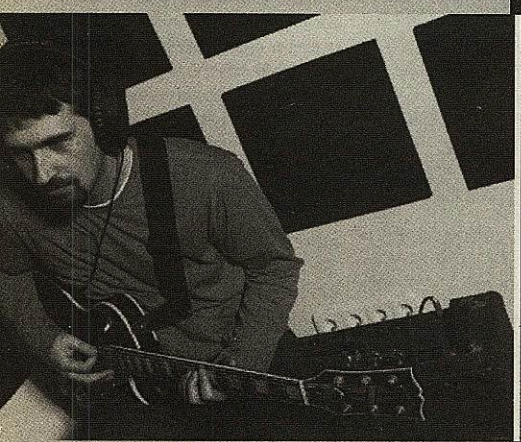

bir konuydu. İkisi de bizim arkadaşımız ve sonuçta bize sundukları imkanlar önemli.
Tuğrul: Bizim iki albümde arkadaş işi oldu. Teoman bizim demolarımızı dinlemişti ve çok beğendi. Bizimle çalışmak istedi ve Murat Akad'la konuşup hallettiler. Teoman'da bu albümü yapmamızı sağladı. Teoman bu albümün yapımında daha çok taşeron gibi çalıştı açıkçası ve kayıtlar tamamlanınca Universal'a devretti.

Prodüktör olarak Teoman'la çalışmak nasıldı peki?
Deniz: Teoman prodüktör olarak güven fonksiyonunu gösterdi bize. "Size tamamen güveniyorum ben iyi bir şeyler çıkaracağınızı biliyorum. Hiç karışmayacağım, süre kısıtlaması yok. Girin stüdyoya ve istediğiniz gibi çalışın." dedi. Hatta stüdyonun donanımlarında bile Tuğrul ve Mert'e danıştı "Size neler gerekiyorsa alın." Diyerek.

"Tamam Sustum", "Tatlı Sert"e oranla daha deneysel bir albüm. Örneğin, elektronik müzik denemeleri vardı. "Tatlı Sert" ise daha radyo dostu bir albüm. Bunda Teoman'la çalışmanızın bir etkisi var mı?
Deniz: Teoman'ın etkisi yok çünkü Teoman

Üçüncü Vega albümünde neler bekliyor bizi?
Deniz: Bizim müziğimizde iki albümde de ortak tanınır bir tını var Vega'ya dair. Sıcak melodi yapılarına yönelim gösteren bir grubuz.
Tuğrul: Çok ta değişeceğini zannetmiyorum ben çünkü Deniz'inde söylediği gibi bir melodi anlayışımız var bizim. Altyapı olarak belki bir şeyler değişebilir denenebilir ama o kadar. Çünkü bir arayış içinde değiliz ve Vega'nın alışılmış soundundan çok farklı bir şey olamaz.
Deniz: Aslında biraz sertleşiyoruz ve netleşiyoruz. Bir sürü kelime yerine seçilmiş birkaç kelime haline dönüşme durumu bir sonra ki adım olabilir bizim için. Ben farklı bir şeyler deneme olayından sıkılıyorum ve grup olarakta bundan sıyrılıyoruz. Çalıştıkça bencilleşiyoruz diyebiliriz. Geçen sayınızda yer alan David Bowie yazısında vardı bir sözü vardı David Bowie'nin "Müzik yapmak aslında bencilce birşeydir." diye. Doğru. Zamanla daha çok kendine dönüyorsun ve ne yapmak istediğini daha çok tartıp bencilce sadece onu ortaya koyuyorsun. Yani yan etkilerden daha da sıyrılmış, daha sade ve daha net olabileceğimizi düşünüyorum üçüncü albümümüzde.

"Tatlı Sert" albümünden bir parçaya video çekilmesi söz konusu mu şu an? Mesele biraz önce sözünü ettiğim radyo dostu şarkıların başında yer alan "Bu Sabahların Bir Anlamı Olmalı"?
Deniz: Yönetmenlerden hep çok güzel teklifler geldi ama herkesin mali olarak önü hep tıkalıydı. Universal'in daha öncede söylediğim gibi video çekme imkanı yoktu. Şu an iki parça için sponsor desteği bulmuş durumdayız. Mart başı gibi "Bu Sabahların Bir Anlamı Olmalı" ve "Bihaber"e çekilecek videolar. Yüksek bütçeli videolar açıkçası umurumuzda değil ve bu iki video yarı amatör ve yarı profesyonel hiç değilse yönetmenin istekli çektiği videolar olacak. Bizim de istediğimiz buydu.

Bu tarz bir istek "Tamam Sustum" ve "Alışamadım Yokluğuna" videolarının ardından mı çıktı ortaya? Parçayı yansıtmama gibi bir memnuniyetsizlik sonucu?
Deniz: Bence bir geri adım atmak lazım. Türkiye'de çok yüksek bütçeli videolar çekiliyor. Ortada fahiş fiyatlar ve anlamsız bir sürü klip var. Hafif bir tekelleşmede söz konusu. Bize iyi insanlar tarafından nispeten iyi videolar çekildi. Yansıtma yansıtmama meselesine girmiyorum çünkü videolar o kadar büyük bütçelerle çekildiği zaman sen onun içeriğine karışamıyorsun.

Tuğrul: Bir de şu var. Genel olarak bir iş olarak grubu tanımadan çekiliyor videolar. Örneğin elektronik müzikte çoğu zaman bir eküri oluşturuyorlar bir şirket gibi. Müziklerini yapıyorlar ve yanlarında ki insanlarda onları tanıyor ve ona göre videolar çekiyor. Öyle olmasını tercih ediyoruz ve şimdi de biraz öyle olacak. Bizi tanıyan, bizi bilen ve en önemlisi bunu yapmak isteyen kişiler kendi seçtikleri parçalara video çekecek.

Şarkı sözleri bildiğim kadarıyla sizin (Deniz Özbey) kaleminizden çıkıyor. Şarkı sözlerinizde kadın olmanızın etkilerine bence çok fazla rastlanmıyor. Daha farklı bir cümleyle bir erkeğinde şarkı sözlerinizde kendini bulması mümkün. Size göre kadın olmanızın şarkı sözlerinizde ki etkisi nedir?
Deniz: Elbette kadın olmamın şarkı sözlerimde etkisi var fakat mümkün olduğunca bundan sıyrılmaya çalışıyorum. Her ne kadar şarkı sözlerini ben yazıyor olsam da biz sonuçta bir grubuz. Yani hepimiz adına ve müziğimiz adına yazıyoruz. Öncelikle müzik önemli. Şahsi olarak da ben kadın olmanın getirdiği problemleri fazla yaşamadım ve genellikle insan olmakla ilgili iniş çıkışları konu edindim

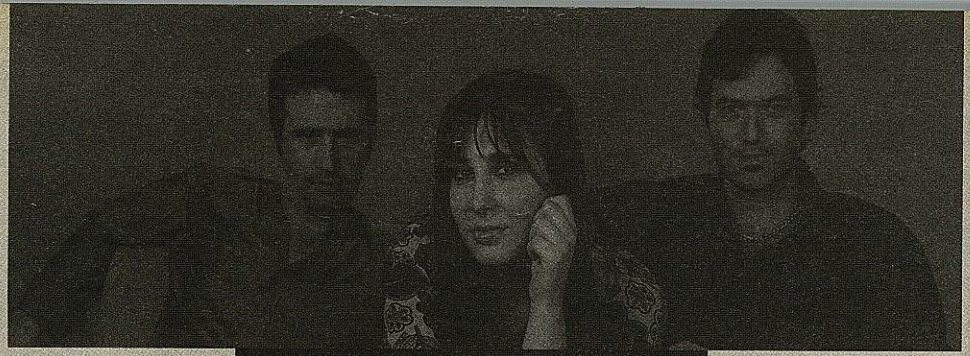

şarkı sözlerimde. Nefreti de anlatan aşkı da anlatan günlük duyguları, anlaşılması zor okuması uzun cümleler vardır öyle de değil çok basitte değil naif şekilde kendimize has cümlelerle vermeye çalışıyorum.

İlk albümdeki vokallerinizle oldukça eleştirilmiştiniz. Bu eleştirileri aldığınızda sizin düşünceniz ve eleştirilerin sizin üzerinizde ki etkisi ne oldu?
Deniz: Kısaca çok büyük bir kırbaç oldu bizim yola etmemiz için. Şu açıdan oldu, hani yanlış düşünüyorlar bak öyle olmadığını ispat edelim değil de gerçekten ne var söylediklerinin içerisinde diye düşündük. Bu da benim kendimi kurcalamama ve Tuğrul'la Mert'in ağzımdan çıkan her vokalin üzerinde çok titizlikle durmalarına sebep oldu. İlk albümde oldukça tecrübesizdim, çok severek yaptım vokalleri ama söylediğim gibi çok tecrübesizdim. Vokal gücünü veremedim şarkılara ve bu da benim kendimi sorumlu hissetmeme yol açtı.
Tuğrul: O an çok memnunduk vokallerden belki ama şu an memnun değiliz. O söyleyiş tarzının şu an bazı parçaları gölgelediğini düşünüyoruz. Mesela bizim için çok önemli olan bir parçayı insanlar vokal yüzünden beğenmeyebiliyor. Biz de vokalin Türkiye'de çok önemli olduğunu ilk albümle öğrendik. Bir tek "Tamam Sustum"da öyle kalabilirdi vokal.
Deniz: Şöyle bir şey de var. NR1 o dönemde bizi oldukça iddialı sundu ve ben açıkçası bundan zarar gördüm. Çünkü o kadar iddialı sunulan bir albümün içinde tecrübesiz bir vokal vardı. Bu eleştirilere hazır değildim artı değişik söylediğimin falanda farkında değildik biz. İnsanlar bunun özellikle yapıldığını zannettiler. Bu yüzden "Tatlı Sert"te; durum bundan ibaretse biz ne yapmalıyız diye düşündük. Bununla birlikte sahneye çıkmanın, benim sesimin artılarını eksilerinin tanımaya başlamış olmamın ve eksi eleştirilerin getirdiği bana verdiği hırsla birlikte hakikaten çok çalıştık ki yaptığımız müzik benim yüzümden gölgelenmesin. Hatta şu an tam tersi olduğunu gururla söyleyebilirim çünkü herkes vokali çok! beğendi ve şu an vokalin albümün artılarından biri olduğu düşünülüyor.

Ada Müzik'ten single formatında çıkan ve içinde sizinde yer aldığınız "Savaşa Hiç Gerek Yok"la ilgili birşeyler söylemek ister misiniz?
Deniz: Amacı olan bir çalışma ve Harun, Burak (Mor Ve Ötesi), Bülent Ortaçgil, Feridun Düzağaç, Aylin Aslım, Nejat Yavaşoğulları, Athena'dan Gökhan ve Hakan ile birlikte benim de bu projenin içinde yer almak keyif verici. "Savaşa Hiç Gerek Yok" Mor Ve Ötesi'nin yaptığı bir parça ve zaten projeye de onlar önayak oldular. Umarım insanlarda ilgisiz kalmazlar bu çalışmaya.

Cumartesi geceleri Taksim Shaft'ta ki programınızda zaman zaman Aylin Aslım ve Harun Tekin (Mor ve Ötesi) ile düetleriniz oluyor. Bu tarz bir birlikteliğe üçüncü Vega albümünde rastlayacak mıyız?
Deniz: Düet müzikte zenginliğe yol açan bir şey ve biz bir de şunu fark ettik. Harun, Aylin ve benim sesim birlikte çok iyi tınlıyor. Hiç düşünmemiştik ama niye olmasın. Bizde olmasını isteriz açıkçası.

Bir de sizin Robert Smith (The Cure)'e şarkı yazma meselesi var. Onu biraz açabilir misiniz?
Deniz: Bu Tuğrul'la benim ona aşık olmamızla alakalı bir şey. Aşk denince de yanlış anlaşılmasın cinsellikle alakalı bir şey değil. Bize göre böyle bir adam olamaz. Mitleşmiş biri bizim için. "Evet Ne Var"ın çıkışı bu şarkı yazma meselesi. Bir akşam oturmuş cnbc-e'de konserini izlerken bir iki bakışından etkilenerek oturdum yazdım. Ben öyle televizyonun karşısına oturup sehpada yazarım.. Şöyle bir hali vardı: Sanki hiç o çalmıyormuş, parçalar onun değilmiş, o kahkülünün arkasında saklanıyormuş. Parçanın ilk halinde "maskelerin arkasına saklandım" değil "kahkülümün arkasına saklandım"dı. O da Robert Smith'in sahnedeki hali için yazılmış sözlerdi. "Evet Ne Var!e da oradan başlamış bir şarkı.

Peki en sevdiğiniz The Cure şarkısı?
Tuğrul: "Kiss Me Kiss Me Kiss Me"de ki ilk parça "The Kiss" ve de "Wish" albümünün açılış parçası "Open".
Deniz: "Seventeen Seconds" albümü bana göre bir bütün parça gibi. Ben o albümü tek bir şarkı gibi görüyorum o yüzdende "Seventeen Seconds".

Şu ara en çok hangi gruplar dikkatinizi çekiyor ve neler dinliyorsunuz?
Tuğrul: Elektronik müzik yapan Fransız bir vatandaş var: Avril. O çok hoşumuza gitti. Onun dışında Meshuggah var. Ona bayıldım ben. King Crimson'un metalleşmiş hali böyle olurdu herhalde diye düşünüyorum. Onların dışında Dandy Warhols, System Of A Down var.
Deniz: Blonde Redhead var. Tapıyoruz. Queens Of The Stone Age var ve inanılmazlar bence. Son albümleri ile tanıdık ama geriye döndükçe şok geçirdik. Şu ara neredeyse damarlarımızda dolaşıyor. Bir de Talking Heads'i çok severim ben. Q.O.T.S.A'de o Talking Heads havasını sezdim ben. Tabi bu benim yorumum. System Of A Down çok melodik ve çok zengin bir grup. Bir de Music var son zamanlarda çıkan. Onlarda çok hoşuma gidiyor. Farklı bir tarzları var.

Ve son sorum. Hangi Vega şarkısını kimin yorumuyla dinlemek isterdiniz?
Tuğrul: Vega parçalarını benim yorumumla dinlemek ilginç olurdu. :)
Deniz: Hiç düşünmemiştim ama Replikas'ın yorumuyla bir şarkımızı dinlemek isterdim. Bir de Mazhar-Fuat-Özkan'ın bir şarkımızı yorumlaması ilginç olurdu herhalde. Çünkü onların çok güzel bir vokal tınısı var.

Röportaj: Eren Erdem

Not:
Vega ile ilgili gelişmeleri takip etmek için internet

Londra'da yayınlanan akşam gazetesi *The Standart*'ın müzik sayfaları, Şubat 1978'de "Punk Öldü" ibaresini satıyordu. Müzik dergileri içerisinde en enerjik punk rock destekçisi olan *Sounds* bu ibareyi ve bu ibarenin altına attırılan yazıyı derhal kınadı. *The Standart*'a göre punk'ın ölümü, onun müziğin geçici bir heves, bir moda olduğu yolundaki inancını destekliyordu. Bu "sona eriş" aslında bir savunmaydı. 1978 yılının sonundan itibaren punk'ın en sıkı takipçileri dahil herkes onun kahramanlık çağının bittiğini kabullenmeye başladı. En kırıcı "ölüm ilanı" NME yazarları Burchill ve Parsons'ın birlikte yazdıkları *The Boy Looked At Johnny* adlı kısa kitap oldu. Bu kitap, punk'ın 1977 yılından itibaren gerileme dönemine girdiğini yazıyordu. Başka bir görüşe göre ise punk, 1978 yılının başında Johnny Rotten'ın Pistols'ı terk edişi ve "post-punk"ı başlatacak olan avant-garde grubu Public Image Limited'ın ortaya çıkışıyla birlikte ölecekti. Hiç de güzel günler değildi....

dar kazaklarınızı tekrar giymeye hazırlanın

moloko geri döndü

Nitsa Çukurel

Modern dans müziğin özgün isimlerinden biri olan Moloko, 17 Şubat'ta İngiltere'de piyasaya sürülen "Familiar Feeling" single'ının müsebbibi, 2000 yılından beri ilk kez konser tarihleri belirledi. "Familiar Feeling" dördüncü ve son stüdyo albümleri **Statues**'dan çıkardıkları ilk single. Her ne kadar arada "The Time Is Now", "Pure Pleasure Seeker", "Indigo" ve "Sing It Back" gibi hit singlelardan oluşan **Things To Make And Do(2000)** ve remixlerden oluşan **All Back To The Mine(2001)** albümleri olsa da, grup Statues'in çalışmalarına 2000 sonlarında başlamıştı.

Statues, disco ve pop müziğinin en iyi unsurlarını içinde barındıran, başarılı bir albüm. Moloko, albümde uç duyguları bir arada kullanarak başarılı bir sonuç elde etmiş. Kritikler, albümün yapıda tam bir dans klasiği olduğu yönünde; ilk single "Familiar Feeling" de bunu onaylarcasına iç ürperten yaylılarla sakin bir akustik havada başlıyor, sonra insanın karşı koyamayacağı bir kıpırdanmayla baslar geliyor ve parça orkestral bir keşmekeş içerisinde patlama noktasına erişiyor.

Moloko'nun geçmişine bir göz atacaksak, Moloko'nun bir grup olarak ortaya çıkışı, neredeyse on yıl öncesinin, belki biraz da müstehcen bir hikayesine dayanıyor: Grubun, İngiltere'nin kuzeyindeki çoğu club'ın müdavimi olan dişi elemanı Roisin Murphy, Sheffield ortamlarının ve efsanevi FON stüdyolarının zaten aşına olduğu Mark Brydon'la bir partide tanışır. Brydon, '80lerdeki birçok diğer projenin yanısıra DJ Krush'ın 1988'de İngiltere listelerinde 3 numaraya kadar yükselen pop/house hit'i "House Arrest"in yapımcılığını da üstlenmiş bir isimdir. Sheffield'de tanıştıkları bu partinin ardından çıkardıkları debut albümlerinin adını, tahmin edilebilecek sebeplerden dolayı, "Do You Like My Tight Sweater?" (ki Türkçe meali "Dar Kazağımı Beğendin Mi?" gibi bir tabire denk geliyor) koyarlar.

Albüm 1995'te piyasaya sürülür. Fakat **Do You Like My Tight Sweater(Echo)** kendi zamanı için biraz önde ve fütüristik kalır. Bir adam, bir kadın ve bir bilgisayar olarak yaptıkları albüm, her ne kadar Brydon albüm için "Bu basitçe müzik yapmanın ve şarkı yazmanın modern biçimiydi" dese de, trip hop denemeleri arasına karışıp yığının bir parçası olur.

Müzik dünyasındaki sarsılmayı ikinci albümleri **I Am Not A Doctor (1998, Echo)** ve şüphesiz, içinde barındırdığı "Sing It Back" sağlar. Murphy ve Brydon, ilk anlardan itibaren bunun kendi halinde bile çok başarılı bir pop şarkısı olduğunun bilincindedirler ama doğuştan hırslı ve inatçı kimlikleri, buna farklı bir açıdan yaklaşmalarını sağlar. Bu yaklaşım, parçanın bir anda patlayıp, başarılı bir remixle İbiza'nın altını üstüne getirerek uluslararası bir klasik haline gelmesini doğal kılar. Single, dünya çapında yüzü aşkın toplama albüme girer ve beş yüz binden fazla satar.

2000 tarihli **Things To Make And Do(Roadrunner)** canlı performanslardan gelen deneyim ve artık kemikleşen stüdyo sound'unun birleşimiyle daha sıcak, organik bir albüm olarak ortaya çıkar. O senenin çoğu festivalinde yer almaları, özellikle Glastonbury'yi yıkan performansları, albümün İngiltere'de platin almasında önemli yere sahip olur. Bu albümle ilgili yapılan bir söyleşide Murphy, "Moloko için her seferinde yeni bir çıkış noktası bulmak gerekiyor, çünkü bariz bir tane yok" der. "Kimse bir sonraki sefer ne yapacağımızı tahmin edemiyor, müzik dünyasında tam bir yere konamıyoruz, o yüzden de nerede bir zayıflık varsa oradan patlıyoruz. Kendimizi çağdaşlardansa 80lerin, mesela Talking Heads, hatta Depeche Mode ve Blondie gibi isimlerine daha yakın hissediyoruz. Bunlar müziğin uçlarında olmakla pop müzik yapmayı birleştiren, yani bir yerde oyun oynamayı becerebilen gruplar." Yine de Moloko'nun müziği her zaman eğlence demek değil. "Radiohead'i seviyorum mesela. Her şeyin illa eğlenceli olması gerekmiyor, sadece sürekli, ne bileyim, bileklerimizi filan kesiyormuş gibi davranmak yalan olur."

İkilinin tarzındaki değişikliklerden bahsetmişken, sıra Statues'a gelince, bu albümün Roisin Murphy ve Mark Brydon'ın sevgili değil arkadaş olarak yaptıkları ilk albüm olması değinilmeye değer bir konu. İlişkilerinin başka bir boyuta taşınmasıyla beraber, ikili yaratıcı beraberliklerini farklı biçimde devam ettiriyor. Brydon, bu konuda, "Bir anlamda, bu albümün yapım aşaması bizim ilişkimizde bir sayfanın kapanıp bir başkasının başlayışını simgeliyor. Bir projeye, tüm bu karmaşanın önüne geçip başaracak kadar inanmanın zaferi" diyor.

Statues, aynı zamanda çalışma biçimlerinde bir değişimi de simgeliyor. Brydon, "Şimdiye dek albümü sonunda nasıl şekillendireceğimizi bilmeden yapardık. Ama özlü bir şey olması hep aklımızda olurdu," diye onaylıyor. Bununla birlikte, albümdeki on parça, Murphy'nin de şimdiye kadar yazdığı en direkt ve duygusal olarak dürüst sözlere sahip, yani Tight Sweater albümünün gizli saklı, stilize dünyasından bir hayli uzak. "Bu büyümenin ve kendini kabullenmenin bir parçası" diyor Murphy, "Tight Sweater'da 19 yaşındaydım ve hayal kuruyordum; hayal kurduğumu biliyordum ama tersini denesem bile yine hayal kuruyor olacaktım. Şimdiyse kendimi daha iyi tanıyorum."

...Statues, Tight Sweater albümünün gizli saklı, stilize dünyasından bir hayli uzak...

Moloko'nun son albümü Statues, tüm bu birikimlerin, değişimlerin ve deneyimlerin sonucu olarak ortaya çıkıyor. İkili, oluşturdukları üründen çok memnun, fakat listelerde kazanacağı başarıyı ve uluslararası arenada kendini bir klasik olarak kanıtlayıp kanıtlayamayacağını zaman gösterecek. O zamana kadar, bu konuda bir fikir edinmek isteyenlere ilk single "Familiar Feeling" ve video-c.co.uk/microsites/molo001/launch.html adresinde göz atabileceğiniz videosu şiddetle tavsiye olunur.

bir nuri bilge ceylan yazısı

Burcu Kaya

"Kasaba", "Mayıs Sıkıntısı" ve son olarak "Uzak" ile karşımıza çıkan Nuri Bilge Ceylan, tüm filmleriyle minimalist sinema dilini en iyi kullanan yönetmenlerden biri olduğunu ispatlıyordu. Türk Sinemasının pek alışık olmadığı derecede görüntüye önem veren Nuri Bilge Ceylan'ın evrenine doğru yönelelim:

Nuri Bilge Ceylan, gerek kendi iç dünyasında yaşadıklarını gerekse çevresinde gözlemlediklerini yansıtmaya ilk önce fotoğrafla başlar. On altı yaşındayken hediye edilen bir fotoğraf kitabı, onun bu seçimi yapmasına neden olur. Burada esrarlı ve eğlenceli bir oyun gibi görünen karanlık oda çalışmaları, bit pazarından bulduğu eski bir agrandizör ile hayata geçer. O sıralar ailesiyle birlikte yaşadığı evin banyosunu geceleri karanlık odaya dönüştürür. Çileli, ama bir o kadar da zevkli ve heyecan verici olan o günler için şöyle der: *"O zamanlar duyduğum heyecanı daha sonra hiçbir çalışma içinde bir daha duymadım."*

Çeşitli kişisel sergiler açan ve karma sergilere de katılan Ceylan'ın özellikle öz-portre çalışmaları dikkat çeker. Zaten yalnızlığı seven bu insan, bireysel bir uğraş olan fotoğrafta, objenin yerine de kendini koyar. Dışardan gelecek bütün katkıları reddeder ve fotoğrafı yalnızca kendini anlatmak amacıyla kullanır.

Bu bireysellikten üretim koşulları açısından bir çok insanla ilişki kurmayı gerektiren sinemaya geçiş hiç de kolay olmaz. Öncelikle ihtiyaç duyduğu cesareti kazanabilmek için tüm enerjisini kendisini teknik ve estetik konularda geliştirmek için harcar. Yurtdışı ve yurtiçi-Mimar Sinan Üniversitesi Sinema TV bölümü-eğitimleri derken yıllar geçer ama bir türlü sinemaya geçişin ilk adımı atılamaz. Nuri Bilge Ceylan'ın kendini bir türlü bu konuda yeterli hissedememesinin belki de tek sebebi, alıştığı yalnızlığı ve bireyselliği yitirme korkusudur. Fakat en sonunda sinemayı da bir şekilde kendi kişiliğiyle uyuşturmayı başarır. Cesaretini kıran tüm bu etkenlere rağmen sinemaya geçişinin nedenini şöyle açıklar: *"Başlangıçta film yapmayı düşünmüyordum ama sinemayı çok seven bir fotoğrafçının, bir süre sonra sinema konusunda teknik ve estetik olarak belli bir yetkinlik ve güven hissedince içinde, sinema yapma düşüncesinden kurtulması epey zor."*

Çektiği ilk film olan "Koza" için, *umutsuz bir denemeydi*, diyen Ceylan, bu filmiyle 1995 yılında Cannes Film Festivali'ne seçilir. Koza'nın yapısı bir filmden çok konulu bir saydam gösterisini andırmaktadır. Ceylan, bu filmi büyüdüğü yerde, annesi ve babasıyla çeker. Film, kurgusu, oyuncuları, yoruma fazlasıyla açık öyküsüyle Nuri Bilge Ceylan'ın tarzına dair ilk işaretleri verir. Bir kısa film olan Koza'nın bir önemi de, sinemanın en küçük ekibinin bile en az 2 kişi olması gerektiğini ona ispatlamasıdır. Koza'nın bir bölümünü yalnız çektikten sonra, Sadık İncesu ile çalışmalarına devam eder.

Kasaba filmini çekme fikri, ilk olarak ablası Emine Ceylan ile yaptıkları sohbetler sırasında belirir. Üç kuşağın bir arada yaşadığı bir ailenin hikayesini anlatan film, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, on bir

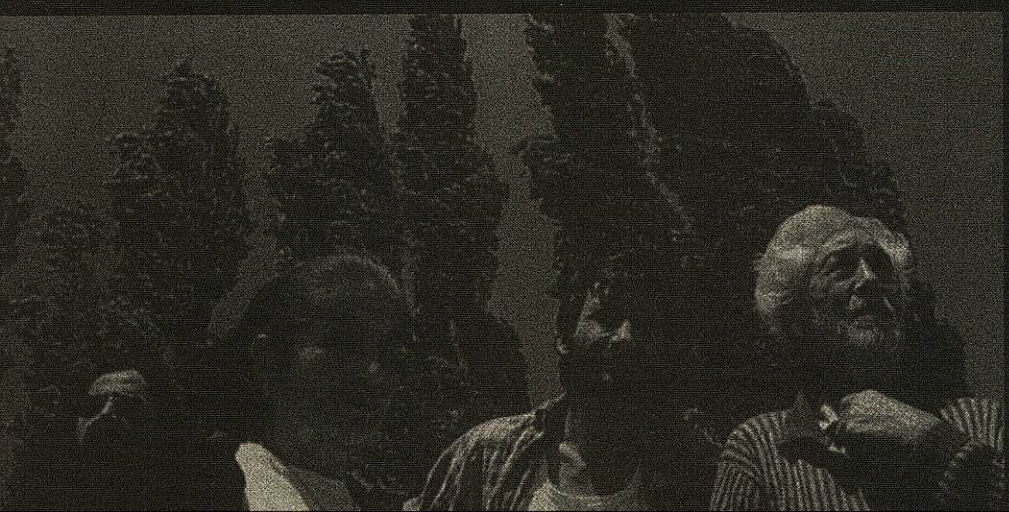

yaşındaki küçük bir kızın kendi sosyal çevresine uyum sağlamaktaki güçlüklerinden bahsedilir. Mevsim kıştır. Küçük kız bir yandan utanma duygusuyla bir yandan da hayatın acımasız yüzüyle tanışmaktadır. İkinci bölümde, kış, yerini ilkbahara bırakır ve küçük kızın kendinden dört yaş küçük erkek kardeşinin doğa ile ilişkileri anlatılır. Üçüncü bölümse iki kardeşin, yetişkinlerin dünyasındaki sorunlara tanık olmalarını işler. Son bölüm hayalle gerçek arasında gidip gelir. İki kardeşin, doğadan edindikleri

bir takım nitelikleri kendi kişiliklerine katma çabaları ve dostluk, şefkat gibi bir takım insancıl duygularla tanışmaları son bölümün konusunu oluşturur.

Kasaba, yurtiçi ve yurtdışı festivallerde bir çok ödül alır: 17. Uluslararası Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü, Fibresci Ödülü ve Efes Özel Ödülü; Berlin Film Festivali Caligary Ödülü ve Adana'da Yılmaz Güney Özel Ödülü.

Daha sonra da "Mayıs Sıkıntısı" ile izleyicilerin karşısına çıkar Nuri Bilge Ceylan. Bu film de Kasaba gibi içinde dört hikayeyi barındırmaktadır; yaşlı adam ve ağaçları, yönetmen ve filmi, Saffet'in kente gitme arzusu, çocuk ve yumurtası. İç içe geçmiş dört bölümün oluşturduğu bu bütünün içinde, her kahraman kendi öyküsünü yaşar. Ağaçlarının elinden gitmemesi için çabalayan yaşlı adam, çocuğun istediği müzikli saate ulaşmak için geçmek zorunda olduğu yumurta sınavının farkında değildir. Yaşlı

...karanlık oda oyunlarıyla hiç uğraşmamış bir insan, Türkiye'de ilk defa uygulanan bir yöntemi kullanarak; Mayıs Sıkıntısı'nın renklerini soldurmayı düşünemeye-bilirdi...

adamın yönetmen olan oğlu ise, ağaçlarla ya da Saffet'in onunla birlikte kente gitme isteğiyle ilgili görünse de aslında bu konuları çok da fazla umursamamaktadır. Tek derdi bir an önce filmini bitirip kente dönmektedir. Film, hayata dair pek çok şeyin yanında, hayatlarımıza yerleşmiş olan duyarsızlığı da anlatır.

Mayıs Sıkıntısı, 36. Altın Portakal Film Festivali'nde, En İyi Yönetmen, En İyi İkinci Film ve Jüri Özel Ödülü'nü alır. Berlin Film Festivali'nin ardından, İstanbul Film Festivali'nde de ülkemizi temsil etmek üzere seçilir ve Altın Lale'yi kazanır. Yurt içi ve yurt dışı

festivallerde 20'yi aşkın ödül kazanır.

Daha önceki filmlerinde olduğu gibi Ceylan son filmi Uzak'ta da yine gerçek mekanlar, profesyonel olmayan oyuncular kullanır. Filmin iki başrol oyuncusunun, daha önceki filmlerinden tanıdığımız oyuncular ve yönetmenin yakınları olmalarının yanı sıra, yan rollerde de tanıdık simalara rastlıyoruz. Türk fotoğrafının önemli isimlerinden Arif Aşçı, kendi evinde kendini oynarken çıkıyor karşımıza. Filmde fotoğraf kökenli bir yönetmeni canlandıran Mahmut, fotoğraf kökenli bir yönetmen olan Nuri Bilge Ceylan'ın evinde yaşıyor, onun yatağında uyuyor ve onun dinlediği müzikleri dinleyip, izlediği filmleri izliyor. Ceylan'ın önceki filmlerinde etkisini gördüğümüz Tarkovski, bu defa iki filmiyle filmde yerini alıyor. Mahmut'u Ayna ve Stalker'ı izlerken görüyoruz. W.A.Mozart'ın Sinfonia Concertante'ının (keman ve viyola için konsertant senfoni, mi bemol major, k.v. 364) Andante'si de Ceylan'ın kişisel arşivinden. Ceylan, bu filminde bize yaşamının en ücra köşelerini bile açıyor gibi görünüyor. Daha önceki filmlerinde doğup büyüdüğü yerlere gittiğimiz, oraya geri döndüğünde karşılaştıklarıyla karşılaştığımız yönetmenin bu kez İstanbul'daki yaşamının içine giriyoruz. Yatağında uyuyup, mutfağında kahvaltı ediyoruz. Banyosunun dökülmüş sıvasını görüp, apartmanının eşiğine dönüşünü bekliyoruz. Bu yönden bakıldığında, film yönetmenin daha önceki çalışmalarıyla bir bütünlük gösteriyor. Fotoğraf çalışmalarına başladığı zamandan beri malzeme olarak kendini kullanan Ceylan'ın son iki filminde kendisine benzerliğiyle dikkat çeken Muzaffer Özdemir'i yönetmen-fotoğrafçı rolü için uygun görmesi çok da şaşırtıcı değil. Bütün bu kendi hayatına dair görüntüler içinde Ceylan korkulanı yapmıyor yine de. Kendini sadece anlatmak istediklerini daha iyi anlatmak için bir araç olarak kullanıyor. Bunu amaca dönüştürmüyor. Yönetmenin bu seçiminin sebebi anlamak çok da zor değil aslında. Uzak, yönetmenin diğer filmleriyle beraber düşünüldüğünde bir zincirin halkası gibi görünse de bazı belirgin farklılıklar sunmuyor da değil. Kasaba, Mayıs Sıkıntısı ve hatta Koza da doğup büyüdüğü yerlere dair bir bakış sunan, önceki iki uzun metrajlı filminde de kentten şehre dönen ve bu sayede bizi de işin içine katıp gözlemci yapan Ceylan, Uzak'ta bu defa kasabadan kente bir gözlemci getiriyor ve belki de kendi yaşamıyla birlikte bizimkini de mercek altına yatırıyor.

Uzak, daha çok o geleneksel sinema anlayışının hakim olduğu Antalya'dan üç büyük ödül almayı başardı: Film, Yönetmen, Senaryo. Bu üç ödüle, Ankara Film Festivali'nden gelen En İyi Film, Yönetmen, Görüntü Yönetmeni ve Kurgu (Ayhan Ergürsel'le birlikte) ödülleri ve Jüri Özel Ödülü alan iki başrol oyuncusuyla bir kez daha hak ettiği takdiri gördü.

Nuri Bilge Ceylan'ın sinemasına yakından bakacak olursak, filmlerinin en önemli ortak özelliği, yönetmenin oyuncuları genellikle yakın çevresinden seçmesi, yaşadığı tanıdık mekanları kullanması ve kendi geçmişinin esin kaynağı olduğu hikayeler anlatmasıdır. Fotoğrafçılık yıllarında da Ceylan, fotoğrafın yanıltıcı etkisinden kurtulmak isteyen pek çok fotoğrafçı gibi öz-portre çekmeye yönelmiştir. Bu açıdan baktığımızda, kendini ve ailesini anlatan filmler yapmasını öz-portre çalışmalarının bir devamı olarak görebiliriz.

Bu filmlerin bir başka ortak özelliği ise her fotoğrafına büyük bir titizlikle eğilmeye alışmış bir fotoğrafçının özenini yansıtmaları. Karanlık odada siyah beyaz fotoğrafların her bir zerresine müdahale etme alışkanlığının uzantısı olarak Nuri Bilge; filmlerinin her sahnesine ve aşamasına olabildiğince kendinden bir şeyler katmaya çalışmıştır. Örneğin, karanlık oda oyunlarıyla hiç uğraşmamış bir insan, Türkiye'de ilk defa uygulanan bir yöntemi kullanarak; Mayıs Sıkıntısı'nın renklerini soldurmayı düşünemeyebilirdi...

İnsanlar genelde bir filmi izlerken bir sürüklenme ve son bekleyişi içinde olurlar. Eğer bu film bir Nuri Bilge Ceylan filmi ise, bu beklenti pek çok insanın şaşırmasına neden oluyor. Alışılmış durgun bir ortamda başlayıp birden hareketlenen ve olayların takip edilemez bir sürat kazandığı filmlerin aksine, bir sadelik ve dinginlik barındırıyor bu filmler, klişeleşmiş Hollywood filmlerine ve ülkemizdeki bu tarz filmlere bir alternatif olmak ister gibi... Sahneler, aralarındaki bağı bulmayı izleyiciye bırakıyor; sonlar ise tıpkı fotoğrafları gibi yoruma açık. *"Klasik dramatik yapı bana yeterince derin gelmiyor. Hikayenin seyircinin kafasında devam etmesini istiyorum. Kendi ihtiyaçlarına göre bir son yaratmasını umut ediyorum. Girişi, gelişmesi ve sonucuyla sımsıkı paketlenmiş bir hikaye biraz ölü bir hikaye duygusu veriyor."*

Edilgenlikten etkenliğe olan geçiş bir yana, bambaşka ve daha önemli olduğunu düşündüğümüz bir geçiş daha vardır Ceylan'ın hayatında: Fotoğraftan sinemaya atılan adımlar, yakalanmış tek bir andan bir anlar zincirine geçiş... Gerçekten kaçmanın bir yolu olarak fotoğrafı seçen ve daha sonra gerçeğe olan ilgisi yüzünden sinemaya başlayan Nuri Bilge Ceylan, yaptığı filmlerde *"kayıtsız şartsız gerçeğe bağlı kalmak"* amacını güderken, şimdi filmlerine baktığında, niyetlerle sonuçlar arasında acı veren büyük uçurumlar olduğunu da görmüyor değilim, yorumunu yapıyor. Bunun yanında zaten fotoğrafla sinemayı "bir şeyleri ifade edebilme" yönünden karşılaştıracak olursak, Ceylan'a göre sinema, hayatın derinliğini anlatma potansiyeli açısından çok daha zengin bir araç.

High Fidelity

Eski Sevgililer Resmi Geçi

Ece Gamze Atıcı

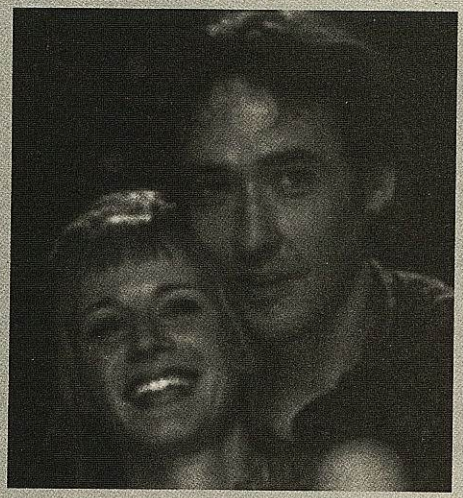

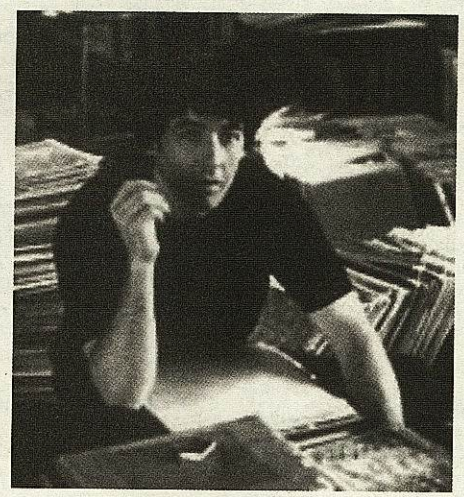

Bir plak dükkanı -Championship Vinyl- sahibi olan ve kendisini "top 5" listeler ile ifade eden otuzlu yaşlarındaki bir adamın müzik ve kadınlarla kurduğu ilişki üzerine seyri kolay ve antidepresan etkisi yaratan bir film High Fidelity (Sensiz Olmaz).

Kız arkadaşları tarafından düzenli olarak terk edildiği için annesi tarafından azarlanır hale gelmiş perişan Rob'un (John Cusack) halihazırdaki sevgilisi Laura (Iben Hjejle) tarafından terk edilir. "Nedir benim bu halim?" sorusunun cevabını yaşamındaki "tüm zamanların en iyi 5 ayrılığını" yeniden gözden geçirmek suretiyle aramaya koyulur. Bu kendisi ile hesaplaşma seansı esnasında hayatına girmiş ve takiben çıkmış kadınları top 5 ayrılığın müsebbibi beş kadını zamanında neden terk edildiğini öğrenmek için bir bir arar Rob. İçimden kızılderili bir sesin de dediği gibi, "Yalnız adamın sevgilisi çok olur."

Elbette bir yandan romantik diğer yandan komik olan öykünün aslını oluşturan Laura'nın gidişi ve geri dönüp dönmeyeceğine dair olup bitenlerdir. Rob'un serüveninin en can alıcı meselesi ise müziktir. Orta yaş bunalımına girmek için tüm koşulların hazır bulunduğu, hayatının merkezine müziği, takiben plakları koymuş bir adamın (Rob) içinde bulunduğu durumu (mutsuz ve yalnız olma hali) açıklayabilecek en iyi en müstesna şey plaklarını "otobiyografik" olarak düzenlemeye kalkışmasıdır muhtemelen.

Berbat hissettiğim için mi pop müzik dinliyordum yoksa pop müzik dinlediğim için mi berbat hissediyordum?

Ancak erkek filmi olduğu yanılgısına düşmemek gerek. Aksi takdirde ortalama olanın önlenemez yükselişine çanak tutmuş oluruz ve herkes için en iyidi ortalamadan uzaklaşmadan kadınları Ahmet Altan'dan okumak, aşkı da İlhan Şeşen'den dinlememiz olur. Müziğe biraz hassasiyet gösteren tüm bünyelerin, tüm cinslerin hoşuna gidebilecek; bilhassa soundtrackli yaşam süren organizmaların mutlaka izlemesi gereken türden bir film neticede. Ya da pop'üler tabiriyle: "*bağlanmaktan korkma, işinizden nefret etme, aşık olma ve diğer pop hadiseler hakkında bir komedi*," olduğu da söylenebilir tabii. Dolayısıyla, bir şey alacaksak taraf almaktansa keyif almanın faydalı olacağı kanaatindeyim.

Fetiş ürünlerinin pornodan farkı yoktur. Onlardan biri olmasaydım paralarını aldığım için suçluluk duyardım.

Filmin en ilgi çekici karakterleri, Rob'un haftada üç gün gelmeleri için anlaştığı, daha sonra her gün gelmeye başlayan "müziklerin kardeşliği ikilisi" Barry (Jack Black) ve Dick (Todd Louiso). Müziği ve plakları tıpkı Rob gibi fetiş haline getirmiş bu iki zıt karakterin filmin en keyif verici, kas gevşetici unsurları olduğunu söylenebilir gönül rahatlığıyla. Fazlasıyla dışa dönük Barry ile içinde sıkışmış, hep küçük harflerle konuşan Dick'i bir araya getiren şey aynı dürtüyle farklı biçimlerde hareket eden zıt figürler olmaları. Dikkatli baktığınızda birinin (Dick) başınız üzerinde belli belirsiz bir hale diğerinin de (Barry) alnının üst kısmında iki kırmızı nokta görebilirsiniz. Eğer Rob'un omuzlarında duruyor olsalardı sol omzundaki kesinlikle Barry olurdu. Filmin en keyifli, romana en

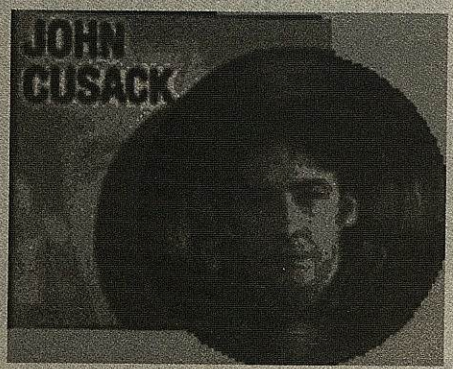

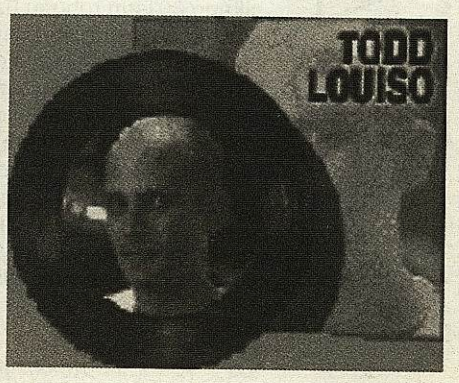

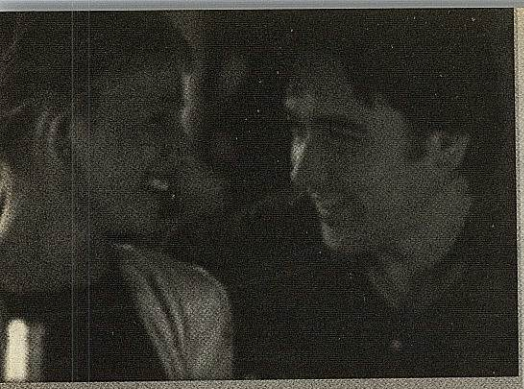

yakın anlarının ise "top 5 listelerine" dolayısıyla iç ve dış dünyasına daha çok yaklaştığımız Rob'un kameraya döndüğü sahneler ya da hararetli müzik tartışmalarının geçtiği Championship Vinyl mekanlı sahneler olduğu söylenebilir. Rob ve kamera arasında kurulan anlatıcı kişilikli ilişki ilk bakışta roman ve okur arasındaki ilişkiyi korumaya çalışmış izlenimi uyandırıyor. Rob'un sık sık kameraya dönüp kimi zaman kulağımıza bir şeyler söylüyormuş gibi davranması "film bu film" ya da kellifelli tabiriyle "yabancılaşma" duygusunun aksine hikayeyi yakın bir arkadaşınızdan dinliyormuş hissi samimiyet uyandırıyor doğrusu. Sırası gelmişken John Cusack'ın, Rob Gordon rolü için çok yerinde bir seçim, hemen hemen biçilmiş kaftan olduğunu belirtmekte fayda var.

Bütün romantik hikayelerim, ilkinin altüst olmuş bir versiyonu gibiydi

Hal böyle olunca filmin müzikleri de bir o kadar enteresan oluyor tahmin edileceği üzere. Müzik konusunda kibirli olan Rob ve alayı hem klasiğe hem de gölgede kalmış olana hayranlık duyuyor. Dolayısıyla Rob'un melankolisini karşılayan müzikler, ruh halini açıklayabilecek nitelikte. Mesela filmin müzikleri arasında *Bob Dylan, Velvet Underground, Bruce Springsteen* ya da *Queen*'e rastlarken diğer yandan *Smog, Beta Band* ya da daha eskilerden *Thirteenth Floor Elevators* da çıkıyor karşımıza. Filmin hoş sürprizlerinden biri de Bruce Springsteen'in *olası* bir Bruce Springsteen şarkısını *canlandırmış* olması elbette.

Bir Robert Altman filmi kadar "celebrity" zengini olan oyuncu kadrosunda Catherine Zeta-Jones, Lisa Bonet, Joan Cusack ve *Arizona Dream*'in (Arizona Rüyası) en enteresan karakteri Grace'i ya da *I Shot Andy Warhol*'da (Andy Warhol'u Vurdum) Andy Warhol'u bizzat vuran Valerie Solanas'ı canlandıran Lili Taylor'u; "korku seni tutsak eder, umut ise özgürleştirebilir" temalı *Shawshank Redemption*'daki (Esaretin Bedeli) Andy Dufresne rolü ile akıllarda kalan ve yine ikircikli bir senaryoya sahip *Arlington Road*'daki (Korkunç Politika) Oliver Lang ve/veya William Fenimore rolü ile de övgüye değer oyuncu/yönetmen Tim Robbins'i görmek mümkün. *High Fidelity*, Arsenalli yazar Nick Hornby'nin aynı adlı çok satan romanından İngiliz yönetmen Stephen Frears tarafından 2000 yılında sinemaya uyarlanmış. Yönetmenin de İngiliz olduğunu belirtmemin nedeni Nick Hornby'nin romanının sinema uyarlamasının İngiliz bir yönetmenin elinden çıkmasından duyduğu gönül rahatlığı, filmin içinde mutlaka "İngiliz duyarlılığı" olacağına dair yapmış olduğu açıklamadır.

21. İstanbul Sinema Festivaline dört filmi ile konuk olan Stephen Frears ise sonradan *Cruel Intentions* adı ile farklı ve daha popüler bir uyarlamasına rastladığımız1988 tarihli *Dangerous Liaisons* (Tehlikeli İlişkiler), bahsi geçen festivale katılan dört filmden biri olan 1985 tarihli *My Beautiful Laundrette* (Benim Güzel Çamaşırhanem) ile kolayca teşhis edilebilir bir yönetmen.

Roman sinemaya gelirken mekanın Londra iken Chicago olmasının dışında kitaba sadık kalındığı söylemek mümkün. Mekan farkı da filmin daha çok ikinci yarısında kendini gösteren ve aşığı sırılsıklam eden yağmur ile telafi edilmiş denebilir. Müzik konusuna gelince, filmdekiler romandakilerden farklı. Kendini öykünün içinde buluveren ekibin ki John Cusack'ın bu konudaki samimiyeti senaryo yazım aşamasında bulunmuş olması ile de desteklenebilir, hikayenin ruhuna uygun olarak filme kendi müziklerini taşımış olmaları. Rob'un plak rekortmeni dükkanının çekimlerinde iç mekan olarak Evanston'daki Vintage Vinyl (dükkana ilk girdiğimizde Dick, hafta sonu Vintage Vinyl'de ilk *Licorice Comfits* albümünü bulduğunu söyleyerek mekana atıfta bulunuyor), dışarısı için ise tıpkı on sahne sanatçısından ortalama dördü gibi, önceleri getto iken zaman içinde bohem olan Wicker Park kullanılmış.

Yıldız vermek gerekirse filmdeki önemi gereği 5, tamı tamına 5 üzerinden buçuklu 3 yıldız, bir simit, iki şekerli bir çay, bir de vepa marka tarak vermek istiyorum. Her şey bir yana köşedeki dükkandan gelen sese kulak vermek en güzeli: "Sleep on the left side, leave the right side free." L

ANNE BEN BUYUYUNCE ROCK STAR OLUCAM

SIMIAN

2000 yılında ilk EP'leri *Watch It Glow* ile müzik hayatına adımını atan grup büyük hedefler için yol almaya başlar. 4 kişilik bir grup olan Simian (James Ford, Alex MacNaughton, Jason Shaw ve Simon Lord) debut albümleri **Chemistry Is What We Are**'ı 2001'de çıkarır. 60'ların ruhunu üzerinde barındıran albüm kusurlardan oluşmuşsa da uçuran ve yaratıcı özellikleriyle adından bayağı söz ettirir. Bu özellikleriyle oldukça hayran edinen Simian kolları sıvar ve ikinci albümleri **We Are Your Friends**'i 2002 yılında çıkarır. Peki bu kadar kısa zamanda çıkan albümden ne hayır gelir diye soracak olursanız, nasıl olduğunu anlayamadığım bir şekilde "gerçekten bu adamlar iyi" diye yanıtlamadan duramıyorum; çünkü albüm tek kelimeyle heyecan verici. Elektronik müziği pop ile birlikte başarıyla veren soundları insanı direkt tavlıyor. Zaten albümü dinlediğinizde kafanızdan geçen ilk şey şu: "Bütün bu rockstar modasının içinde, bu çocuklar cidden istedikleri noktaya ulaşacaklar." L

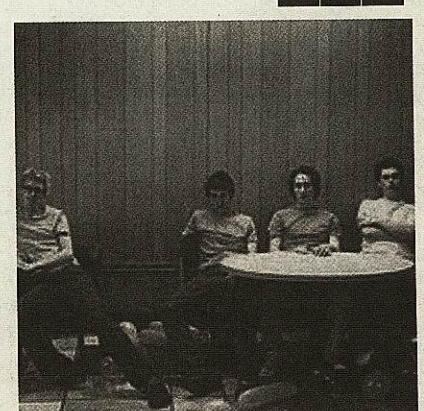

POLAROID ANDROID

marguerite duras

Selda Tan Özdemir

hiçliğin karşı kıyısında duran bir muhalif

"Hayatım dublajlı bir film; montajı kötü, oyuncuları kötü, kötü kurulmuş; toptan bir hata. Ne cinayeti, ne polisi, ne de kurbanı olan, konusu bile olmayan bir polisiye. Bu koşullar altında da gerçek bir film olabilirdi ama değil; sahte... Gerçek olması için ne gerekirdi söyleyeyim; benim tek söz etmeden bir sahnede durmam, özel olarak bir şey düşünmeksizin kendimi gözler önüne sermem gerekirdi. Öyle."
M.D.
Ekim 1986
La vie matérielle'den

O, yaşamını dolduran, kendisini büyüleyen tek şey olduğunu söylediği yazma edimi boyunca hep söz işçiliğini sorguladı. Anlamın dışına çıkarak her şeyden ve hiçbir şeyden söz etmeyi tercih etti ama ne yaparsa yapsın, susmayı kağıda dökemediğinden durmaksızın yazdı. Sözcükleri birbirleriyle eşit olduğu zeminden uzaklaştırıp, onları uyudukları yerden çıkarıp, usulcacık gün ışığına bırakmaktı üzerine düşen. Kitap yazan birinin çevresindeki insanlarla arasına mesafe koyması gerektiğini söyleyerek, etrafında birçok insan varken yalnızlığının duvarlarını yıktırmamayı başardı, zira yazı insanı yabanıl kılıyordu. Tutkunları onun her üretiminin ardında yer alırken, yaşamını başka bir rotada sürdürenlere yabancı, bir o kadar da düşman birçok kişi onu hep dışladı, yok saydı... Zaten Duras da kimilerinin hoşuna gitmekten ölesiye korkardı, çünkü o hep muhalifti, kuşkuları vardı. Yazmak kuşkulu bir şeydi, onun için de yazdığı her sözcük, yaptığı her film birer meydan okumaydı. Gündelik politikalara, adaletsizliklere, genelgeçer söyleme, hep çok şey söyler görünen ama aslında kayda değer bir şey söylemekten aciz olanlara karşı ustalıkla kullandığı dilini, bir silah gibi doğrultmaktan çekinmedi... Yazdığı yazılarda insanlara karşı öfkeyle donanmış sözlerini ise güzel bir şiir yazmak kadar doyurucu buluyordu.

Çocukluğunu ve gençliğini, yağmurdan sonra toprağından buhar çıkan Çinhindi'nde geçiren Marguerite Donnadieu, bu Fransız kolonisine ait anılarının bir bölümünü *L'Amant* (Sevgili) ile okuyucularına aktardı. İki savaş görmüş dul annesi ve iki erkek kardeşi ile Vietnamlı çocuklardan ayırt edilemeyecek bir çocukluk yaşayan Duras, mutsuz ve travmatik geçmişini bir gün yazmaya karar verdiğinde daha on bir yaşındaydı. Kimseden yardım görmeden çocuklarını yetiştirmiş, savunmasız kaldığı için malı-mülkü çalınmış, yüzüstü bırakılmış annesinin ölümüne, onu toprağa vermeye giderken, *"gecenin son müşterisi"* adını verdiği sevgilisiyle yol boyunca, ırmakların kumlu kıyılarında, otel odalarında durmaksızın sevişti. Onzain Kilisesi'ndeki törende erkek kardeşi ile birlikte üç kişi vardı annesini uğurlamaya gelen. Onu yitirdiğine üzülmemişti, "ölü" diyerek andığı kadının ardından vasiyetnameyi reddetti ve kendini mirastan mahrum bıraktı. Bu yolculuktan, sevmeden seviştiği adamla öyküsünden *Moderato Cantabile* doğdu. Ona göre insan bütün ömrünce yaşamından söz edebilirdi, yazabilirdi, zira hatırı sayılır şeydi yaşam. O da bunu yaptı...

"Merak ediyorum nasıl dayanabildim onca kırılıp dökülmeye, onca ilgiye, nezakete, derin sevgiye, kol kanat germelere, acımaya, onca pışpışlanmaya, tavsiyelere, nasıl oldu da gitmedim, kaldım, burada, onlarla. Nasıl oldu da ölmedim"

Yetişkin bir kadın olmayı düşlediği on beş yaşında, kum gibi insan kaynayan sokaklarla dolu Saygon'un merkezine taşındıklarında köprüye gidip etrafı seyretmeyi alışkanlık haline getirmişti. Bir gün önünde duran siyah Citroen C 6 limuzinden inen, kendinden oldukça yaşlı, beyaz takım elbiseli, ipek gömlekli ilk aşkı Çinli sevgilisi ile tanıştı. Sevgilisine kölece bağlı bu küçük beyaz kızla, Çinli erkeğinin tutkulu serüvenini anlattığı özyaşamöyküsel romanı, kırktan çok dile çevrilerek satış rekorları kırdı ve bu kitap ona 1984'te Goncourt Ödülü'nü getirdi. Öykü 1991'de Jean Jacques Annaud tarafından da sinemaya aktarıldı ve Duras uzun süre gizlediği, ilk genç kızlığında -dünya kocaman ve apaçık bir karmaşalıkken- yaşadığı bu aşkı milyonlarla paylaştı.

Ölüm, uyuşturucu ve cinsellik pazarı dediği ve asla benimsemediği Paris'e geldikten sonra hukuk, matematik ve siyaset bilimi okuyan Duras kendi deyimiyle sokakta kimsenin arkasını dönüp bakmadığı bir genç kızdı, alabildiğine sıradandı. Ama sıradanlığın zaferi idi, yaşamı boyunca onu birbiri ardına aşklara, coşkulara sürükleyecek olan. Paris'teki ilk yıllarında Robert Antelme ile tanışan ve evlenen Duras, Antelme'den olan ilk çocuğunu ölü doğurdu. Bu acı Duras'ı, yaşamında her zaman olacağı gibi yeni bir aşka yönlendirdi ve Dionys Mascala ile birlikte olmaya başladı. Bu ilişkiden Jean adlı oğlu dünyaya geldi. Yayınevlerince reddedilen üç kitabından sonra, ilk romanı *Les Impudens*'i yayımlamayı başardığında 1943'tü ve varoluşçuluğun yıldızının parladığı zamanlardı.

Aynı yıl Francois Mitterand'la birlikte Fransız direniş hareketine katılarak, Mitterand'ın editörlüğünü yaptığı *Libres*'de (Özgür Gazete) çalışmaya başladı ve bu ikilinin dostluğu ömür boyu sürdü. İkinci Dünya Savaşı başlayıp Gestapo, Antelme'yi toplama kampına götürdüğünde Duras yıkılmıştı ve yazmaktan utanç duyduğunu söyleyerek 1950'ye değin kalemine dokunmadı. Değişik nedenlerle utanç tüm ömrünü doldurmuştu. Uzun boylu kadınların oldukları yere gidemeyecek denli kısaydı, her gün aynı biçimde giyiniyordu, sokaklardan, yaya geçitlerinden, kentlerden ve ölümlerden korkuyordu.

Yalnızlığın hazır bulunmayacağını, oluşturulacağını söyleyerek, *Pasifik'e Karşı Bir Bent* adlı kitabının filme aktarılması karşılığı telif ile satın aldığı Neauphle-le-Chateau'da göl kıyısındaki evini, yalnızlık evi haline getirdi. Buradan uzaklaştığında uzun yoldan gelen gökleri, sonbaharda açık denizlerdeki sisi, rüzgarı, ışığının bir parçasını yitirdiğine inanıyordu. *Lol V. Stein'ın Hayranlığı*'nı ve *Konsolos Yardımcısı*'nı yazdığı bu evde masası, siyah mürekkep işaretleri, iskemlesi, yatağı, bahçedeki ağaçları (ki her fırtınada en çok bu ağaçlara zarar gelmesinden korkardı), kavanozlara doldurduğu çiçek kuruları, piyanosu bu yalnızlığa saygı gösterip, ona itaat etmeyi sürdürdüler... Ve onunla birlikte bu yalnızlığı çoğalttılar, o yazarken onlar da yazdı. Çünkü o yazarken yazı her yerdeydi...

"Tuhaf kişidir yazar. Bir çelişkidir, aynı zamanda da bir anlamsızlık. Yazmak, konuşmamaktır da. Susmaktır. Sessiz çığlıklar atmaktır. Huzur veren biridir yazar çoğu kez; çok dinler. Çok konuşmaz, çünkü insanın yazmış olduğu bir kitaptan birine söz etmesi olanaksızdır, özellikle de yazmakta olduğu bir kitaptan. Kitap sinemanın karşıtıdır, tiyatronun ve ötekinin de karşıtıdır. Bütün okumaların karşıtıdır. Hepsinden zordur. En berbat olandır. Çünkü kitap bilinmez olandır, gecedir, kapalıdır. İlerleyen kitaptır, büyüyen, bildiğinizi sandığınız yönlerde ilerleyen, kendi yazgısına doğru ilerleyen, yayımlandığında yok olan yazarın: ondan ayrılmak, düşlenen kitaptan, son doğan çocuk gibi, hep en çok sevilen"

Sevgilisiyle gittiği bir baloda, siyah giysili bir kadınla sevgilisinin dansını seyrederken, dansın güzelliğine kendini kaptırarak acı çekmeyi unutan *Lol V. Stein'ın Kendinden Geçişi*'nin yayınlanmasından sonra, psikanalist Jacques Lacan, Duras'la görüşmek istedi. Duras'ın küçük kaçığı Lol V. Stein'ı anlatan kitap olağanüstüydü ve Lacan'a göre Duras psikanalistlik bir vakaydı. Belki de bunun için bu denli dokunaklı idi Duras'ın yazıları.

Aslında yazarken, içinde barındırdığı yabancıya ulaşmak istiyordu. İçindeki bilinmeyenin çağrısı, kendine koşut bir başka kişinin yetisi onu yazmaya itiyordu. Yazılarında, oyunlarında, filmlerinde ve gazeteciliğinde sınır yoktu. Ama tüm yaratılarında aşk, yaşam ve ölüm üç ayaktı. Bunlar en yakından bildikleri, bilmeyi arzuladıklarıydı. İlk işareti Saygon'da algılayan çocuğun bedeninde boy gösteren ve unutulmazlaşan tensel doyum, onun yaşam nedenlerinden biriydi. Neredeyse hiç aşksız yaşamadı ama tüm aşklarını yaratılarından uzak tuttu, hiçbir romanını, senaryosunu tamamlanmadan sevgilileriyle paylaşmadı. Böylece yaratım anının kutsallığını ve sihrini hep korudu.

Mektup yazmak onun için, yazının ve koşulsuz aşkın göstergesiydi. Kimi zaman mektuplarında da sık sık belirttiği gibi, yaşadıklarını yazmak için yaşıyordu. Karşısındakine taze umutsuzluklar, yaşamının umutsuzluklarını vermek için kaleme sarılıyordu. Öyle ki ölmemek için hiç tanımadığı birine yıllarca uzun uzun mektuplar yazdı, yazabilmek için erken uyuyor, az alkol alıyordu... Bu mektupları "*zamanın karanlığında yanlışlıkla çakan bir ışık, günlerin yoğunluk ve hantallığında, karanlığın yeniden örttüğü ama yine de hep bir şeylerin kaldığı birer oyuk gibi*" görüyordu, onlar denizin yumuşaklığı üstündeki gölgelerdi... Aralarındaki uzaklığı el değmemiş haliyle saklayarak, iki yılı aşkın süre yazıştılar, kendi kendilerine tutkun oldukları kavruk topraklarında, ama Duras tercihen çöllere doğru haykırdı... Onu *Tarqunia'nın Küçük Atları*'yla tanıyan, bu karşılaşmadan sonra Kant'ı, Hegel'i, Spinoza'yı, Stendhal'i, Marcuse'u ve diğerlerini okumayı terk eden üniversite öğrencisi bir genç hayranı da ona mektuplar yazmaya başlamıştı. O da çok içtiğini, hastaneye yattığını, umutsuzluklarını, yürek çöküntüsünü anlatan uzun mektuplarla karşılık verdi bu gence. Telefon açıp Duras'a yanına geleceğini söylediği günden, ölümüne dek yanından ayrılmayan, kendinden 25 yaş genç, eşcinsel sevgilisi: Sarsak, zayıf, yüzü solgun, ruh çöküntüsü içindeki Yann Andrea... Ölümünden önceki son kitabı *Hepsi Bu*'yu adamış olduğu, karanlıklardan çıkıp gelen sevgilisi.... Yann geldiğinde diğeriyle mektuplaşmayı kesen Duras, en kötüsü kimseyi sevmemektir diyerek, aşk geldi söz bitti dedi...

"Aşkın benim sandığım şey olmadığının ayrımına vardığım an, yeni bir aşkın yanında olurum, onunla birlikte yola koyulurum, eski aşkın düzmece olduğunu söylemem, can verdiğini söylerim"

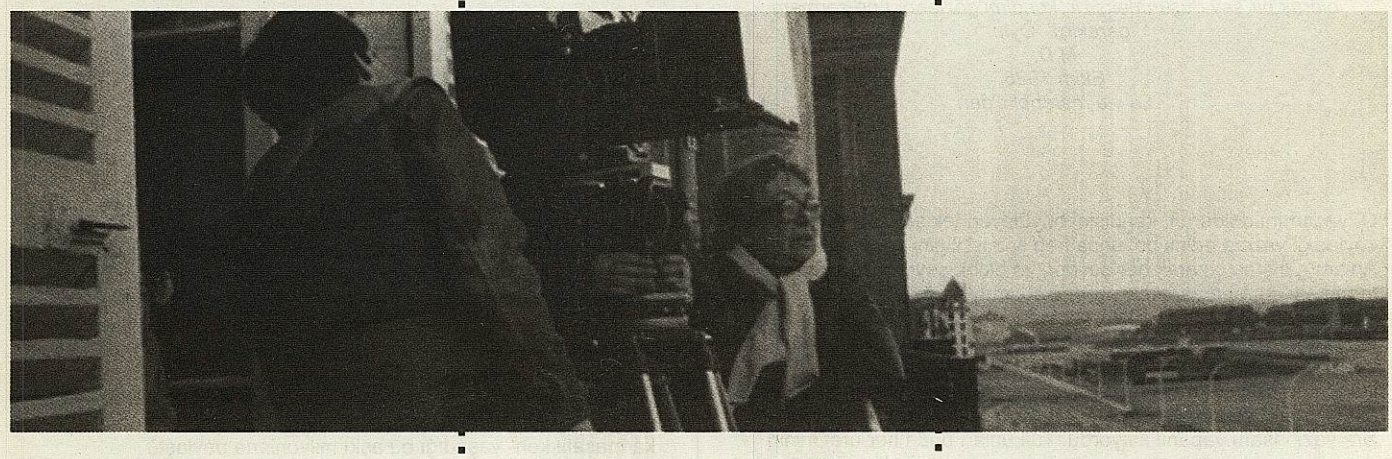

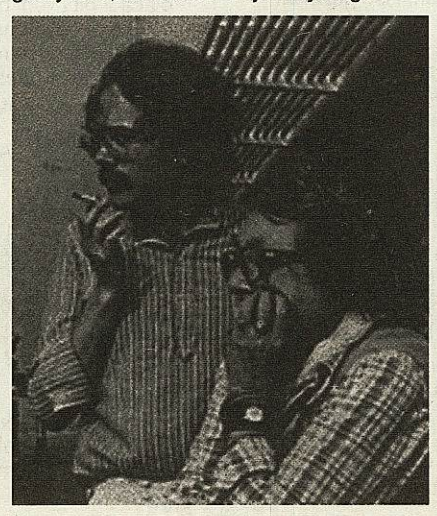

Yann Baptesite'e annesinin ön adını ekleyerek Yann Andrea adını vermesinden sonra, çok sevdiği deniz üzerine, deniz kıyısında yitip gidişi üzerine yazdığı, zaman, gelgitler, yelkenleri alıp götüren rüzgar, güneşliklerle dolu bir günce olan *L'ete 80*'i ona ithaf etti. Erkek ve kız kardeş arasındaki aşk hikayesi *Agatha et les lectures illimitees*'i Troville'de filme çekerken, Yann erkek kardeşi, Duras da kız kardeşi seslendirdi. Ona göre ses, bedenin varlığından öte bir şeydi. Tamamen siyah, elli dakikalık filmi hakkında Le Monde'da yayınlanan bir makalede okurlara, izleyenlere *"İyisi mi hiç gitmeyin, bu film size göre değil. Gitmeyin"* deniyordu. Aslında o filmini saklamak istiyordu. Belki de Yann Andrea'nın sesini, yüzünü... Zira Yann'a hep söylediği gibi onu icad eden Duras'tı. Yann onsuz bir hiç olacaktı, onun gri gözlü çocuğuydu, Agatha'nın ağabeyi, Atlantik Adam'dı. Yann onu hayatta tutmak için hep yanındaydı, Trouville'de, Paris'te, Neauphle-le-Chateau'daki tüm odalarda onunla birlikteydi...

Kendisini cehennem döngüsünün başına taşıyan alkolün, cinsel şiddetin anısıyla iç içe olduğunu söylerdi, bunun için de yaşamında vazgeçemediklerindendi.

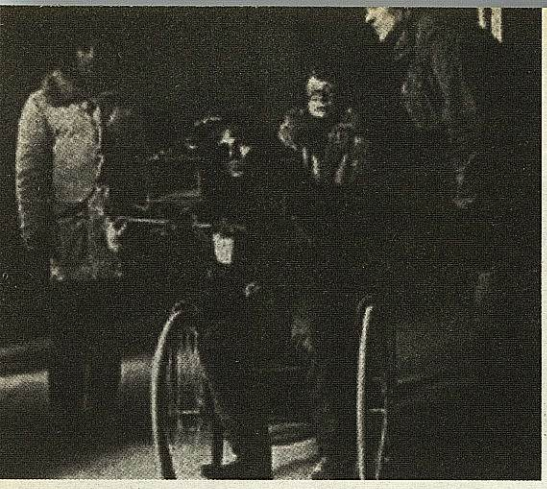

Polaroid Andron

Alkolle yaşamayı, ölümü elinin altında tutarak yaşamak olarak nitelendirir, yalnızlığın yankısının en iyi alkolde bulunacağına inanırdı. *The Sailor from Gibraltar*'ı viski, *Little Horses of Tarquinia*'yı kampari ve *Moderato Cantabile*'yi kırmızı şarapla yazdı. İçindeki dili çözmek üzere alkolü kullanıyordu, yaratım çılgınlığını artıran, kendisinin yazgısının efendisi yapacak bağımsız ve özerk bölgelere götürmesi için alkol, yola çıkışıydı. Alkol esrikliğiyle canına kıymayışının nedeni, ölürse bir daha içemeyeceğindendi, onun acılar karşısındaki sessiz kayıtsızlıklara dayanmasını sağlıyordu. Ve de Tanrı'nın bıraktığı boşluğu alkolle dolduruyordu.

"Alkoliğin vücudu bir üretim merkezi gibidir. İlkin beyin kendini kaptırır. Düşünce kaptırır. Mutluluk önce düşüncede başlar, sonra bedene yayılır. Mutluluğun egemenliğine girer vücut, yavaş yavaş alkole doyar ve göklere uçurulur. İnsan ancak belli bir andan sonra seçim yapmak zorunda kalır: Duyarsızlığa, kimlik yitimine dek içmek ya da mutluluğun ilk belirtilerinde durmak. Bir bakıma, her gün can vermek ya da hala yaşamak."

1960'da Cannes Film Festivali'nde gösterilen Alain Resnais'in yönetmenliğindeki *Hiroshima Mon'amour* (Hiroşima Sevgilim), Duras'ın ününü doruğa çıkardı. 1945'de, Annecy Gölü kıyısındaki evinde dinlenen Duras, gazetede Hiroşima'ya bomba atıldığı manşetini okuduktan sonra asla savaş üzerine, o anlar üstüne yazamadı. Filmin senaryosunu ısmarladıklarında da Hiroşima'daki korkunç sayıda ölümün karşısına bir aşk öyküsü koydu, bir aşkın ölümünü... "*Sen , Hiroşima'ya dair hiçbir şey görmedin*" cümlesiyle başlayan film, Duras'ın inceliklerinin en iyi yansılarından biriydi.

Bir aşkın ardında kalanların anısına sarılarak yazdığı *Moderato Cantabile*, Peter Brook tarafından sinemaya uyarlandı ve Jeanne Moreau ile Jean Paul Belmondo'nun rol aldıkları filmi izleyen Duras, gösterimden sonra Brook'u konuyu saptırmış olmakla suçladı. Brook'un sahneye koyma çalışmalarının kötü olduğunu ve her şeyin yüzeysel anlatıldığını söyleyen Duras, "*daha genç olsaydım filmi senaryosuz, yeni baştan kitaptan çekerdim*" demişti.

Indiana Song'u (1975) çektiğinde filminin sevilmemesinden, ona bir kötülük yapılmasından korkuyordu. Zira onun için *Indiana Song* bir filmden daha fazlasıydı. Filmdeki Anne Marie Stretter'in kırmızı elbisesine, Carlos d'Alessio'nun tangolarına, Delphine Seyrig'in sesine hayrandı. Ve görüntülerinin, sözcüklerinin ve müziğinin mahvedilmesinden korkardı. Seyirciye asla erişemeyeceğine inanıyordu, onlara ulaşmanın imkansız olduğuna... Ona göre filmlerini izleyenler ile kendi arasında keskin bir ayrılık vardı. Yönetmen Joseph Losey *Detruire, dit-elle*'i (Yıkmak Dedi Kadın) izlediğinde metinlerini göklere çıkarıp, filmden nefret ettiğini söylemişti. Duras ise bu eleştiriye karşı acımasızca savunmaya geçmişti; Losey'in kendi filminin tırnağı olacak tek bir film dahi yapamadığını....

"Sinemacı kendi filmini, tam olarak seyircinin yerinden izler, okur; buna karşılık yazar, henüz hiçbir okumanın çözemediği, onu ele alacak olan kişinin karşısında bile çözülmeden kalan bir karanlığın içinde durur. Sinemacının yeri, bu karanlıktan sonraki bir noktadadır. Kitap yazan birinin sinema yapması, onun, yapılacak işe göre, bulunduğu yeri değiştirmesi demektir. Film yapmak, kitabın yaratıcısını, yani yazarı yok etme girişiminde bulunmaktır."

Sinemayla bir ölüm kalım ilişkisi içerisindeydi. Metni yıkmanın yaratıcı görüntüsünü edinmek için sinemaya başlamıştı. Film yaparak kendini, diğer bir deyişle yazarı geçersiz kılıyordu. Hiç yazmamış birinin sinemacı olmasını, kendisinin "iç gölge" adını verdiği şeye hiç elini sürmediğini söylüyordu. Oysa ki bir yazar sinema yapmaya başladığında çoktan o iç gölgenin bütünlüğünü, herkesin içinde yatan sessizliğin kendi payına düşenini bozmuş olurdu. Belki de bu nedenle senaryosunu yazdığı filmleri çeken yönetmenlerin çoğunu, filmi gördükten sonra ruhundan bir şey anlamamış olmaktan dolayı acımasızca eleştirdi.

Sinemanın, sözü başlangıçtaki sessizliğine geri göndermesi gerektiğine inanıyordu. Aslında sözünü ettiği, sinema konusundaki bütün yerleşik düşünceleri gözle görülür biçimde çiğneyip geçen bir sinemaydı. Sinemanın tuzaklarına düşüp de filmlerine çözüm bulamadığında, filmleri değişmez sorunlar olarak asılı kaldığında sinema yaptığına inanıyordu. Film yaparken de yazıyor du, görüntüler üstüne yazıyordu, görüntülerin temsil etmesi gereken şeyler üstüne, taşıması gereken anlam üstüne yazıyordu. *Aurélia Steiner Vancouver*'i yazdığında filmini yapabileceğinden emin değildi. Ama filmi dört günde, Trouville'de çekti. Eğer o filmi yapması için çok yüksek bir ücret vermeselerdi, siyah bir film yapacağını söylemişti, siyah optik bir şerit... Siyah

filmle varmak istediği nokta ideal görüntü idi, sinemanın katledilmesinin görüntüsü... Zira renkli filmlerde beyaz yoktu ve karın, köpüğün, dolunaylı gecelerde beyaz çiçeklerin beyazlığını ancak siyah beyazla verebileceğine inanıyordu.

"Aurelia Steiner Vancouver'de ses alçalıp, aynadaki bedenden, bir tülün ardında kalan görüntüden ve onun önümüzde açtığı güzellikten söz edilmeye başlanınca, artık yalnızca sinemada olmaktan çıkıp, kendimi birden bambaşka bir yerde, kendi içimdeki hiç görmeden tanıdığım, anlamadan bildiğim ayrışmamış bölgede bulurum. Orada her şey birbirine kavuşur, yara, kapkara taşın buz gibi keskinliği, tehdit altındaki görüntünün ılık yumuşaklığı, her şey birbirinin içinde erir. Görüntüyle sözün bu mutlu karşılaşması beni aydınlığa çıkarır, zevke boğar"

O, mutsuzluğu doğal bir durum gibi yaşamıştı. Ona göre tüm kadınlar Aurelia Steiner gibi yılgınlık içindeydiler, edindikleri acı tecrübe erkeklerinkiyle kıyaslanamazdı. Bu nedenle kitaplarında ve filmlerindeki kadınlar, kendi elleriyle yaşamlarını harcayan, ürkek, sokaklardan ve alanlardan korkan, kendilerini unutuşa teslim etmiş kadınlardı. Duras ise yaratılarındaki kadınların aksine, onca aşktan, acılardan, ayrılıklardan, umutsuzluklardan, kuşkulardan sonra haykırma isteğini yazıya, görüntüye aktararak hiçliğin karşısında durmayı başarmıştı. Ölü oyunu oynayan bu kadınların mezarını yazıyla açtıkça, yaşamındaki kıtlıklara da karşı duruyordu, o kadınların yitik evrenini yazıyla dokudukça arzusuna şiddetle yaslanmayı başarıyordu.

Yaşadığı süre boyunca edebiyat ve sinema yapmadığını söyledi durdu. Oysa ki bütün hayatı sözcükler ve görüntülerin toplamıydı. Duras'ın varlığını hep yok saydı ve *"Duras yazıdır"* diyerek kestirip attı.

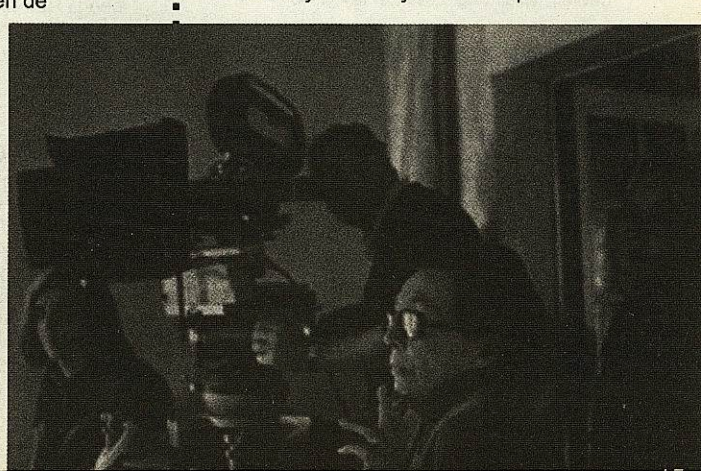

Polaroid Andaid

Eğer bir yazar olmasaydı, Roma'daki Oratorium Kilisesi'nin kitaplık görevlisi Rinaldi'nin yerinde olmak isteyeceğini söylerdi. Son günlerinde *"artık bitti"* dediğinde, yazı yazamayacak denli güçsüzdü. Ve yazmadığı zaman öleceğini biliyordu, çünkü o hayata sözcüklerle tutunuyordu.

3 Mart 1996'da 82 yaşında, çok sevdiği evinde yaşama veda ettiğinde, *C'est tout* (Hepsi Bu) adlı kitabında, metinlerin metini olarak nitelendirdiği Eski Ahit'den yaptığı alıntıdaki gibi *"her şey boştu ve yel dönüşlerini tekrar ediyordu"*... Gül ormanının, çiçeklerinin, ağaçlarının aralığında... ve yazılarının, filmlerinin, aşklarının...

"Yazı, yel gibi gelir, çıplaktır, mürekkeptir, yazıdır ve yaşamda başka hiçbir şeyin geçmediği gibi geçip gider, başka hiçbir şey değil, yalnızca o, yaşam"

Türkçe'de Marguerite Duras Kaynakçası

Somut Yaşam, Çeviren: Bertan Onaran, Can Yayınları, 1997
Yazmak, Çeviren: Aykut Derman, Can Yayınları, 1993
Yeşil Gözler, Çeviren: Nilüfer Güngörmüş, Metis Yayınları, 1990
O Aşk, Yann Andrea, Can Yayınları, 2000
Moderato Cantabile, Çeviren: Bertan Onaran, Bilgi Yayınevi, 1966
Hiroşima Sevgilim, Çeviren: Cevat Çapan, Uğrak Kitabevi, 1966
Parkta, Çeviren: Bertan Onaran, Yankı Yayınları, 1967
Bütün Gün Ağaçlarda, Çeviren: Salah Birsel, Bilgi Yayınları, 1967
Aşka Tatil Yok (Taquinia'nın Küçük Atları), Çeviren: Leyla Gürsel, Hürriyet Yayınları, 1977
Sevgili, Çeviren: Özdemir İnce, Can Yayınları, 1985
Mavi Gözler Siyah Saçlar, Çeviren: Roza Hakmen, Can Yayınları, 1987
Bir Kış Günü, Öğleden Sonra, Çeviren: Adnan Benk, Can Yayınları, 1989
Acı, Çeviren: Ayşe Kurşunlu Ortaç, Afa Yayınları, 1989
Lol. V. Stein'ın Kendinden Geçişi, Çeviren: Onur Cankoçak, İletişim Yayınları, 1989
Ölüm Hastalığı, Çeviren: Nilüfer Güngörmüş-Haldun Bayrı, Metis Yayınları, 1990
Ayrılık Müziği, Çeviren: Gökçin Taşkın, Remzi Kitabevi, 1991
Kuzey Çinli Sevgili, Çeviren: Hülya Tufan, Can Yayınları, 1991
Bahçe, Çeviren: Müntekim Ökmen, Can Yayınları, 1995
Konsolos Yardımcısı, Çeviren: Ela Güntekin, Can Yayınları, 1995
Pasifik'e Karşı Bir Bent, Çeviren: Nedret Tanyolaç Öztokat, Can Yayınları, 1996
Buraya Kadar, Çeviren: Sevim Akten, Doruk Yayımcılık , 1996
Cebelitarık Denizcisi, Çeviren: Mükerrem Akdeniz, Can Yayınları, 1999
Sevim Akten, Romancı Yönüyle Marguerite Duras, Doruk Yayımcılık, 1996
Alain Vircondelet, Marguerite'den Duras'a, Çeviren; İsmail Yerguz, Güncel Yay., 1998

Duras Filmografisi

Les Enfants (1984)
Il Dialogo di Roma (1982)
Agatha et les lectures illimitées (1981)
L'Homme atlantique (1981)
Aurelia Steiner (Melbourne) (1979)
Aurélia Steiner (Vancouver) (1979)
Cesarée (1978)
Les Mains négatives (1978)
Le Navire Night (1978)
Baxter, Vera Baxter (1977)
Le Camion (1977)
India Song (1975)
La Femme du Gange (1974)
Nathalie Granger (1973)
Jaune le soleil (1972)
Détruire, dit-elle (1969)
La Musica (1967)

haftalık

Tribute albüm fikri nasıl oluştu?
Johnny Ramone: Bu fikir 2001 yazından beri vardı. Seymour Stein (Sire Records'un başkanı) bir Ramones tribute albümü yapacağını ve katılmak isteyip istemediğimi sordu. Ben de eğer grupların kontrolü tamamen bende olacaksa olur dedim. Rob Zombie, Eddie Vedder ve Red Hot Chili Peppers'ı ikna edebileceğimi biliyordum. Sonradan onun düşündüğünden daha büyük bir şeye dönüştü. Yönetim, "Dağıtım yine Rhino tarafından yapılacak, ama bu iş *yeni* bir albüm çıkartabilecek bir şirkete devredilmeli," dedi. Böylece ben de Rob Zombie ile konuştum ve onun şirketine devrettik.

Yani albümdeki bütün grupları şahsen onayladınız mı?
Ramone: Evet, son sözü ben söylüyordum. Bazı gruplarda ısrarcıydım. Mesela en son olarak Rooney'i ilave ettik çünkü çok direttim. Bir çok yeni grubu öneriyordum, arkadaşlarım, "Ah hayır, *onlar* olmaz" diyordu. Yani herkesi memnun etmem gerekiyordu!

Albümün hazırlanması neden bu kadar uzun sürdü?
Rob Zombie: Proje devamlı büyüdü. Johnny'le bu işe başladığımızda çabuk bitecek gibi gözüküyordu: "Tamam bu gruplar yapmak istiyorlar: Green Day, Offspring, Rancid." Elimizde belli bir liste vardı. Sonra U2 katılmak istedi ve Metallica, Chili Peppers, Tom Waits... Büyüdükçe büyüdü ve bir noktada dedik ki: "Listeye göre hareket etmeden yapabileceğimiz en iyi albümü yapalım." Hiçbir zaman kötü sebeplerden dolayı ertelemedik, sebepler hep iyiydi.

Ramones hayranı olmaya en uzak sanatçılar kimlerdi?
Ramone: KISS en büyük sürpriz oldu. KISS'i bu projeye dahil edemeyeceğimi düşünüyordum. Bir gün Paul Stanley'le karşılaştım. Fikri hemen benimsedi. Aslında KISS hiç cover yapmamıştı ya da tüm kariyerleri boyunca sadece belki 2 tane yapmışlardır. Bu yüzden kabul ettiklerini duyunca çok şaşırdım. Bazı insanlar tuhaf versiyonlar yapıyorlar ve bunlar da sürpriz oluyor. Aslında Manson'ın "The KKK Took My Baby Away"in ilginç bir versiyonunu yapmasını bekliyordum ve yaptı da!

U2'nun albümde yer almayı kabul etmesi sizi şaşırttı mı?
Ramone: Ben kabul etme olasılıklarının fazla olduğunu düşünüyordum. Bono hep güzel şeyler söylüyordu. Bir keresinde, onları izlemeye gittiğimde bizim şarkımızı çalıyorlardı: "I Remember You." Düşündüm de madem bir Ramones şarkısı çalıyorlar neden albümde de bir tane çalmasınlar? "I Remember You"yu yapmalarını

Ramones

bekliyordum ama değiştirip "Beat On the Brat"i yaptılar, açıkçası bu beni biraz şaşırttı. Tuhaf bir seçimdi. Ama üstesinden geldiler.

Albümde yer almasını isteyip de ulaşamadığınız biri oldu mu?
Ramone: Bruce Springsteen'i istiyordum. Geri mi çevirdi, meşgul olduğunu mu söyledi, yoksa kimse onunla iletişime geçmedi mi, açıkçası bilmiyorum. Biriyle, bağlı oldukları şirket aracılığıyla iletişim kurmaya çalıştığınızda hiçbir zaman gerçeği öğrenemiyorsunuz. Daha sonra onu gördüğünüzde "Ee ne oldu?" diye sorarsanız "Hiç haberim olmadı ki!" diye cevap verir.

Bruce'un hangi şarkıyı söylemesini istiyordunuz?
Ramone: Onun "Do You Remember Rock 'n' Roll Radio?"u yapmasını istiyordum. KISS'ten daha öncelikliydi. Bazı gruplara belirli şarkıları yapmaları için ısrar ediyordum bazılarını da istediklerini yapmalarında serbest bırakıyordum.

Albümde favori şarkınız var mı?
Ramone: KISS'in "Do You Remember Rock 'n' Roll Radio?" versiyonu kesinlikle favorilerimden biri. Ramones tarzında yaptılar ama bir şekilde KISS'e benziyor. Hiçbir zaman "Something to Believe In"i sevmedim ama Pretenders aniden yapınca ve Chrissie Hynde de çok güzel söyleyince, "Vay be bu şarkıda duyduğumdan çok daha fazlası varmış" diye düşünmeye başladım. Diğer grupların hiç takmadığım şarkıları, dinlenmesi çok güzel şeylere dönüştürdüklerini görmek harika.

Sizi en çok şaşırtan versiyon hangisi?
Rob Zombie: Sanırım en büyük sürpriz KISS oldu. Muhteşem bir iş çıkardılar ve bunu çok ciddiye aldılar. Garbage parçası da güzeldi, "I Just Want Something To Do" gerçekten Ramones ruhunu taşıyordu. Chili Peppers da "Havana Affair"i çok farklı yaptılar.

Ramones hakkında sizin için hala çok önemli olan nedir?
Zombie: Johnny Ramone benim en yakın arkadaşlarımdan biri. Grubundan nefret etsem bile onun için her şeyi yaparım. Rock tarihine bakarsanız orijinal hallerine sadık kalan çok az şey var. The Ramones, zamanında bir anlam ifade etmiyordu, şimdi de etmiyorlar. Deri ceketleri, blue jeanleri, Beatle saç kesimleri... Punk için tuhaflardı, o sırada herkes etrafta Mohawk'larıyla dolaşıyordu. The Ramones ortaya çıktı ve ilk 4 albümleriyle tekerleği baştan keşfettiler. Herkes onlar gibi olmaya çalıştı ama kimse onlara yaklaşamadı.

Derleyen: Esin Konuk
VH1, 06.02.2003

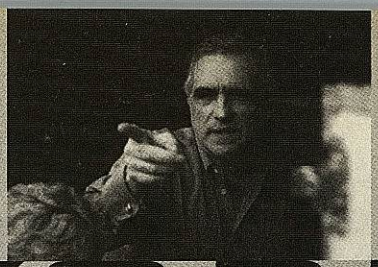

MARTIN SCORCESE

GANGS OF NEW YORK

Martin Scorsese yeni filmi Gangs of New York için gereken en büyük dersi, aslında film çekilmeye başlanmadan yıllar önce almıştı. '90'ların ortalarında Hollywood'un en saygın yönetmenlerinden biri, sokakların destansı öykülerini anlatan bir film çekmeye girişmişti. Ortaya bir çeşit Gangs of Las Vegas denebilecek Casino çıktı. Çekimler planlanan bitiş tarihini ve bütçeyi aşmıştı ama Scorsese her zamanki peygamber sabrını gösterdi ve bu sırada aklındaki o filmi hiç unutmadı. Ama filmin galasında Joe Pesci'nin bir çete üyesini sorgularken kafasını ezdiği sahnede işler sarpa sardı. Seyirciler salonu terk etti.

Bu kez Scosese'nin aynı tepkiyi almaya hiç niyeti yok. Scorsese'nin yapmak için 30 yıldır yanıp tutuştuğu film Gangs of New York, en sonunda gösterime girdi. Çoğu kişinin beklediğinin aksine, bu film bir kan banyosu değil. Ama James Cameronvari bir bütçeyle çekilen bu film (bundan önceki Scorsese filmlerinin iki katı, 100 milyon $) akıllarda bir soru uyandırıyor: Acaba James Cameron seyircisi üç saat boyunca koltuklarından kımıldamayıp New York sokaklarının karanlık köşelerini arşınlamaya razı mı?

Scorsese omuz silkerek "Bilmiyorum," diyor. "Filmi çekerken düşündüğüm tek seyirci benim."

Yine de Scorsese seyirciyi memnun etmek adına elinden gelen her şeyi yapmış gibi. Leonardo Di Caprio Titanic'ten beri en büyük rolünde, Daniel Day Lewis de beş yıldır İtalya'da çekildiği inzivadan geri dönmüş.

Scorsese, aynı anda hem bir romans hem de acımasız bir intikam öyküsü olan bu film için epey uğraşmış. Sonuçta ortaya tipik bir Scorsese çalışması çıkmış: Yoğun, vahşi ve en beklemediğiniz anda heyecan dolu. Travis Bickle tarafından anlatılan bir Rüzgar Gibi Geçti'yi düşünün. Ama belki de olması gereken buydu. 15 aydır dünya bir Scorsese filmine döndü zaten.

"Marty'yle 1972'de ilk tanıştığımızda, bana sinemaya uyarlamak istediği iki film olduğundan bahsetmişti. Gangs of New York ve The Last Temptation of Christ" diye hatırlıyor Taxi Driver dahil, dört Scorsese filminin senaristi Paul Schrader. "Yaptığı en büyük iş bir Roger Corman filmi olan biri için, bunlar çok çarpıcı istekler gibi gelmişti bana. Ama Scorsese'nin iddialı bir projeye burun kıvırdığına hiç şahit olmadım. Tam tersine, bu ona Energizer tavşanı gibi güç veriyor."

Gangs of New York, Scorsese'nin en iddialı filmlerinden biri olmasının yanında, aynı zamanda en kişisel filmi olması özelliğini de taşıyor. Film, İç Savaş yıllarında Five Points diye de bilinen, Plug Uglies ve Dead Rabbits gibi İrlandalı çetelere ev sahipliği yapan gecekondu mahallerinde geçiyor. The Points bir zamanlar Scorsese'nin büyüdüğü Elizabeth Street'in sadece birkaç blok ötesinde. "Büyükbabam eski New York'a her zaman bir mitoloji havasıyla yaklaşırdı. Bana eski çeteleri anlatıp dururdu, özellikle de Forty Thieves diye birini," diye hatırlıyor Scorsese. "1930'larda hala bu adla anılıyorlardı, ama artık çevredeki herkes İtalyan olmuştu."

Filmde Scorsese'nin gençliğinden kalma bütün arketipler mevcut. "Kasap" Bill (Day-Lewis tarafından canlandırılan gerçek bir karakter) göçmenlere karşı bir haçlı savaşı başlatıyor ama aslında Amerikan bayrağına sarılı bir çete liderinden başka bir şey değil. Amsterdam Vallon ise (Di Caprio) hem Bill'in karizmatik gücünün etki alanına girmiş, hem de babasının öldürülmesi üzerine intikam ateşiyle yanan bir sokak çocuğu. Di Caprio'nun sevgilisi Jenny Everdeane ise, daha iyi bir hayatın peşindeki kurnaz bir hırsız.

Scorsese'nin çocukluk yılları İtalyasında olduğu gibi, çete hayatında zevk ve mutluluk anlarında bile, endişe nefesini herkesin ensesinde hissettirir. Hayat sürekli çalışan bir saatli bomba eşliğinde yaşanır.

"Büyüdüğüm yer Bowery'nin yarım blok ötesindeydi. İnsanlar yoksulluktan akıllarını kaçırmıştı ve her an her şey olabilirdi," diyor Scorsese. "Hayatım boyunca New York'ta kendimi güvende hissetmedim, belki bir yerlerde, bir apartman dairesinde ancak."

Bu filmde de bomba en sonunda patlıyor, hem de Technicolor'a uygun bir şekilde. 1863'teki Draft Riots sırasında şehirde kıyamet kopuyor. "11 Eylül'e kadar Amerikan tarihindeki en fazla can kaybının verildiği olay." diyor Scorsese.

Gangs of New York, Scorsese'nin tüm kariyeri boyunca hazırlandığı bir film gibi duruyor. Hikaye, Scorsese'nin 1 Haziran 1970'de bir arkadaşının evinde rastladığı, 1928 yılında Herbert Ashbury tarafından yazılmış The Gangs of New York adlı kitaba dayanıyor. Kitabı gören Scorsese'nin ilk işi, senarist arkadaşı Jay Cocks'u aramak olmuş.

"Marty filme uzayda geçen bir western olarak bakmamı söyledi," diye gülerek hatırlıyor Cocks. "Ortama tipik '70'ler havası hakimdi. Herkes A Clockwork Orange'dan bahsediyordu. Senaryolar Springsteen sözleriyle süsleniyordu. İşte bu yüzden Gangs 1970'lerde ortaya çıkmadı."

"Jay'le senaryonun ilk halini 1977'de tamamladık" diyor Scorsese. "Sonra birden kendimi Raging Bull'u yönetirken buldum. O da Gangs'e benziyordu, bir kamikaze filmi. Her şeyimi o filme döktüm, batacaksa batacaktı. Umursamıyordum."

1980'de Raging Bull yayınlandıktan 10 gün sonra, aynı stüdyoda, United Artists tarafından Heaven's Gate adlı başka bir film gösterime sokuldu. "Yüksek bütçeli kişisel film dönemi kapanmıştı. Başka şeylerle uğraşmaya karar verdim, İtalya'ya gidip belgesel çekecektim. Artık bana Hollywood'da yer olmadığını düşünüyordum," diyordu Scorcese.

Ama Scorsese Hollywood'da kalarak sinemaseverlerin gözündeki yerini sağlamlaştırdı. Fakat After Hours ve Kings of Comedy'de ortaya koyduğu sert

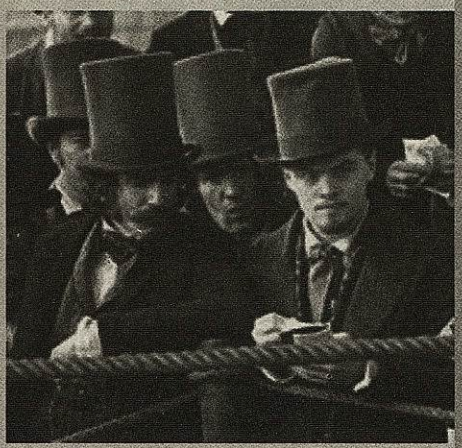

ton, Hollywood'un 1980'lerdeki Top Gun hassasiyetine ters düşüyordu. Dışardan bakıldığında The Last Temptation of Christ'la elindeki son kartları oynamıştı. 1990'ların başında Goodfellas ve Cape Fear'le ticari başarısını geri kazandıktan sonra bile stüdyolar Scorsese'nin fazla Scorsese olmasından çekinir olmuşlardı.

"İnsanlar sürekli Heaven's Gate'i ya da New York, New York'u ve bütçeyi aşan öteki filmleri gözümüze sokup duruyordu. Sanırım bu benim için her zaman bir sorun olarak kaldı."

1993'te Troy'da The Age of Innocence'ın çekimleri sırasında, Scorsese 1896'dan kalmış yanmış bir bina resmi buldu. Sonra yapım tasarımcısı Dante Ferretti'ye dönerek "Bunun bir sonraki filmim Gangs of New York'taki ilk görüntü olmasını istiyorum," dedi. "Daha sonra Scorsese Casino için para buldu. Sonra da Kundun geldi. Her filmden sonra Gangs'in sırada olduğunu söylüyordu. En sonunda dayanamayıp sordum: 'Bu filmi çekecek miyiz?'"

Scorsese yılmadan projeyi stüdyolara götürüyor ama hiç biri filmi üstlenmeye cesaret edemiyordu. Ancak Mike Ovitz Bringing Out the Dead'in çekimleri sırasında Scorsese'yi ziyaret edip, Leonardo Di Caprio'yu önerince, Gangs gerçekleşebildi. Cesaret eden stüdyo Miramax olmuştu.

Miramax'ın başkanı Harvey Weinstein "Hep Marty'yle çalışmak istiyordum ama hep başka projelerle uğraşıyor oluyordu" diye anlatıyor. "Ne zaman bir galası olduğunda, iki elim kanda bile olsa kaçırmıyordum."

Dışardan bakıldığında Scorsese isteklerini hiç saklamıyordu. Görüntü yönetmeni Michael Ballhaus'a Rembradt resimleriyle dolu bir kitap vermiş, filmin de öyle görünmesini istediğini söylemişti.

"Işık ve gölgelerle oynamayı çok seviyordu," diye anlatıyor Ballhaus. Scorsese Weinstein'ı da bir ders programına tabi tutmuş. "Marty bana tam 80 film izlettirdi. Seksen. Düşünebiliyor musunuz? Ya en kötü org müziğine sahip 1928 tarihli The Man Who Laughs'a ne demeli? Video yok, DVD yok. Bütün filmler beyaz perdeden izlendi. Profesör Scorsese'yle birlikte okula gitmek gibi bir şeydi."

Hollywood'un bilgisayar teknolojisine karşı, Miramax Roma'daki Cinecitta stüdyolarında devasa bir plato kurmayı kabul etti. Setteki atmosfer de en az eski gettodaki kadar değişkendi. Day-Lewis katil Bill'i oynamakla kalmayıp, adeta Bill'in kendisi oldu. Sekreteriyle bile Bill olarak konuşuyordu. Takma gözünü taktığında göz kırpmamayı öğrenmek için keskin bir bıçakla göz kapaklarını itiyordu.

"İçinde inanılmaz bir öfke vardı ve yedi ay boyunca da bunu korumayı başardı," diye anlatıyor Scorsese.

"Bu filmde çok ilkel başka bir dünya yaratmak istedim. Şiddetin çoğu aslında ima edildi, çünkü öyle bir dünyada yaşıyoruz ki artık şiddet günlük hayatın bir parçası. Çoğu zaman fark edemiyoruz bile."

Takıntı bulaşıcı hale geldi. Çekimlerin son haftasında, Scorsese ve Ballhaus çadırda videoları karıştırırken birden dışarıda kavga çıktığını fark ettiler. Di Caprio ve Bill tozun içinde yuvarlanırken birbirlerine yumruk atıyorlardı, oysa daha kameralar çalışmaya başlamamıştı. Day-Lewis o günü hayranlıkla hatırlıyor: "This Boy's Life'taki o küçük çocuğu hatırlıyor musunuz? Artık aynı çocuk değil. İyi ki vücut geliştirme çalışmalarına devam etmişim."

"Projenin ciddiyeti, genelde içine kapanık olan Scorsese'nin general rolünde oynamasını gerektirdi," diyor Day-Lewis. Bir golf sahasında, yüzlerce İtalyan figüranın ortasında bağırıp çağırıyordu. Kostüm sorumlularının her birine teker teker kıyafetlerin üstünde ne kadar toz olması gerektiğini anlatıyordu. Scorsese'nin uzun süredir birlikte çalıştığı editörü Thelma Schoonmaker şöyle anlatıyor: "Bir raf alt sınıf, diğer bir raf da orta sınıf oyunculara ayrılmıştı. Marty aşırı detaycı bir insan."

Öte yandan Weinstein'ın proje hakkında ciddi endişeleri vardı. Neden Hollywood'un en popüler iki oyuncusuna rol verip sonra onları toza çamura buluyorlardı? Daniel'in kafasındaki o

garip şapkaya ne demeliydi? Ya plili pantolonlarına? Miramax da Weinstein'ın endişelerini dikkate almaya başlamıştı. Daniel Day-Lewis gülerek hatırlıyor: "Birisi saçımın çok yağlı olduğunu söyledi. Ben de, 'Harika. O zaman biraz daha dökelim' dedim. Cinecitta'nın merdivenlerinde Harvey'le karşılaştığımda, 'Harvey, saçımdaki yağla ilgili mesajını aldım. Şimdi iyi mi?' diye sordum."

Bir sahnede Scorsese gerçek bir fare dövüşü yapmaya karar verdi. Tek bir terrier onlarca lağım faresiyle dövüşürken seyirciler de bahislerini oynayacaktı. Başka bir sahnede de Bill'in işlettiği genelev Satan's Circus'un barında durması için bir kavanoz dolusu insan kulağı istedi. Scorsese: "Harvey fareleri istemedi, kulakları da. Yani o zaman bir kulak karşılığı bir içki alıyordunuz, öyleydi, olayı karmaşıklaştırmanın anlamı yok."

Weinstein: "Marty'e yapmamasını söylediğim her şeyi yaptı. Aslında bu konuda hiçbir rahatsızlık duymuyorum. Bu Marty'nin filmi, uzlaşmasına gerek yok. Uzlaşmasını da istemedim zaten."

Ama planlanan bütçe 84 milyon dolardan 100'e doğru tırmandıkça, Miramax'ın yaptığı baskı artmaya başladı. Cocks bu durumu şöyle anlatıyor: "Çekimlerin son haftasında oradaydım. Marty'nin üzerinde inanılmaz bir baskı vardı. Daniel ve

Leo'nun en son karşılaşmasını çekiyordu ve henüz bütün sahneler tamamlamadan onu durdurdular. "Tamam bitti!" Sanki elektrikli süpürgeyle yerleri süpürüyordu da birden fişi çektiler. O yüzden filmin montajı tamamlandığında bile Marty New York'a gidip birkaç sahne daha çekmek zorunda kaldı.

Weinstein: "Bütçeyi birkaç dolar aştıysak ne olmuş? Bu filmi Marty için yaptım. Ona hizmet etmiş oldum aslında. Bir yapımcı olarak görevim buydu. Umarım bu Marty için 27 yıllık bir mücadelenin

sonunda kazanılmış bir zafer olur." Weinstein'in kumarı kazanması şimdiden kesinleşti. Filmin sadece yabancı ülkelerde gösterim haklarını bile 65 milyon dolar karşılığı British Tv yapımcısı Graham King' e sattı.

Yine de filmdeki yıldız bolluğu göz önünde bulundurulursa dedikoduların çıkması kaçınılmazdı. Asılsız bir söylentiye göre İtalyan makarnası sayesinde Leo'nun kilosunda kayda değer bir artış olmuştu.

"Saçmalık" diyor Ballhaus. Ama Miramax gösterim tarihini ertelemeye başladı. Weinstein ilk olarak 2001 Noel'ini önermişti ama 11 Eylül sonrası böyle bir filmi sıcağı sıcağına seyircinin zaten yıpranmış olan sinirleriyle buluşturmak pek iyi bir fikir değildi.

Day-Lewis: "Filmin etrafı iyiden iyiye bir esrar havasıyla kaplanmıştı. Hakkında o kadar çok şey yazılıp çizildi ki..." diyor. "Ama bu tam da Martin'in altına sığınıp rahatça filmini çekmesi için gereken çeşitten sisli bir havaydı."

Rüzgar, yağmur damlalarını kasabadaki evinin camlarına çarptıkça, odanın altın rengi duvarları tarafından huzura kavuşturulmuş gibi görünen yönetmen, Renoir'in Grand Illusion tablosunun 1930 tarihli dev bir posteri altında oturmuş, porselen fincanından kahvesini yudumluyor. Ama bu sakinliğin altında, fırtınadan uzak olmanın verdiği güven duygusundan başka bir sebep olmalı.

Yine de konuşma uzun süre aynı sakinlikte devam edemiyor. Ne de olsa pis bir dünyada yaşıyoruz. Scorsese de aynı fikirde. Çok fazla hırs ve çok az mantığın olduğu, kan davalarının hâlâ devam ettiği bir dünya. Çetelerin dünyasından bahsediyoruz, ama aslında bütün dünya aynı. "Şu anda bunu yaşıyoruz işte. Bütün dünya New York'un 19. yüzyıldaki haline döndü. Gülümsemeyi ve herkesle başa çıkmayı öğrenmemiz gerek. Bu sırada çok fazla hasar gerçekleşecek, bir de savaş. Bu savaş hali muhtemelen birkaç yüzyıl boyunca sürecek."

"Bu filmde çok ilkel başka bir dünya yaratmak istedim. Şiddetin çoğu aslında ima edildi, çünkü öyle bir dünyada yaşıyoruz ki artık şiddet günlük hayatın bir parçası. Çoğu zaman fark edemiyoruz bile."

Scorsese bir süre sessizce oturuyor ama hala bu konu üzerinde düşündüğü belli. "Bazı filmlerim içerdikleri şiddetle ün kazandı," diyor kelimelerini dikkatle seçerek. "Artık bu konuda kanıtlayacak bir şeyim kalmadı. Peckinpah gibi şiddetteki şiiri hissetmiyorum."

"Casino'ya bakın örneğin. Joe Pesci ve kardeşinin bir mısır tarlasında en iyi arkadaşları tarafından kafalarına beyzbol sopasıyla vurularak öldürüldükleri bir sahne var. İşin vahşeti asıl orada. En iyi arkadaşın kafana beyzbol sopası sallayarak seni öldürüyor. Silahla bile değil. Boğazını keserek bile değil."

"Bir çok darbe alacaksın. Hatta seni gömerlerken bile nefes alıyor olacaksın. Ama öyle bir hayatı seçersen, böyle bir sondan da kaçamazsın."

Garip, ama bu tam da Scorsese'nin kendisi için seçtiği hayatı andırıyor. Eğer Hollywood'u, tarihi ve Harvey Weinstein'i

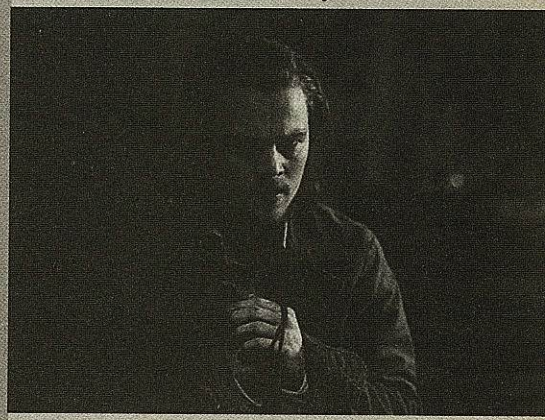

seçersen, vurulacaksın. Üzerine pislik yığacaklar. Ama sonunda hala nefes alıyor olacaksın. Scorsese gülümseyerek ekliyor: "Eğer bu sebep yeterince caydırıcı değilse, başka nedir bilemiyorum." L

Çeviri: Esin Konuk

Kaynak: Sight and Sound, Ocak

Yayıncı: arkeolog, dedektif

Yapı Kredi Yayınları | 1992-2002

On yıl içinde, unutulmuş, yayımlanması hiç düşünülmemiş ya da "sandıkta" tutulmuş birçok metni, kitabı okuyucuyla buluşturduk.

Edebiyat Yazıları / Selahattin Hilâv • Felsefe Yazıları / Selahattin Hilâv • Unutulmuş Şiirler Antolojisi / haz. Reşit İmrahor • Edebiyat Yazıları / Murat Belge • Kısa Hayat Öyküm / Abidin Dino • Beni Okuyunuz – İlyas Macit Hayatı ve Eserleri / A. Mahir Toktan • Dede Korkut'ta Renkler / Seyfi Karabaş • Bütün Eserleri – Ercüment Behzat Lav / haz. Doğan Hızlan • Denemeler, Konuşmalar / Sabahattin Kudret Aksal • Yeni Adam Günleri / Tuna Baltacıoğlu • Bulutlarla Yarışan Kadın – Sabiha Gökçen Kitabı / haz. Halit Kıvanç • Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru / Seyfi Karabaş • Kalanlar / Tezer Özlü • Sinan / Abidin Dino • Türkçe Bir Hayat / Ömer Asım Aksoy • Dağı Öpmeler / Oğuz Tansel • İncedir Derincedir (1941-1968 ?) / Suphi Aytimur • Kılıç Artığı – İlhan Şevket Aykut / haz. Zeki Coşkun • Türk Edebiyatında Paris / haz. Halil Gökhan-Timour Mouhiddine • Adalet Cimcoz – Bir Yaşamöyküsü / Mine Söğüt • Türk Edebiyatında Beyoğlu / haz. Selahattin Özpalabıyıklar • Bir Tayyarecinin Anıları / Vecihi Hürkuş • Hüsran Filizleri – Celal Sılay / haz. Doğan Hızlan • Seçme Yazılar / Bedrettin Tuncel • Kitâbu 'İlmi'l-Mûsîkî 'alâ vechi'l-Hurûfât (2 Cilt) / Kantemiroğlu • Tanıdıklarım / Hüseyin Cahit Yalçın • Şevket Rado'ya Mektuplar / haz. Emin Nedret İşli • Defterler (2 Cilt) / İsmet İnönü • Mareşal Fevzi Çakmak ve Günlükleri (2 Cilt) / Nilüfer Hatemi • Çakıcının İlk Kurşunu / Sabahattin Ali • Mücevherlerin Sırrı / Ahmet Hamdi Tanpınar • Türk Edebiyatında Futbol / haz. Turgut Çeviker • M. Vedad Tek – Kimliğinin İzinde Bir Mimar / Afife Batur • Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (6. cilt)

gibi...

YKY

BLONDIE

Saffet Sözen

70'lerin ortalarında, New York punk ve new-wave'inin kabesi ünlü kulüp CBGB's'in kapısından içeri girip ünlü olmadan çıkan yok gibiydi. Television, Patti Smith, Richard Hell, Ramones, Talking Heads, Cramps gibi sanatçı ve topluluklar ilk önemli performanslarını burada sundular. Playboy tavşan kızı, platin saçlı Deborrah Harry de şansını deneyenlerden biriydi. 1974 yılında, yanına siyah takım elbiseli, beyaz gömlekli ve ince ip kravatlı sevgilisi Chris Stein(gitar), James Destri(keyboard), Gary Valentine(bass) ve Clement Burke'ü(davul) alarak Blondie grubunu kurar.
Böylece, 60'lı yıllar kız gruplarının sound ve tavrını pop duyarlılığıyla birleştirip, yeni yeni filizlenen punk ruhuyla tamamlayarak 8 yıl sürecek olan kariyerlerine ilk adımı atarlar. 1976 yılında Private Stock plak şirketinden kendi isimlerini taşıyan ilk albümleri yayınlanır. Topluluk ve ilk single "X Offender" İngiltere'de büyük bir ilgiyle karşılanır. Neden? Çünkü: Evet punk'ın kökeni Amerika-New York belki ama yeni, ilginç, dinlenilesi ve devrimci her türlü müzikal gelişmeye anında cevap veren, koruyuculuk ve kollayıcılık yapan İngiliz müzik basını, Amerikan icadı bu türü çok daha yukarılara taşıyan da İngiliz müzisyenler olmuştur. Dönemin diğer çok önemli iki grubu Ramones ve Talking Heads'in müziklerini tanıtmak için önce İngiltere'yi dolaştıklarını unutmayalım.

1977 yılında yeni plak şirketleri Chrysalis'den **Plastic Letter** albümleri yayınlanır. Albümden çıkan single'lar "Denis" ve "(I'm touched by your) presence, dear" İngiltere listelerinde ilk 10'a girmeyi başarır.

Sonraki albüm için prodüktörlüğe, "Living next door to Alice", "Ballroom Blitz" gibi dönemin birçok ünlü parçasında imzası olan hit müzik canavarı İngiliz Mike Chapman getirilir. Sonuç büyük bir başarıdır. 1978 yılında yayınlanan **Parallel Lines** tüm eleştirmenlerce başyapıt olarak selamlanır. İngiltere'de 1 numaraya çıkan albüm 1 milyonun üzerinde satar. Albümün toplam satışı ise 20 milyonu bulmuştur. Bu albümden çıkan ve sonraki yıllarda diskoteklerin vazgeçilmez parçalarından biri olan "Heart of Glass" Atlantik'in her iki yakasında da 1 numara olur. Albümden çıkan diğer single "Sunday Girl" de İngiltere'de zirveye çıkar.

Blondie'nin 1979 yılında yayınlanan 4. albümü **Eat To The Beat**, "Parallel Lines"ın pop-rock-disko soundunu devam ettirir ve İngiltere albümler listesinde 1 numaraya kadar yükselir. Albümden çıkan single'lardan "Atomic" topluluğun üçüncü 1 numarası olur İngiltere'de.
Deborrah Harry albüm aralarındaki zamanlarda da boş durmaz. Filmlerde oynar. Film müzikleri yapar. American Gigolo filminde kullanılan "Call Me" 2. transatlantik hitleri olur.

Son büyük başarılarını 1980 yılında yayınladıkları, belki de en güzel single'ları olan reggae ritimli "The Tide is High" ve "Rapture" single'larıyla elde ederler. Her ikisi de bir kez daha en tepededir. Rapture Amerika'da John Lennon'ın "Woman" single'ını yerinden ederek zirveye oturur. Topluluk bir yandan dünyayı sallarken diğer yandan grup içi huzursuzluklarla karşı karşıyadır. Gruptan kopmalar başlar. Yeni albüm **Autoamerican** stüdyo müzisyenlerinin desteğiyle çıkar.

Deborrah Harry, solo çalışmalara başlar ve 1981 yılında **Koo Koo** albümünü yayınlar. Aynı yıl grubun da bir best of albümü piyasaya sürülür. Blondie aslında dağılmıştır ama plak şirketlerine bir albüm daha borçludurlar. Böylece 1982 yılında son albümleri **The Hunter** yayınlanır. Buradan çıkan "Island of Lost Souls" single'larıyla son bir selam çakarak Blondie'ye noktayı koyarlar. Chris Stein kendi plak şirketini kurar ve müzik çalışmalarına orada devam eder. Deborrah Harry ise bir yandan solo albümler yayınlamaya devam ederken bir yandan da sinema kariyerini sürdürür. Geçtiğimiz yılın sonunda yeni bir Blondie toplaması yayınlandı. Bütün hit parçaları ve 1999'da yıllar sonra bir araya gelip çıkarttıkları "No Exit"ten "Maria"ya kadar bir takım lüzumlu şarkıları içeren kapsamlı bir derleme **Greatest Hits**.
Yazıyı neyle bağlayalım diye düşünürken gözüm Heart of Glass'ın sözlerine takıldı. "Once I had a love and it was a gas, soon turned out to be a pain in the ass." ◻

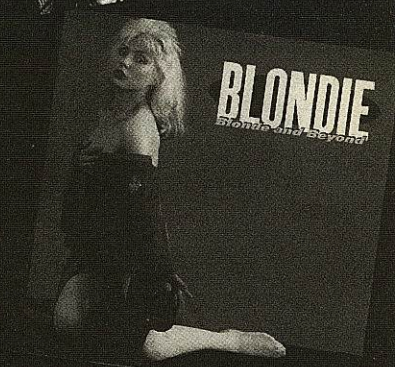

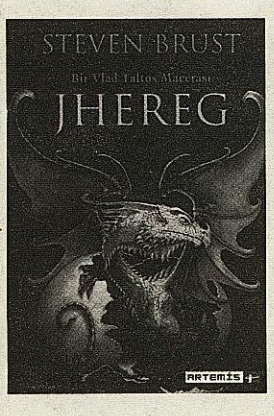

Birisi Yanlışlıkla Size Fantastik Kurgu Nedir Diye Sorarsa, Alın Size Kolay Cevap:

Jhereg

Sami Kalp

Jhereg, Steven Brust'ın Vlad Taltos serisinin (kitabın başındaki "telaffuz rehberi"ne göre Taltoş diye okunuyormuş, aman dikkat edelim) ilk kitabı.
Vlad Taltos serisi bir kahraman, bir büyülü kılıç, bir ejderha ve bir de kurtarılacak güzel kızın biraz geliştirilmiş hallerinden oluşan, klasik masal-fantastik kurgu klişelerinin çok çok uzağında; iyi ve kötü kavramlarınızı tekrar düşünmenize neden olacak.
Kitabımızın esas adamı Vladimir Taltos (dost meclislerinde Vlad diye anılıyor) Dragaera ülkesinde yaşayan Doğulu bir kiralık katil. Dragaera halkı görünüm ve tarz olarak (uzun boy, sivri kulak, uzun ömür, asalet ayakları, vb) elflere benzese de insan kitabı okudukça benzerliklerin bu kadarda kaldığını anlıyor. "Doğu" ise, Dragaera İmparatorluğu'nun (doğal olarak) doğusunda bulunan, halkı "insan" tabir edilen, Dragaera İmparatorluğu'nun nesiller boyu düşman olduğu ülkenin ismi. Dragaeralılarla insanlar arasındaki bir başka önemli fark da Dragaeralıların büyücülük yaparken, Doğulların cadılık yapmaları.
Dragaera toplumunda herkes Aile adı verilen örgüt-aile karışımı oluşumların mensubu olarak doğuyor. Toplam on sekiz Aile mevcut ve her Aile, ismini o dünyada yaşayan bir hayvandan alıyor (ejderha, jhereg, phoenix, yendi gibi).
Jhereg Ailesi, Dragaera'nın kiralık katillik, hırsızlık, dolandırıcılık gibi iş sahalarında faaliyet gösteren renkli bir kurum. Adını aldığı "jhereg" adlı hayvansa, ejderhayı andıran küçük, kanatlı bir sürüngen yaratık. Vlad'ın en yakın dostu da beslemesi olan Loiosh adlı jhereg. ("besleme," anglofon fantastik kurgu dağarcığındaki "familiar"a karşılık geliyor)
Dragera hakkında genel görünüm kabaca böyle, zaten kitap(lar) okundukça kafalardaki soru işaretleri de bir bir kayboluyor.
Steven Brust'ın anlatımı çok komik, rahat ve sürükleyici. Yeri geldiğinde siktiri esirgemeyen, yeri geldiğindeyse yalakalıkta sınır tanımayan ukala adamımız Vlad, okuyucunun gönlündeki tahta hemencecik oturuveriyor. Tabii ki kimse tahtına Vlad'ı oturtmak zorunda değil: Vlad'ın sağ kolu, ne zaman yanınıza geldiğini asla bilemediğiniz, sinsiliğin kralı Kragar; hırsızlar efendisi, esrarengiz Kiera; Vlad'ın karısı ve meslektaşı Cawti; Ejderha Ailesinin soyluları Lord Morrolan, sözde boyunun kısalığından dolayı havada süzülerek yürüyen Aliera ve efsanevi vampir Sethra Lavode; kısaca seçeneğiniz çok.
Artemis Yayınları'ndan çıkan, kabartmalı orijinal kapağıyla hemencecik göze çarpan kitapta Emrah İmre'nin rahat okunan, keyifli çevirisini de göz ardı etmemek lazım. İkinci kitap Yendi'nin de bu günlerde çıkması bekleniyor.
İlk kitabı (Jhereg) 1983 yılında basılan Vlad Taltos serisi, yeni dönem fantastik kurgunun en seçkin örneklerinden, basıldığı tüm ülkelerde büyük beğeni görmüş ve her hafta güncellenen "THE INTERNET TOP 100 SF/FANTASY LIST"te de en iyi yüz eser arasında 58. sırada yer alıyor ama bence yeri daha yukarıda ve bana da "Kaçırmayınız!" demek düşüyor. Başka hangi kitapta kiralık katiller ücret tarifelerini açıklarlar ki? L

kitapsız

Kaan Çaydamlı

Bu ay **Peter Marshall** 'ın *Anarşizim Tarihi* isimli kitabını okumaya başladım. İmge'den çıkan güzel cilti bir kitap olduğunu söyleyebilirim. Oldukça kalın olması ilk anda göz korkutucu olsa da, bu konudaki diğer klasikleşmiş kitapların ötesinde, Anarşizmi misyonunu tamamlamış bir düşünce hareketi olarak görmeden günümüze kadar takip etmesi kitabı daha da önemli kılıyor. Peter Marshall'ın artık baskısını bulmak pek mümkün olmayan *Bir Anarşist Olarak William Blake* isimli bir kitabı daha yayınlanmıştı.

Koç yayınları **K** kitaplığı isimli serisi içinde, yıllar önce sahaflardan topladığımız, ağırlıkla turuncu renkli kapaklarıyla koleksiyon duygusunu gıdıklayan antik bir seriyi; *100 soruda*, kitaplarını yayınlamaya başladı. Antik diyorum çünkü sahafları dolaşdıktan sonra eski Kafkas fırınının yanındaki şarküteriden ekmek arasına -yarım değil, ekmek- amerikan, patlıcan soslu, acı ezme ve ince taze kaşar dilimleri koydurup Modaya ulaşmadan bitirebildiğimiz yıllardı. Kar Kadıköyde biraz daha uzun kalır, ne yalan söyliyeyim akşam güneşi karın üstüne düştüğünde bile rahatsız etmezdi bizi.İlk anda 100 Soruda ismi doğal olarak, 100 Soruda Kız Tavla/ma, 100 Soruda Kıvrcık Salata Yap/ma ya da 100 Soruda Motosiklet Tamir Et/me -me ekleri takdir edersiniz ki olumsuz anlamda- benzeri Amarikan tarzı kitapları çağrıştırsa da, bu ağır bir diziydi. Ama dediğim gibi üstünden çok zaman geçti. Dizinin ilk kitabı olarak **Behçet Necatigil**'in *100 Soruda Mitologya*sı yayınlandı. Gerçi Mitoloji de bunca yıldır önemli bir gelişme olmadı ama yine de çağdaş söylenlerin varlığını kabul etmek gerek. Sırf Necatigil yüzünden kabul edilebilir yine de.

Bir de **K** serisi dendiğinde nedense akla hep Josef ya da Franz geliyor ama sanırım bu dizinin **K** sı KOÇ'un **K**'sı.....

Parantez yayınları yeni bir **Fante** daha yayınladı, *Üzmün Kardeşliği*. Paratezi bu umutsuz fakat bir o kadar da saygıdeğer çabasından dolayı huzurlarınızda kutlama fırsatını kaçırmak istemem. Bir an önce *Arturo Bandiniyle* tanışmanızda fayda var.

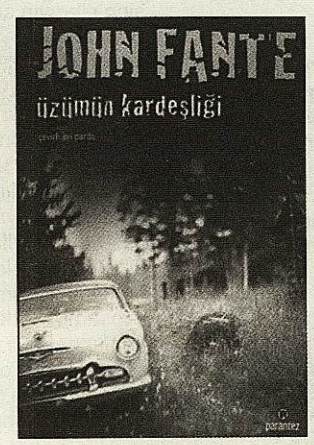

Eco'nun yeni romanı *Baudolino* henüz yayınlamasa da, birkaç hafta içinde piyasada olur sanırım, haberiniz olsun.

Tüm bunların dışında kar var Kadıköy'de. Sanırım geçen ay aralarda bir yerde kaldığımı söylemiştim, değişikli yok, hala ordayım ve hala soğuk; üstelik yaşamın ölümle sınırlandırılmış olmasının iyi olduğunu düşünecek kadar.... Bol Şans..... L

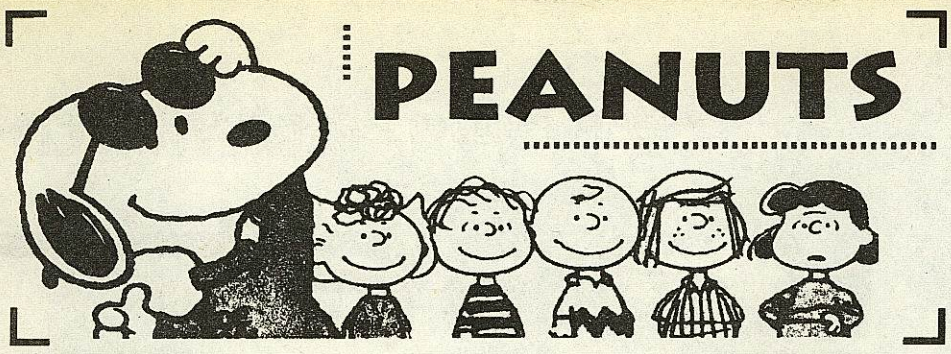

Joe Cool Efsanesi

Fati

Bundan yaklaşık 13 sene önce ailecek çıktığımız bir tatil yolculuğunda durduğumuz hiç alakasız bir şehir dışı benzincide küçümen veletçik ellerime geçmişti 'Happy Anniversary Charlie Brown' adlı kaset. Kapağındaki güneş gözlüklü havalı köpek ilgimi çekmişti herhalde, ani bir zırlama ile aldırmış, yol boyunca dinletmiştim aileme albümü. Sevgili ailem ve ben tam o gün 'geçiyorduk uğradık' bir biçimde 'blues'la tanışmış olduk işte. Eğlenceli melodiler, usta işi enstrümanlar, arada geçen çocuk konuşmaları ve kaset kapağındaki gözümü çıkarırcasına batan 40 sayısı. Bunun Peanuts'ın 40. yılı şerefine kaydedilmiş bir tribute albümü olduğunu, 50. yılı devirdiğimiz günlerde anlayabildim.

Albüm, geçen ay şöyle bir bahsettiğimiz Peanuts çizgi film serisi içinde kullanılmış şarkıların ve melodilerin BB King, Dave Brubeck gibi ciddi ustalar tarafından yapılmış eğlenceli yorumlarını içeriyordu. Peanuts theme'i olarakta bilinen 'Linus&Lucy' adlı piyano şarkısı, Woodstock'ın tepetaklak uçuşları ile dalga geçen 'Little Birdie'... Hepsi bünçaltımda yerlerini aldılar fakat bir tanesi daha özeldi: BB King'ten Joe Cool. Snoopy'nin favori alter-egosu Joe Cool artık kendi marşına sahipti, onun genel havasını bu şarkıdan daha iyi başka hiç birşey daha iyi anlatamazdı sanırım:

Joe Cool...startin' today.
Hey, it looks a little cloudy,
But that's okay...'cause he's Joe Cool

Joe Cool...dressin' up right,
Going out to catch a lady to take out tonight.
Put the shades on...precious pearly white;
Lookin' casual, feelin' dynomite.

You know, the little French cutie
With the little pretty smile.
Dial that number; flash all of your charms
If you want that babe, that baby in your arms.

I said, Joe Cool, well, he got that date.
He showed up not a minute early, not a minute too late.
He says, "Hey baby...here's a flower for you."

She said, "Come a little closer.
I've got something for you, too."

Keep it light now...playin' by the rules.
Then she slaps him; he feels like a fool.
He says "Hey baby...what did you do that for?"

She says, "You ain't called me
In at least a year or more."

He heads home...but he's no fool.
He may not have a girlfriend but,
At least he's cool...Joe Cool.

Joe Cool...he'll be okay.
Just remember tomorrow is another day.
Oh yes...Joe Cool.

İşe başlıyor bugün Joe Cool
Hava da bulutlu ama fark etmez
Çünkü o Joe Cool!

Joe Cool giyinip kuşanıyor
Bir kızla buluşmaya hazırlanıyor
Güneş gözlüğünü de taktı mı dişler inci gibi
Öyle durduğuna bakmayın, aslında bomba gibi

Şu fransız kız işte canım
Hani şu hoş buseli
Çevir numarasını, göster bütün hünerleri
Tabi istiyorsan kollarında onu
İstiyorsan o bebeği

Ne diyorduk, işte Joe Cool gitti randevu yerine
Ne bir dakika geç, ne erken, tam vaktinde
Dedi ki: "Hey bebek, senin için bir çiçek"

Kız da dedi: "Yaklaş biraz"
"Benim de sana verecek bir şeyim var."

Önce hiç çaktırmıyor, kurallar gereği
Sonra patlatıyor tokadı, Joe şaşırıyor feleği
Diyor ki: "Hey bebek, neden yaptın şimdi bunu?"

Kız da diyor: "Beni en az bir yıldır aramıyorsun"

Eve yalnız dönüyor, ama ahmak değil ki Joe Cool
Kız arkadaşı yok ama en azından çok cool Joe Cool

Joe Cool'un keyfi yine yerine gelecek
Unutmayalım ki yarın başka bir gün
Evet öyle, Joe Cool

Çizgi film serisini, C.Schulz'un kendisine maletmediğini daha önce söylemiştik. Bir Bill Melendez projesi olan çizgi dizide Joe Cool yani Snoopy, küçük bir Fransız Lady'si sandığı Marcie'ye böyle yakıcı bir çapkın edasıyla yaklaşıp reddedilmişti işte, ama yine de o cool'du, Joe Cool. Daha bizim Tyler Durden'ı tanımamıza çok yıllar varken Snoopy benzer bir alt kişiliği yaratmıştı, yani aslında Marcie'den tokadı yedikten sonra çizgi filmde kullanılan dublaj sesi (hızlı dubbing ile elde edilmiş tiz viyaklamalar) ile zırlamıştı, ama kafasındaki Joe Cool imajı sadece güneş gözlüklerini düzeltip yoluna devam etmişti. Marcie ise en iyi arkadaşı Peppermint Patty ile birlikte içinde olduğu Charlie Brown sevdasının kafa karışıklığı ile sadece bir köpek tarafından sevildiğini düşünerek hüzünlenmişti. Zaten Marcie gözlerinin ifadesini göstermeyen şişe dibi gözlüklerinin altında hep hüzünlü bir kız olmuştur. Keşke bir Fransız Lady'si sanıldığının farkında olsaydı. Kimin kafasında ne olacağımız belli olmuyor maalesef, Brechtvari bir epiklikle "gibi yapmaya" devam ediyoruz... Bir dahaki ay Peanuts çizgi filminden harika bir bölümü irdeleyeceğiz, öyle bir bölüm ki tüm Peanuts çetesi üyelerinin genel karakteristiğini açığa çıkaracak. Aman ha kara basıp düşmeyin.

Bırakın sadece bu yazıyı yazdığım anı, geçtiğimiz ay boyunca Winona Riders'ın, I'm a disc.. adlı demosundan başka bir şey dinleyemedim. İleride çocuklarımıza anlatacağımız yerel punk grubumuz Winona çocuklar süper bir şey yapmışlar. Charlie Brown da geçenlerde bana attığı bir e-mailde albümün eline geçtiğini, favori şarkısının 'Our Songwriter Sucks' olduğunu yazmış. İstanbul'da Zihni ve Kod'da siz de bulabilirsiniz.

Yiğit Atılgan

BİR ODA DOLUSU ALDATMACA

kaset

Vince, çift yataklı bir otel odasında. İçerisi sarı ışıkla aydınlanmış, kahverengi tonların sebep olduğu boğucu bir havası var odanın. Ama Vince odanın tam aksine oldukça neşeli gözüküyor, yataktan yatağa zıplıyor, eğilip çantasını karıştırıyor, floresan ışığıyla aydınlanmış banyosunda dişini fırçalıyor. Bira içiyor ardı ardına, birini bitirip diğerini açıyor. Ondan daha az içmenize rağmen Vince kadar formda gözükmediğinize üzülüyorsunuz. Sonra kafaya diktiği kutulardan birini ezip kapıya fırlatıyor Vince bir beyzbolcu edasıyla. Sonra ayaklarını komodine dayayıp şınav çekmeye başlıyor. Neden formda gözükmediğinizi anlıyorsunuz. Ve kapı çalıyor.

"Tape", Richard Linklater'ın 150 bin dolardan az bir bütçeyle, basit bir otel odasında çektiği bir film. En kaba şekliyle, filmin konusunu "üç lise arkadaşının on yıl sonra bir otel odasında bir araya gelmesi" şeklinde özetleyebiliriz. Vince, Ethan Hawke tarafından oynanıyor, kendisi güya Oakland'da gönüllü itfaiyeci ama ekmeğini ottan çıkartan bir kişi. Robert Sean Leonard'ın oynadığı Jon ise bir film yönetmeni. İlk filminin gösterimi için Michigan'a, Lansing Film Festivali'ne gelmiş, arkadaşı Vince'in de onu yalnız bırakmamak için orada olduğunu düşünüyoruz. Bir de Amy (Uma Thurman) var, o da üniversiteden sonra Lansing'e yerleşmiş, filmin ellinci dakikası gibi o da şeref veriyor Tape'e, zaten başka karakter de yok filmde.

Film dijital kamerayla tek mekanda çekilmiş. Bu tercihlerin filmin başarısında çok büyük bir rolü var. Dijital kameranın beyazperdede yarattığı dokunun ve esnek kullanım kolaylığının filmin gerçekçiliğine büyük katkısı var. 86 dakika boyunca tek bir mekanda kapalı kalmamız ise klostrofobik bir hava yaratıyor, karakterler gibi biz de odadan kaçamıyoruz bir türlü. Tek mekanda geçen sade bir filmde izleyicinin sıkılması beklenebilir ama sıkılmamamızı sağlayan üç ana öğe var filmde. Bunlardan ilki az önce bahsettiğim kamera kullanımı. Kamera filmde odanın uygun köşelerine ışınlıyor bizi, çoğu zaman tam olmamız gereken yerdeyiz. Çekimler arasındaki geçişlerin bir kısmı kurgu teknikleriyle yapılırken, bir kısmı da kameranın karakterleri odanın her köşesine kadar takip ederek bizi yeni durumun tam ortasına konuşlandırmasıyla gerçekleşiyor. Çekim açılarındaki sürekli değişkenlik de ilgiyi ayakta tutuyor. Bir karakterin suratından diğer karakterin suratına süzülerek uçan kamera odadaki rahatsızlık ve arıza atmosferine tenis maçı gerilimi katıyor. İkinci ana öğe ise diyaloglar. "Tape" psikolojik boyutu ağır basan bir film ve etkisi karakterler arasında dakika dakika çetrefilleşen diplomasi yumağından kaynaklanıyor. Ustaca seçilmiş kelimeler ve argümanlarla diyaloglar filmdeki devamlılık kavramının da ana ekseni zaten. Örneğin günlük hayattaki göz dalmalarına benzer şekilde, kamera tekil nesnelere (Vince'in ayağı, telefon ahizesi) sabitlendiğinde filmden kopmamamızı sağlayan diyalogların akışı. Zaten film bir tiyatro oyunundan adapte edilmiş, bu sebepten diyaloglar üzerinde çok zaman harcanmış olduğu aşikar. Üçüncü öğe ise oyunculuk gücü. Mekanın değişmediği bir filmde onca zaman bıkmadan sadece üç kişi üzerine odaklanabilmemizi ancak bu üç kişi arasında güçlü bir kimya olması sağlayabilir. Üç oyuncunun da geçmişte ikili ikili aynı filmlerde rol almış olmaları (izleyiniz: Hawke ve Leonard, Ölü Ozanlar Derneği) ve Uma Thurman ile Ethan Hawke'un gerçek hayatta evli olmaları (evlilik de bir oyun değil mi zaten) filmdeki kimyanın tutmasında belli başlı etkenler. Bir film sırtını diyaloglara dayayınca oyuncuların vücut dilleri, yüz ifadeleri ve vokal nüansları her zamankinden daha çok önem kazanıyor, neyse ki "Tape"in en güçlü yanı da bu belki.

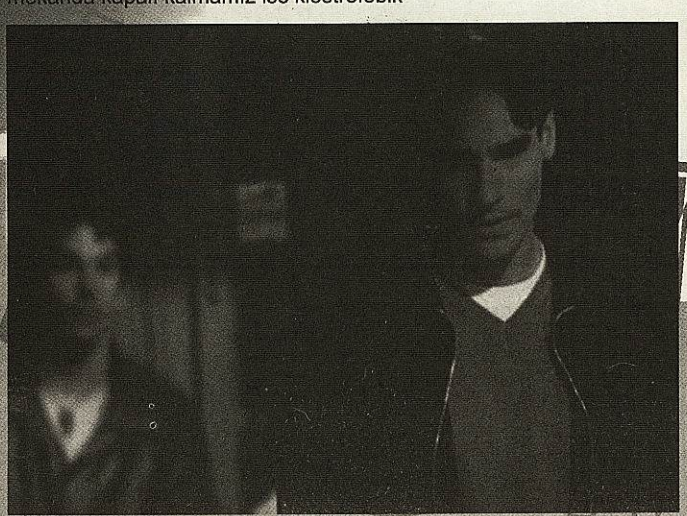

Vince, kapıyı açınca Jon gözüküyor ve iki eski dost biraz da yapmacık bir sevinçle birbirlerine sarılıyor ve liseli gençler gibi aşırı hareketlerde bulunuyorlar. Biz, ikisinin de içinden geçenlerin farklı olduğunu daha sonra anlıyoruz. Odayı Vince kiralamış ve Jon kendi (daha pahalı) otelinden Vince ile beraber yemeğe çıkmak için gelmiş. Vince, telefon beklediğini söyleyerek önceden planladığı oyunun içine çekiyor Jon'u bu noktada. Aralarındaki ilk konuşmadan Vince'in kız arkadaşı tarafından terk edildiğini öğreniyoruz, sebepse şiddet eğilimleri ve umursamaz tavırları. Vince öyle bir insan olmadığını söylüyor, oysa onu az önce ardı ardına kafaya diktiği bira kutularını büzüp duvara fırlatırken izlediğimizin farkında değil. Bu noktadan hareketle Jon, Vince'i yavaş yavaş eleştirmeye başlıyor ve Vince'in hayat yarışında çok daha iyisini yapabileceğine inandığını söylüyor. İki erkeğin gurur ve kendisini karşıdakine kabul ettirme savaşına tanık oluyoruz artık. Seyirci şu ana kadar kendini Jon'la özdeşleştirmiş durumda, Jon'un amaçları var, oysa Vince kendini salıvermiş bir adam gözümüzde. Vince, Jon'la birlikte bizi de bunun böyle olmadığına ikna etmeye çalışıyor burada. Aslında Jon da özgüven eksikliğini kendini kandırarak gidermeye çalışan bir insan, Amerika'nın kötü gidişatını filmleriyle insanlara göstererek kendini kanıtlamaya çalışan biri, hafif züppe ve devamlı kabul edilme isteğiyle dolu. Jon toplumu kurtarmaya çalışıyor ama yarın gösterilecek filmi başarısız olursa Jon'u kim kurtaracak acaba? Bunlar yüzüne vurulunca ve eski lise arkadaşı kendisine kıçıyla gülünce Jon rahatsız oluyor. Jon gibi çoğumuzun hayatında da küçümsediğimiz ve aynı zamanda korktuğumuz arkadaşlarımız vardır. Bunlar genellikle geçmişin silinemeyen izleridir, aynı insanla o gün tanışsak hiç işimiz olmaz belki de. Uzun bir aradan sonra görüşmeye gittiğimizde de tedirginlik ve ne olacağını bilememe korkusunu hissederiz. Yanlarından ayrılınca rahatlarız ama bir sonraki telefon konuşmasında onlarla görüşmemek için bir bahane bulamayız. Jon da büyük ihtimalle kapıdan içeri girerken suratına yerleştirdiği kocaman gülümsemenin arkasında "Yine mi sen?" sorusunu saklıyordu. Ama yine büyük ihtimalle Jon ve Vince daha yıllar boyu görüşmeye devam edecek.

İki kişi arasında gittikçe gerginleşen ortamı sakinleştirmek için bir joint paylaşıp sırt üstü yatağa uzanmak oldukça mantıklı bir fikir, Vince ve Jon da (Vince'in baskısıyla) böyle yapıyorlar. Ve filmde yeni bir boyut açan cümleyi söylüyor Vince: "Lansing'de kim var biliyor musun?" Amy. Vince'in lisedeki birçok aşkı ama kendisinden ayrıldıktan hemen sonra Jon'la cinsel ilişkide bulunarak dağıtmış Vince'i. Vince, Jon'u bir masanın başına oturtup olayı detaylarıyla anlatmasını istiyor. Bu zor bir durum Jon için. İlk önce detaya girmeyen Jon, Vince'in tecavüz imalarında bulunması üzerine "aşırı sözel baskı" uyguladığını söylüyor ve zamanla, belki kullandığı maddenin de etkisiyle "Amy'nin kollarını arkaya büküp aletini Amy'nin bacakları arasına soktuğunu" söylüyor. Filmin adının neden "Tape" olduğunu da burada anlıyoruz: Vince, bütün konuşmayı kasete çekmiş. Vince meğer kapıyı açarken, "Gül bakalım sen, az sonra gülebilecek misin bakalım," diyormuş

içinden. Aynı zamanda Vince'in beklediği telefonun Amy'den olduğunu ve Vince'in onu otele çağırdığını öğreniyoruz. Jon'un burnuna çektiği iki çizgi kokaini, iki erkek arasındaki bir tartışma ve boğuşma izliyor. Ve kapı çalıyor. Kapı çalınca o esnada boğuşmakta olan iki erkek de saçlarını düzeltiyorlar, güzel bir kadın karşısında erkeklerin her şeyi unuttuğu bir kez daha gözümüze sokuluyor.

Bu noktada az önce Jon'la kendini özdeşleştiren izleyici, tuttuğu tarafı tekrar gözden geçirme zorunluluğunda hissediyor kendini. Vince, gerçeği öğrenmek istiyor, yıllardır içinde yaşattığı şüphenin üstesinden gelmek için bu mizanseni yaratmış, zaten elindeki kasetin hayatının en planlanmış şeyi olduğunu söylüyor. Vince, on sene önceki kırık aşk hikayesinde kalmış, kendimizi zorlarsak Vince'in pencerenin başında boş sokakları seyrederek Amy için ağladığı günleri gözümüzde canlandırabiliyoruz. Vince, ihanete uğramış ve bugünkü

Geleceğe egemen olmak istenilmesinin nedeni, geçmişi değiştirecek güce sahip olmaktan başka bir şey değildir

umursamaz ruh halinden de o olay sorumlu, Vince böyle bir darbeyi atlatacak kadar güçlü biri değil. Oysa, Jon arkadaşının eski sevgilisine tecavüz edebilecek kadar alçalmış zamanında. Jon'a duyduğumuz sempati yok olurken, Vince daha da acınası bir hal alıyor.

Milan Kundera, "Gülüşün ve Unutuşun Kitabı"nda şöyle der: "Gelecek kimsenin umurunda olmayan, ilgisiz bir boşluktur, geçmiş ise yaşam doludur, kızdırır, başkaldırtır, yaralar... Geleceğe egemen olmak istenilmesinin nedeni, geçmişi değiştirecek güce sahip olmaktan başka bir şey değildir. Fotoğraf stüdyolarına girerek fotoğrafları rötuş edebilmek ve yaşamöyküleriyle tarihi yeniden yazabilmek içindir tüm kavgalar." Vince'in kurduğu mizansenin de bütün amacı bu, geçmişi kendi istediği gibi yeniden oluşturmak. Vince, bunu kendine itiraf edemiyor ve bütün bunları Jon'un özür dilemesi ve Amy'nin kendini yıllar sonra da olsa iyi hissetmesi için yaptığını iddia ediyor. Vince'e göre herkes geçmişte yanlış yaptığı şeyler için birbirinden özür dilemeli. Fotoğraflar rötuşlanmalı.

Amy savcılık yapan akıllı ve mantıklı bir kadın gibi gözüküyor ve o, odaya girdikten sonra hiçbir şey olmamış gibi havadan sudan konuşuluyor. Amy filmdeki ikinci savcı, ilk savcı masanın başında Jon'u sorgulayan Vince'ti. Jon devamlı ayrılmak istiyor odadan ama Vince onu tutmaya çalışıyor. Vince ikna etme yeteneği açısından oldukça başarılı ve genellikle Jon'u yeniyor laf ebeliğinde, ancak Amy ondan da güçlü. Geçmişte de Vince'in devamlı planlar yaptığını ve insanları bunlara uymaya zorladığını anlatıyor, bizse bunları zaten biliyoruz: Vince geçmişi değiştirmek için gelecekle ilgili planlar yaparak şimdiyi ıskalayan bir adam. Üçlü arasındaki diyalog esnasında lafı tecavüz olayına getirmek için, "Hepimiz *olgun* yetişkinleriz, on sene önceki bir olayı konuşamayacak ne var" diyor Vince. Seyirciye de "Hadi oradan" demek düşüyor. Jon, sonunda dışarı çıkmayı başarıyor.

Odada yine iki kişi var ama uysal olan taraf bu sefer Vince. Bunda az önce kullandığı keyif verici maddelerin (ne keyif, ne keyif!) ve hayatının aşkıyla yıllar sonra baş başa kalmanın da etkisi var tabii. Bu esnada bomba patlıyor, Amy Jon'un kendisine tecavüz etmediğini söylüyor, Jon da tam bu esnada geri geliyor odaya. Richard Linklater'ın güzel bir ışık oyunu var bu sahnede. Odayı sadece tepeden asılan bir lambayla aydınlatan yönetmen, bir sorgu odası atmosferi yaratmış odada. Aynı zamanda Vince'i duvarın dibinde yarı aydınlık - yarı karanlık bir şekilde bırakarak ortalığı kızıştırıp kenara çekilen tartışma programı sunucusu konumuna sokmuş. Bundan sonra Vince'in izleyici olduğu diyalogda, ironik bir şekilde, Jon tecavüz ettiğini iddia ederken Amy de böyle bir şeyin olmadığını söylüyor. Jon ısrar edince de çok ciddi bir şekilde (aslında alay ederek) "Umarım ölürken acı çekersin'" diye bağırıyor Jon'a ve Vince'e dönüp "Duymak istediğin bu muydu?" diyor. Anlıyoruz ki oyun oynama sırası Amy'de şimdi.

Burada cevaplanmayı bekleyen bazı sorular var. Birincisi, hayatının en kabus dolu dakikalarını yaşadığı odadan dışarı çıkmayı başaran Jon, neden geri döndü? Jon, Vince'in dediklerinden sonra kendine geldiğini, gerçekten bir özür borçlu olduğunu düşündüğünü ve özür dilemek için geri döndüğünü söylüyor. Benim fikrim ise Jon'un önceden de yansıttığı kendisine fazla önem veren ve başkalarının kendi hakkında ne düşündüğünü aşırı derecede umursayan karakteri, Jon'u kendi hakkında spekülasyon yapılmasını engellemek için odaya geri döndürdü. Esas soru ise tecavüz olayı hakkında kim doğru söylüyor? Amy'nin doğru söylediğini varsayalım, bu hipoteze göre Vince'in baskısı Jon'un hafızasındaki anı kırıntılarını yeniden yapılandırdı ve bir tecavüz portresi oluşturdu. Açıkçası bu hipotezin doğru olduğunu düşünmüyorum, hiçbir hafıza yanılgısı masum bir seksi hayvanca bir tecavüze dönüştüremez gibi geliyor bana. Olaya tersten bakıp Jon'un doğru söylediğini varsayalım. Bu durumda Amy'nin kendini kurban gibi hissetmesini engellemek için zamanında olmadığına kendini inandırdığı bir olayı inkar ettiğini kabul ediyoruz. Bu da pek inandırıcı değil, çünkü sonradan Jon'a haykırdığı şeylerin o mevkiye gelmiş güçlü bir kadının derinlerindeki bir yerden çıkıyor olması mantık dışı. Zaten iki olgunlaşamamış erkekten çok daha mantıklı olan Amy, diyalogun bir yerinde benim de paylaştığım hipotezi ortaya koyuyor: Olay iki kişi tarafından farklı algılanıyor, hepsi bu (bkz: algıda değişkenlik). Amy olayın olduğu gün Jon'a gerçekten aşıktı ve kendini Jon'a isteyerek sundu. Jon ise, bu ilk seksi olduğu için aşırı davrandığını düşündü ve yıllar sonra Amy'e tecavüz etmiş olabileceğini kabul etti.

Bu noktadan sonra Amy (kadın her zaman güçlüdür) oyuna devam ediyor. Polisi arayan Amy, biri yüksek miktarda uyuşturucu bulunduran diğeri ise on yıldır tecavüz suçlamasından aranan iki kişiyi tutuklaması için polisi otele çağırıyor, oysa gerçekte kimseyi aradığı yok Amy'nin. Vince, çantasını toplayıp kaçmaya kalkıyor, sonra vazgeçip bütün malları tuvalete döküp sifonu çekiyor. (Bu sahnede salondaki tüm sinemaseverler gözlerinin önünde minik ve şirin bir kedi yavrusu öldürülmüş gibi ahlayıp 'vah'lıyor). Jon ise, "Hayır, madem suçumun bedelini böyle ödemem gerekiyor, ben burada polisi bekleyeceğim," diyor, hatta Vince'e garip bir şekilde teşekkür ediyor. Bence bu da tamamen kendini Amy'ye karşı güçlü bir birey olarak gösterme çabası; Jon on yıldır kanundan kaçmayan bir adamın çoktan yakalanmış olacağını düşünüp, Amy'nin blöf yaptığını anlamış olmalı ve bu yüzden bu kadar rahat. Tabii bu yine de ucu açık bir konu.

Telefon konuşmasının yalan olduğunu anlayıp dövünmeye başlayan, giden bitkilerinin arkasından ağıt yakan ve sevdiği kadının gözünde iyice küçülen Vince'e bir kez daha acıyoruz ve tekrar karakterlerin etrafında saf tutma çabasına girişiyoruz. Kadın-erkek diye izleyiciyi bölmek saçma gerçi ama filmin sonundaki baskın tema kadın-erkek arasındaki psikolojik savaş olduğu için bu kaçınılmaz biraz da. Kadınlar kendilerini rahatlıkla Mercidabık Savaşı'ndan zaferle dönen Amy ile özdeşleştirebilirken, erkekler ise Memluklüler kılığındaki Jon'dan ve özellikle Vince'ten uzak bir yere pozisyonlandırıyorlar kendilerini. Amy odadan çıktıktan sonra iki erkek odada baş başa kalıyor. Diyalogların akışını kesmemek için bilinçli ve akıllı bir şekilde müzik kullanılmayan filmde ilk melodiler son sahnede kulak zarına ulaşıyor: Brande Lee'nin günün mana ve ehemmiyetine uygun nostaljik parçası "I Am Sorry I Was Such A Fool". Ben de son olarak Vince kardeşimize Oasis'ten "Don't Look Back In Anger"ı hediye ediyorum. L

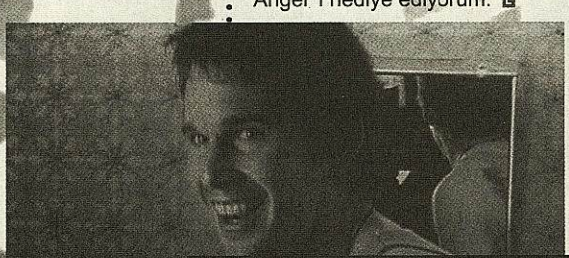

VİNİL DÜŞKÜNLERİ

Mete Avunduk

Yeni Championship Manager'ı sakinolamaksızın beklediğimiz günler o kadar sakin geçiyor ki hızlı yılların hesabını sorarcasına, dökülüyoruz.
Bir sevgili yüzünden kaçırdığımız maçların, yine onun yüzünden esiri olduğumuz soytarıların bir s***mlik canı varmış oysa. Yanılmışız.
"Nereden buluyorsun bu plakları?" sorusunu sormayan bir kadınla tanışmış, hep varolacağına da inanmaya başlamıştım. Aşk, hiçkimse yokken bile yoktu, birileri varken nasıl olacaktı?
Hayatımdan çıkıp gideceği bir "37.2 le matin" (1986, Jean-Jaques Beineix) öğlesonrası, gözleri duvarları sayıklayan o kadının tüm bir hayatına malolan sözlerdi;
"...I care, because you do"

APHEX TWIN

5

VENTOLIN E.P.

(THE REMIXES)
(Warp, WAP60, Mart 1995)

1

2 plaklık 12" ep. Batıda *gatefold* diye bilinen açılır kapaklı türden. Mixlerden oluşan ikinci plağın ayrıca kendine ait bir kapağı var. Yani plak içinde plak durumu.

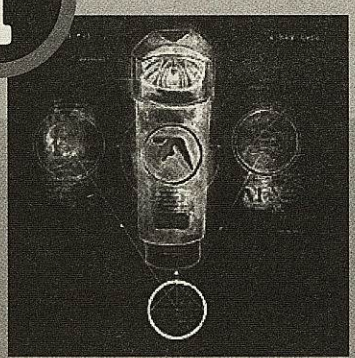

"GIRL/BOY" E.P.

(Warp, WAP 78, Ekim 1996)

Çok sıkı bir plak, üstün bir kayıt. Richard D. James'in kendi mezar taşı var kapak görüntüsünde.

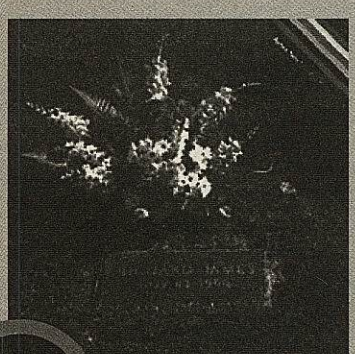

3

4

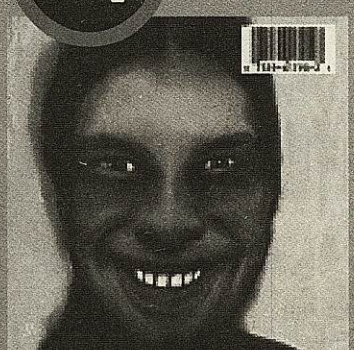

...I CARE BECAUSE YOU DO

(Warp, WARP LP 30, Nisan 1995)

Double LP. İngiliz baskının kapağında "... I care because you do" sticker'ı -beyaz, yuvarlak üzerine siyah yazı- var. Yine ön kapakta abartı büyüklükte bir barkod ve bazı kopyaların poster hediyeli olduğuna yönelik söylentiler de mevcut.

DONKEY RHUBARB

(Warp, WAP 63, Ağustos 1995)

Kapağın üzerinde, isim, şarkı sıraları ve plak şirketi bilgilerini içeren bir sticker -pembe üerine beyaz yazı- yapışık. Nadir bulunan Amerika tanıtım baskısında ise aynı sticker beyaz kapak üzerine yapıştırılmış. Bulmak biraz zor olsun diye de az miktarda basılmış.

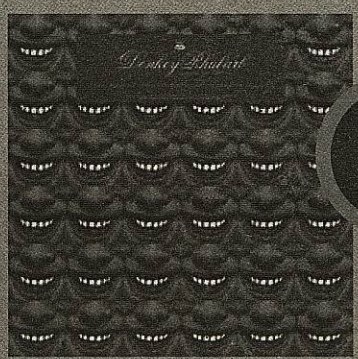

2

RICHARD D. JAMES ALBUM

(Warp, WARP LP 43, 1996)

Bu plağın Alman baskısı Rough Trade/Warp Records, RTD LP 226.3196.2 katalog numarasıyla bulunabiliyor.

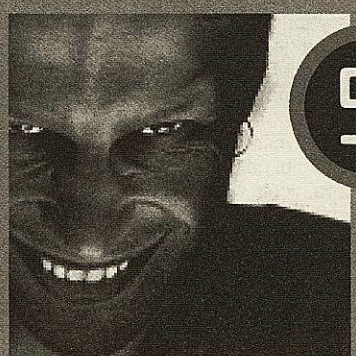

5

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - 5

İlhan Mimaroğlu, Sing Me a Song of Songmy,

A Fantasy for Electromagnetic Tape Featuring Freddie Hubbard and his Quintet, with Reciters, Chorus, String Orchestra, Hammond Organ, Synthesized and Processed Sounds, Composed & Realized by İlhan Mimaroğlu on Poems by Fazıl Hüsnü Dağlarca & Other Texts.

(Atlantic SD 1576 LP, 1971)

Alper Maral

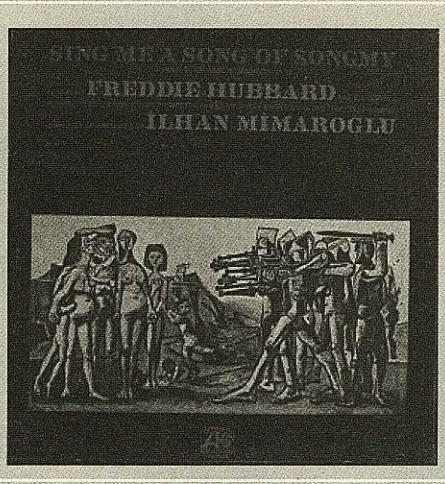

1960'lardan itibaren soğuk savaşın gerilimiyle iyice verimli bir hale gelen politik bilinç ve tavır zenginlikleri, müziğin birçok biçiminde de kendine destek buldu. Özellikle gelişimi aynı dönemle örtüşen elektronik müzik, getirdiği yeni deyiş ve teknolojisinin eklediği ifade aygıtları kadar kurduğu gramerle de bu süreci en üst düzeyde etkinleştirdi.

İlk etapta öznel ses ve metinlerin kolajı / montajı ya da manipülasyonu şeklinde yol alınırken, ses nesneleri ve ikonlarının girift alt metinlerini ön plana çıkartacak kurgular, dönemin popüler sanatı sinemaya koşut bir müzik tasarımını, tavrını gündeme getirdi. Bu montaj mantığı özellikle politik deyişlerdeki çiğliği birebir müzik kurgusuna katabildiğinden bestecinin eline çok sağlam bir malzeme vermiş oluyordu.

Dillere pelesenk Komünist Manifesto'dan en bildik siyasî - iktisadî spot metinlere, okumalardan, sokak çatışmaları kayıtlarına; Hitler - Mussolini söylevlerinden fabrika seslerine, politik duruşları imleyecek ses ikonları, Luigi Nono, Bernd Alois Zimmermann, Luciano Berio, Herbert Eimert, Karlheinz Stockhausen, Louis Andriessen gibi bambaşka bestecilik yöntem ve söylemlerine sahip birçok sanatçının en güçlü eserlerinde yerlerini bulurken, müzikçi kimliği kadar net politik tavrıyla da konumunu belirginleştiren bestecimiz İlhan Mimaroğlu'nun yapıtlarında da en önemli karakteristiklerden birini oluşturur.

Vietnam'da talan edilen bir köyün adından kurulan ***"Sing Me a Song of Songmy"***, İlhan Mimaroğlu'nun ve elektronik müzik tarihinin en güçlü ve önemli yapıtlarından. Aynı zamanda, birbirinden farklı medyanın politik bir söylemi de alt metin edinen bir müziğin derinliklerine yerleştirilmesi; montaj mantığının eser tasarımındaki girift işlevi ve tüm bu unsurların tam anlamıyla müzikal bir formda kotarılması, tanıtacak olduğumuz plağın bağlamımız içindeki niteliğini ortaya koyuyor.

On yıl kadar önce, besteciyle bu eser hakkında konuşma fırsatı da bulabilmiş olduğumuzdan mutfağına da bir göz atacağımız *Sing Me a Song of Songmy, A Fantasy for Electromagnetic Tape* alt başlığını taşıyor ve dünyanın en çok aranan yapıtlarından biri olmasına yol açan kadrosuna işaret ediyor: *Featuring **Freddie Hubbard** and his Quintet, with Reciters, Chorus, String Orchestra, Hammond Organ, Synthesized and Processed Sounds, Composed & Realized by **İlhan Mimaroğlu** on Poems by Fazıl Hüsnü Dağlarca & Other Texts.* O yıllar için son derece alışıldık bir yapıt tanımı. Hatırlanması gereken, 1960' larda başlayan disiplinlerarası ya da multidisipliner mantıkta eser buluşmaları; ya da, daha doğrusu, bu unsurlara farkındalığın ve yönelimin artması... Çift kapaklı tek plağımızın kabındaki her noktayı dolduran metin ve imge yoğunluğu da bu tavrın görsel izdüşümü niteliğinde.

İki büyük bölümle plağın iki yüzüne ayrılan eser, on organik alt bölüme sahip. Olağanüstü bir konuşma kurgusunun müzik kılındığı ***Therony for Sharon Tate*** ile başlayan yapıt, elektronik seslerle harmanlanan Mary Ann Hoxworth' un resitasyonundan Hubbart Beşlisi'ne ve yaylı sazlar orkestrasına ayrılmış pasajlara evriliyor. Ardından gelen ***This is Combat, I Know,*** müzik - metin ilişkisinin dorukta kurulduğu bir bölüm: Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın *Poverty* olarak çevrilen şiirini Vietnamlı şair HA-KH okuyor. Bu arada şiirleri, *"Fazıl Hüsnü Dağlarca: Selected Poems", University of Pittsburgh Press* künyesiyle adresleniyor ve Talât Sait Halman'ın usta çevirisiyle plaktaki yerlerini buluyor.

Üçüncü bölüm, ***The Crowd***'un kadrosu ve sonoritesi hayli kalabalık. Kullanılan metinlerden bazıları Kierkegaard ve Dağlarca'ya ait; Mary Ann Hoxworth, Charles Grau ve Güngör Bozkurt resitasyonları yaparken montaj / kurgu mantığımızda son derece dramatik bir yerini bulmuşluk, A. Scriabin'in, op. 8, Si - bemol minör (piyano) Etüdü yle kayda geçiyor. Elektronik müziğin bu önemli gramer özelliği, müteakip bölümdeki, Brahms'ın *Ein Deutsches Requiem* eserinin alıntılanmasıyla bambaşka bir bağlam daha kazanıyor: ***What a Good Time for a Kent State***, acı bir ironiyle dolup taşarken beşli, koro ve yaylı çalgılar orkestrasının "pür" müziği örnekler tavrıyla buluşuyor. Burada, "pür" sıfatını tırnaklamamızın bir ideolojik sebebi de var, şüphesiz: Kendisi de ideolojik olarak kullanılagelen bu müzik-böler sıfat, birçok yazımızda deşifre ettiğimiz elektronik müzik kliklerine / cephelerine; İlhan Mimaroğlu'nun müziğini haksızca hasıraltı etmeye yönelen kimi kişisel kompleks kaynaklı ve fakat kurumsal korunaklı odaklara bir gönderme altmetnini de gizliyor. (Çabalarımız yerini bulur da 'başka bir elektronik müzik enteljensiyasına', olmadı, bilinçli kitlesine ulaşırsak, ilgili konuda tafsilâtla buluşturmaktan ziyadesiyle memnun oluruz. Şimdilik gizli altmetin!)

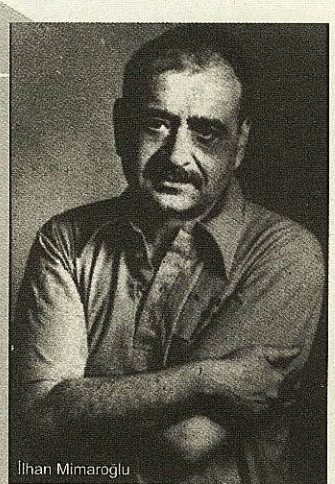
İlhan Mimaroğlu

F. Hubbard

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - 5
İlhan Mimaroğlu, Sing Me a Song of Songmy.
A Fantasy for Electromagnetic Tape Featuring Freddie Hubbard and his Quintet, with Reciters, Chorus, String Orchestra, Hammond Organ, Synthesized and Processed Sounds. Composed & Realized by İlhan Mimaroğlu on Poems by Fazıl Hüsnü Dağlarca & Other Texts.
(Atlantic SD 1576 LP, 1971)

Arif Mardin

İkinci yüz, ***Monodrama*** olarak son derece isabetli adlandırılmış, Hubbart solosu (ve ardından, trompet sesinin 'süreçlendirilmesi'; elektronik ortamda işlenmesi / farklılaştırılması) ile başlıyor. Yine kalabalık ve girift bir kimyanın ustaca kotarıldığı müteakip ***Black Soldier*** bölümünde, Dağlarca'nın *Colored Soldier* şiirindeki 'renkliliğin' negatif altmetnini dile getiren 'siyah asker' Hubbart oluyor: Olağanüstü şiir, olağanüstü okunuyor ve 1960'lardan '70'lere geçişteki politik sancılardan bir diğeri de bilgece müzikle buluşturuluyor: Irkçılık, militarizm, insan hakları, vs., aşağı yukarı herşey, tartışılırken, gününü yakalayan, hâttâ biçimlendiren bu eser haklı başarısına doğru hamle yapıyor. Bizce yüzde 99'u berbat ürünlerle temsil edilen politik müzik (hâttâ sanat!), slogan kabalığından ya da serzeniş naifliğinden uzak, nitelikli ve güçlü (nadir) yapıtlarından birine kavuşuyor. (Elektronik müziğin 'ekstrem kayıtlarını' incelerken bu bağlamla tekrar karşılaşacak olduğumuzu şimdiden belirtelim.)

Yedinci bölüm ***Interlude I*** başlığını taşıyor. Sadece Beşli'miz var: Freddie Hubbard, trompet ve flügelhorn (Türkçesi: *büğlü* - yanlışça 'büğülü' dendiği ve fakat bunun sonoritede isabetliliği vakîdir!); Junior Cook, tenor saksofon; Kenny Barron, piyano; Art Booth, bas; Louis Hayes, davul. Anlaşılası, modern cazın en sıkı kadrolarından biri! Zaten hem okumalı pasajlarda hem de açık bölümlerdeki ustalıkları, bu son derece ileri projenin caz ayağındaki isabetliliği kanıtlar nitelikte. Bu noktada, birçok 'eklemlenme' ilişkisinde doğaçlama unsurunun, 'herkesin (sadece) bildiğini çalması' neticesinde organikleşememe; en azında entegre olamama sonucunu verdiği, sakil ve eğreti durduğu, kötü örnekleri arttırıcı genel durumuna işaret etmekte fayda var. İlhan Bey'e proje hakkındaki ilk sorumuz, böylesi zor bir kimyayı nasıl kurabildiği yolundaydı; cevabı ise sürecin ne denli zor olursa olsun projede yer alanların son derece profesyonelce çalışmasından ve bütünü görebilmesinden ötürü beklenebilecekten daha hızlı / esnek yol alındığı şeklindeydi. (Diyalog detayları anın büyüsünde biraz silindi, haliyle...)

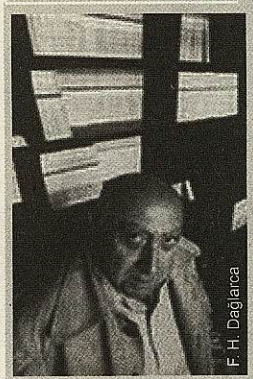
F. H. Dağlarca

Interlude II adlı bölümde herkes var; üstüne üstlük Hammond orgu çalan, projede orkestraları yöneten Arif Mardin. *Lullaby For a Child in War* (Savaşta bir Çocuk İçin Ninni, diyelim) adlı şiirini Vietnamlı şair HA-KH kendi dilinden okuyor. Bu nokta da elektronik müziğin '70leriyle barışık: Çokkültürlülük, çokkatmanlılık, çokmetinlilik gibi **çokdillilik** de genel - geçer ve ileride tekrar örnekleyeceğimiz bir nosyonumuz.

Duke Ellington

En dramatik bölümlerden bir diğeri de yapıtın zirvelerinden ***And Yet, There Could Be Love.*** Başrollerde Dağlarca ve HA-KH var. Sona gelirkenki bu zirve bir ***Postlude*** ile kapanıyor: Hubbard ustalığı elektroniklerle birleştirilirken bir Ché Guevara şiirinden alınmış birkaç 'son kelime', İlhan Bey'in bizce en değerli varlığı, sevgili eşi Güngör Hanım trafından okunanarak, yaratılan iç zamana veda ediliyor. Ya da başka bir iç zaman başlatılıyor.

Birkaç ek not olarak, yukarıda anılmayan tüm diğer metinlerin İ. Mimaroğlu'na ait olduğunu; kapak resminin P. Picasso'nun *Kore' de Katliam* adlı tablosu olarak belirlendiğini; iki kapağın içine yayılan zengin kolajın hem görselleri hem de Ellington, Ives, Hubbard, Mahler, Allegro, Warren, Lydon, Koestler, Godard, Furtura Black, HA-KH ve tabiî Mimaroğlu metinleriyle başlı başına ayrı bir yazıya konu olduğunu belirtmekte fayda var.

YTÜ STF Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü'ndeki, sorumluluğunu gururla taşıdığım **İlhan Mimaroğlu Arşivi** için besteci tarafından hazırlanmış metinden de bir alıntı yapmak isterim:

> **"Yapıtın adı da İngilizce bir sözcük oyununa dayandığı için bir başka dile doğru olarak çevrilemez: "Bana bir Songmy şarkısı söyle" ancak bu adın anlamını yansıtıyor, sözcük oyununu değil. (Songmy, Viyetnam'da Amerikan kıyımlarının başlıcalarından birinin yeriydi.) Yapıtın plâğında program notları ve söz-şarkı metinleri yerine, çoğunlukla, müzikteki sözlerin anlamlarına değinen alıntılar yer almıştır: genel bir anlatışla, topluluklara, yığınlara, örgütlere, vb. karşıt olarak bireyin önemini vurgulayan alıntılar. Bu ara, İngilizce olmaması nedeniyle, Viyetnam dilindeki şiirde ne dendiğine de yer yerilmiştir: "Uyu, çocuğum... / Dışarda bombalar, kurşunlar göğü parçalıyor... / Uyandığında... / Yeni örtülmüş mezarları görüp şaşırdığında... / Bunların dün geceki fırtına yüzünden olduğunu sana söyleyeceğim..." (Alıntılı olarak.) (Sic.)**

Künyemiz uzun, yayıncımız Atlantic Recording Corporation, etiket **Atlantic SD 1576 LP**, prodüktör o yıllarda Atlantic'te Duke Ellington'u miksleyen, Turnabout'a yön veren ve Finnadar'ı kuran - bu yüzden de bazı kilikleri korkutan İlhan Mimaroğlu. Yıl 1971 - bazı şeylerin sonu, bazılarınınsa başlangıcı... ■

Arif Mardin

Kadir Kıvılcımlı

a sosyolog

RENNAN SIZINTI

dönekler antolojisi: 2

"R"leri bastırarak şarkı söyleyen kadınlar kümesinde Seda Sayan'ın, kardeşinin kocasını ayartan kadınlar kümesinde Gülden Karaböcek'in, İzmir pavyonlarından yırtmaya çalışan kadınlar kümesinde Yıldız Tilbe'nin yoldaşı. Nedir, Tilbe'ye yakın söyler şarkısını: Yırtık, arsız, şirret bir tınının ardına gizlenmiş kırık dökük, ucuzluğundan utanmayan şairanelik!

Nazan Öncel'in kentli olduğuna şüphe yok: Biraz palazlandı mı güneye inmekten söz açan sokak kızı! Sınıf atlamanın çekiciliği kadar habis bir ur tanımıyorum.

Uruk koleksiyonunda gördüğüm bir LP: Yanlış anımsamıyor isem, seksenlerin başından kalma. İzmir'den İstanbul'a uzanan yolun başında Öncel. Tasarımından içeriğine zavallı bir üretim. Kitsch bile olamamak, bu denli pespayelik... Yine de o albümün şarkılarından yarısını yazmayı becerebilmişti.

Sokak kızının yolu, kendi yazdığı şarkılarla döşendi. Şu da var ki, şarkı üretimi usyarılmasının da göstergesiydi: Kimi zaman yoksul ve dışlanmış kökene atıflar yapılsa da, sadece ikili ilişkiler ağından beslenen, kendi yaşamını sömürmekten uzaklaşamayan bir gönderme alanı.

Terk edileceğini bile bile aşık olmanın da bir çekiciliği vardır elbette. Bu çekiciliğe aşık olunması, usun yarılmaya başladığı andır. Öncel bıkıp usanmadan bu anın şarkısını yazar ve söyler. Israrla yinelenen nakaratlar söz yazarlığındaki tıkanmanın belirtisi değil, bu ana duyulan hastalıklı bağlılığın, giderek monomaninin dile gelişidir.

Nedir, her yarık us gibi mutludur hâlinden Öncel: "Deli eder adamı bu denge!"

Sanırım, tek önemli yanlışı olmuştur bu dönemde, kendi yolundan bankete yuvarlandığı tek bir an: "Erkekler de yanar" şarkısında "bizi nikah paklar" demeyi içine sindirebilmiştir.

Şaşırtıcı olan şu: Öncel, örneğin Sezen Aksu gibi, kadın duyarlılığından beslenmesine ve yine o duyarlılığa seslenmesine karşın pürkentli kimliğini koruyabilmiştir. Kentte ve kentliler için üretir şarkısını. Sözcük seçiminde taşrayı çağrıştıracak tek imge yoktur. Seçtiği aşklar ve anlattığı terk edilişler, şimdi ve burada, bu kentte yaşanmıştır.

Ne yazık ki, bunun ayırdına varılamadı. Topluyaşamla ortak olarak ürettiği kendi imgesine, gerektiğinden uzun süre sadık kaldı Öncel: Sokak kızının büyüyüp kaşarlaşmış hâli kimseyi rahatsız etmiyordu, o öyle kabul görmüştü.

Topluyaşamın onu dönek olarak algılaması, Demir Leblebi albümünden dolayıdır. Ahlaki değerlere karşıdurduğu savıyla albüm toplatılmaya kalkışıldı, kimi şarkıların alenen çalınması kayıtlandı...

Metni dağıtmak pahasına bir yan soru: Büyük tepki aldığı için yayından çekilen Şahnaz Tango'nun hatası neydi: Geçkin bir dulun gayrımeşru ilişkisinden hamile kalması mı, yoksa, o dulun geridönüşsüz olarak Perihan Abla olarak yaftalanan kadın olması mı?

Demir Leblebi albümünün topluyaşamca onaylanmayışını, bir de bu yan soru eşliğinde düşünmeli. Gizli gizli sınıf atlama özlemi duyan takanaklı bir aşığın istediğini söyleme hakkı vardır; topluyaşam hem onun hem kendi adına bu sübabın hava kaçırmasına izin verir. Ne var ki, "sokarım politikana" diyen değil, "kunduram sandukam zembilim"de aşkını az ucundan sınıfsal kavramlarla anlatmaya çalışan kadın tehlikelidir; izin verilenden fazla havayı kaçırmaktadır artık.

Öncel aşkını sorgularken işin içine erkek egemenliğini, topluyaşamın iktidar düzeneklerini sorgulamayı da kattığı için dönek ilan edildi.

O albüm, sözlerinin ahlaka mugayirliğinden değil, şarkıcının topluyaşama karşıduruşunu temellendirmesinden dolayı yadsındı. Nedir, topluyaşam denen heyulanın içinde karşıdurulması gereken en önemli bileşen de, dayatılmış ahlak kuralları manzumesi değil midir? L

Duyduğunla yaşarsın

Cd
Plak
Kaset
Poster
Dergi
T-shirt
İkinciel

köstebek music shop

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı Alt Kat / No.11 Galatasaray Beyoğlu İstanbul Tel: (0212) 292 94 16 e-mail: kostebekmusic@hotmail.com

sinema dersleri

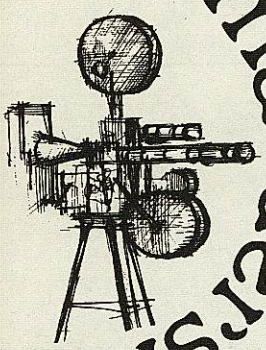

"Sinemada hareketi oluşturan öğeleri incelemeye, kamera hareketleri ile başlamıştık. Bu ay ki dersimizde ise oyuncuların, resim içindeki plastik öğelerin, ses efektleri ve diyalogların yarattığı hareket hissi üzerinde duracağız..."

Pınar Tınaz Gürmen

Sinema hareketli görüntülerden oluşur. Görüntüler içinde var olan hareket, pek çok yardımcı unsur tarafından desteklenir, bazen de bu unsurların tek başına kullanımıyla yapay bir hareket hissi yaratılır. Az sonra ele alacağımız hareket öğeleri, elbette sinema anlatımı içinde dramatik olarak başka anlamlar da taşıyan ve derinlemesine incelenmesi gereken unsurlardır. Ancak şimdilik sadece hareket algısının oluşmasına katkıları açısından ele alacak ve üzerlerinde kısaca duracağız.

Sinemada hareketi sağlayan en önemli unsurlardan biri oyunculardır. Oyuncunun yapacağı her hareket senaryoya, yaratılan karakterin özelliklerine uygun, ayrıca filmin kurgusu içinde gerekli ve doğru olmalıdır. Oyuncu, film karakterinin bedenlenmiş hali olmasının ötesinde, çerçeve içinde plastik değerler taşıyan bir kütledir. Resmin ne tarafında durduğu, ne yöne yürüdüğü, nereye baktığı, çerçeve içinde ne büyüklükte bir alan kapladığı, kameraya veya resim içindeki diğer özne ve nesnelere ne ölçüde yaklaşıp, uzaklaştığı oldukça önemlidir ve farklı anlamlar yüklüdür.

Oyuncular da tıpkı diğer plastik malzemeler gibi, kompozisyonu oluşturan öğelerden biridir. Dolayısıyla hareket hissini de doğrudan yönlendirirler. Oyuncunun mekan içinde yatay, dikey veya diyagonal hareket etmesi, kompozisyonu oluşturan en önemli faktör olduğundan, resmin yarattığı etkiyi farklılaştırabilir. Örneğin oyuncunun derinlemesine yaptığı hareketler, uzaklaşma veya yakınlaşma hissi doğurur. Yatay hareketler ise, sürekliliği olan bir devinimi ifade eder.

Sinemada oyuncu hareketi, tüm bunların ötesinde kesme yapılmaksızın sahne kurgusunun yaratılmasına da olanak tanır. Elde edilmek istenen resim, oyunculara uygun mizansenler verilmesi ile sağlanabilir. Örneğin, yakın plan olması gereken oyuncu, kameraya doğru yürür. İkili bir konuşma olacaksa, bir mizansen sayesinde oyuncular birbirlerine yaklaşırlar. Sinemada oyuncu hareketi konusunda Lütfi Akad filmlerinin incelenmesi doğru bir tercihtir. Akad, genellikle kamerasını sabit tutarak, oyuncularını derinlemesine bir mizansen içinde hareket ettirmiş, bu sayede yaratıcı bir kurgu sistemi geliştirmiştir.

Oyuncu hareketleri, hem dramatik olarak, hem de teknik kurallar bakımından doğru saptanmalıdır. Örneğin, çerçevenin sağ tarafından çıkan bir oyuncu, bir sonraki planda eğer çerçeveye tekrar girecekse, hareket yönü yine sağdan sola olmalıdır. Aksi takdirde hareket yönü bağlantısı sağlanamaz ve filmsel mekanın gerçekliği zarar görür. Bunun yanı sıra, çekim ekseninin yönü, oyuncunun hareketi sayesinde değiştirilebilir.

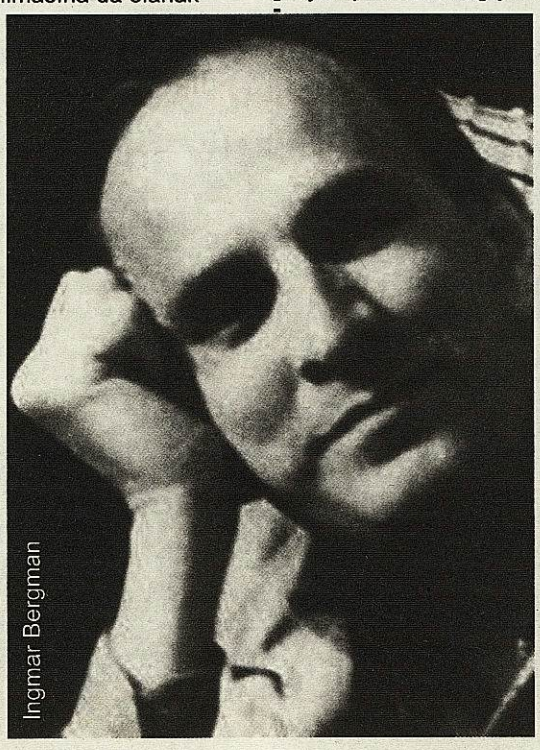

Ingmar Bergman

Çerçeve içinde öznelerden başka, hareket yaratabilecek pek çok nesne vardır. Dekorlar, aksesuarlar, yağmur, kar ve rüzgar gibi doğal koşullar bile başlı başına bir hareket öğesi olabilir. Bu konuya örnek olarak Jan DeBont'un 'Twister' adlı filmini düşünelim; hortumun, araziyi boydan boya geçerek, evler ve ağaçları havalandırdığı sahnede, genellikle kamera sabittir ve oyuncu kullanılmamıştır. Buna rağmen, çerçeve içinde hortumun yol açtığı müthiş bir hareket göze çarpar. Filmde hareketi sağlayan başlıca unsur doğa şartlarıdır.

Plastik malzemeler arasındaki çatışmalar, daha önce kompozisyon konusunda da değindiğimiz gibi, güçlü bir hareket hissi yaratırlar. Birbirini kesen çizgiler, paralel olanlara göre daha yoğun bir hareket duygusu içerirler. Çapraz düzenlenmiş kompozisyonlarda ise, bu his doruk noktasına çıkar. Ayrıca renklerin, dokuların ve büyüklüklerin kontrastlığından kaynaklanan bir hareket de söz konusudur. Abel Ferrara'nın 'Black Out' filminin açılış sahnesini hatırlayın. Hafızasında kısmen kayıplar olan kahramanın deniz kıyısında yürüdüğü gece çekiminde, çapraz yönde dalgalanan siyah deniz, üzerindeki dikey ancak suyun hareketi ile sarsılan sarı yansımalar ve açık renk giysilerle yatay bir çizgide ilerleyen özne ile karmaşık bir hareket duygusu yaratılmış ve sahnenin dramatik anlamını pekiştirilmiştir.

Işık, atmosfer yaratımı açısından, sinemanın kullandığı en önemli dramatik öğelerden biri olmasının yanı sıra, hareket hissini güçlendiren bir yapıya da sahiptir. Işık, görüntünün içeriği ile birlikte var olan hareketi güçlendireceği gibi, tek başına da hareket hissi uyandırabilir. Örneğin P.T Anderson, 'Boogie Nights' filminin diskotek sahnelerindeki hareketi, yanıp sönen, değişken ışık kaynaklarını kullanarak artırmıştır. Spielberg'in 'Güneş İmparatorluğu'nda ise, gerçek bir hareket olmaksızın, ışık yoluyla bu hissin yaratılması söz konusudur. Çocuk odasının tavanında asılı duran uçak maketine düşen şimşek ışığı, esas olarak sabit olan oyuncağın, savaşta yara alan bir uçak gibi algılanmasını sağlar. Bunun gibi Eisenstien'ın 'Ekim' filmindeki ateşlenen tüfek sahnesi de örnek verilebilir. İlk çekimde nispeten karanlık bırakılan tüfek görüntüsüne, ikinci çekimde yoğun bir ışık verilmiş ve ateşlenme hareketi, yapay olarak oluşturulmuştur.

Oyuncuların konuşmaları da, film içinde hareketliliği sağlayan önemli unsurlardan biridir. Konuşma, karakterin ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla, oyuncuların neyi, nasıl, hangi tonda, hangi hızda, kime ve hangi eylem içerisindeyken söyledikleri büyük önem taşır. Diyaloglar, filmin hareketliliğini direkt olarak etkiler. Örneğin, Bergman veya

Rosemary's Baby / Roman Polanski (1968)

Tarkovski gibi sinemacıların filmlerinde gözlemlediğimiz durağan üslup, diyalogların azlığı ile de desteklenmektedir. Oysa Quentin Tarantino veya Emir Kusturica gibi yönetmenlerin filmlerinde sersemletici bir diyalog hızı hakimdir. Bu da filmin anlatımına görsellikten bağımsız olarak bir hareket getirir.

Diyaloglar, her zaman oyuncu ile birlikte varolmayabilirler. Anlatıcı, iç ses veya görüntü dışı ses olarak da karşımıza çıkarlar. Örneğin Atıf Yılmaz 'Hayallerim, Aşkım ve Sen' filminde iç seslere büyük ölçüde yer vermiş,

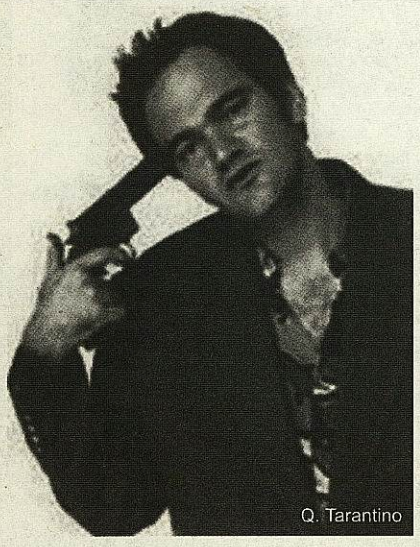

Q. Tarantino

görüntülerle anlatılamayan bazı hisleri, bu sayede seyirci için anlaşılır kılmış, durağan resimleri hareketlendirmiştir.

Diyalogların görüntü dışı kullanımı gerilimi arttırıcı bir özellik de taşır. Kamerayı seyircinin hem gözü, hem de kulağı olarak kabul edersek, bu tarz bir çekimde, seyirci duymaması gereken bir şeyi duyuyor demektir. Bu ise başlı başına bir hareket unsuru oluşturur. Örneğin Roman Polanski 'Rosemary'nin Bebeği'nde elinde bıçakla koridorda ilerleyen Rosemary'nin üzerine, salondan gelen ayin seslerini bindirmiş ve varolan gerilimi ikiye katlamıştır.

Ses efektleri de, hareket duygusunu güçlendirirler. Tıpkı müzik veya diyaloglar gibi filmin atmosferinin bir parçasıdırlar. Spielberg'in 'Er Ryan'ı Kurtarmak' adlı filminin açılışında yer alan 'Omaha Plajı' sahnesini sessiz izlemeyi deneyelim. Sahne içerdiği hareket duygusunu büyük ölçüde kaybedecek, savaşın dehşetini anlatan görüntülerin etkileyiciliği önemli biçimde azalacaktır.

Bazı durumlarda ses efektleri görüntüden bağımsız olarak da hareket hissi yaratabilir, dramatik anlamlar taşıyabilirler. Örneğin, David Lynch'in 'Vahşi Duygular' filminde Lula, sık sık rüzgar uğultuları duyarak, irkilir. Görüntüde rüzgar veya rüzgarın yarattığı bir etki yoktur. Lula, aslında var olmayan bu sesi, yaklaşan bir kötülüğün verdiği ürperti ile özdeşleştirmiştir. Bu anlamda bir algı kodu olarak kullanılan rüzgar efekti, sahneye güçlü bir hareket duygusu katar.

Ses efektlerinden, varsayım yöntemi ile de yararlanmak ve güçlü etkiler yaratmak mümkündür. Peter Weir, 'Ölü Ozanlar Derneği'nde Neil'ın elinde silahla çalışma odası masasında oturduğu planı, babasının 'O ses neydi?' diyerek yatakta doğrulduğu plana bağlamıştır. Oysa duyulan bir ses söz konusu değildir. Silah seyircinin beyninde patlamıştır.

Bir sonraki dersimizde sinemada müziğin dramatik bir öğe olarak kullanımı üzerinde duracağız. Sessiz sinema döneminde, salonlardaki canlı sunum ile görüntülere eşlik eden, sesin sinemaya girmesi ile dramatik

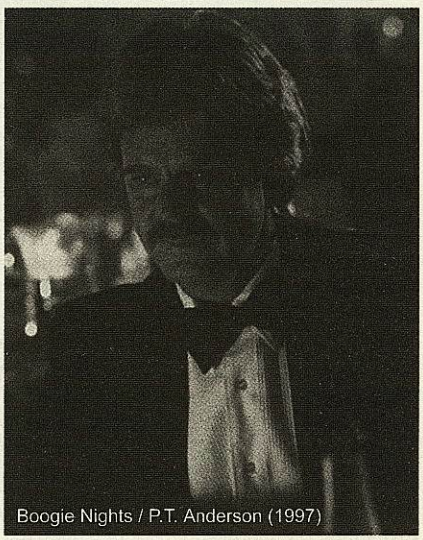

Boogie Nights / P.T. Anderson (1997)

sahnelerin etkileyiciliğini güçlendiren bir unsur olarak kullanılan, müzikal filmler döneminde ise anlatımın odak noktası haline gelen müziğin sinema dili içindeki yerini örneklerle incelemeye çalışacağız.

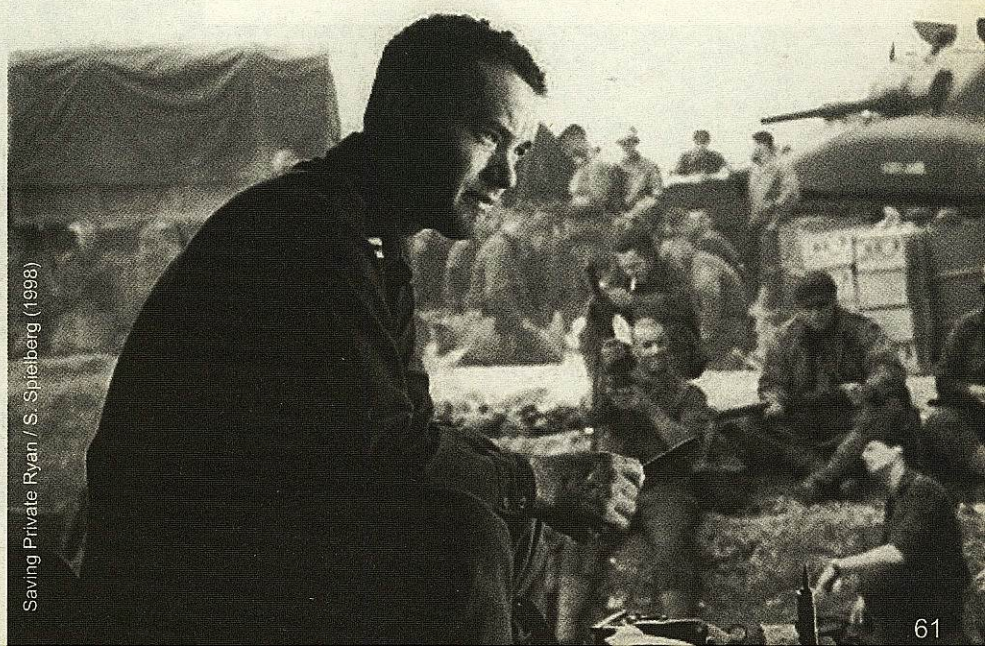

Saving Private Ryan / S. Spielberg (1998)

arıza

Cüneyt Kaşeler

comandante Orte-ga

Bu ay, Schuster, Stoickov ya da Dünya Kriket Şampiyonası üzerine birşeyler yazacaktım ama Ariel Ortega'nın Fenerbahçe'den ayrılışının şoku ile bu köşeyi kendisinin Fenerbahçe'de yaşadığı maceraya ayırdım.

1990'ların başlarında kendimce şöyle bir tespitim olmuştu: Yabancı oyuncu transferinde, savunma oyuncuları Afrika'dan, ortasaha oyuncuları mümkün olduğu kadar Kuzey, Avrupadan, forvet oyuncuları ise Güney Amerika'dan alınmalıydı. Özellikle de Arjantin'den ilkokul çağındaki çocukları bile toplayıp getirebilirdiniz...(bkz. Saviola)

1998 Dünya Kupası'nda (Fransa) dikkatimizi çeken Ariel Ortega ise -Van Der Saar'a da kafa atmıştı- bu saptamaya bağlı olarak dünya futbolunda mercek altına aldığımız oyunculardan bir tanesi olmuştu. Bu, yere sağlam basan, kıvrak çalımlarıyla defans oyuncularını psikoza sokan küçük adam, Maradona'nın mirasçısı olarak dünya basınından övgüler alırken, biz kendisinin Premiere Lig'de, özellikle de Liverpool'da efsaneler yazacağına inanmaya başlamıştık. (Bu düşüncede başka bir yazının konusu olacak olan Middlesbrough'lı Juninho'nun katkısı büyüktü.)

Özellikle Ariel'in kısa Avrupa macerası göz önünde bulundurulursa futbola bakışın en üst düzeyde profesyonel olduğunu düşündüğümüz Adalar'da, adını futbol tanrıların başına yazdırması kaçınılmaz olurdu. Fenerbahçe macerası da bu tezimizin haklılığını ortaya koymakta. Ortega'nın Türkiye'ye geldiği ilk günleri hatırlarsak gazetelerde çıkan ilk yazılardan biri, Ortega'nın lakabının "küçük sıpa", sebebinin ise lakabına uygun büyüklükte bir organı olduğu üzerineydi. Sonraları Ortega'nın alkolik olduğuna dair yazılar yayınlandı. Bir sonraki adım Ortega'nın uyum sorunu yaşadığı şeklinde idi. Bunlar yeterli olmayınca Fenerbahçe'nin oyununu frenlediği gibi dahiyane bir yorum getirildi Ortega'nın futboluna. Fenerbahçe'nin aldığı kötü sonuçlar da arka arkaya gelince, Arjantin'in bulvar gazetelerinde çıkan, çoğu uydurma yorumlarla Ortega'nın ülkesine döneceği yazılmaya başlandı ve Ortega'nın her memleket ziyaretinde, "dönecek, dönmeyecek" diye papatya falları açılmaya başlandı. Buna bir de "takımda Ortega mı, Ceyhun mu?" tartışması eklenince bir gün ansızın "O güzel insan, güzel atına bindi ve gitti bu diyarlardan" Nazım'ın mısralarını biraz bozarak söylersek...

ASIL MESELE NE?

1. Ortega transferi Fenerbahçe'nin ve Türk Futbolu'nun ufkunu açmıştı. Ortega'nın oynadığı takıma ve lige daha üst düzey oyuncular getirebilirsiniz, Xavier gibi, Rebrov, Besçasnıh gibi...

2. Fenerbahçe yönetiminin bir bilimsel çalışması ve bir B planının olmadığı ortaya çıktı. Biz, Ortega transferi, *Fenerbahçe Stadı*'nın kapasitesinin arttırılması 100. yıla Avrupa'da söz sahibi bir kulüp olarak girilmesi gibi bağlantılar olduğunu düşünmüştük en başta... Tüm bunların yalan olduğu, Lorant'ın iş başında kalması ve oluşturulan kadronun Ortega'ya uygun değil, Ortega'ya rağmen olmasıyla anlaşılmıştı. Ortega'nın alternatifi gibi duran Ceyhun, kendine iki boy büyük gelen bu rolün altında ezilmekte. Ayrıca şunu da söylemek gerekebilir, eğer Ortega'ya rağmen sadece 9,000 kombine satışı yapıldıysa burada bir pazarlama sorunu var demektir.

3. Türk basınının futbol özürlü yazarları, bir kez daha sınıfta kalmışlardır. Futbol hayatı boyunca, Türkiye Lig şampiyonluğu dışında hiçbir başarısı bulunmayan, bir tek yabancı dili bile konuşamayan, internet'ten ve dolayısıyla dünyadan habersiz bu futbolcu eskilerini okumak ya da dinlemek, insanlığa yapılmış bir hakarettir. "Ortega Fenerbahçe'nin el frenidir" buyurdular, peki bu herif Arjantin milli takımının ya da River Plate'nin çekme halatı mıdır?

4. Futbol, seyirci için, taraftar olmanın yanında görsel bir şölen olarak da önemlidir. Bu anlamda Robert De Niro'nun oynamadığı bir Analyse This'in seyredilme oranı elbette daha düşük olacaktır. Sezon başında kombine alanların, "bu filmde afişte adı geçen oyuncular rol almıyorlar" diyerek Fenebahçe kulübünü dava ettiğini düşünün... Bir filmin ortasında baş rol oyuncusu çekip giderse o film tamamlanır ama artık başka bir film olarak...

5. Yaptığınız stadyum 50,000 değil 100,000 seyirci kapasiteli bile olsa orada neyi kimlerin oynadığı önemlidir. İran'da da büyük stadyumlar var ve doluyor da ama İran'ın dünya futbolundaki yeri ortada. Büyük amaçlara büyük yıldızlarla ulaşılır. Aksi takdirde "hedef" diye açıkladıklarınıza kargalar bile güler.

6. Evet, Ortega da hatalı. Kardeşim madem sen de tıbben Hakan Şükür sendromu diye adlandırılan "hadi gel köyümüze geri dönelim" durumu var, ne diye haritada yerini bile bilmediğin bu topraklara gelir bizi de psikopatın edersin. Gördüğünüz gibi, deştikçe içi seni dışı beni yakar bir durum bu.

Görünen o ki Fenerbahçe için bu ilk ya da son değil. Ama Fenerbahçeyi sevmekten yorulmak yok. Unutmayın. Sevgi anlaşmak değildir, nedensizde sevilir.

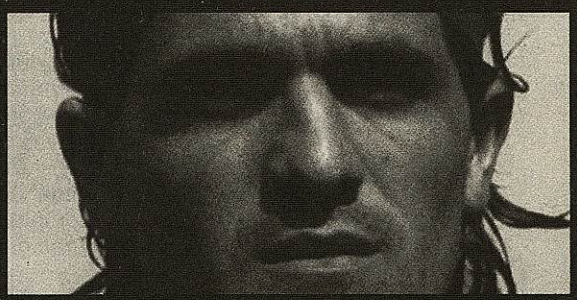

trip v2.0 @HERA

cure gecesi

30 MART PAZAR

kadife sokak no: 10/1 kadıköy 0216 346 04 1

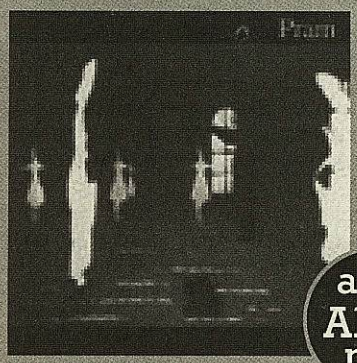

ayın Albümü

Pram
Dark Island
Domino

1990'da kurulan Pram yayınladığı albümlerle hem İngiliz deneysel pop müziğinin kült isimlerinden biri haline geldi hem de haklı olarak hayranlık uyandırdı. Dark Island da klasik bir Pram albümü olarak nitelenebilir, Rosie Cuckston'ın çocuksu vokalleri, envai çeşit enstrüman vokaller, aynen yerini koruyor. Stereolab ile Broadcast'i andıran soundlarının caz yönünün biraz daha ağır olması bir artı puan. Özellikle bu albümde Ennio Morricone etkileri daha çok göze çarpıyor. Soyut, şiirsel ve her zamankinden çok sinematik olan bir soundscape yaratmışlar. Zaman zaman bir Louis Malle filminin soundtrack'inden fırlamış gibi duran şarkılarda Bollywood esintileri bile hissedilebiliyor(Track of the Cat, Sirocco...). Vokalin ön planda olduğu şarkılar (The Activist, Penny Arcade..) ise dub ve post-rock'a daha çok yasladığı altyapısıyla insanı etkilemekte zorlanmıyor. Dark Island, Pram'den beklenecek kalitedeki enstrümentasyonu ve atmosferiyle oldukça tatmin edici bir albüm. **8/10**
(Alkan Avcıoğlu)

Hell Is For Heroes
The Neon Handshake
Chrysalis

Gürültülü gitar müziği deyince ilk aklımıza gelen ülke İngiltere değil. Her ne kadar 2002 yılı Hundred Reasons (iyi) ve Lostprophets (vasat) adlı iki İngiliz grubunu beraberinde getirse de şöyle kulağımızın pasını silen doğru dürüst bir emo grubu çıkmadı ada ülkesinden. Hell Is For Heroes "no filler, all killer" niteliğinde 12 parçadan oluşan ilk albümüyle "demek ki olabiliyormuş" dedirten bir grup. Adrenalin damlayan gitar rifleriyle dinleyeni soluk soluğa bırakan ama buna bol miktarda "catchy" nakarat ve melodi ekleyebilen Hell Is For Heroes, ciğerden bağıran vokalistlerinin de yardımıyla gayet sağlam bir çalışmaya imza atmış. Gitarlar her şarkının sağını-solunu, altını-üstünü boşluk kalmayacak biçimde dolduruyor. Yapımcılarını İsveç'ten, arkalarındaki şirket desteğini de Amerika'dan alıyorlar. Bağlantıları ve müzikal hafızaları birçok yere uzanıyor ve uzandıkları yerlerin en güzel çiçeklerinden bal topluyorlar. Lirikler aman aman vurucu değil ama idare ediyor. Albüm çıkmadan önce yayınladıkları üç single, "I Can Climb Mountains", "You Drove Me To It" ve "Nightvision" albümün iskeletini oluşturuyor. Yetmiyor, bunlardan belki daha da güçlü iki parça "Disconnector" ve "Three of Clubs" albümün ana yemekleri. 2-3 yıl öncesinde kendilerini gösterdikleri "Cut Down" ve "Sick/Happy" de unutulmayıp listeye eklenmiş, doymamış yağ oranı düşük parçalar. Grunge ile flört eden son parça "Retreat"i dinlerken zıplamamanızın tek sebebi bu parçaya gelene kadar yorgun düşüp yere serilmeniz olabilir. Albüm güzel, bir de sahnede izlemek lazım. **7.9/10**
(Yiğit Atılgan)

demo

Direc-t
Direct

Bu ayki demonun sahibi, 2001 Roxy Müzik yarışmasındaki birinciliklerinin ardından adını sıkça duymaya başladığımız Direc-t. Kuruluşu 1997'ye dayanan grubun tarihi bir hayli uzun ve karışık. Verilen onlarca konser, (H2000'den Bronx'a kadar uzanan kabarık bir liste) ve bir yığın müzisyen değişikliğinin ardından grubun son kadrosunu; Bilge Kösebalaban (gitar, vokal; ilk kadroda da yer alıyordu), Özgür Peştamalci (davul), Alex Tsintsaru (bas) oluşturuyor. Birkaç ay önce elime geçen demonun kapağı, sözgelimi Warner ya da EMI tarafından ince çalışmalarla hazırlanmış bir single kapağını andıracak kadar kendine özgü ve başarılı. Tabi kapağın arkasını çevirdiğinizde gülümseyerek herşeyin bu kadar kolay olmadığının farkına varıyorsunuz. Altı parçadan oluşan demonun açılışında tınlayan "Didem" oldukça görkemli ve çekici. Bas ve davulun bir hayli etkileyici şekilde birbirini kovaladığı, vokalin gerek tonsal gerekse kullanım biçimi bakımından içimizi kıpır kıpır yaptığı parça kanımca demonun en iyilerinden. İkinci parça Başa Dönebilir Miyiz'i de dinleyince grubun temel eğilimin "punksal öğelerin grungeda harmanlanışı" olduğunu gözlemliyoruz. Ancak yaptıkları kesinlikle gerginlik içermiyor. Daha çok (müzikal değilde tavırsal anlamda) Violent Femmesvari bir alaycılıktan ve eğlence anlayışından bahsedebiliriz. Brian Molko'yu andıran vokalleri ile kapanış parçası Ama Sen Varsın'da doruğa çıkan bu yaklaşım neticesinde demonun üzerimde çoşturucu ve olumlu bir etki bıraktığını söylemeliyim. Soundgarden, Stone Temple Pilots, Alice In Chains gibi isimlerin etkileniminde olan grubun müzikal yapısı doyurucu yapıtaşlarını barındırıyor. Bir bardak vokta-limon fiyatına sahip olabileceğiniz demoyu muhtelif pasajlardan edinebilirsiniz. Tabii vücudunuzdaki alkol oranını birazcık düşürüp eğlenceli bir demoyu discmaninize takmak size uyarsa.
Grupla İletişim : www.direct.com.tr.tc
: direc_t@hotmail.com

Alper Bahçekapılı

kritik

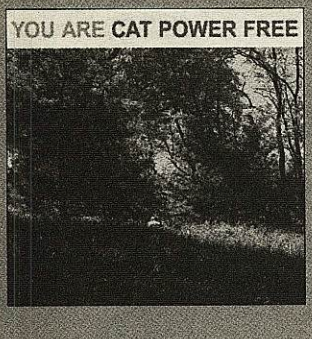

Cat Power
You Are Free
Matador

Tam 5 sene önce çıkardığı olağanüstü albümü **Moon Pix** ile dikkatleri iyice üstüne toplamıştı Charlen-Marie "Chan" Marshall. Ardından 2000 senesindeki **The Covers Record**'u bizlere sunduktan sonra birden ortaliktan yok oluverdi, biz de odamızda senelerce baş başa kaldık Marshall'ın sesiyle... 2003'ün erken dönem sürprizi **You Are Free**, her şeyden önce uzun süredir iyi bir sadcore albümüne hasret olan indie rock hayranlarını tatmin eder cinsten. Albümün Cat Power'ın ilk dönem albümlerinden en büyük farkı ise şarkılardaki *kendinden eminlik* duygusu. Chan Marshall'ın bazı konserlerinde piyano çalarken seyirciye arkasını dönecek kadar utangaç olduğunu düşünürsek, stüdyodaki kayıt ortamında daha rahat olduğu hemen anlaşılabilir. Albümün açılış şarkısı "Don't Blame You" sadece basit bir piyano melodisi etrafına kurularak Marshall'ın doyurucu vokaline yer açıyor. Albüm gitar ve piyano ağırlıklı zaten. Moon Pix'teki gibi hüzünlü olduğu anlar ile kızgın olduğu anlar arasında çok ince bir çizgi oluşu, Cat Power kayıtlarına o eşsiz tedirgin havayı veriyor ki bu Marshall'ın kendisine hayran bıraktıran vokalini pozitif yönde etkiliyor. Indie-rock camiasının kayıtsız kalamayacağı bir albüm demek isabetli olur. **7.7/10**
(Alkan Avcıoğlu)

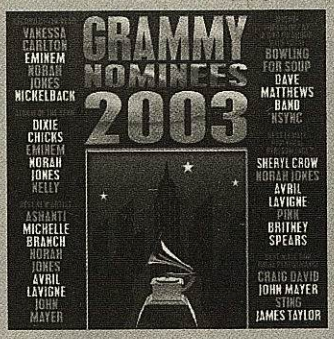

Various Artists Grammy Nominees 2003
Warner Strategic

Bazı istisnalar hariç, toplama albümlere hep karşı çıkmışımdır. Arşivinizde bulunması zor şarkıların, şarkıların farklı versiyonlarının veya konser kayıtlarının bulunduğu toplama albümler arşiv için önem arz edebilirler. Fakat her sene çıkan Grammy Nominees albümleri ticari amaçla çıkarılan ve bu yüzden de nefret edilmeye mahkum albümlerdir. Sting, James Taylor, Nora Jones, Dave Matthews Band gibi güçlü isimlerin bulunduğu bu albüm; Nickelback, Eminem, Nelly, Britney Spears, NSYNC gibi vasatın altındaki bazı isimleri de içeriyor. Amerikalıların dünyanın her alanında en iyi oldukları iddia etme çabaları sonucunda, müzik dünyasının "güya" en iyilerini de kendileri seçmek zorunda hissetmeleri Grammy'nin oluşumunu özetlemeye yetiyor. Kendi çapında pasta misali, ödülleri de kendilerinden başkalarına kaptırmıyorlar. Fakat Oscar'ın yetersizliği ve niteliksizliğiyle aynı kefede yer alan Grammy ödülleri de, hiçbir önem arz etmiyor. Sonuç olarak bu albüm de yetersizliği ve vasatlığıyla arşivinizde fazladan yer kaplamayı hak etmiyor. **2/10**
(Bora Şimşek)

Mark Eitzel
The Ugly american
Tongue Master

2001'nin Kasım ayında Tongue Master'ın sahibi Mark Eitzel'i Yunanistan'a davet etmişti. Yapmasını istediği şey bir nevi Yunan Buena Vista Social Club'ıydı ve çalışacağı kişi de Yunanlı bestec Manolis Famellos olacaktı. Albümde yer alan altı American Musi Club şarkısından başka, Eitzel'in yeni yaptığı bir şarkı olan "What Good Is Love", Famellos'un "Love's Humming (Black Love)"ı ve Eitzel'in iki solo şarkısının ("Take Courage", "Anything") yeni versiyonları bulunuyor. İki mükemmel albümden sonra (**Invisible Man** ve **Music For Courage And Confidence**) dehasını dinleyiciyi kandırmak için kullandığı The Ugly American, Görevimiz Tehlike filmindeki kendi kendini yok etmek için programlanmış disket gibi yok olmaya mahkum görünüyor. **2/10**
(Bora Şimşek)

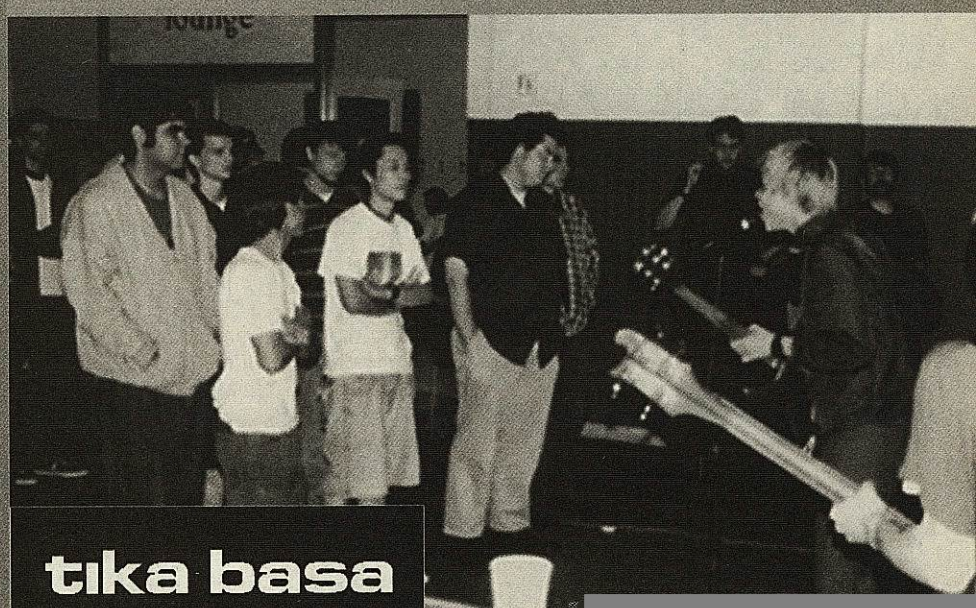

tıka basa

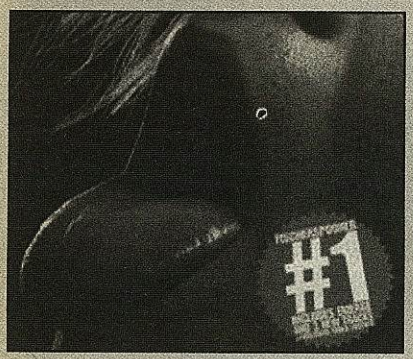

Fischerspooner
#1
(Capitol / Ministry of Sound)

Warren Fischer ve Casey Spooner ikilisinin debut albümü **#1**'ı duymadıysanız bile yıkılan single'ları "Emerge"ü duymuş olmanız muhtemel. **#1**, '80lerin elektro dünyasını ziyaret etse de, her saniyesinde özgün olmayı başaran bir albüm. New York'lu grup dans pistlerine hareket getirirken, Depeche Mode ile Trans Am arasında gidip geliyor. Bu noktada, Add N To (X) kayıtları gibi enerjik ve hevesli olan **#1**, geleneksel ana-akım pop vokalistlerine yer verirken, arkalarında bol efektli, Kraftwerk'in robotik dünyasını andıran bir neo-elektronika atmosferi yaratıyor. Ancak albüm duygusal yönden zayıf kalıyor. Gerçi Fischerspooner'ın liberal stilizmi pop yüzeyselliğinin dışına çıkma amacında değil. **#1** da zaten Human League albümlerindeki soundların bir karışımını yeniden paketleyip sunarak, yeni bir keşifte bulunmadan muzur bir çocuk ruhu taşıyor. Yine de, bir çok modern tekno grubuna tercih edilebileceklerini bu albümle kanıtladıklarını ısrarla belirtelim.
7/10
(Alkan Avcıoğlu, Devin Komar)

Tok Tok vs. Soffy O

TokTok vs. Soffy O

Programların hası Mtv: New sayesinde TokTok vs. Soffy O'yla tanıştığımda Ağustos 2001'di. Grubun kendi halinde iki DJ ile 1993'te kariyerine başladığını, 1999'da Soffy O'nun eklenmesiyle *level* atladığını daha sonra öğrendim. Alman grup 2001'de isimlerini uluslararası arenaya hakkıyla duyuran "Missy Queen's Gonna Die" ile ortaya çıkıp son zamanlardaki elektro-pop çılgınlığının en güzel örneklerinden birini verdi. (Aynı dönem ve coğrafyadan The Frank Pop Ensemble'ın "Hip Teens Don't Wear Blue Jeans"ini de rahmetle analım.) Grup basit bas ve beat altyapıları, ferahlatıcı synth'ler ve gerekli yerlerde minimal yaylı düzenlemeleri ile kolayca akılda kalan disco-elektro-pop parçaları yapmakta oldukça mahir. Bu marifetlerini de kendi adlarını taşıyan yeni albümlerinde sonuna kadar sergiliyorlar. Ama grubun sıyrılmasına yol açan da şüphesiz Soffy O'nun vokal kapasitesi ve grubun önüne yerleştirdiği her an her delilliği yapabilecek, lunaparktan fırlamış güzel imajı. Dinlenilmesi şart şarkılar, eğlence yumağı "Day of Mine (Ludicrous Idiots)", aynı mecralarda dolaşan "The Lookalikes" ve gitarı da olaya katan "A Pointless Life". Her ne kadar Soffy O'nun arka planda kaldığı parçalar pek etki yaratmasa da albümün genel olarak pozitif bir havası var. TokTok vs. Soffy O'nun Ladytron'dan hiçbir eksiği yok, fazlası var.
7.5/10
(Yiğit Atılgan)

Tozlanmayan Albümler

No:05
Pink Floyd • Dark Side of The Moon (1973)

Pink Floyd'un müzikal serüveninin akıllara durgunluk veren **Meddle (EMI, 1971)** günlerinin ardından, Floyd'un ses skalasının en genişe kaçtığı, teknik yeteneklerinin üst düzeyde sese döndüğü Dark Side Of The Moon, bundan 30 yıl önce vitrinlere konulduğunda, *Pink Floyd Kardeşler* artık uluslar arası bir ticari başarının da sahibi olmuşlardı.
Roger Waters'ın rüyalar kadar rastlanmadık kelimeleri, insan dayanıklılığı ve varoluşunu bu danssız müzikal içinde sallandırıyor, Floyd'un atmosferik renkleri arasında kıvrılan tınılar ve ses efektleri *ayın öteki yüzü*nü bir semboller dizini haline getiriyordu.
Bu sembollerin her biri binlerce duruşu, bakışı, yaşamı ve ölümü anlatır oldu. Belki en iyi Pink Floyd kaydı bu değil ama diğerlerinin hiç biri onların sanatını ve estetiğini bu denli kolay anlatmadı.

Mete Avunduk.

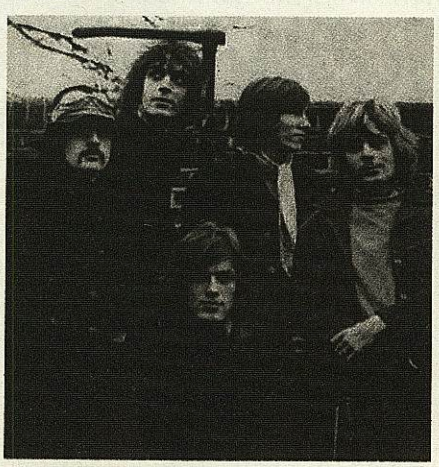

Dark Side Of The Moon (EMI, 1973)
Kayıt: Londra, Abbey Road stüdyoları Haziran 1972-Ocak 1973
Kayıt teknisyeni: Alan Parsons
Prodüktör: Pink Floyd

IDIOTEQUE

İngiltere Indie Singles

1) HARMONIC GENERATOR - DATSUNS (V2)
2) MUNDIAN TO BACH KE - PANJABI MC (INSTANT KARMA)
3) THE HARDER THEY COME - OAKENFOLD (PERFECTO)
4) TRUE - JAIMESON FT ANGEL BLU (V2/J-DID)
5) LOVE STORY (VS FINALLY) - LAYO & BUSHWACKA (XL)
6) DANGER HIGH VOLTAGE - ELECTRIC SIX (XL)
7) DON'T THINK IT (FEEL IT) - LANGE FT LEAH (NEBULA)
8) JUST THE WAY I'M FEELING - FEEDER (ECHO)
9) SNAPSHOT 3/SORRY FOR YOU - RONI SIZE (FULL CYCLE)
10) HEAVEN SENT - M1 (I9NFERNO)

İngiltere Dans Singles

1) DEEP SOUTH - LAYO & BUSHWACKA (END RECORDINGS)
2) SNAPSHOT 3/SORRY FOR YOU - RONI SIZE (FULL CIRCLE)
3) THEY HARDER COME - OAKENFOLD (PERFECTO)
4) STING ME RED - WHO DA FUNK FT TERRA DEVA (CREAM)
5) DJ NATION - NUKLEUZ DJ'S (NUKLEUZ)
6) PRAY - SYNTAX (ILLUSTRIOUS)
7) LONELINESS - DJ TOMCRAFT (CAPTIVATING SOUNDS)
8) DON'T THINK IT - LANGE FT LEAH (NEBULA)
9) HEAVEN SENT- M1 (INFERNO)
10) TIME AFTER TIME - NOVASPACE (MOS/SUBSTANCE)

İngiltere Box Office

1)Two Weeks Notice
2)Catch Me If You Can
3)Final Destination 2
4)The Wild Thornberrys Movie
5)Chicago
6)Lord of the Rings . The Two Towers
7)8 Mile
8)About Schmidt
9)Gangs Of New York
10)I Spy

trip / Kadıköy

1) Death in Vegas - Hands Around My Throut
2) Pixies - Is She Weird
3) Jonathan Richman - Roadrunner
4) Death in Vegas - Scorpio Rising

Her eve lazım 3 şarkı

1) Enduro - Lisbon
2) Ballboy - Sex is Boring
3) Flying Soucer Attack - Dust

İngiltere Indie Albüm

1) MELODY AM - ROYKSOPP (WALL OF SOUND)
2) COMFORT IN SOUND - FEEDER (ECHO)
3) NOCTURAMA - NICK CAVE & THE BAD SEEDS (MUTE)
4) FEAST OF WIRE - CALEXICO (CITY SLANG)
5) GUESS WHO'S BACK - 50 CENT (FULL CLIP)
6) THINKING IT OVER - LIBERTY X (V2)
7) OVERGROWN EDEN - INME (MUSIC FOR NATIONS)
8) HAVE YOU FED THE FISH - BADLY DRAWN BOY (XL)
9) LOST HORIZONS - LEMON JELLY (IMPOTENT FURY)
10) THE DATSUNS - DATSUNS (V2)

Lullapolooza

1) David Bowie-Heathen
2) Death Cab for Cutie-You Can Play These Songs With Chords
3) Mum-Finally We Are No One
4) Enon-High Society
5) The Smiths - Strangeways Here We Come
6) Massive Attack - 100th Window
7) Kent - Magnesta Hill
8) New Order - Power, Corruption & Lies
9) Puressence - Planet Helpless
10) Sonic Youth - Murray Street

Loser Top 5

Derginizin haybeden kaybedeni Murat Bey bu ay Ortega'yı elinden kaçırdı, kartallar gözünü didikledi, kendi pişirdi kendi yedi, bu ay gerçekten kaybetti. Seneye artık Murat, seneye...

1) Furniture - Love Me
2) Deus - Sister Dew
3) Shed 7 - She Left Me on Friday
4) The Cure - Charlotte Sometimes
5) Ariel Ortega - Fenerbahçe Marşı

ALTIKIRKBEŞ YAYIN

YENİ NESNE

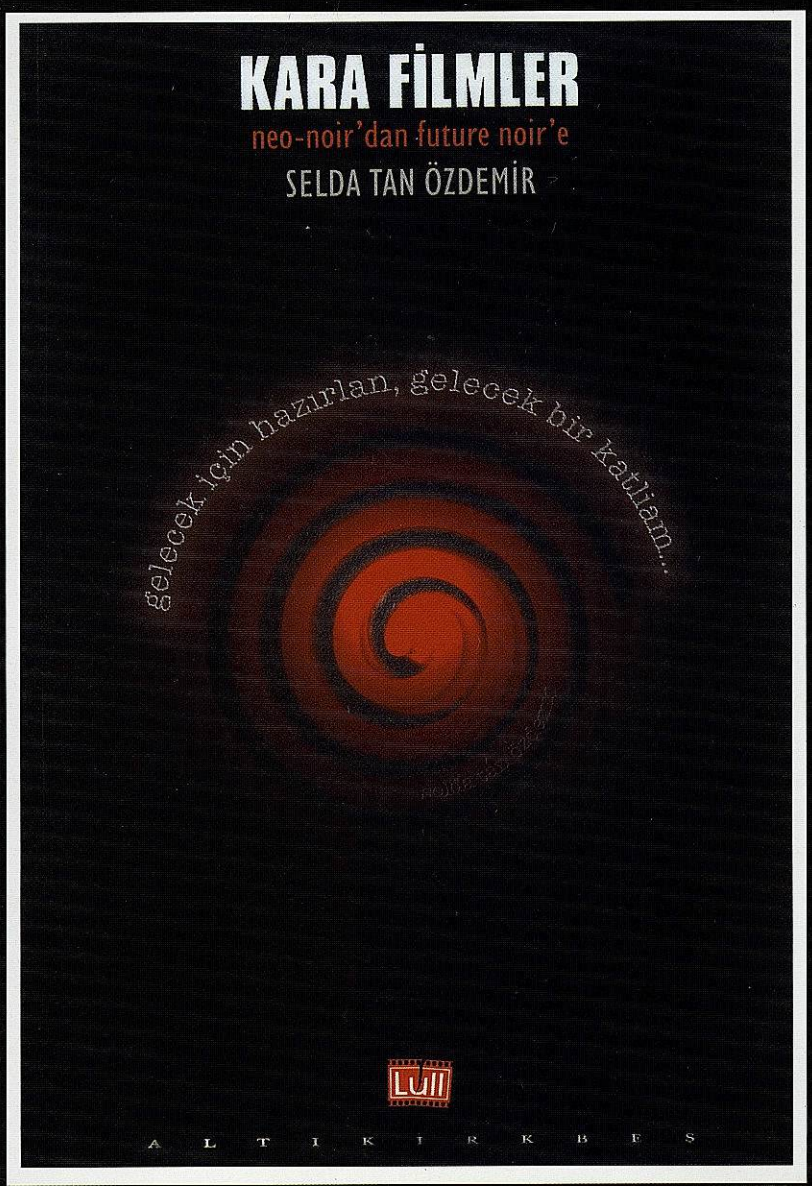

645

LUII

tel : 0216 330 86 38
fax : 0216 330 28 24
www.altikirkbes.com

"Gelecek" ne demek?

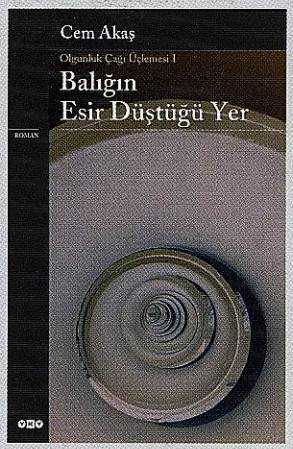

Balığın Esir Düştüğü Yer
Olgunluk Çağı Üçlemesi I
Cem Akaş
160 s.

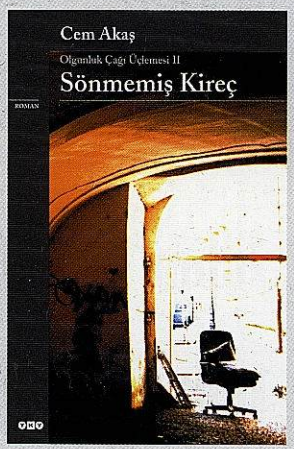

Sönmemiş Kireç
Olgunluk Çağı Üçlemesi II
Cem Akaş
224 s.

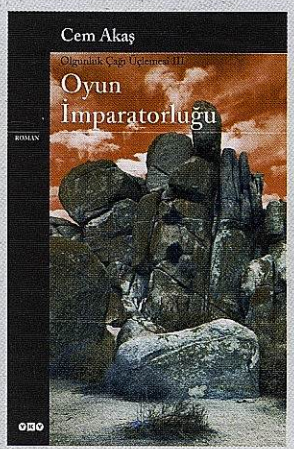

Oyun İmparatorluğu
Olgunluk Çağı Üçlemesi III
Cem Akaş
164 s.

Cem Akaş'tan bir gelecek tasarımı. Yeni bir uygarlığın, bir başka yazının sesleri... Bilimkurgunun ötesinde, polisiye ve siyasi romanın berisinde bir kurmaca... Her şeyin usulca birbirine bağlandığı bir sistem ziyafeti, dev bir yap-boz. Ve sinsice beliriveren, büyük bir soru işareti: Yoksa her şey bir oyun mu?

Olgunluk Çağı Üçlemesi'nin yeni basımı – 3 ayrı cilt.

YKY Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky** •
www.teleweb.com.tr bilgi hattı: 0 212 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

Sedat Pakay'dan New York

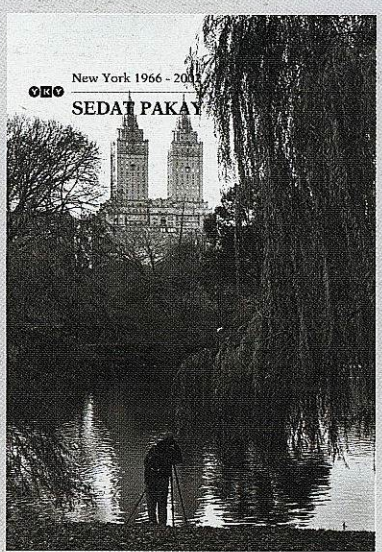

New York 1966-2002
Sedat Pakay
112 s.

Yapı Kredi Yayınları, 21 Şubat – 29 Mart arasında Sermet Çifter Salonu'nda açık kalacak sergiyle eş zamanlı olarak **New York 1966-2002** başlıklı kataloğu yayımlıyor.

Bir İstanbul aşığı olan, New York'ta her köşede İstanbul'un ışığını arayan Sedat Pakay'ın sergisi, öğrenci olarak gittiği 1966 yılındaki metro, sokak ve yapı fotoğraflarından 11 Eylül sonrası kentin havasını yansıtan görüntülere dek uzanıyor. Ve portreler tabii: Andy Warhol, Andre Kertesz, Erol Akyavaş gibi New York'u mesken tutmuş sanatçılar...

Sedat Pakay 7 yıllık bir aradan sonra yeniden Türkiye'de...